ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná Zeměplocha - 26 - Zloděj času.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Terry Pratchett
ZLODĚJ ČASU

Jak jest psáno v prvním svitku Wena Věčněžasnoucího, vystoupil Wen z jeskyně, kde se mu dostalo osvícení, do úsvitu prvního dne zbytku jeho života. Chvíli se soustředěně díval na rudou kouli vycházejícího slunce, protože ji ještě nikdy v životě neviděl.

Pak strčil špičkou sandálu do pochrupující hmoty těla učedníka Kafeše Kraloupa a řekl: "Viděl jsem. Teď chápu."

Pak se narovnal a zadíval se na věc vedle Kafeše.

"Co je tahle úžasná věc?" zeptal se.

"No... ehm... přece... to je strom, mistře," odpověděl Kafeš Kraloup, který se stále ještě tak docela neprobudil. "Vzpomínáte? Byl tady i včera!"

"Žádné včera nebylo."

"Ale... ale... já myslím, že bylo, mistře," podíval se na něj Kafeš Kraloup. "Vzpomínáte? Přišli jsme sem a já uvařil jídlo a vy jste mi dal slupky ze svého sklangu, protože jste je nechtěl."

"Pamatuji si včera," přikývl Wen zamyšleně, "ale ty vzpomínky jsou v mé hlavě teď. Bylo včera skutečné? Nebo jsou skutečné jen vzpomínky? Nejsem včerejší!"

Kafešova tvář se změnila v masku bolestné nechápavosti.

"Drahý a hloupý Kafeši, naučil jsem se všechno," sdělil mu Wen. "Ve dlani ruky není ani minulost, ani budoucnost. Je v ní jen přítomnost. Není jiného času než přítomnosti. Máme před sebou mnoho práce."

Kafeš zaváhal. Na jeho pánovi bylo něco nového. Oči mu plály, a když se hýbal, dělala se kolem něj ve vzduchu podivná modrostříbrná světélka, podobná odrazům z tekutých zrcátek.

"Řekla mi všechno," pokračoval Wen. "Vím, že čas byl stvořen pro lidi, ne naopak. Naučil jsem se, jak ho tvarovat a ohýbat. Vím, jak to udělat, aby okamžik trval celou věčnost, protože to už se i tak někdy stává. A mohu tohle umění naučit dokonce i tebe, Kafeši Kraloupe. Slyšel jsem srdeční tep vesmíru. Znám odpovědi na mnoho otázek. Zkus nějakou."

Učedník na něj vrhl prázdný pohled. Bylo pořád ještě příliš brzo ráno, než aby to už bylo časné ráno. To byla ta jediná věc, jíž si byl jistý.

"No tak... co si bude mistr přát ke snídani?" řekl nakonec.

Wen se rozhlédl po jejich táboře, přes sněhové pláně a narůžovělé hory až ke zlatavému oparu, z nějž vzniká svět, a zamyslel se nad některými hledisky člověčenstva.

"Hmm," přikývl pak. "Tak ta je velmi těžká."

Pro některé věci existovat znamená být pozorovány.

Pro jiné věci existovat znamená mít své místo v prostoru a čase.

Což vysvětluje, proč se s devíti desetinami hmoty celého vesmíru prakticky nepočítá.

Devět desetin vesmíru představuje znalosti a údaje o umístění a souřadnicích všeho v té zbývající desáté desetině. Každý atom má svůj životopis, každá hvězda svoji složku, každou chemickou reakci sleduje něco jako ekvivalent inspektora s podrobným jízdním řádem v ruce. Ten jako inspektor se nepočítá, protože počítá pro celý zbytek a nikdo z nás si nevidí na temeno hlavy*.

Přesně řečeno, devět desetin vesmíru je administrativa.

A jestli chcete příběh, pak si uvědomte, že příběh se nerozvíjí. Příběh se tká, osnuje, splétá. Události, které se odehrají na různých místech a v různém čase, se najednou sejdou v jednom jediném společném časoprostorovém bodě, který je pro ně ideální.

Řekněme třeba, že císař byl přinucen obléci si nové šaty, ušité z materiálu tak jemného, že oko běžného smrtelníka látku vůbec nevidí. A řekněme, že nějaký malý chlapec tuhle skutečnost jasným, zvučným hlasem zkonstatuje...

A máte pohádku Císařovy nové šaty.

Jenže když se o tom pak dozvíte víc, zjistíte, že by to spíše měla být pohádka o chlapci, který po zásluze dostal co proto od svého tatínka, protože se neuctivě vyjádřil o Královské Výsosti*.

Nebo pohádka o davu lidí, které sehnaly stráže dohromady a řekly jim s významným úsměvem: "Tak tohle se nikdy

nestalo, jasné? Má snad někdo jiný názor?"

Nebo by to mohla být pohádka o tom, jak si najednou obyvatelé celého království uvědomili výhody "nového oblečení" a objevili v sobě nadšení pro zdravé sporty**, které díky své živé a osvěžující atmosféře získávají každoročně tisíce nových příznivců, a o tom, jak se země dostala do hospodářské krize zapříčiněné zhroucením tradičního oděvního průmyslu.

Mohla by to být dokonce i pohádka o velké chřipkové epidemii z roku XX09.

Všechno záleží na tom, kolik toho víte.

Předpokládejme, že byste celá tisíciletí pozorovali pomalé narůstání sněhu, sledovali byste, jak je stlačován a posouván po kamenných pláních až do chvíle, kdy ledovec začne odhazovat obrovské ledové balvany do moře. Pozorujete, jak tyhle nesmírné ledové kry vyplouvají z ledových vod, naučíte se znát jejich náklad šťastných ledních medvědů a tuleňů, kteří s radostí hledí vstříc novému skvělému životu na druhé polokouli, kde, jak slyšeli, jsou ledové kry lemovány chřupavými tučňáky. A pak najednou bumm! Blíží se téměř neodvratná tragédie v podobě tisíců tun plovoucího železa, doprovázených zvuky, z nichž by byl velmi vzrušující soundtrack...

...ale asi byste ten příběh chtěli raději znát celý...

Tenhle začíná u stolů.

Zde máme stůl, který patří profesionálovi. Je jasné, že ta osoba žije svým povoláním. Jsou na něm tu a tam vidět i jisté stopy lidskosti, ale jen takové, které v tomto chladném a odměřeném světě povinností a smluv povoluje přísná účelnost.

Podobné stopy bývají většinu jedinými ostrůvky barev ve všeobecně černošedých obrazech. Hrnek na kávu. Ten, kdo ho vyráběl, si přál, aby to byl veselý hrnek na kávu. Je na něm nepřesvědčivý obrázek medvídka a nápis "Nejlepšímu dědečkovi na světě". Mírně odlišné postavení slova "dědečkovi" dává tušit, že hrnek pochází z jednoho z oněch stánků, kde mají tisíce takových hrnků a každý si může vybrat Nejlepšího dědečka/babičku/tatínka/maminku/strýčka/tetičku/psa/kočku na světě. Člověk cítí, že jen ten, jehož svět už neobsahuje skoro nic jiného, může lpět na podobné tretce.

Většinou v něm bývá čaj s plátkem citronu.

Na neosobní stolní desce ještě leží nůž na papír v podobě miniaturní kosy a několikerý přesýpací hodiny.

Smrť kostlivou rukou pozvedne hrnek...

...a usrkne, a když se pak zadívá na nápis, který už předtím viděl a četl tisíckrát, zase ho odloží.

VÝBORNĚ, řekne pak tónem pohřebních zvonů.

UKAŽ MI TO.

Poslední předmět na stolní desce je mechanická hračička. "Hračička" je pro ni to správné pojmenování. Je tvořena dvěma kotouči. Jeden je vodorovný a je na něm kruh z malých čtverečků něčeho, co se při bližším zkoumání ukáže být kobercem. Druhý kotouč je svislý a má velké množství úchytek, z nichž každá svírá maličký kousek máslem namazané topinky. Každý špalík topinky je upevněn volně, takže když ho kruhový pohyb kola s úchytkami přinese ke kruhu s kobercem, mohou se otočit namazanou ploškou jak nahoru, tak dolu.

MYSLÍM, ŽE UŽ TO ZAČÍNÁM CHÁPAT, řekl Smrť.

Malá postavička u stroje řízně zasalutovala a rozzářila se, pokud se ovšem tvář krysího Smrtě může rozzářit. Pak si Smrtík přes důlky natáhl pilotní brýle, podkasal si roucho a vlezl do stroje.

Smrť si nikdy nebyl tak docela jistý, proč vlastně Smrtíkovi povolil nezávislou existenci. Konec konců, být Smrtěm znamená být Smrtěm všeho, včetně hlodavců všeho druhu. Je však velmi pravděpodobné, že každý z nás potřebuje maličkou částečku sebe sama, které bychom mohli, metaforicky, dovolit pobíhat nahatá v dešti*, myslet si nemyslitelné myšlenky, ukrývat se v rozích a špehovat svět a páchat další, většinou zakázané, ale tolik zábavné činy.

Krysí Smrť se pomalu opřel do šlapadel. Kola se začala otáčet.

"Vzrušující, což?" zaskřípěl chraptivý hlas Smrťovi vedle ucha. Byl to Jářku, havran, který se usídlil ve Smrťově domácnosti jako Smrtíkův osobní dopravní prostředek a přítel. Lítal v tom, jak sám s oblibou říkal, hlavně kvůli očím.

Plocha s koberečky se začala otáčet. Malé topinky na svislém kruhu začaly na koberečky dopadat. Většinou se to stalo s máslovým mlasknutím, občas bez něj. Jářku všechno pozorně sledoval pro případ, že by se někde objevilo nějaké to očko.

Smrť viděl, že tady byla vyvinuta jistá dávka snahy, aby bylo vytvořeno zařízení, které by namazalo každý otáčející se kousek. A další, ještě složitější, které mělo zaznamenat počet namazaných koberečků.

Po několika kompletních otáčkách ukázala páka označující počet namazaných koberečků zhruba 60 % a kola se zastavila.

NO? prohlásil Smrť. KDYBYS TO UDĚLAL JEŠTĚ JEDNOU, MOHLO BY SE TI DOCELA DOBŘE STÁT, ŽE

Krysí Smrť pohnul převodovou pákou a začal znovu šlapat.

KVÍÍK, přikazoval. Smrť se poslušně nahnul blíž.

Tentokrát vystoupila ručička ukazatele na pouhých 40 %.

Smrť se naklonil ještě blíž.

Těch osm kousků topinek, které byly namazány tentokrát, bylo oněch osm kousků, které byly v prvním záběru vynechány.

Ve stroječku zabzučely drátěné výztuhy kol. Pak se objevila poněkud roztřesená tabulka uchycená na perech, což byl vizuální ekvivalent zvuku "cink".

O chviličku později se s praskotem a sykotem rozhořely dvě prskavky a zazářily po obou stranách slova ZLOMYSLNOST.

Smrť přikývl. Bylo to přesně tak, jak čekal.

Přešel pracovnu, a zatímco mu krysí Smrť hopkal v patách, došel k velikému zrcadlu, v němž se viděl od hlavy k patě. Silný rám byl zdobený bohatou řezbou s motivem kostí a lebek hlavně kvůli občasným zjevením. Smrť by si těžko mohl nahlížet do lebky a vidět přitom svůj obraz lemovaný andělíčky a růžemi.

Zaškrabaly pařátky to krysí Smrť vyšplhal po členitém rámu nahoru, usadil se na horní části zrcadla a vyčkávavě se na Smrtě zadíval. Jářku zapleskal křídly, vznesl se a zamířil směrem k lesklé ploše. Tam naznačil letmý útok na vlastní obraz na základě svého přesvědčení, že za pokus nic nedá a každý stojí za to.

UKAŽ MI, řekl Smrť, UKAŽ MI... MÉ MYŠLENKY.

V zrcadle se ukázala šachovnice, ale byla trojhranná a tak obrovská, že z ní byla vidět jen ta nejbližší pole. Právě na té nejbližší špičce byl svět želva, sloni, malé obíhající slunce a všechno ostatní.

Byla to Zeměplocha, která existovala jen na téhle straně absolutní nepravděpodobnosti, a tedy v hraniční zemi. V hraniční zemi se hranice křižují a občas se do vesmíru vyplíží věci, cílem jsou jiné věci než šťastnější život jejich dětí, nádherná budoucnost při podnikání v ovocnářství nebo zemědělské malovýrobě.

Na každém dalším černém nebo bílém trojúhelníku šachovnice, až do nekonečna, byl malý šedý tvar, který vypadal jako prázdné roucho s kápí.

Proč teď? pomyslel si Smrť.

Poznal je. Nebyly to formy života. Byly to formy... neživota. Tohle byli pozorovatelé vesmírných operací, úředníci vesmíru, auditoři. Dohlíželi na to, aby se věci otáčely a kameny padaly.

A právě oni věřili, že aby mohla věc existovat, musí mít své místo v prostoru a čase. Když se objevilo lidstvo, byl to pro ně ošklivý šok. Lidstvo se totiž doslova skládalo z věcí, které neměly svá místa v prostoru a čase, věcí, jako byly představivost, soucit, naděje, historie a víra. Odstraňte je a zbude vám opice, která neustále padá ze stromu.

Inteligentní život tedy byl, podle jejich měřítek, anomálie. Takové věci Auditoři nenáviděli. Celkem pravidelně se je pokoušeli alespoň trochu učesat.

Rok předtím astronomové na celé Zeměploše užasli, když viděli, jak se hvězdy na nebi otáčejí, protože světová želva si udělala jeden výkrut. Síla Plochy jim nikdy neumožnila zjistit proč, ale tehdy prastará hlava Velké A'Tuin vyletěla kupředu a dolů a želva schramstla přímo z meziplanetárního prostoru uhánějící asteroid, který by byl, kdyby dopadl na Zeměplochu, způsobil, že by už nikdo z obyvatel plochého světa nepotřeboval diář na příští rok.

Jak bylo vidět, svět se dokázal o takové hrozby postarat sám. Šedá roucha proto teď dávala přednost mnohem drobnějším, zbabělým šarvátkám, které pramenily z jejich nekonečné touhy po vesmíru, kde by se neodehrálo nic, co by nebylo dokonale předpovídatelné.

Efekt namazané strany krajíce byl sice jen jednoduchý, ale výmluvný ukazatel. Ukazoval vzrůst aktivity. Vzdejte se, bylo jejich věčné poslání. Vraťte se do své původní podoby beztvaré hmoty. Beztvarých kousků v oceáně.

Jenže velká hra se odehrávala na mnoha úrovních, to Smrť věděl.

A často bylo prakticky nemožné zjistit, kdo hraje.

KAŽDÁ PŘÍČINA MÁ SVŮJ NÁSLEDEK, řekl nahlas.

PROTO MÁ KAŽDÝ NÁSLEDEK SVOU PŘÍČINU.

Kývl na krysího Smrtě. UKAŽ MI, řekl Smrť, UKAŽ MI... ZAČÁTEK.

Tik.

Byla mrazivá zimní noc. Někdo zabušil na zadní dveře, což způsobilo, že se ze střechy svezla obrovská návěj sněhu.

Dívka, která v zrcadle obdivovala svůj nový klobouk, si rychle upravila beztak už dosti hluboký výstřih, aby působil co nejvstřícněji to pro případ, že by byl návštěvník mužského pohlaví a pak teprve otevřela dveře. Proti hvězdnatému nebi mrazivé noci se rýsovala postava. Na návštěvníkově těžkém plášti už se usazoval sníh.

"Paní Oggová? Porodní babička?" zeptal se.

"Jsem ještě slečna," odpověděla pyšně. "A samozřejmě také čarodějka." Pak ukázala na svůj nový špičatý klobouk. Pořád ještě pro ni byl tak nový, že ho nosila dokonce i v domě.

"Musíte okamžitě se mnou," pokračovala postava. "Je to velmi naléhavé."

Bylo vidět, že dívka náhle propadla panice. "To paní Tkadlecová? Myslela jsem, že máme ještě několik týdnů čas!"

"Přišel jsem hodně z daleka," zavrtěla hlavou postava. "Říkají, že jste nejlepší na světě."

"Cože? Já? Vždyť jsem zatím byla jen u jediného porodu!" bránila se slečna Oggová tomu nařčení s nezastíraným strachem. "Bedřicha Předpokladová je mnohem zkušenější než já! A stará Drobnuše Jasnopisná! Paní Tkadlecová bude první porod, který budu dělat sólo! Ale protože má figuru jako almar"

"Omlouvám se. Nebudu dále plýtvat vaším časem."

Cizinec ustoupil do vločkami tečkovaných stínů.

"Počkejte!" zvolala slečna Oggová. "Hej!"

Ale venku už nebyl nikdo, zbyly jen stopy ve sněhu. Končily na okraji jinak neposkvrněné sněhové pláně pár kroků od domku...

Tik

Někdo zabušil na dveře. Paní Oggová položila dítě, které jí sedělo na klíně, došla ke dveřím a odsunula závoru.

Proti hvězdnatému nebi teplé letní noci se rýsovala postava a na jejích ramenou bylo něco podivného.

"Paní Oggová? Už jste vdaná?"

"Jo. Podruhé," odpověděla spokojeně paní Oggová. "Co pro vás můžu "

"Musíte okamžitě se mnou. Je to velmi naléhavé."

"Nevím o nikom, kdy by měl v okolí "

"Přišel jsem hodně z daleka."

Paní Oggová zaváhala. Způsob, jímž postava pronesla slovo "daleko", byl velmi zvláštní. A navíc si právě všimla, že

bílá vrstva na ramenou neznámého je tající sníh. Někde hluboko v hlavě se jí probudila zasutá vzpomínka.

"Poslyšte," začala opatrně, protože v minulých dvaceti letech se toho hodně naučila, "to je možné a já vždycky udělám všechno, co je v mých silách, to se můžete zeptat kohokoliv. Ale neřekla bych, že jsem nejlepší. Musím vám říct, že se člověk pořád ještě spoustu věcí učí."

"Hm. No, v tom případě raději přijdu ve vhodnějším... čase."

"Proč máte ten sníh na "

Jenže cizinec, aniž by zmizel, už nebyl přítomen...

Tik.

Na dveře někdo zabušil. Stařenka Oggová opatrně odložila svůj pravidelný večerní "šláftruňk" skleničku brandy, kterou si právě chystala dopřát na dobrou noc a chvilku se dívala na stěnu.

Díky tomu, že převážnou část života pracovala jako Hraniční čarodějka a provozovala mezodějnictví*, vybrousila si k dokonalosti ty smysly, o nichž většina lidí ani neví, že je má. Teď jí něco v hlavě udělalo "cvak".

Voda na čaj v železné konvici na ohništi právě začínala vřít.

Stařenka odložila dýmku, vstala a otevřela dveře. Byla jarní půlnoc.

"Myslím, že jste přišel hodně z daleka," řekla, aniž projevila nějaké překvapení při pohledu na temnou postavu.

"To je pravda, paní Oggová."

"Každý, kdo mě zná, mi říká Stařenko."

Podívala se na tající sníh na ramenou postavy, který se pomalu měnil ve vodu. Poslední sníh tady napadl před měsícem.

"A je to velmi naléhavé, že?" pokračovala, jak se jí vracely vzpomínky.

"Jistě."

"A teď byste měl říct ‚musíte jít okamžitě se mnou'."

"Musíte jít okamžitě se mnou."

"No, abyste věděl," prohlásila, "řekla bych ano, jsem skvělá porodní bába, i když to říkám já sama. Přivedla jsem na svět stovky dětí. Dokonce i trollích, a to skutečně není úkol pro nezkušené. Vím, jak rodit děti hlavičkou napřed i v obrácené poloze a někdy jsem to dokázala napůl bokem. Ale vždycky jsem byla připravená naučit se něco nového." Pak skromně sklopila zrak. "Neřekla bych, že jsem nejlepší," pokračovala, "ale musím přiznat, že nevím o nikom, kdo by byl lepší."

"Musíte jít okamžitě se mnou."

"Tak musím, ano?" opakovala paní Oggová.

"Ano!"

Hraniční čarodějky myslí rychle, protože i hranice se mění rychle. A taky se naučí odhadnout, kdy se dala do pohybu mytologie, protože pak je nejlepší chytit se stezky, kterou vyšlapává, a běžet co nejrychleji, aby ji jeden neztratil z očí.

"Dobrá. Půjdu si jen vzít "

"Nemáme čas!"

"Ale já se přece nemůžu jen tak sebrat a "

"Hned!"

Stařenka se natáhla za dveře, kde měla právě pro takové příležitosti připravenou babicí brašnu, v níž bylo nejen plno věcí, o nichž věděla, že je bude potřebovat, ale i několik takových, u nichž se modlila, aby je naopak nikdy nepotřebovala,

"Dobrá," přikývla.

Pak vyšla z domu.

Tik.

Když Stařenka vešla zpět do své kuchyně, voda na čaj právě začala vřít. Chvíli se na ni dívala, pak k ní přistoupila a sundala konvici z ohně.

Ve sklence na stolku vedle židle stále ještě zbývala kapka brandy. Vysrkla ji a pak si skleničku dolila z láhve až po okraj.

Zvedla svou dýmku. Hlavička byla ještě teplá. Zatáhla a tabák v hlavičce se rozhořel.

Pak vyndala něco ze své brašny, která teď byla mnohem prázdnější, a se sklenkou brandy v ruce si sedla, aby si to pořádně prohlédla.

"No," zabručela po chvíli, "to bylo... velmi neobvyklé..."

Tik.

Smrť pozoroval, jak se obraz rozplývá. Několik sněhových vloček, které vypadly z rámu, už roztálo na podlaze, ale ve vzduchu se stále ještě vznášel závan dýmkového kouře.

AHA, CHÁPU, řekl. PORODZA PODIVNÝCH OKOLNOSTÍ. ALE JE TO TO, V ČEM JE PROBLÉM, NEBO TO BYLO ŘEŠENÍ TOHO PROBLÉMU?

KVÍK, sdělil mu krysí Smrť.

PŘESNĚ TAK, přikývl Smrť. MYSLÍM, ŽE BYS MOHL MÍT PRAVDU. VÍM, ŽE MI TO TA PORODNÍ BÁBA NIKDY NEŘEKNE.

Krysí Smrť se zatvářil překvapeně KVÍK?

Smrť se usmál. SMRŤOVI? KTERÝ SE VYPTÁVÁ NA ŽIVOT DÍTĚTE? NE. NEŘEKNE.

"Rračte prrominout," vskočil mu do řeči havran, ale jak je možné, že se slečna Oggová stala paní Oggovou? Připadá mi to jako nějaká venkovská zvyklost, nebo co, pokud mi rrozumíte."

ČARODĚJKY JSOU MATRILINEÁLNÍ, vysvětloval Smrť. JE PRO NĚ MNOHEM JEDNODUŠŠÍ MĚNIT MANŽELY

NEŽ JMÉNA.

Vrátil se ke stolu a vytáhl zásuvku.

Uvnitř byla silná kniha, vázaná v temnotě. Na přední desce, kde by mohlo být za jiných okolností vytištěno "Náš sňatek" nebo "Fotoalbum Agva", bylo jediné slovo: "PAMĚTI".

Smrť začal pomalu a opatrně otáčet silné stránky. Některé vzpomínky při tom unikly, a než se stránky obrátily dál, vytvořily na okamžik obrázek ve vzduchu nad Smrťovou hlavou, aby pak odletěly do vzdálených, temných koutů místnosti. Občas se ozvaly i útržky zvuků, kratičký smích, vzlyk, výkřik a z jakéhosi důvodu také útržek melodie hrané na xylofon, při němž se Smrť zarazil a chvíli přemýšlel.

Nesmrtelný si toho musí pamatovat hodně. Někdy je lepší uložit věci tam, kde budou v bezpečí.

Pak se nad stolem zobrazila jedna stará, zahnědlá a po okrajích popraskaná vzpomínka. Ukazovala pět postav, čtyři na koních, jednu ve dvojkolce, které evidentně vyjížděly z bouře. Koně pádili tryskem. V obraze bylo také mnoho kouře, plamenů a všeobecného vzrušení.

ACH, TY STARÉ ČASY, povzdechl si Smrť. JEŠTĚ V DOBÁCH, NEŽ TO VÍCE MÉNĚ PŘEDĚLALI NA SÓLOVÝ PODNIK

KVÍK? ujišťoval se krysí Smrť.

ALE ANO, přikyvoval Smrť. KDYSI NÁS BYLO PĚT.

PĚT JEZDCŮ. ALE VÍŠ, JAK TO CHODÍ. VŽDYCKY DOJDE KE SPORŮM. TVŮRČÍ NESOUHLAS, OKLEŠTĚNÉ PRAVOMOCI A TAKOVÉ VĚCI. Znovu si povzdechl.

A BYLY ŘEČENY VĚCI, KTERÉ ŘEČENY BÝT NEMĚLY.

Otočil dalších pár listů a povzdechl si do třetice. Když potřebujete spojence a přitom jste Smrť, na koho se můžete doopravdy spolehnout?

Zamyšlený pohled mu padl na hrneček s medvědem.

Pravda, pořád ještě tady byla rodina. Ano. Slíbil sice, že už to víckrát neudělá, ale nikdy slibům nepřišel tak docela na chuť.

Vstal a vrátil se k zrcadlu. Nezbývalo mnoho času. Věci v zrcadle byly blíže, než se zdálo.

Ozval se tichý klouzavý zvuk, pak nastal okamžik bezdechého ticha a pak zvuk, jako když někdo upustil pytel plný kuželek.

Krysí Smrť zamrkal. Havran spěšně vzlétl z rámu.

POMOZTE MI VSTÁT, ozval se hlas ze stínů.

A PAK ZE MĚ OTŘETE TO ZATRACENÉ MÁSLO.

Tik.

Tenhle stůl byl plochou plnou galaxií.

Věci se leskly. Byla tady složitá kola a spirály, které se s oslňující září odrážely od temného pozadí...

Jeremiášovi se vždycky nejvíc líbil ten okamžik, když rozebral hodiny do posledního kousku, každý šroubek, kolečko a pero položené na černý samet na pracovním stole. Bylo to, jako kdyby se díval na samotný čas, rozebraný, kontrolovatelný, každá jeho součástka jasná a srozumitelná...

Přál si, aby byl takový i jeho život. Bylo by to krásné, zjednodušit ho, rozložit na kousky, rozložit je po stole, pořádně vyčistit a pečlivě naolejovat a pak je zase sestavit, aby se kývaly a točily přesně, jak by měly. Jenže někdy se zdálo, že Jeremiášův život sestavoval nějaký dost nešikovný řemeslník, který z nedbalosti vytrousil několik malých, ale velmi důležitých součástek, které s tichým zacinknutím zmizely v temných zákoutích pokoje.

Přál by si, aby měl lidi raději, ale nějak s nimi nedokázal vyjít. Nikdy nevěděl, co má říci. Jestliže byl život veselá party, pak on se ještě nepropracoval ani ke kuchyni. Záviděl lidem, kteří se dostali alespoň do kuchyně. Tam pravděpodobně budou, když nic jiného, zbytky všech těch pamlsků a jedna dvě lahve laciného vína, které někdo přinesl a nikdo nechtěl pít a které nakonec nebude tak špatné, když se z nich vytahají nedopalky cigaret. A v kuchyni by se mohlo dokonce objevit i nějaké to děvče, i když Jeremiáš znal hranice své představivosti.

Jenže Jeremiáše nikdy nikdo nepozval.

Zato hodiny... hodiny, to bylo něco jiného. On věděl, jak to udělat, aby hodiny tikaly a odsýpaly.

Celým jménem byl Jeremiáš Tikal, a to nebyla žádná náhoda. Členem Cechu hodinářů se stal v době, kdy mu bylo sotva několik dnů a bylo všeobecně známé, co to znamená. Totiž to, že jeho život začal v košíku odloženém na prahu. Všichni věděli, jak to funguje. Každý cech přijímal nalezence, kteří se objevili s ranním mlékem. Byla to prastará forma milosrdenství a nebyl to ten nejhorší osud. Sirotci dostali do vínku život a jisté vychování a řemeslo a budoucnost a jméno. Mnoho vznešených dam nebo pánů řemeslníků ve městě mělo výmluvná příjmení, jako Kryšpín, Zlatopek, Kryštof, Báťa, Vrzal nebo Tikal. Byli pojmenováni po patronech či hrdinech svého řemesla nebo podle očekávané dovednosti eventuálně nešikovnosti a to z nich svým způsobem tvořilo rodinu jistého druhu. Starší si dobře pamatovali, jaký je jejich původ, a na svátky, jako byl například Den Prasečí hlídky, dávali hojné dary v podobě jídla, pití i šatstva mladším bratrům i sestrám Společenstva košíku. Nebylo to sice dokonalé, ale na druhé straně, co je dokonalé?

Tak z Jeremiáše vyrostl velmi zdravý a velmi podivný mladík, obdařený takovou dovedností ve svém adoptivním oboru, že to téměř nahrazovalo všechny ty ostatní osobní přednosti, kterými obdařen nebyl.

Zazněl zvonec nade dveřmi. Jeremiáš si povzdechl a odložil hodinářskou lupu. Nijak ovšem nespěchal. V obchodě bylo na co se dívat. Někdy dokonce musel zakašlat, aby upoutal pozornost zákazníka, který se zabral do prohlídky. Je ovšem potřeba říci, že někdy musel Jeremiáš zakašlat, i když se holil a chtěl upoutat pozornost svého odrazu v zrcadle.

Jeremiáš se pokoušel být zajímavou osobou. Potíž byla v tom, že byl přesně ten typ člověka, který když se rozhodl být zajímavou osobou, zkusí nejdříve zjistit, jestli neexistuje nějaká kniha nazvaná Jak být zajímavou osobou, a pak se

informuje, jestli by nemohl navštěvovat kurzy s podobnou tematikou. Nedokázal pochopit, proč, jak se zdálo, lidé považují hovory s ním za smrtelně nudné. Vždyť on dokázal hovořit o jakýchkoliv hodinách. Mechanické hodiny, magické hodiny, vodní hodiny, kukačkové hodiny, svíčkové hodiny*, dokonce i vzácné bajionské broučí hodiny... Jenže z nějakého jemu neznámého důvodu mu zatím vždycky došli dřív posluchači než typy hodin.

Vešel do obchodu a zastavil se.

"Och... odpusťte, že jsem vás nechal čekat," řekl.

Byla to žena. A dva trollové zaujali postavení hned za dveřmi. Podle černých brýlí a špatně padnoucích černých obleků bylo jasné, že patří do té sorty průvodců, kteří nejsou určeni ani tak k ochraně, jako k ohrožování lidí. Když jeden z nich zjistil, že si ho Jeremiáš prohlíží, protáhl si s hlasitým praskotem klouby.

Žena byla zahalena do obrovského a velmi drahého kožichu z bílé kožešiny, což by mohlo vysvětlit přítomnost trollů. Dlouhé, uhlově modročerné vlasy jí padaly v kaskádách hluboko pod ramena a tvář měla tak bledou, že se barvou skoro nelišila od jejího kožichu. Byla... docela přitažlivá, pomyslel si Jeremiáš, který pochopitelně nebyl zdaleka povolaným soudcem, ale byla to taková černobílá krása. Napadlo ho, jestli to náhodou není zombie. Teď už nemrtvých ve městě žilo celkem dost a ti šetrní, když zemřeli, už si to brali s sebou do hrobu, a pravděpodobně si takový kožich mohli dovolit.

"Broučí hodiny?" řekla a obrátila se od skleněné kupole.

"No ano... bajionský brouk hrabošík jurista má velmi přesný denní režim," přikývl Jeremiáš. "Mam je tady... jaksi... z profesního zájmu."

"Jsou tak... organické," řekla žena. Pak pozvedla ruku v černé rukavičce, dlaní dolů. "Jsem Myria LeJeanová. Lady Myria LeJeanová."

Jeremiáš k ní poslušně natáhl ruku. Trpěliví muži v Cechu hodinářů strávili nějaký čas tím, že ho učili, jak se chovati k lidem, ale zanedlouho toho v zoufalství nechali. Nicméně, něco mu z toho v hlavě přece jen zůstalo.

Její vznešenost se zadívala na napřaženou vyčkávající ruku. Nakonec se ozval jeden z trollů.

"Madam, ona si nepodává ruku," řekl šeptem, při němž se zachvěla okna. "Madam je nedotýkavý člověk."

"Vážně?" užasl Jeremiáš.

"No, nechme toho," prohlásila lady LeJeanová a ustoupila o krok. "Vy vyrábíte hodiny a my "

Z kapsičky u Jeremiášovy košile se ozvalo melodické zazvonění. Jeremiáš vytáhl velké hodinky.

"Jestli vám odbíjely celou," řekla lady, "pak vám jsou napřed."

"Víte... tedy... to ne, ale pokud vám mohu radit, myslím, že byste neudělala chybu, kdybyste si přikryla uši rukama..."

Byly tři hodiny. A všechny hodiny je odbily najednou. Kukačky kukaly, ze svíčkových hodin padaly hodinové kuličky, vodní hodiny se vlnily, bublaly a kbelíky se vyprazdňovaly. Drnčely budíky, duněly gongy, zvonkohry hrály a bajionský hrabošík jurista si skočil své salto.

Trollové si ucpali uši obrovskými tlapami, ale lady LeJeanová jen klidně stála s rukama na bocích, s hlavou lehce nakloněnou k jedné straně a čekala, dokud neutichla poslední ozvěna.

Pak přikývla. "Jak vidíme, je opravdu všechno v pořádku."

"Cože?" nechápal Jeremiáš. Pomyslel si: Co takhle upír?

"Máte skutečně všechny hodiny nařízeny na přesný čas," pokračovala lady LeJeanová. "V tomto ohledu jste až úzkostlivě důsledný že, Jeremiáši?"

"Hodiny, které neukazují přesný čas, jsou... špatné," zabručel nespokojeně Jeremiáš. Začínal si přát, aby ta dáma odešla. Její oči v něm vyvolávaly starosti. Slyšel o lidech se šedýma očima a její oči byly šedé jako oči slepého člověka, ale bylo jasné, že si ho nejen prohlíží, ale že ho prohlédla skrz naskrz.

"Ano, dokonce kvůli tomu došlo k nějaké nepříjemnosti, že?" usmála se studeně lady LeJeanová.

"Já... já ne... já opravdu ne... nevím, na co to "

"V Cechu hodinářů? Kvarc, který měl všechny svoje hodiny nařízené o pět minut napřed? Hm? A vy jste"

"Už je mi mnohem lépe," odpověděl Jeremiáš škrobeně. "Mám léky. Cech byl velmi laskavý. A teď už prosím běžte."

"Pane Jeremiáši, chtěli bychom, abyste nám postavil hodiny, které budou přesné."

"Všechny moje hodiny jsou přesné," odpověděl Jeremiáš poněkud vzpurně, s očima sklopenýma ke špičkám nohou. Svůj lék si měl vzít až za pět hodin a sedmnáct minut, ale měl pocit, že by ho potřeboval hned.

"A teď se vás musím zeptat "

"Jak přesné jsou vaše hodiny?"

"Necelou vteřinu na jedenáct měsíců," odpověděl Jeremiáš bez zaváhání.

"A to je opravdu dobré?"

"Je." Muselo to být opravdu velmi dobré, proto měl cech takové pochopení. Géniům se vždycky ponechává větší volnost, jakmile se jim jednou vytrhne z ruky kladivo a umyjí se všechny krvavé cákance.

"Potřebujeme mnohem přesnější hodiny."

"To se udělat nedá."

"Ne? To chcete říci, že vy to nedokážete?"

"Ne, to tedy nedokážu. A jestli to nedokážu já, nedokáže to ani žádný jiný hodinář ve městě. Kdyby tady nějaký takový existoval, tak bych o tom věděl."

"Nejste trochu pyšný? Jste si tím jistý?"

"Věděl bych to." To byla pravda. Určitě by to věděl. Svíčkové hodiny a vodní hodiny... to byly hračky, které si nechával jen z úcty ke starým hodinářským časům, a i tak strávil celé týdny pokusy s vosky a nádobkami různých objemů a změnil tyhle primitivní hodiny na zařízení, která... podle kterých byste si skoro mohli řídit hodinky. Samozřejmě, že podobné hodiny nemohly být zvláště přesné. Byly to jednoduché věcičky, parodie času. Ty mu nervy

nedrtily, byly mu lhostejné. Zato skutečné hodiny... to bylo něco jiného, to byly mechanizmy, výplod čísel, a čísla musí být přesná a dokonalá.

Znovu naklonila hlavu ke straně. "A jak kontrolujete jejich přesnost?" zeptala se.

Tuhle otázku mu v cechu kladli často, potom, co se jeho talent ukázal v celé velikosti. Tehdy jim na jejich otázku nedokázal odpovědět, protože to nedávalo smysl. Stavěl prostě hodiny tak, aby byly přesné. Když malíř portrétů maloval obraz dobře, tak, že zachycoval portrétovaného, pak byl přesný. Pokud jste postavili hodiny dobře, tak, že zachycovaly přesný čas, byly přesné. Nemuseli jste je zkoušet. Věděli jste to.

"Prostě to vím."

"My bychom chtěli, abyste pro nás postavil hodiny, které by byly velmi přesné."

"Jak přesné?"

"Přesné."

"Jenže já vám mohu postavit hodiny jen s takovou přesností, jakou mi dovolí materiál, který mám k dispozici," bránil se Jeremiáš. "Je pravda, že jsem vypracoval některé techniky a postupy, ale jsou tady jisté komplikace... jako třeba otřesy způsobené dopravou na ulici, změny v teplotě a podobné věci."

Lady LeJeanová si teď prohlížela řadu skřítky poháněných časoměrů. Zvedla jeden z nich a otevřela zadní víčko. Prostor uvnitř byl prázdný a malé sedlo a šlapadla opuštěné.

"Žádní skřítci?"

"Nechávám si je jen z historického zájmu," odpověděl Jeremiáš. "Ti dokázali udržet přesnost sotva plus mínus několik vteřin na minutu a v noci si šli jednoduše lehnout, takže hodinky zůstaly stát. Daly se použít jen tehdy, pokud jste si vystačili s přesností skřetina sem skřetina tam." Při použití výrazu "skřetina" se mu po tváři mihl bolestivý výraz. Ten výraz na něj působil jako skřípění křídy na tabuli.

"A co říkáte invaru?" zeptala se lady, zatímco si dál klidně prohlížela starodávné exponáty.

Jeremiáš se zatvářil šokovaně. "Ta slitina? Byl bych se vsadil, že mimo cech o ní nikdo neví. Kromě toho je velmi drahá. Dražší než její váha ve zlatě."

Lady LeJeanová se narovnala. "Na penězích nezáleží," zavrtěla hlavou. "Umožní vám invar dosáhnout absolutní přesnosti?"

"Ne. Já už ho používám. Je pravda, že ho neovlivňuje teplota, ale pořád jsou tady... překážky. Menší a menší záporné vlivy se stávají větším a větším problémem. To je Xenův paradox."

"Ach ano, něco jsem o tom slyšela. Efebský filozof, který tvrdil, že běžícího člověka nemůžete zasáhnout šípem, byl to on, že?" řekla lady.

"Ano, ale jen teoreticky, protože "

"Jenže pokud se nepletu, tak Xeno stanovil čtyři paradoxy," podívala se lady LeJeanová na Jeremiáše. "Zahrnovaly například ideu, že existuje něco jako nejmenší časová jednotka. A něco takového skutečně musí existovat, nemyslíte? Vezměte si například přítomnost. Ta musí mít nějakou svou délku, protože jeden její konec je připojen k minulosti a druhý k budoucnosti, a kdyby tedy přítomnost neměla svou délku, nemohla by vůbec existovat. Nezbýval by totiž čas, v němž by mohla být přítomnost přítomna."

Jeremiáš byl najednou zamilovaný. Takhle se necítil od chvíle, kdy se mu ve věku čtrnácti měsíců podařilo odšroubovat zadní stěnu hodin v dětském pokoji.

"Pak ovšem musíte hovořit o... proslulém tikotu vesmíru," řekl. "Ale podle mě není jediný přístroj na výrobu ozubených koleček, který by dokázal vytvořit převody tak malé..."

"To záleží na tom, čemu chcete říkat převody. Četl jste tohle ?"

Lady LeJeanová mávla rukou na jednoho z trollů, ten se nahnul a upustil na pult před nimi obdélníkový balíček.

Jeremiáš ho rozbalil. Byla v něm nevelká kniha. "Zlodůl pohádek?" podíval se na ni nechápavě.

"Od bratří Krimů," přikývla spokojeně. "Přečtěte si pohádku o skleněných hodinách z Bad Schüsschweinu," poradila mu nakonec.

"Pohádky?" opakoval Jeremiáš. "Copak bych se v nich měl dočíst?"

"Kdo ví? Zastavíme se zase zítra," odpověděla mu lady LeJeanová, " a poslechneme si vaše plány. Tady je prozatím malý důkaz naší dobré vůle."

Druhý troll položil na pult velký kožený váček. Zevnitř se ozvalo tiché, ale plné a bohaté zacinkání zlata. Jeremiáš si ho nijak zvlášť nevšímal. Dokonce i zkušení hodináři si chodili kupovat své hodiny k němu. Zlato bylo užitečné, protože mu poskytovalo klid k tomu, aby mohl vyrábět další hodiny. A ty mu zase vydělaly další zlato. Pro Jeremiáše bylo zlato více méně něco, co vyplňovalo prostor mezi hodinami.

"Mohu vám také zajistit invar, a to ve velkém množství," řekla lady. "Bude součástí vašeho honoráře, i když souhlasím, že ani invar neposlouží vašim potřebám. Pane Jeremiáši, oba víme, že vaším honorářem za to, že vyrobíte první opravdu přesné hodiny, je ta příležitost vyrobit první opravdu přesné hodiny, že?"

Nervózně se usmál. "No... to by bylo... úžasné, kdyby se to dalo udělat," zasmušil se. "To by pak ovšem znamenalo... konec hodinářství."

"Ano," přikývla lady LeJeanová. "Pak už by nikdo nemusel vyrábět další hodiny."

Tik.

Tenhle stůl je pečlivě srovnán.

Je na něm hromádka knih a pravítko.

V tomto okamžiku jsou na něm ještě navíc hodiny vyrobené z lepenky.

Slečna je zvedla.

Ostatním učitelům ve škole se říkalo třeba Štěpána, Jana Sekernice nebo Prudilka, ale co se jí týkalo, všichni přísně

dodržovali pravidlo, že její titul zní slečna Zuzana. Ostatně slovo "přísně" celkem přesně vystihovalo slečnu Zuzanu a vše, co se jí týkalo. Kromě toho ve své třídě trvala na oslovení miss, stejně jako králové trvají na oslovení Vaše Veličenstvo a měla k tomu i jistě pádný důvod.

Slečna Zuzana chodila v černém, s čímž ředitelka školy nesouhlasila, ale s čímž nemohla nic dělat, protože černá... no... byla decentní barva. Slečna Zuzana byla mladá, ale vznášel se kolem ní zvláštní opar věků. Vlasy, světlé až do běla, s jediným černým pruhem vpravo nad čelem, nosila sčesány do pevného drdůlku v týle. Ani s tím ředitelka nesouhlasila, protože takový účes naznačoval sklony k Archaickým Metodám Výuky, jak říkala s jistotou někoho, kdo dokázal vyslovit na začátku slov velká písmena. Jediné, s čím si nedovolila nesouhlasit, byl způsob, jakým se Zuzana pohybovala, protože slečna Zuzana se pohybovala jako tygr.

Bylo vlastně velmi těžké kdykoliv nesouhlasit se slečnou Zuzanou, když byla u toho, protože pak vás nejspíše obdařila Pohledem. Nebyl to výhružný pohled. Byl klidný a odmítavý. Jenže vy jste pak cítili, že už byste si ho nikdy nepřáli vysloužit znovu.

Pohled fungoval i ve třídě. Vezměte si například domácí úkoly. Další takový Zastaralý Zvyk, proti němuž měla ředitelka zásadní, ale marné námitky. Ve třídě slečny Zuzany nikdy nikomu nesežral domácí úkol pes, protože slečna Zuzana v sobě měla něco, co s žáky chodilo domů a pes jim místo toho přinesl pero a sledoval je úpěnlivým pohledem, než úkol dokončili. Jak se zdálo, měla slečna Zuzana neomylný cit pro lenost i píli. V rozporu s instrukcemi ředitelky nenechávala slečna Zuzana děti, aby si dělaly, co chtějí. Nechala je dělat, co ona chtěla. Jak se ukázalo, bylo to pro všechny mnohem zábavnější.

Slečna Zuzana pozvedla lepenkové hodiny a řekla: "Kdo mi může říci, co je tohle?"

K nebi vylétl prales rukou.

"Ano, Mirando?"

"Jsou to hodiny, slečno."

Slečna Zuzana se usmála, opatrné se pohledem vyhnula ruce, kterou mával hoch jménem Venoušek, který mimo to vydával neurčité dychtivé zvuky znějící jako "ooo, ooo, ooo", a ukázala na ruku za ním.

"Téměř správně," přikývla. "Ano, Samueli?"

"Je to jen kus lepenky upravený tak, aby vypadal jako hodiny," odpověděl chlapec.

"Správně. Vždycky je třeba vidět, co máme doopravdy před sebou. A ode mě se čeká, že vás na tomhle budu učit hodiny!" Slečna Zuzana se na model zaškaredila a odhodila ho stranou.

"Co kdybychom to zkusili jinak?" řekla a luskla štíhlými prsty.

"Ano!" zvolala třída sborem a pak udělala "Áách!", protože stěny, strop i podlaha zmizely a lavice se vznášely vysoko nad městem.

Několik metrů před nimi byl obrovský popraskaný a omšelý ciferník hodin na věži Neviditelné univerzity.

Děti se vzrušeně pošťuchovaly. Jak se zdálo, skutečnost, že jim nohy visely v čirém vzduchu sto metrů nad městem, jim nevadila. Kupodivu se ani nezdály překvapené. Bylo to prostě jen zajímavé. Děti se chovaly jako znalci, kteří už viděli jiné zajímavé věci. A když jste byli ve třídě slečny Zuzany, tak jste je skutečně viděli.

"Tak, Melánie," pokračovala slečna Zuzana, když jí na katedře přistál holub. "Ta velká ručička je na dvanáctce a ta obrovská je skoro na desítce, takže je..."

Venouškova ruka zase vystřelila vzhůru. "Ooo, slečno, ooo, ooo..."

"Skoro dvanáct hodin," vypravila ze sebe nakonec Melánie.

"Výborně. Ale tady..."

Budova se rozmazala. Lavice teď v dokonalém uspořádání stály na dláždění náměstí jiného města. A s nimi i celá třída. Byly tam lavice a katedra a tabule..., ale stěny zmizely.

Z lidí na náměstí si třídy nikdo nevšímal, ale kupodivu se nikdo nepokusil ani projít prostorem, na němž stála. Vzduch byl teplejší a dal se v něm zachytit pach moře a močálů.

"Ví někdo, kde jsme?" zeptala se slečna.

"Ooo, já, slečno, ooo, ooo..." Venoušek by se mohl víc natáhnout, už jen kdyby vyskočil do vzduchu.

"Co ty, Penelopo?" řekla slečna Zuzana.

"Oh, slečno" povzdech si splasklý Venoušek.

Penelopa, která byla krásná, lhostejná a přirozeně omezená, se rozhlédla po přeplněném náměstí a obílených budovách, ověšených stříškami proti slunci, s výrazem, který neměl daleko k panice.

"V zeměpise jsme se sem dostali minulý týden," napovídala slečna Zuzana. "Velké město obklopené močály. Na řece Oldman. Proslulá kuchyně, zvláště zpracování toho, co dá moře..."

Penelopino alabastrové čílko se zkrabatilo. Holub na slečnině katedře zamával křídly a snesl se k ostatním holubům, kteří zkoumali zbytky na dláždění, a pustil se s nimi do hovoru holubím esperantem s espritem holubího světáka. Zuzana, která si uvědomovala, co všechno se může stát, než lidé dokončí myšlenkové procesy, mávla rukou směrem k hodinám nad obchodem na druhé straně náměstí a řekla: "A kdo by mi řekl, prosím, kolik je hodin tady, v Genově?"

"Ooo, slečno, slečno, ooo..."

Chlapec jménem Gustav, k audiálně vyjádřenému zklamání žáka Venouška, opatrně připustil, že by mohly být tři hodiny.

"Správně," přikývla Zuzana. "A mohl by mi někdo říci, proč jsou v Genově tři hodiny, zatímco v AnkhMorporku jen dvanáct?"

Tentokrát nebylo vyhnutí. Kdyby měla Venouškova ruka vyletět ještě rychleji, mohl by se díky tření spálit o vzduch. "No, Venoušku?"

"Ooo, slečno, rychlost světla je devět set šedesát kilometrů za hodinu, slečno, a vychází na Okraji nedaleko Genovy a

ono mu to trvá tři hodiny, než doběhne k mám, slečno!"

Slečna Zuzana si povzdechla. "Výborně, Venoušku," řekla a vstala. Upjaly se k ní všechny oči ve třídě a pozorovaly, jak přechází třídu ke Skříni. Jak se zdálo, ta cestovala s nimi, a kdyby se teď někdo dokázal soustředit, mohl si všimnout slabých linek ve vzduchu, které naznačovaly polohu stěn, oken

a dveří. A kdyby to byl pozorovatel pozorný, řekl by: Takže tahle třída je svým způsobem pořád ještě v AnkhMorporku a současně v Genově, co? To je nějaký trik, že? Nebo je to skutečnost? Představivost? Nebo je to snad tím, že pro tuhle učitelku v tom není skoro žádný rozdíl?

Se skříní se přestěhovalo i její uvnitř a právě tam, v oněch papírem vonících šerých zákoutích, slečna ukrývala hvězdičky.

Byly tam hvězdičky stříbrné a zlaté. Za tři stříbrné hvězdičky byla jedna zlatá.

Ani s tím ředitelka nesouhlasila. Říkala, že něco takového podporuje soutěživost a ctižádost. Slečna Zuzana jí odpověděla, že v tom je právě účel věci, a ředitelka se raději tiše odporoučela dříve, než si vysloužila Pohled.

Stříbrné hvězdičky však zdaleka nebyly rozdávány pořád a na zlatou došlo tak jednou za čtrnáct dní a ve třídě se o ně skutečně zuřivě soutěžilo. Právě teď vybrala slečna stříbrnou hvězdičku. Už brzo bude mít bystrouš Venoušek svou vlastní galaxii. Je třeba přiznat, že mu bylo zcela lhostejné, jakou hvězdičku dostal. Množství, to bylo to, co miloval. Slečna Zuzana si ho v duchu označila jako Chlapce, Kterého Pravděpodobně Jednoho Krásného Dne Zabije Jeho Žena.

Přešla ke katedře a s nevysloveným příslibem hvězdičku položila před sebe.

"A teď jednu extraspeciální otázku," řekla s poněkud jízlivým přízvukem. "Znamená to snad, že tam je ‚předtím', zatímco tady je ‚teď'?"

Ruka se zastavila na půli cesty.

"Ooo..." začal Venoušek, ale pak se zarazil. "To nedává smysl, slečno..."

"Otázky nemusí dávat smysl, Venoušku," usmála se trochu zlomyslně slečna Zuzana. "Ale odpovědi ano."

Penelopě se ze rtů vydralo něco jako povzdech. K úžasu slečny Zuzany se ta tvářička, kvůli níž bude jednou muset otec dívky Penelopy najmout tělesného strážce, vynořila ze svého denního snu a rty se zaoblily kolem odpovědi. Současně se váhavě zvedla i její alabastrová ručka.

Třída napjatě čekala.

"No, Penelopo?"

"Ale..."

"Ano?"

"Teď musí být přece všude teď, ne, slečno?"

"Naprosto správně! Výborně! Dobrá, Venoušku, tady máš stříbrnou hvězdičku. A pro tebe, Penelopo..."

Slečna Zuzana se vrátila ke skříni s hvězdičkami. Dostat Penelopu z jejích oblačných výšek na tak dlouho, aby odpověděla na otázku, už samo o sobě stálo za hvězdičku, ale její hluboce filozofická odpověď za hvězdičku zlatou.

"Byla bych ráda, kdybyste si všichni otevřeli sešity a poznamenali si, co nám právě Penelopa řekla," usmála se spokojeně slečna a sedla si.

Pak si všimla, že se kalamář na katedře zvedá jako Penelopina ruka. Byla to porcelánová nádobka, která přesně a dokonale zapadala do kulatého otvoru v horní dřevěné desce katedry. Teď se zvedl a otočil, protože byl přesně vybalancován na veselé lebčičce krysího Smrtě.

Ten se podíval na slečnu Zuzanu a mrkl na ni jedním z modrých světýlek, která mu doutnala v prázdných temných důlcích.

Téměř nesklopila oči, ale bleskovým pohybem jedné ruky sebrala kalamář, postavila ho stranou a druhou rukou uchopila tlustou knihu pohádek. Udeřila jí přes otvor ve stolní desce tak prudce, že inkoust z kalamáře stojícího na okraji katedry vyšplíchl na dláždění.

Pak nadzvedla stolní desku a opatrně nahlédla do katedry.

Tam, samozřejmě, nic nebylo. Rozhodně ne nic děsivého...

...pokud jste nepočítali tabulku čokolády, napůl ohlodanou krysími zuby, a lístek, na němž neohrabaným gotickým písmem stálo:

Lístek byl podepsán velmi známým symbolem alfy a omegy a slovem

Dědeček.

Zuzana zvedla papírek a zmačkala ho do kuličky. Uvědomila si, že se chvěje zlostí. Jak se odvažuje?A ještě k tomu s tím pošle tu krysu!

Odhodila kuličku do koše na papír. Nikdy neminula, někdy se dokonce košík přesunul tak, aby se to nestalo.

"A teď se podíváme, kolik hodin je v Klači," obrátila se k dětem, jež ji pozorovaly.

Kniha, která padla na desku katedry, se otevřela na jistém místě. O něco později nastane čas pohádek. A slečna Zuzana začne přemýšlet, i když pozdě, jak se ta kniha dostala na její stolek, když tam nikdy předtím nebyla.

A na oblých kamenech dláždění genovského náměstí zůstane inkoustová skvrna, dokud ji nespláchne večerní dešťová přeháňka.

Tik.

První slova, která přečtou hledači osvícení v tajemném, gongy znějícím, sněžnými muži navštěvovaném údolí nedaleko Středu světa, jsou slova z knihy Život Wena Věčněžasnoucího.

První otázka, kterou si položí, je: "Proč byl věčně překvapený?"

A dostane se jim vysvětlení: "Wen uvažoval o původu času a chápal, že vesmír, okamžik za okamžikem, znovu

vzniká. Jak z toho odvozoval, pak ve skutečnosti neexistuje žádná minulost, jen vzpomínky na minulost. Mrkněte očima, a když zvednete víčka, svět, který jste viděli, když jste je zavírali, už neexistuje. A z toho dále vyvodil, že jediný, skutečně správný stav lidské mysli je úžas. Jediný správný stálý stav srdce je pak radost. Nebe, které vidíte teď, jste nikdy předtím neviděli. Nejdokonalejší okamžik je teď. Buďme za něj vděčni."

První slova, která četl mladý LuTze, když hledal nějaký záchytný bod v temných, přeplněných a deštěm nasáklých ulicích AnkhMorporku, zněla: "Pokoje k pronajmutí, ceny velmi rozumné." A byl tomu ze srdce rád.

Tik.

Tam někde je skvělá zemědělská země. Místo pro obilní farmu. Ti lidé znají vůni dobré země. Vyznají se v obilí. Tam někde je skvělý ocelářský kraj, kde plameny vysokých pecí barví celou noc oblohu červánky. Kladiva a buchary se nikdy nezastaví. Vyrábějí ocel.

Tam někde je země uhlí a dobytkářská země a země pastevců. Svět je plný zemí, kde jedna jediná věc utváří a modeluje jak kraj, tak jeho obyvatele. A tady, ve vysoko položených údolích kolem Středu světa, kde sníh není nikdy příliš daleko, je země osvícení.

Tady žijí lidé, kteří vědí, že není žádná ocel, jen představa oceli*. Dávají jména novým věcem a věcem, které ještě nespatřily světlo světa. Hledají esenci bytí a prapůvod duše. Tvoří moudrost.

Chrámy se skvějí v každém ledovci zaplněném údolí, kde s sebou vítr unáší částečky sněhu a ledu i tehdy, když je tady plné léto.

Jsou tady Naslouchající mniši, kteří se pokoušejí v kakofonii světa objevit alespoň slabé ozvěny zvuků, které uvedly do pohybu vesmír.

Žijí tam Bratři chladu, velmi opatrná a tajnůstkářská sekta, která věří, že vesmír se dá pochopit jen prostřednictvím absolutního chladu, že černá barva se hodí ke všemu a chrom že nikdy nevyjde z módy.

Ve svém podivném otáčivém chrámu, protkaném napjatými lany, zkoumají Balancující mniši pnutí světa a pak se vydávají na dlouhé a nebezpečné cesty, aby zajistili jeho těžiště. Na stopy jejich činnosti je možno narazit ve vysokých horách a opuštěných ostrovech. Jsou to malá mosazná závaží, z nichž žádné není větší než pěst. A to zabírá. Podívejte, musí zabírat. Protože svět se zatím nepřevrátil.

A v tom nejvyšším, nejzelenějším a nejsvěžejším údolí, kde se pěstují meruňky a v potocích pluje i za nejteplejších dnů ledová tříšť, je klášter Oi Dong a v něm žijí bojující mniši řádu Wen. Ostatní řády je nazývají Mnichy historie. O jejich činnosti není celkem nic známo, snad až na to, že se několik lidí zmínilo o podivné skutečnosti, že v onom malém údolíčku je vždycky nádherný jarní den a vždycky tam kvetou třešně.

Pověsti také říkají, že mniši mají jakousi povinnost dohlížet na to, aby se zítřek odehrál přesně podle jistého mystického plánu, vymyšleného nějakým chlápkem, který nade vším neustále žasl.

Je ale třeba říci, že už nějaký čas, a bylo by nemožné, dokonce směšné počítat, jak dlouho, byla pravda stále podivnější a nebezpečnější. Prací Mnichů historie je dohlédnout na to, aby se zítřek vůbec odehrál.

Představený noviců se sešel s Řempem, což byl první opatův učedník. Alespoň v tomto okamžiku bylo místo prvního opatova učedníka velmi důležité. Ve svém momentálním stavu, jak tělesném, tak duševním, potřeboval opat vypomoci v mnoha směrech a rozsah jeho pozornosti už byl dost malý. Za okolností, jako byly tyhle, se vždycky objeví někdo, kdo je ochoten vzít na sebe celý ten náklad. Nějaký ten Řempo se najde všude.

"Jde zase o toho Loudu," stěžoval si představený noviců.

"No maucta. To Vás opravdu jedno obyčejné uzlobené dítě dokáže vyvést z míry?"

"Jedno obyčejné uzlobené dítě ne. Odkud je tenhle?"

"Poslal ho mistr Takeš. Pamatujete? Z ankhmorporské sekce. Našel ho ve městě. Ten chlapec má přirozené nadání, pokud tomu dobře rozumím," pokračoval Řempo.

Představený noviců se zatvářil šokovaně. "Přirozené nadání? Je to odporný zloděj! Toho měli přidělit do učení Cechu zlodějů!" rozčiloval se.

"No a co? Děti někdy kradou. Potřebují tu a tam pár ran metlou, a nechají toho. Základy vzdělání," usmíval se Řempo.

"Ano. Jenže tady je problém."

"Vážně?"

"Je velmi, velmi rychlý. Věci kolem něj prostě mizí. Maličkosti. Zbytečnosti. Ale i když ho neustále pozorně sledujete, nikdy ho nepřistihnete při tom, že by je bral."

"A co když je doopravdy nebere?"

"Projde místností a věci zmizí!" zaprotestoval představený noviců.

"Je tak rychlý? No pak je dobře, že ho Takeš objevil. Na druhé straně zloděj je pořád "

"Ty věci se pak objevují na těch nejnemožnějších místech," pokračoval představený noviců a bylo vidět, že to přiznává velmi nerad. "Dělá to z čiré zlomyslnosti, na to bych vsadil krk."

Terasou proletěl vánek a přinesl s sebou vůni kvetoucích višňových květů.

"Podívejte, já jsem na neposlušnost zvyklý," zavrtěl hlavou představený noviců, "protože je součástí života každého novice. Ale on je i nepřesný."

"Nepřesný?"

"Chodí pozdě do hodin."

"Jak může být žák tady nedochvilný?"

"Jak se zdá, panu Loudovi ha tom nezáleží. Pan Louda dělá čest svému jménu. Pan Louda si myslí, že si může dělat, co chce. Pan Louda je taky... moc chytrý."

Akolyta s pochopením přikývl.

Tak takhle. Moc chytrý. Tahle fráze měla tady v údolí naprosto přesný význam. Moc chytrý mladík si myslel, že ví víc

než jeho učitelé, odmlouval a vyrušoval. Moc chytrý mladík byl horší než mladík hloupý.

"Odmítá se podřídit kázni?"

"Včera, když jsem měl s třídou hodinu časové teorie v Kamenné síni, přistihl jsem ho, jak zírá na stěnu. Absolutně nedával pozor, ale když jsem ho vyvolal, aby zodpověděl otázku, kterou jsem napsal na tabuli, a já přitom dobře věděl, že to nedokáže, odpověděl okamžitě. A správně."

"A? Říkal jste přece, že je to jinak opravdu chytrý hoch."

Představený noviců upadl do rozpaků. "Jenže on mi neodpověděl na to, na co jsem se ho ptal, ale na něco jiného. Předtím jsem jim vyprávěl o hybných silách pole Pátého Djima a část nedokončeného důkazu jsem zapomněl smazat z tabule. Je to výjimečně složitá část jednoho z vývojových stadií vesmíru, která zahrnuje reziduální harmonie v n historiích. Musím čestně přiznat, i já jsem si odpověď na tuhle otázku musel vyhledat."

"Předpokládám, že jste ho potrestal za to, že nezodpověděl správnou otázku?"

"Pochopitelně. Ale podobné chování působí velmi rušivě, až rozvratně. Většinou mám dojem, že vůbec není přítomen. Nikdy nedává pozor, vždycky zná správnou odpověď, a já nikdy nechápu, jak je to možné. Nemůžeme ho přece pořád peskovat a trestat. Jde velmi špatným příkladem ostatním studentům. Není nic horšího než učit takového žáka!"

Akolyta zamyšleně pozoroval let několika bílých holubic, které kroužily nad střechami kláštera. "Teď už ho nemůžeme poslat pryč," řekl nakonec. "Takeš tvrdí, že ho viděl předvádět pozici kojota! Tak ho taky našel! Dokážete si představit něco takového? Nemá vůbec žádný výcvik! Uvědomujete si, co všechno by se mohlo stát, kdyby se nám někdo s takovými schopnostmi potuloval jen tak? Díky bohům, že byl Takeš bdělý!"

"Jenže z toho mladíka udělal můj problém. Ten mladík narušuje klid."

Řempo si povzdechl. Představený noviců byl dobrý a svědomitý člověk, to věděl, ale už to bylo velmi dlouho, co byl naposled ve světě. Lidé jako Takeš trávili ve světě času celý život. Naučili se ohebnosti a přizpůsobivosti, protože člověk, který byl tam venku neohebný, tuhý, byl mrtvý. Lidé jako Takeš...

Okamžik, je to jen nápad, ale...

Zadíval se ke druhému konci terasy, kde dva sloužící zametali opadané okvětní plátky třešňových květů.

"Možná bych viděl jedno harmonické řešení," řekl.

"Vážně?"

"Tak neobyčejně talentovaný hoch, jako je Louda, potřebuje pána, ne kázeň školní třídy."

"To je možné, ale "

Představený noviců sledoval akolytův pohled.

"Ach," pozvedl hlavu a usmál se způsobem, který nebyl tak docela nevinný. Obsahoval určitý předběžný náznak, toužebnou naději, že ty potíže a nepříjemnosti, se kterými se potýká, by mohly padnout na hlavu někoho, kdo si je podle jeho osobního názoru bohatě zaslouží.

"A dokonce mě napadlo i jisté jméno," sdělil mu Řempo.

"Kupodivu i mě jedno napadlo."

"Jméno, které slýchávám příliš často," pokračoval Řempo.

"Předpokládám, že buď se mu podaří toho hocha zkrotit, nebo ten hoch zkrotí jeho... Taky je možné, že se zkrotí navzájem..." zasnil se představený noviců s výrazem plným naděje.

"Tak, tak v žargonu světa neexistuje výraz pro ‚na dně'."

"Ale bude s tím souhlasit opat?" zeptal se opatrně představený noviců, který obracel onu skvostnou myšlenku ze všech stran a hledal její možné slabiny.

"Vždycky měl velmi... značnou slabost pro toho...metaře."

"Opat je vzácný a laskavý muž, ale v tomto čase ho zlobí zuby a taky dobře nechodí," potřásl Řempo hlavou. "A máme složité časy. Jsem si jistý, že s radostí vyhoví našemu společnému doporučení. Vždyť je to vlastně v celodenní agendě jen zanedbatelná maličkost."

Tak bylo o budoucnosti rozhodnuto.

Nebyli zlí. Pracovali pro klášter a údolí tvrdě, těžce a několik staletí. Někdy se však může stát, že po nějaké době jednostranných činností si člověk vypěstuje jistý druh dosti nebezpečných myšlenek. Jednou z nich je, že i když většina velkých podniků potřebuje dokonalou a pečlivou organizaci, je to především organizace, co potřebuje zorganizovat ne podnik. A další podobná je, že dokud je klid, je všechno v pořádku.

Tik.

Na nočním stolku vedle Jeremiášovy postele stála celá řada budíků. Nepotřeboval je, protože se vždycky vzbudil přesně v tolik hodin, v kolik si přál. Měl je tady na zkoušku. Nastavil je na sedmou a probudil se v 6.59, aby zkontroloval, zda jdou přesně.

Dnes si šel lehnout poměrně brzo a s sebou si vzal sklenici vody a Zlodůl pohádek.

Pohádky ho nikdy nezajímaly, v žádném věku, a nikdy nepochopil, v čem spočívá jejich podstata. V životě nepřečetl jediný příběh. Pamatoval si, jak se ho jako malého chlapce opravdu velmi dotklo, když v jedné napůl rozpadlé knize dětských říkadel spatřil obrázek, kde podle textu zabíjejí komára, aby nadělali masa, a on zjistil, že slunce stojí v nadhlavníku a hodiny v pozadí ukazují teprve osm hodin. Pokoušel se začíst do Zlodolu pohádek. V knize byly pohádky s tituly jako "Jak zlá královna tančila v rozpálených střevících" nebo "Baba v peci na chleba". Ani jedna z nich se nezmiňovala o nějakých hodinách. Jejich autoři jako by se dohodli o tom, že nebudou mluvit o hodinách jakéhokoliv druhu.

V pohádce "Skleněné hodiny z Bad Schüsschweinu" naopak hodiny byly. Rádobyhodiny. A pohádka byla... divná. Nějaký zlý člověk čtenáři věděli, že je zlý, protože se tam říkalo, že je zlý, hned na první stránce zkonstruoval hodiny,

ve kterých uvěznil sám čas. Jenže se to všechno nějak zvrtlo, protože v hodinách byla součástka, pero, které se ze skla udělat nedalo, a to pod tím hrozným zatížením prasklo. Čas se osvobodil, zlý muž zestárnul o deset tisíc let, rozpadl se na prach a podle Jeremiášova názoru to nebylo celkem žádné velké překvapení už ho nikdy nikdo neviděl. Pohádka končila poučením: I velké věci často ztroskotají na maličkostech. Jeremiáš jen nevěděl, proč to nemohla být třeba pohádka o Proč je špatné uvěznit neexistující ženu v hodinách nebo O skleněných hodinách, které by se skleněným perem fungovaly.

Ale dokonce i Jeremiášovu nezkušenému oku na téhle pohádce připadalo něco divné. Vypadalo to, jako kdyby ji napsal někdo, kdo se pokouší zachytit něco, co viděl nebo slyšel, tak aby to dávalo smysl, ale přitom vůbec nepochopil, o co jde.

A kromě toho aha! i když se to odehrávalo před stovkami let, v době, kdy dokonce i v Überwaldu existovaly jen obyčejné jednoduché kukačkové hodiny, umělec na obrázek namaloval dlouhé, prosklené hodiny toho druhu, který se objevil jako novinka sotva před patnácti lety. Jak jsou někteří lidé hloupí! Kdyby to nebyla taková tragédie, tak by se člověk s chutí zasmál!

Odložil knihu a strávil zbytek večera nějakými návrhy pro cech. Platili mu za to docela hezké peníze, i když podmínkou bylo, že se nikdy v cechu neukáže osobně.

Pak odložil práci na stolek vedle budíků. Sfoukl svíčku a šel spát. Začal se mu zdát sen.

Skleněné hodiny tikaly. Stály uprostřed dřevěné podlahy dílny a stříbřitě světélkovaly. Jeremiáš je obcházel, i když je možné, že se hodiny pomalu otáčely kolem něj.

Byly vyšší než člověk. Uvnitř průhledné skříně blikala modrá a červená světélka podobná hvězdám. Vzduch nakysle páchl.

Teď se místo, odkud vše pozoroval, posunulo dovnitř té skleněné věci, do nitra té křišťálové skříně. Klesalo níž a níž vrstvami skla a čirých krystalů. Materiál se kolem něj posouval, hladký povrch se měnil v hladké stěny stovky mil vysoké, ale on měl pořád dojem, že je mezi deskami, které, začínají hrubnout, tvoří se na nich nerovnosti...

... a hlavně že jsou plné děr. Rudé a modré světlo však nezhasínalo a rozlévalo se všude kolem.

Teprve teď zaslechl zvuk. Přicházel z temnoty před ním, bylo to pomalé dunění, kterému bylo až komicky známé, tlukot jeho vlastního srdce miliónkrát zesílený...

...dummdumm ...dummdumm...

...každý úder pomalejší než pohyb ledovcových polí a těžší než světy, temné a krvavě rudé. Zaslechl několik dalších úderů, pak se jeho pád zpomalil, zastavil a on se začal pomalu zvedat zpět šikmými proudy světla, až se jas před ním změnil v místnost.

Musí si to všechno pamatovat! Jakmile to jednou viděl, bylo to tak jasné! Tak jednoduché! Atak snadné! Viděl každou součástku, viděl, jak jsou spojeny a nasazeny jedna na druhou, bylo mu jasné, jak jsou vyrobeny.

A pak všechno začalo blednout.

Samozřejmě, že to by jen sen. Neustále si to opakoval a to ho poněkud uklidňovalo. Ale musel připustit, že to byl neobyčejně živý sen. Tak například na nedalekém pracovním stole stál hrnek čaje, z nějž se kouřilo, a za dveřmi slyšel několik hlasů...

Na dveře někdo zabušil. Jeremiáš zapřemýšlel o tom, zda sen skončí v okamžiku, kdy se dveře otevřou, ale dveře vzápětí zmizely a bušení pokračovalo. Přicházelo odněkud zdola.

Bylo 6.47. Jeremiáš se rozhlédl po budících, aby se ujistil, že jdou správně, Pak vylezl z postele, podkasal si noční košili a vydal se dolů k domovním dveřím. Pootevřel na prst. Venku nikdo nebyl.

"Hej, šéfiku, tady dóle!"

Ten někdo dole byl trpaslík.

"Vy ste Tikal?"

"Ano?"

Trpaslík prostrčil škvírou ve dveřích podložku s formulářem.

"Podškrábněte mi to tam, co je napsáno ‚Podpis příjemce'. Tak fajn, mládenci..."

Za ním dva trollové naklonili velký dvojkolák. Z jeho plošiny se svezla velká bedna a s hlasitým nárazem dopadla na dláždění.

"Co je to?" zeptal se Jeremiáš.

"Expresní zásilka," odpověděl trpaslík a vzal si podepsaný formulář. "Přišla vám až z Überwaldu. To muselo stát někoho pěknej balík. Koukněte na všechny ty pečetě a nálepky."

"Nemohli byste mi to hodit dovnitř?" začal Jeremiáš, ale kára už odjížděla, provázena pronikavým skřípotem kol a veselým cinkotem uvolněných kovových součástek.

Začalo pršet. Jeremiáš si prohlížel nálepku na bedně. Adresována byla skutečně jemu. Adresa byla napsána vypsanou rukou, úhledným kulatým písmem, a hned nad adresou byla pečeť s dvouhlavým überwaldským netopýrem. Žádné další nápisy na bedně nebyly, s výjimkou jedné velké, která byla těsně nad zemí. Byly na ní dvě šipky směřující k zemi a nápis:

V tom okamžiku začala bedna nadávat. Slova byla tlumená a v cizí řeči, ale nadávky a kletby mají jistý mezinárodní charakter.

"Ehm... haló?" zkusil to Jeremiáš.

Bedna se zakývala, převrátila se na jednu dlouhou stranu a tato Událost byla provázena výjimečně dlouhou kletbou. Pak se zevnitř ozvalo bušení, několik ještě hlasitějších nadávek a bedna se znovu převrátila, tentokrát ovšem proklamovanou vrchní stranou vzhůru.

Jedna z překližkových výplní rámu sklouzla a ven na dlažbu vypadl se zazvoněním krumpáč. Pak se ozval hlas, který posledních několik minut prakticky nepřetržitě klel.

"Khdybyste bhyl tak lháskaf?"

Jeremiáš zasunul hrot krumpáče do příhodně vyhlížející skuliny a zapáčil.

Bedna se rozpadla. Jeremiáš upustil krumpáč. V bedně byl... byla... bylo... stvoření.

"Tak nhevím," zašklebilo se to hrůzostrašně a začalo ze sebe ometat zbytky obalových materiálů a vycpávky. "Osm zhatracených dní bhez bhroblémů a ti imbhecilové to bhokazí rhovnou na bhrahu." Pak kývlo stvoření na Jeremiáše. "Dhobré rháno, bháne. Bhředbokládhám, že jste bhán Jheremiáš?"

"Ano, ale...?"

"Jmenhuju se Ighor, bháne. Thady je mé dobhoručenhí, bháne."

Ruka, která vypadala jako těžký pracovní úraz po nedávném chirurgickém zákroku, podala Jeremiášovi štůsek papírů. Jeremiáš podvědomě ucukl, pak se ale zastyděl a papíry si vzal.

"Obávám se, že tady došlo k nějakému omylu," bránil se.

"Nhe, nhe, nhe, žhádný omhyl," vrtěl hlavou Igor a vytáhl z trosek válcovitý vak ušitý z kobercoviny. "Vhý bhotřebujete ahsistenta. A khdyž se jhedná o ahsistenta, s Ighorem nhikdy nheuděláte chybu. To bhřeci ví khaždý. A nhemohli bhysme jít z thoho dheště, bháne? Z vhody mně vhždycky rheznou kholena."

"Ale já nepotřebuji žádného pomocní" začal Jeremiáš, ale to vlastně nebylo pravda, že? On si jen asistenty nedokázal udržet. Zatím každý od něj do týdne odešel.

"Dobré ráno, pane!" zahlaholil optimistický hlas.

Před domem zastavil další vůz. Tenhle byl ale větší a natřený hygienicky bezchybnou, neposkvrněnou bělobou a byl naplněn konvemi na mléko. Na bílých bočnicích měl nápis "Ronald Soak* mléko a mléčné výrobky". Jeremiáš se zadíval do rozzářené tváře pana Soaka, který držel v každé ruce jednu láhev mléka.

"Dva litránky jako obvykle. A nepřidáme ještě jednu lahvinku, když máte společnost?"

"No... ehm, asi... dobrá, děkuji vám."

"A tenhle týden se nám obzvláště povedl jogurt, je hladký jako dětská prdelka, vašnosto," dodával pan Soak, kterému rozšířená zakázka zřejmě dodala odvahy.

"Ne, ne, myslím, že si nevezmu, pane Soaku, díky."

"A nepotřebujete pár vajec, smetanu, máslo, podmáslí nebo sýr?"

"Vůbec nic, pane Soaku."

"Tak prosím," přidal pan Soak litrovku mléka, aniž by dal najevo nějaké zklamání. "Takže se uvidíme zítra," loučil se.

"No jistě," přikyvoval Jeremiáš, když se dal vůz znovu do pohybu. Pan Soak byl přítel, což v Jeremiášově omezeném slovníku znamenalo "někdo, s kým jednou nebo dvakrát týdně hovořím". Snášel mlékaře, protože mlékař byl pravidelný, dochvilný a pokládal láhve na Jeremiášovy schody denně v sedm nula nula. "Tak ano... na shledanou," dokončil Jeremiáš kulhavě.

Pak se obrátil k Igorovi.

"Jak jste věděl, že bych potřeboval " začal. Jenže onen podivný muž mezitím zmizel v domě a poplašený Jeremiáš ho zakrátko našel v dílně.

"Ohó, to ano, thohle je ale vheliká khrása," přikyvoval Igor, který si vybavení prohlížel se zasvěceným výrazem znalce. "Tohle je Blik & Deklův Mhikroshoustruh Mk32 s khulovou hlavou, že ano? Vhiděl jhsem tuhle věcičkhu v jhejich khatalogu. Thedy řheknu vhám..."

"Nikoho jsem o žádného pomocníka nežádal!" zamračil se Jeremiáš. "Kdo vás poslal?"

"Jhsme Ighorové, bháne."

"Ano! To už jste říkal! Mě nezajímá "

"Ne, bháne. ‚JSME* Ighorové', bháne. Orghanizace, bháne."

"Jaká organizace?"

"Bhro dhokonalé rhozmístění, bháne. Vhíte, bháne, věc se mhá tak... Ighor se čhasto, ne vhlastní vhinou, ocithl bhez bhráce, chábhete? A čhasto nám nezbhylo nic než bhrázdhné rhuce a "

" na nich dva palce! Vy máte na každé ruce dva palce!" vydechl Jeremiáš, který si toho právě teď všiml a nedokázal při tom zjištění mlčet.

"Ano, bháne, a je to vhelmi bhohodlné a výhodhné," přikývl Igor, aniž sklopil oči. "Na dhruhé sthraně, lhidí, khteří by si bhřáli Ighora, je bhořád dhost. Bhroto moje theta Ighorina bhro nás zhaložila naši vhybranou aghentůru."

"Pro... Igory? Vás je víc?" zeptal se zmateně Jeremiáš.

"Ale jistě, bháne. Je nás bhěkná řhádka. Jhsme vhelká rhodina." Igor podal Jeremiášovi kartičku.

Stálo na ní:

J.S.M.E. Igorové

Ruka navíc nejen v nouzi

Alte Rathaus

Bad Schüsschwein

smail: Anobháne Überwald

Jeremiáš se díval na semaforovou adresu. Jeho všeobecná neznalost, která se týkala prakticky všeho, co nebylo nějak spojeno s hodinami, se tohoto netýkala. Tyhle věcičky, které předávaly zprávy napříč kontinenty, ho naopak velmi zajímaly, protože se doslechl, že se v nich používá poměrně velké množství hodinových mechanismů, aby se urychlilo odesílání depeší. Takže člověk mohl poslat semaforovou zprávu a jejím prostřednictvím si najmout Igora?

"Rathaus," zamyslel se. "To je něco jako radnice, že?"

"Nhormálně, bháne... nhormálně je," ujišťoval ho Igor.
"A vy máte v Überwaldu semaforové adresy?"
"Jhistě. My jshme bhřibhravení chobhit se bhudoucnosti obhěma rhukama, bháne."
"A všemi čtyřmi palci, že ?"
"Svhatá bhravda, bháne. My se věcí dhokážeme chobhit jhako nhikdo jhiný."
"A pak jste se sem nechali odeslat?"
"Bhřesně tak, bháne. My, Ihgoři jshme na nebhohodlí zhvyklí."
Jeremiáš se podíval na formulář, který mu dal předtím trpaslík do ruky, a jeho oko se zachytilo jednoho jména.
Záhlaví papíru bylo podepsáno. V jistém smyslu. Byly tam dva řádky psané tiskacími písmeny, pravidelnými a přesnými, jako kdyby je někdo vytiskl.

BUDE UŽITEČNÝ
LEJEANOVÁ

To si pamatoval. "Aha, tak za tůn je lady LeJeanová. To ona mi vás dala poslat?"
"Sbhrávně, bháne."
Jeremiáš vycítil, že Igor od něj očekává víc, a tak okatě přečetl zbytek textu, což, jak se ukázalo, byla doporučení. Některá z nich byla psána něčím, co se pro klid duše rozhodl považovat za vybledlý tmavohnědý inkoust, jedno tužkou a pár jich autoři napsali po okrajích těch předchozích. Všechny byly dost odpudivé. Nicméně po chvilce zkoumání se dala mezi podpisy vysledovat jistá podobnost. "Tohle doporučení je podepsáno někým, kdo se jmenoval doktor Drachendreck Šílený," řekl.
"Ale bháne, on se thak doobhravdy nejhmenoval.
To šhílený sbhíš bylo nhěco jako bhřezdívka, bháne."
"A byl tedy Šílený?"
"Kdo ví, bháne?" odpověděl Igor s bohorovným klidem.
"A co tady Děsivý baron Haha? Tady, v kolonce Důvod odchodu, se říká, že byl váš pán rozdrcen v troskách hořícího větrného mlýna."
"To byl bhříbhad chybné thotožnosti, bháne."
"Vážně?"
"Shamozřejmě, bháne. Bhokud vhím, thak si ho rhozvášněný dhav sbhletl s Jhečícím dhoktorem Bherserkerenským, bháne."
"Aha, chápu." Jeremiáš sklopil oči k papírům. "Pro kterého jsi, jak vidím, taky pracoval."
"Ano, bháne."
"A který zemřel na otravu krve."
"Bohužel, bháne. Tu mu zbhůsobily rhezavé vhidle."
"A... tady... Hryzold Naražeč?"
"Ehm.... vhěřil bhyste, bháne, že ten vedl obchůdek s khebabama?"
"No ne, opravdu?"
"No, bhyl tak throchu nekhonvenční, bháne."
"To chceš říct, že to byl taky šílenec?"
"Hm. Měl svhoje mhalé zhlozvyky a mhalá vhýrobní thajemství, bhřibhouštím, ale Ighoři nhikdy nhetrousí dhůvěrné infhormace o svých bhývalých zhaměsthnavatelích nebo zhaměstnavathelkách. To je náš khód, bháne," dodával Igor trpělivě. "Bhyl bhy to moc lhegrační svět, khdybysme bhyli všichni sthejní, bháne."
Jeremiáš byl v dokonalých rozpacích. Nenapadalo ho nic, co by měl udělat dál. Nikdy nebyl příliš dobrý, když měl rozmlouvat s lidmi, a tohle byl, s výjimkou rozhovoru s lady LeJeanovou a sporu s panem Soakem o nechtěný kus sýra, nejdelší rozhovor, jaký vedl během několika posledních let. Možná to bylo tím, že jen s obtížemi dokázal Igora zařadit pod hlavičku "lidé". Až dosud Jeremiášova definice lidí nezahrnovala nikoho, kdo by na sobě měl víc stehů než velká dámská kabelka.
"Nejsem si vůbec jistý, že pro tebe mám nějakou práci," řekl nakonec. "Dostal jsem sice novou zakázku, ale nevím, jak bys mi... a kromě toho, já nejsem blázen!"
"To nhení bhodmínkou, bháne."
"Mám dokonce papír, na němž je napsáno, že nejsem, abys věděl."
"Skhvělá bhráce, bháne!"
"Takový papír moc lidí nemá!"
"Svhatá bhravda, bháne."
"A taky beru léky, rozumíš."
"Obhravdu skhvělé, bháne," přikývl Igor. "Já theď bhůjdu
a udhělám nějakhou shnídani, ano? Než se obhlečete... bháne."
Jeremiáš rukama přejel své mokré oblečení. "Budu hned dole," vypravil ze sebe a vyběhl po schodech do patra.
Igor přeletěl pohledem police plné nářadí. Nebylo na nich jediné smítko prachu. Pilníky, kladiva i kleště byly srovnány podle velikosti a předměty na pracovním stole byly uspořádány s geometrickou souměrností.
Vytáhl jednu zásuvku. Šrouby byly srovnány v dokonalých řádcích. Pak se rozhlédl po stěnách. Byly holé. Jedinou výjimku tvořily police s hodinami. To bylo překvapující dokonce i Slintající doktor Vybrätosh měl na jedné stěně kalendář, který místnost doplňoval tolik vítanou barevnou skvrnou. Připusťme, že kalendář byl od firmy Kyselinné a zásadité lázně,

s. r. o., se sídlem v HnusárechOdporově a barevná skvrna byla většinou rudá, ale i přesto působila jako jistá připomínka světa nacházejícího se mimo ony čtyři uzavřené stěny.

LuTze, metař, byl ve své zahradě Pěti překvapení, kde s nesmírnou péčí ošetřoval své hory. Koště si opřel o živý plot.

Nad ním se vypínala obrovská kamenná socha Věčněžasnoucího Wena, která byla dominantou klášterních zahrad a na jejímž obličeji s vypoulenýma očima byl výraz, dobrá, řekněme příjemného údivu.

Hory obvykle bývají koníčkem lidí, o nichž se všeobecně říká, že mají času nazbyt. LuTze neměl vůbec žádný čas. Čas, to bylo něco, co měli ostatní lidé. LuTze čas pozoroval podobně, jako lidé na pobřeží pozorují oceán. Byl nekonečný a rozkládal se tam někde, mimo něj. Bylo příjemné občas v něm smočit špičku nohy, ale pořád v něm Člověk prostě žít nemohl. A kromě toho se mu po něm dělaly na kůži vrásky.

V tomto okamžiku, v nekonečném, stále se obnovujícím okamžiku tohoto mírumilovného, sluncem zalitého údolí, si hrál s malými zrcadélky, rýčky a geomorfologickými rezonátorky a ještě podivnějšími zařízeníčky, která měla zajistit, že hory vyrostou do výše maximálně patnácti centimetrů.

Třešňové stromy ještě kvetly. Ostatně tady kvetly stále. Někde v chrámu zaduněl gong. Ze střechy kláštera vzlétlo hejno bílých holubic.

Na horu padl stín.

LuTze zvedl pohled k osobě, která vešla do zahrady. Pak udělal formální gesto hlásající podřízenost, což vyplašeného mladíka v rouchu novice přivedlo do ještě větších rozpaků.

"Ano, pane?" řekl uklízeč.

"Hledám toho, jenž se jmenuje LuTze," řekl mladík. "Víte, já osobně si myslím, že nikdo takový ve skutečnosti neexistuje."

"Konečně se mi podařilo zalednění," oznámil mu LuTze, který mladíkův výrok ignoroval. "Vidíte to, pane? Ledovec je sice jen dva a půl centimetru dlouhý, ale už si vymílá své vlastní údolí. Úžasné, co říkáte?"

"Ano, ano, krásné," přikyvoval novic, který se snažil chovat laskavě k osobě níže postavené. "Není tohle zahrada LuTzeho?"

"Myslíte toho LuTze, který je proslulý svými miniaturními horami?"

Novic přeletěl očima dlouhou řadu miniaturních keramických misek a pak se podíval na malého vrásčitého staříka.

"Vy jste LuTze? Ale vždyť vy jste jen obyčejný metař! Viděl jsem vás zametat ložnice! Viděl jsem, jak vás lidé kopali!"

LuTze, který jeho slova očividně neslyšel, pozvedl plochou misku o průměru zhruba pětatřicet centimetrů, na níž stál malý struskový kužel, z jehož dutého vrcholku se kouřilo.

"Co si myslíte o tomhle, pane?" řekl. "Vulkanická činnost. A to vytvořit už je po čertech těžké, odpusťte mi ta silná slova!"

Novic udělal krok kupředu, předklonil se a zahleděl se metaři přímo do očí.

LuTzeho zřídkakdy vyvedlo něco z rovnováhy, ale jak se zdálo, teď se to stalo.

"Jste LuTze?"

"Ano, chlapče, já jsem LuTze."

Novic se zhluboka nadechl a napřáhl ke stařík ovi jednu hubenou paži. V ruce svíral tenkou roličku.

"Od opata... é... ctihodný!"

Svitek se v nejisté ruce zakýval.

"Většina lidí mi říká LuTze, chlapče. Nebo Metař. Dokud se mé nenaučí lépe znát, říkají mi někteří i Uhnizcesty," pokračoval LuTze a opatrně si začal balit nářadí. "Nikdy jsem nebyl příliš ctihodný. To platilo snad jen tenkrát, když si jeden můj žák vyrazil zuby a tituloval mě ctihodné."

Rozhlédl se po plochých miskách a hledal miniaturní rýč, jímž upravoval zalednění poslední hory. Nikde ho neviděl. Byl si však jist, že ho před okamžikem položil na misku před sebou.

Novic ho pozoroval s výrazem, který byl směsicí zbožné úcty a zbytkového podezření. Pověst někoho, jako byl LuTze, se rychle roznese. Tohle byl muž, který proč bychom to neřekli který udělal prakticky všechno, pokud jste poslouchali, co se povídá. Jenže nevypadal, že to udělal. Byl to jen drobný holohlavý mužík s řídkou bradkou a jemným, přátelským úsměvem.

LuTze, ve snaze novice uklidnit, poklepal mladíka po rameni.

"No tak se podíváme, co si opat přeje," řekl a rozvinul svitek rýžového papíru. "Oh, tady se píše, že mě k němu máš odvést."

Novicova tvář ztuhla v grimase hrůzy. "Cože? Jak bych to mohl udělat? Novicové přeci do Vnitřního chrámu nesmí!"

"Opravdu? V tom případě to uděláme jinak, když dovolíš. Já vezmu s sebou tebe a tak mě ty přece jen doprovodíš k němu."

"Vy do Vnitřního chrámu smíte?" podivil se novic a pak si rychle přikryl ústa dlaní. "Ale vždyť jste jen metoh..."

"Správně. Dokonce ani ne obyčejný mnich, natož dong," přikyvoval metař vesele. "Úžasné, co říkáš?"

"Ale lidé o vás mluví, jako kdybyste byl vyšší než opat!"

"Ale božíčku, vůbec ne," odpověděl LuTze. "Já zdaleka nejsem tak svatý. Nikdy se mi nepodařilo dosáhnout vnitřní kosmické harmonie."

"Ale udělal jste všechny ty neuvěřitelné "

"Hm, já jsem přece neřekl, že nejsem dobrý v tom, co dělám," potřásl LuTze hlavou. Hodil si koště přes rameno a vykročil. Pak se ohlédl na novice. "Jenom ne tak svatý. Jdeme?"

"Ehm... LuTze?" ozval se novic, když kráčeli prastarou, cihlami dlážděnou pěšinou.

"Ano?"

"Proč se tomuhle místu říká zahrada Pěti překvapení?"

"Jak znělo tvé jméno v tom venkovním světě, uspěchaný mladíku?" podíval se na něj LuTze.
"Novobran. Novobran Louda, cti"
LuTze pozvedl varovný prst. "He?"
"Metaři, jsem chtěl říci."
"Louda, hm? Chlapec z AnkhMorporku?"
"Ano, Metaři," přikývl mladík. Jeho tón byl náhle sklíčený, jako kdyby už věděl, co bude následovat.
"Vychován v Cechu zlodějů? Jeden z Loudových dětí?"
Chlapec, dříve známý pod jménem Novobran, se podíval staříkovi do očí, a když odpovídal, zněl jeho hlas oním zpěvným tónem člověka, který na stejnou otázku odpovídal snad už tisíckrát. "Ano, Metaři. Ano, jsem nalezenec. Ano, říkali nám Loudovy děti, po jednom ze zakladatelů cechu. Ano, to je moje přijaté příjmení. Ano, byl to prima život a někdy si přeju, abych byl zpátky."
Jak se zdálo, tu poslední odpověď LuTze neslyšel. "Kdo tě sem poslal?"
"Našel mě mnich jménem Takeš. Říkal, že mám talent."
"Marko? Ten, co má spoustu vlasů?"
"No, ten. Já si vždycky myslel, že je takové pravidlo, že všichni mniši musí mít vyholenou hlavu."
"No ano, Takeš říká, že pod těmi vlasy je také holohlavý," přikývl spokojeně LuTze. "Tvrdí, že vlasy jsou samostatný tvor, který se náhodou rozhodl žít na jeho hlavě. Potom, co tady prohlásil tohle, poslali ho velmi rychle do terénu. Ten velmi tvrdě pracuje, to ti říkám, a je nesmírně přátelský, pokud mu nesahäš na ty jeho vlasy. Tady máme jednu důležitou lekci: v poli nepřežiješ, když se budeš držet všech pravidel, a to včetně těch, která se týkají duševních procesů. A jaké jméno ti dali, když jsi sem přišel?"
"Lobsang, cti ehm... Metaři."
"Lobsang Louda?"
"Ehm... ano, Metaři."
"Úžasné. Hmm, Lobsangu Loudo, tak ty ses pokusil spočítat má překvapení, že? Každý se o to pokusí. Překvapení to je přirozená vlastnost času a pět je číslo Překvapení."
"Ano, Metaři. "Našel jsem ten můstek, který se zvrátí a svrhne člověka do jezírka se zlatými rybičkami..."
"Dobře."
"...taky jsem našel bronzovou sochu motýla, který mává křídly, když se na něj dýchne..."
"To jsou dvě."
"Pak je velmi překvapivé, jakým množstvím jedovatého pylu vás dokážou zasypat ty malé sedmikrásky..."
"Ach ano. Mnoho lidí zjistilo, že ty opravdu dokáží překvapit."
"A přísahal bych, že čtvrtým překvapením jsou ony jódlující pakobylky."
"Skvělá práce," přikývl LuTze rozzářeně. "Jsou skutečně skvělé, co říkáš?"
"Jenže jsem nedokázal najít páté překvapení."
"Ne? Tak až se ti to podaří, dej mi vědět," nepřestával se usmívat LuTze.
Lobsang Louda, který kráčel za metařem, chvilku přemýšlel.
"Zahrada Pěti překvapení je test," ozval se nakonec.
"No jistě. To je skoro všechno."
Lobsang přikývl. Bylo to jako zahrada Čtyř živlů. Každý novic tam našel symboly tří z nich v jezírku se zlatými rybkami, pod kamenem a namalovaný na létajícím papírovém drakovi, ale nikdo z Lobsangových spolužáků nenašel Oheň. Zdálo se, že oheň prostě v zahradě není.
Po nějakém čase začal Lobsang uvažovat takto: ve skutečnosti je živlů pět, alespoň to je učili. Ze čtyř byl vytvořen Vesmír a pátý živel, Překvapení, mu dovolovalo, aby se neustále odehrával. Nikdo jim neřekl, že čtveřice živlů je ta materiální čtveřice, takže čtvrtý prvek v zahradě musí být Překvapení nad tím, že tam není Oheň. Kromě toho, oheň se v zahradě běžně nevyskytuje a ostatní znamení byla ve svých živlech. Zašel tedy do pekárny, otevřel jednu z pecí a tam, pod skupinou bochníků, zářila do ruda rozpálená značka Ohně.
"V tom případě... řekl bych, že páté překvapení je, že neexistuje žádné páté překvapení."
"To nebyl špatný pokus, ale cigáro z toho neutočíš," odpověděl LuTze. "A není snad psáno: ‚Ale ale, neníli tvá mysl tak ostrá, že hrozí nebezpečí, že sám sebe pořežeš?'"
"Víte, nic takového jsem zatím ve svatých textech nečetl, Metaři," odpověděl mu Lobsang.
"Ne, to jsi ani nemohl," usmíval se LuTze.
Pak vešli z jasného slunečního světla do chladu chrámu, procházeli prastarými sály a sestupovali po schodištích vytesaných ve skále. Celou tu dobu k nim z dálky doléhal rytmický zvuk modlících se hlasů. LuTzeho, který nebyl svatý, a dokázal si tedy myslet nesvaté myšlenky, napadlo, jestli se ti modlící mniši skutečně modli nějaká slova nebo zda jen tiše pobzukují něco jako "aahaaahahahah". Při těch ozvěnách se to prostě nedalo poznat.
Uhnul z hlavní chodby a natáhl ruce k držadlům na rudě lakovaných, dvoukřídlých dveřích. Pak se ohlédl po svém společníkovi. Lobsang zůstal stát několik kroků za ním a zdálo se, že je ztuhlý hrůzou.
"Jdeš?"
"Ale tam přece nesmí ani dongové!" vydechl Lobsang. "To bys musel být přinejmenším bojovník Třetího Djima!"
"No jo, správně. Je to zkratka. Pojď, hrozně tady táhne."
Nesmírně nerad se novic vydal za stařík em a čekal, že se každým okamžikem ozve rozzuřený křik některého z výše postavených mnichů.
Byl to přece jen metař! Jeden z těch mnoha lidí, kteří zametali podlahy, prali prádlo a Čistili nočníky a latríny! Nikdo se o tom nikdy nezmínil! Novicové slýchávali o LuTzem hned od svého prvního dne pobytu v klášteře jak pronikl do

některých z nejhůře zapletených časových uzlů a rozpletl je, jak se neustále vyhýbá dopravě na křižovatkách historie, jak dokáže pouhým slovem odklonit čas a využít toho k rozvinutí těch nejjemnějších nuancí boje...

...a tady stál hubený stařeček, který byl jistým způsobem všeobecně etnický, takže vypadal, nejen jako že je zdejší, ale ve svém rouchu, které předtím než nasbíralo všechny ty skvrny a cákance, bylo bílé, a v sandálech vyspravených provázkem, ale že je zdejší kdekoliv. Navíc mu na tváři ulpíval stálý veselý úsměv, jako by stařík očekával, že se každou chvíli přihodí něco velmi zábavného. A neměl vůbec žádný pás, jen další kousek provázku, který mu držel přednice roucha u sebe. Dokonce i někteří novicové získali během prvního roku šedý dong!

Dojo bylo plné ruchu a starších mnichů zabraných do cvičení. Lobsang musel uhnout, když kolem nich proletěl pár bojujících, ruce a nohy napůl rozmazané v bleskovém pohybu, kdy jak jeden, tak druhý zkoušeli bleskovými výpady, zda nenajdou skulinu v protivníkově obraně, a krájeli tak čas na stále slabší a slabší plátky...

"Ty! Metaři!"

Lobsang se ohlédl, ale výkřik patřil LuTzemu. Nějaký bojovník, který byl, podle novosti svého pásu, sotva nedávno povýšen do Třetího Djimu, vykročil k drobnému staříkovi. Tvář měl zrudlou vztekem.

"Co tady hledáš, ty poklízeči špíny? To je zakázáno!"

LuTzeho úsměv se nezměnil. Sáhl však do záhybů svého roucha a vytáhl malý váček.

"Je to zkratka," odpověděl. Pak z váčku vytáhl štipec tabáku, a zatímco se nad ním tyčil ting se zuřivým výrazem, začal si balit cigaretu. "A kromě toho, jak vidím, je tady prach. Rozhodně si budu muset vážně pohovořit s tím člověkem, který tady zametal."

"Jak se odvažuješ ještě vyslovovat urážky!" zaječel mnich. "Okamžitě se vrať do kuchyně, metaři!"

Lobsang, který se krčil za LuTzem, si najednou uvědomil, že celé dojo ztichlo a pozoruje scénu. Jeden nebo dva mniši si něco šeptali do ucha. Muž v hnědém rouchu mistra, který vedl v doju výcvik, všechno lhostejně pozoroval ze svého křesílka a podpíral si bradu rukou. S nesmírnou trpělivostí a pečlivostí, která rozzuřeného mnicha přiváděla téměř k šílenství, si LuTze, podoben samuraji, který aranžuje květy, urovnal tabák v tenkém papírku.

"Ne, myslím, že vyjdu tamtěmi dveřmi, pokud vám to nebude vadit," řekl.

"To je nestoudnost! Pak jsi tedy ochoten bojovat, ty nepříteli prachu?" Muž uskočil vzad a zaujal klasickou bojovou pózu štikozubce. Pak se protočil na špičce a umístil dokonale časovaný kop do těžkého koženého pytle, který zasáhl tak prudce, že řetěz, na němž byl pytel zavěšen, praskl. Vzápětí už zase stál proti LuTzemu v pozici postupujícího hada.

"Aií! Shao! Haiiií" začal. Mistr doja vstal. "Zadrž!" přikázal. "Chceš znát jméno muže, kterého se chystáš zničit?"

Bojovník zachovával svůj postoj a upíral pohled na LuTzeho. "Nepotřebuju znát jméno nějakého metaře!"

LuTze si stočil tenkou cigaretu a mrkl na svého protivníka, což ještě rozdmychalo bojovníkovu zuřivost.

"Je vždycky dobře znát jméno toho, kdo nám zametá na prahu, hochu," pokračoval mistr doja. "Kromě toho, ta otázka nepatřila tobě."

Tik

Jeremiáš upíral pohled na své prostěradlo.

Bylo celé popsané. Jeho rukopisem. Psaní pokračovalo přes polštáře a na stěnu. Mezi slovy byly i obrázky, hluboce vyškrabané do omítky.

Pod postelí našel svou tužku. Dokonce si ji i ořezal. Ve spánku si ořezal tužku! A podle toho, jak vypadala, musel psát a kreslit celé hodiny. Pokoušel se zachytit sen.

A k tomu po celé jedné straně své prošívané přikrývky rozepsal seznam součástek.

A když to uviděl, dávalo mu to dokonalý smysl jako kladívko, nebo palice, nebo Kolosvitovo gravitační krokové ústrojí. Bylo to, jako by se setkal se starým přítelem. A teď... Díval se na naškrabané řádky. Psal tak rychle, že zapomínal interpunkční znaménka a tu a tam dokonce vynechával písmena. Ale stejně v tom viděl jistou logiku.

Už o podobných věcech slyšel. Velké vynálezy někdy skutečně mívaly svůj původ ve snech, a to jak nočních, tak těch, které lidé snili ve dne, s otevřenýma očima. Cožpak nenapadla Hepcziměrzse Widlaka idea hodin s proměnnou délkou závaží jedině díky tomu, že byl městským katem? Cožpak Buderám Holotón vždycky neříkal, že nápad na kotvičkový systém tvaru rybího ocasu se mu objevil v hlavě tu noc, co se večer předtím přejedl humrů?

Ano, v tom snu bylo všechno tak snadné! Za denního světla to ovšem vyžadovalo trochu víc práce.

Z malé kuchyňky za dílnou se ozval cinkot nádobí. Pospíchal dolů a prostěradlo táhl za sebou.

"Já obvykle " začal.

"Tobhinka, bháne," řekl Igor, který se obrátil od sporáku. "Do zhlatova vybhečená, je to thak sbhrávně, bháne?"

"Jak jsi to věděl?"

"Ighorové se učí bhředvídat, bháne!" vysvětloval Igor. "Nhádherná mhalá khuchyňka, bháne. V žhivotě jsem nevhiděl šhubhlík s nábhisem lhžička, ve khteré bhyla obhravdu jen jhediná lhžička!"

"Umíš aspoň trochu pracovat se sklem, Igore?" nevšímal si jeho slov Jeremiáš.

"To ne, bháne," zavrtěl hlavou Igor, zatímco mu mazal topinku máslem.

"Neumíš?"

"Ne, bháne. Já jshem v thom zhatraceně dhobrý, bháne. Mnoho mhých bhánů bhotřebovalo sbheciální abháraty, ktheré se skhoro nikhde nesehnaly. Cobhak jste si bhřál?"

"Jak bychom tak asi dělali tohle?" Jeremiáš rozložil prostěradlo po stole.

Topinka vypadla Igorovi z náhle ochromených prstů.

"Něco se stalo?" zajímal se Jeremiáš.

"Ale, měl jshem dhojem, že mé někdho bhřešel bho hrobě, bháne," odpověděl Igor a vypadal stále ještě šokovaně.

"Chtěl jsem se.... ehm.... víš..., ale ve skutečnosti... nemáš nikde hrob, že ne?" vypravil ze sebe Jeremiáš.
"To bhyl jen thakový řhečnický obhrat," odpověděl Igor a zatvářil se ublíženě.
"Tohle je takový nápad, co mě napadl... jako na hodiny..."
"Na skhleněné hodhiny," doplnil Igor. "Ano. Něco o nich vhím. Mhůj dhědeček Ighor bhomáhal bhostavit ty bhrvní."
"První? Ale vždyť je to jen taková pohádka pro děti! A mně se o nich zdálo a "
"Dhědeček Ighor vhždycky řhíkal, že na thom všem bhylo něco mhoc bhodivného," přikyvoval Igor. "Then vhýbuch a všechno."
"Vybuchly? Kvůli kovové pružině?"
"No, on to nebhyl tak dhocela vhýbuch," vzpomínal Igor. "Bhro nás, Ighory, nhejsou vhýbuchy celkhem nic zhvláštního. Tenhle bhyl... vhelice bhodivný. A my, Ighoři, jsme dhocela zhvyklí i na rhůzné bhodivnosti."
"Takže ty mi tady vykládáš, že ty skleněné hodiny skutečně existovaly?"
Jak s zdálo, přivedla tahle otázka Igora téměř do rozpaků. "Ano," řekl, "jhenže na druhé sthraně zhase ne."
"Věci buď existují, nebo neexistují," zamračil se na něj Jeremiáš. "V tom mám naprosto jasno. Beru lék."
"Ony exhistovaly," řekl Igor, "ale bhotom, co exhistovaly, nikdy neexhistovaly. Tohle mi řhekl můj dhědeček, a ten bhostavil ty hodhiny thěmahle vhlastníma rhukama!"
Jeremiáš sklopil oči. Igorovy ruce byly pokřivené a teď, když si je pořádně prohlížel, zjistil, že mají kolem zápěstí celou spleť jizev.
"My, v nhaší rhodině, obhravdu věřhíme na dhědictví a cennhosti u nhás v rhodině se bhředávají z ghenerace na gheneraci," podotkl Igor, když zachytil jeho pohled.
"Takže tak trochu jako... z ručky na ručku a já na bráchu, brácha na mě, hahaha?" snažil se zažertovat Jeremiáš a přemýšlel přitom, kam si dal své léky.
"A to jsmhe se zashmáli, bháne," pokýval Igor hlavou. "Ale dědheček vždhycky řhíkal, že to bhak bhylo jakho sen, bháne."
"Sen..."
"Dhílna bhyla jiná. Hodhiny bhyly bhryč. Dhoktor Zweifuss, co mu řhíkali Dhement, co bhyl thenkrát jeho bhán, vhůbec nevhyráběl skhleněné hodhiny, ale bhracoval na zbhůsobu, jak exthrahovat shluneční shvit z bhomerančů. Věci bhyly jhinak a vždhycky bhyly jhinak, bháne. Jhako kdhyby se to nikhdy nhestalo."
"Ale pak se to objevilo v knížce pro děti!"
"No ano, bháne. Je to thak throchu zháhada, bháne."
Jeremiáš se zadíval na prostěradlo pokryté směsicí poznámek. Přesné hodiny. Nic jiného. Hodiny, které by udělaly ze všech ostatních hodin zbytečnosti. Tak to řekla lady LeJeanová. Postavit takové hodiny znamenalo, že hodinář, který je vyrobil, by vstoupil na věky do hodinářské historie. Je pravda, že v knize se na druhé straně říkalo, že hodiny uvěznily Čas, ale Jeremiášovi byly zcela lhostejné věci, které byly jen Jako". Rozhodně ho nezajímaly hodiny, které měřily. Na pásové míře se vzdálenost nikdy nezamotá. Jediné, co hodiny dokázaly, bylo počítat zub na kolečku. Nebo... světlo...
Ozubené světlo. Právě to viděl ve snu. Ne to světlo, které vidíme jako něco jasného na nebi, ale světlo jako neklidnou linku, která se zvedá a klesá jako vlna.
"A dokázal bys ty... postavit něco takového?" zeptal se nakonec.
Igor si znovu prohlédl kresby. "Ano," řekl a přikývl. Pak ukázal na několik větších skleněných nádob, umístěných na obrázku kolem ústředního sloupu hodin. "A thaky vím, k čemu jhsou tyhle vhěcičky thady," dodal.
"Ve svém sn, tedy když jsem to kreslil, představoval jsem si, že syčí?" nadhodil Jeremiáš.
"Tho je vhelmi, obhravdu vhelmi vhelké thajemství, thyhle nhádoby," odpověděl Igor, pečlivě se vyhýbaje otázce. "Dhostanete thady u vhás měďhené thyče, bháne?"
"V AnkhMorporku? Snadno."
"A zhinek?"
"Spoustu, ano."
"Khyselinu shírovou?"
"Po demižonech."
"Thak to jshem asi mhusel uhmřít a dhostal jshem se dho nhebe," prohlásil Igor. "Jen mě bhostavte vhedle dhostatečného mhnožství mědhi, zhinku a khyseliny shírové, bháne," usmíval se šťastně Igor, "a uhvidíte, jak to zhačne jhiskřit."

"Jmenuji se," řekl LuTze, když popuzený ting pozvedl ruku nad jeho hlavu, "LuTze."
Dojo ztichlo. Útočník se zarazil v půli výkřiku.
„Ai! Hao hmmuf! Hmmuc ? Adopradopradoprhíííí...!"
Muž už se nepohnul, ale vypadalo to, jako kdyby se obrátil sám proti sobě. Z útočné pozice bojového umění se náhle přikrčil do jakéhosi kajícného polodřepu.
LuTze se nahnul kupředu a rozškrtl o bradu neprotestujícího protivníka sirku.
"A jak se jmenuješ ty, mladíku," zajímal se, zatímco si zapaloval svou nepříliš vydařenou cigaretu.
"Jeho jméno je bláto, LuTze," odpověděl za ztuhlého bojovníka mistr doja, přistoupil k nehybné postavě a uštědřil jí kopanec. "No, Bláto, znáš pravidla. Postav se muži, jehož jsi vyzval, nebo odevzdej svůj pás."
Postava na moment znehybněla ještě intenzivněji a pak opatrně, gesty až divadelně přehnanými, která byla volena tak, aby nemohla ani vzdáleným náznakem urazit, si začala rozvazovat pás.

"Ne, ne, tohle není potřeba," zaprotestoval LuTze laskavě.

"Byla to dobrá výzva. Slušné ‚Aií' a velmi ucházející ‚Shao'. Řekl bych, že to byl celkem pěkný válečný blábol, jaký už v dnešních dnech tak často neslýcháme. Kromě toho bychom nechtěli, aby mu v takovéhle chvíli spadly kalhoty, že ne?" Pak LuTze zavětřil a dodal: "Zvláště v takovéhle chvíli."

Poklepal zmenšujícího se muže po rameni. "Jen si zopakuj pravidlo, které vám váš učitel řekl hned prvního dne, he? A... proč nejdeš a neočistíš se? Víš, někteří z nás to tady po vás musí uklízet!"

Pak se obrátil k mistru doja.

"Když už jsem tady, mistře, rád bych ukázal mladému Lobsangovi zařízení Neklidných koulí."

Mistr doja se hluboce uklonil. "Dojo je tvé, ó LuTzeMetaři."

A jak Lobsang následoval šourajícího se LuTzeho, slyšel, jak mistr doja, který jako každý správný učitel nikdy nevynechal příležitost zopakovat žákům lekci, volá: "Dojo! Jak zní První pravidlo?"

Dokonce i zničený vyzývatel se teď přidal ke sboru mnoha hrdel.

"Nikdy nejednej neopatrně, když stojíš tváří v tvář malému, holohlavému, vrásčitému staříkovi, který se usmívá!"

"To je dobré pravidlo, tohle První pravidlo," poznamenal LuTze přes rameno, zatímco vedl svého nového učedníka do vedlejší místnosti. Potkal jsem hodně lidí, kteří mohli dopadnout lépe, kdyby se jím byli řídili."

Pak se zastavil, a aniž se podíval na Lobsanga Loudu, natáhl k němu ruku.

"A teď buď tak laskav, prosím, a vrať mi ten malý rýč, který jsi mi vytáhl z kapsy, když jsi za mnou přišel do zahrady."

"Ale vždyť jsem se k vám ani nepřiblížil, mistře!"

LuTzeho úsměv se nezměnil. "Aha. Ano. To je pravda. Zapomněl jsem. Omlouvám se. To už jsou jen takové řeči starého člověka. Což není psáno: ‚Zapomněl bych i svou vlastní hlavu, kdybych ji neměl přibitou?' No nic, pojďme dál."

Tady byla podlaha dřevěná, ale stěny byly vysoké a polstrované. Tu a tam na nich bylo vidět rezavě hnědé skvrny. "Ehm, podobnou síň jsme měli v doju noviců, Metaři," rozhlížel se Lobsang.

"Jenže ty koule tam byly vyrobeny z měkké kůže, že?" usmál se stařík a přiblížil se k vysoké dřevěné krychli. Na té straně dřevěné bedny, která směřovala do místnosti, byla řada otvorů. "A kromě toho se pohybují velmi pomalu, pokud vím."

"Ano, to je pravda," přikývl Lobsang, který pozoroval, jak stařík pohybuje dlouhou pákou. Odněkud zdola k nim dolehl zvuk kovu skřípějícího po kovu a pak hlasité bublání prudce tekoucí vody. Škvírami v bedně začal se sykotem unikat vzduch.

"Tyhle jsou dřevěné," oznámil LuTze chladně, "zkus jednu chytit." Lobsangovi něco zavadilo o ucho a vzápětí za ním zadunělo nástěnné polstrování. Koule se do něj hluboko zabořila a pak sklouzla k zemi.

"Možná o chloupek pomaleji..." zabručel LuTze a pootočil kolečkem.

Po nějakých patnácti náhodných koulích chytil Lobsang jednu kouli na břicho, LuTze si povzdechl a vrátil velkou páku do původní polohy.

"Skvěle vykonáno!" řekl.

"Metaři, já nejsem zvyklý " začal mladík, který se zvedal ze země.

"Ale já jsem přece věděl, že z nich žádnou nedokážeš chytit," vysvětloval LuTze. "Ani náš vychloubačný přítel tam v doju by při téhle rychlosti nedokázal žádnou chytit."

"Ale vždyť jste řekl, že jste je zpomalil!"

"Jen tak, aby tě nezabily. Taková zkouška, chápeš? Všechno je test. No tak, pojďme, mladíku! Nemůžeme nechat opata čekat!"

A LuTze, v jehož patách se táhl proužek voňavého dýmu, znovu vykročil.

Lobsang ho následoval a byl čím dál tím nervóznější. Tohle byl přece ten LuTze, jak už se prokázalo v doju. Kromě toho si tím byl najednou naprosto jistý. Stačilo pozorovat ten kulatý vrásčitý obličej, jak se přátelsky pozvedá k rozzuřenému bojovníkovi, a nebylo o tom pochyb. Jenže... jenom Metař? Žádné svaté insignie? Žádné postavení? No, postavení očividně ano, protože mistr doja by se hlouběji uklonit nemohl už ani opatovi. Ale přesto...

Teď kráčel za staříkem chodbami, kam pod trestem smrti nesměla vstoupit ani většina mnichů. Bylo mu jasné, že tady dříve nebo později dojde k nepříjemnostem.

"Metaři, já bych se měl přece jen vrátit ke svým povinnostem v kuchyni," začal opatrně.

"Ach ano. Kuchyňské povinnosti," přikývl LuTze. "Aby tě naučily ctnostem poslušnosti a těžké práce, že?"

"Ano, Metaři."

"A funguje to?"

"Jakpak by ne!"

"Vážně?"

"No, ani ne."

"Kuchyňské povinnosti nejsou zdaleka tím, co se o nich říká," svěřoval Lobsangovi důvěrně LuTze. "Zatímco to, co máme tady, můj hochu," prošel obloukovým vchodem, " toto je vzdělání!"

Byla to největší místnost, jakou kdy Lobsang viděl. Otvory ve stropě, opatřenými glazurou, padaly dovnitř proudy světla a pod střechou, v šíři více než třiceti metrů, ošetřována mnichy, kteří nad ní popocházeli po svých podivných drátěných chodníčcích...

Lobsang samozřejmě slyšel o Mandale.

Bylo to, jako kdyby někdo vzal tuny barevného písku a rozhodil je v obrovském barevném víru po podlaze. V tom chaosu však bojoval o přežití řád, zvedal se, propadal a šířil. Miliony písečných zrn, která se pohybují zcela náhodně, však v některých místech musí vytvořit kus vzorce, který se zmnoží a rozšíří kruhem, naráží na ostatní vzorce nebo se s

nimi mísí a pak se zase ztrácí ve všeobecném chaosu. Stávalo se to znovu znovu a Mandala se tak měnila v tiše zuřící válku barev.

LuTze vstoupil na křehce vyhlížející cestičku z drátu a dřevěných příček.

"No? Co si o tom myslíš?"

Lobsang se zhluboka nadechl. Cítil, že jestli spadne z chodníčku, spadne do zvlněných barev a nikdy nedopadne na podlahu. Zamrkal a přetřel si rukou čelo.

"Je to... zlé," vypravil ze sebe.

"Skutečně?" pozvedl LuTze obočí. "Něco takového lidé poprvé říkají málokdy. Obvykle používají slova jako ‚úžasné'."

"A točí se to špatně!"

"Cože?"

Lobsang se zachytil provazového zábradlíčka. "Ty obrazce" začal.

"Ne, ty jsou " Lobsang se to snažil postihnout všechno najednou. Byly tam obrazce pod obrazci, maskované jako část chaosu. "Tím myslím... ty druhé vzorce..."

Pak se zřítil kupředu.

* * *

Vzduch byl chladný, svět se točil a zem se mu vrhla vstříc, aby ho pohltila.

Zastavila se mu několik decimetrů pod zády.

Vzduch kolem něj syčel, jako kdyby ho někdo pomalu smažil.

"Novobran Louda?"

"LuTze?" vypravil ze sebe. "Mandala je..."

Ale kde jsou všechny ty barvy? Proč je vzduch vlhký a páchne městem? A pak ty mlhavé vzpomínky vybledly. A jak mizely, říkaly: jak můžeme být vzpomínkami, když se máme teprve stát? Jediné, co si můžeš docela přesně pamatovat, je, že jsi vylezl až nahoru na střechu budovy Cechu pekařů a zjistil, že někdo uvolnil všechny hřebenáče, protože to se právě stalo?

A poslední zmírající vzpomínky říkaly "ale poslyš, to přece už bylo před několika měsíci...".

"Ne, já nejsem LuTze, tajemný padající hochu," ozval se hlas, který ho oslovil. "Můžeš se otočit?"

Novobranovi se podařilo, i když s velkými obtížemi, pootočit hlavu. Měl dojem, že je přilepený v dehtu.

Nedaleko něj a kousek pod ním seděl na převrácené bedýnce zavalitý mladší muž v šafránovém rouchu. Vypadal trochu jako mnich, až na vlasy, protože ty zase vypadaly jako zcela nezávislý a odděleně žijící organizmus. Říci o nich, že byly černé a svázané do koňského chvostu, by znamenalo minout příležitost použít slovo "úžasné". Byly to vlasy s vlastní osobností.

"Většinou se jmenuju Takeš," řekl muž dole. "Marko Takeš. Nebudu se unavovat tím, že bych se ptal na tvoje jméno, pokud nebudeme mít jistotu, že budeš žít, hm? Takže mi řekni, uvažoval jsi někdy o hodnotách duchovního života?"

"Zrovna teď? Jistě!" odpověděl... ano, Novobran, pomyslel si mladík, to je přece moje jméno, že? Tak proč si pamatuju Lobsang? "Víte, opravdu jsem přemýšlel o tom, že bych se pustil do něčeho nového."

"Správný krok na cestě za kariérou," souhlasil Takeš.

"To je nějaký druh magie?" Novobran se pokoušel pohnout, ale visel ve vzduchu a tiše se otáčel nad čekající zemí.

"Ne tak docela. Jak se zdá, přetvařoval jsi čas."

"Já? A jak jsem to dokázal?"

"Ty nevíš?"

"Ne!"

"No slyšíte ho!" zvolal Takeš, jako by mluvil k nějakému dobrému kumpánovi. "Tady bylo nutno patrně použít energie celého kunktátoru* k tomu, aby tvůj malý trik nenapáchal nenapravitelné škody na celém světě, a ty ani nevíš, jak jsi to provedl?"

"Nevím!"

"Pak tě budeme učit. Je to příjemný život a nabízí skvělé a nadějné vyhlídky. Rozhodně lepší," dodával a pohrdavě si odfrkl, "než ty, které máš teď."

Novobran se pokusil hlavu obrátit ještě o kousek dál. "Cvičit mě v čem? Tedy přesně?"

Muž si povzdechl. "Ty se nepřestaneš vyptávat, chlapče, co? Tak bereš to, nebo ne?"

"A jak to"

"Podívej, já ti tady nabízím životní možnost, chápeš to?"

"A proč je to pro mě životní příležitost, pane Takeš?"

"Ne, počkej, ty to pořád ještě nechápeš. Tobě, to je Novobranovi Loudovi, nabízím já možnost žít. Což je mnohem výhodnější možnost než ta, která tě čeká vzápětí."

Novobran zaváhal. Uvědomoval si, že ho začíná svědit tělo. V jistém slova smyslu jeho tělo stále ještě padalo. Nevěděl, jak to ví, ale to vědomí bylo tak skutečné jako ty dlažební kostky kousek pod ním. Když se rozhodne špatně, bude jeho pád prostě pokračovat. Zatím to bylo snadné. Těch několik posledních decimetrů bude tradičně tvrdých.

"Musím přiznat, že se mi nelíbí směr, jímž můj život v tomto okamžiku míří," přiznal. "Možná by bylo velmi vhodné dát mu nějaký nový cíl."

"Výborně." Vlasatý muž vytáhl něco ze záhybů svého roucha. Vypadalo to jako složené počítadlo, ale když to pak rozložil, některé části zmizely v kratičkých záblescích světla, jako kdyby se přesunuly někam, kde nejsou vidět.

"Co to děláš?"
"Víš, co je to pohybová energie?"
"Nee."
"Je to přesně to, čeho teď máš příliš mnoho." Takešovy prsty zatančily po korálcích a přitom někdy na zlomky vteřiny mizely a zase se objevovaly. "Odhaduju tvou váhu asi na padesát kilo, je to tak?"
Zasunul podivné zařízeníčko do kapsy, zvedl se a přistoupil k nedalekému vozíku, Tam udělal něco, co Novobran neviděl, a vrátil se zpět.
"Během několika vteřin dokončíš svůj pád," řekl, natáhl se pod Novobrana a položil tam něco na zem. "Ber to jako začátek nového života."
Novobran spadl. Narazil na zem. Vzduch rudě zablýskl a naložený vozík na druhé straně ulice vyletěl na čtyřicet centimetrů do výšky a těžce dosedl na zem. Jedno kolo mu upadlo.
Takeš se sklonil k zemi a potřásl jednou neodporující Novobranovou rukou.
"Tak tě zdravím," prohlásil. "Nějaká zranění?"
"Trochu to bolí," odpověděl otřesený Novobran.
"Možná, že jsi o něco těžší, než vypadáš. Dovol..."
Takeš uchopil Novobrana pod rameny a začal ho táhnout někam do mlhy.
"Nemohl bych jít a "
"Ne."
"Ale cech"
"V cechu neexistuješ."
"To je hloupost. Vždyť jsem v cechovních knihách."
"Nejsi. O to se postaráme."
"Jak? Nemůžete přepsat historii." "Vsadíš se o tolar?" "Komu jsem se to vlastně upsal?" "Jsme nejtajnější tajná společnost, jakou si jen dokážeš představit."
"Vážně? A co jste teda zač?" "Jsme Mnichové historie." "Cože? Nikdy jsem o vás neslyšel!" "Vidíš? Tak jsme tajní!" A skutečně byli tak tajní a dobří. A pak začal čas téct proti proudu. A přítomnost se vrátila.

"Jsi v pořádku, chlapče?"
Lobsang otevřel oči. Měl pocit, že mu někdo utrhl jednu paži.
Podíval se podél oné nešťastné paže a uviděl LuTzeho, který ležel na rozkývaném drátěném můstku a držel ho za ni.
"Co se stalo?"
"Myslím, že tě překonalo vzrušení, chlapče, nebo to byla závrať. Jen se nedívej dolů."
Pod sebou slyšel Lobsang hukot, který se podobal bzukotu velmi rozzlobených včel. Automaticky začal otáčet hlavu.
"Řekl jsem, aby ses nedíval dolů! Jen se uvolni."
LuTze vstal. Zvedl Lobsanga v natažené paži, jako by byl peříčko, a přesunul ho tak, že se novicovy nohy ocitly nad plaňkami mostu. Pod nimi pobíhali mniši po chodníčcích a křičeli.
"A teď měj oči zavřené... nedívej se dolů! A já nás oba dopravím na druhou stranu, slyšíš mě?"
"Já... pamatuju si... Byl jsem zpět ve městě, ve chvíli, kdy mě našel Takeš... Vzpomínám si..." začal Lobsang chabě a pomalu klopýtal za mnichem.
"No, nic jiného se vlastně nedalo čekat," zabručel LuTze. "Za těchto okolností..."
"Jenže já si pamatuji, že když jsem byl zpátky tam, pamatoval jsem si, že jsem byl pak tady. Vzpomínal jsem na vás a na Mandalu!"
"Cožpak není psáno ‚Je mnoho věcí mezi nebem a zemí, o nichž nemáme ani ponětí', abych tak řekl?"
"Já... ani na tuhle moudrost jsem ještě nenarazil, Metaři," potřásl Lobsang hlavou. Cítil, že se okolní vzduch ochladil, což dávalo tušit, že vešli do kamenného tunelu ve vzdálenější stěně místnosti.
"Bohužel, ve spiscích, které mají tady, to pravděpodobně nenajdeš," povzdechl si LuTze. "Ano, a už můžeš otevřít oči."
Pokračovali v chůzi a Lobsang si masíroval hlavu, aby zahnal podivnost svých myšlenek. A za jejich zády začala v obrovské ploše pestrého písku blednout a zavírat se jedovatě barevná a živá kola, která se soustředila na místě, kam by byl Lobsang spadl.

Podle prvního svitku Wena Věčnězasnoucího Wen a Kafeš Kraloup došli do zeleného údolí v klínu vysokých hor a Wen řekl: "Zde je to místo. Tady bude chrám zasvěcený skládání a rozkládání času. Vidím ho."
"Já ne, mistře," odpověděl Kafeš Kraloup.
Wen řekl: "Je támhle." Ukázal a jeho ruka zmizela.
"Aha," přikývl Kafeš Kraloup. "Támhle."
Pak se na Wenovu hlavu sneslo několik okvětních plátků z jedné z kvetoucích třešní, které rostly divoce podél několika bublajících potoků.
"A tenhle dokonalý den bude trvat věčně," řekl. "Vzduch je jiskřivý, slunce jasné a břehy potoků jsou zdobeny ledovou kůrkou. A tady v tom údolí bude každý den tenhle dokonalý den."
"Mohlo by to být trochu jednotvárné, mistře," řekl Kafeš.
"To se ti zdá proto, že ještě nevíš, jak nakládat s časem," odpověděl mu Wen. "Ale já tě naučím zacházet s časem stejně, jako umíš zacházet s kabátem, který si vezmeš, když ho potřebuješ, a když ne, necháš ho doma."
"Budu ho muset taky prát?" zeptal se Kafeš Kraloup.

Wen ho obdařil dlouhým, pomalým pohledem. "To byl od tebe buď velmi složitý myšlenkový pochod, Kraloupe, nebo ses pokusil vysvětlit si mou metaforu velmi hloupým způsobem. Co si myslíš ty, že to bylo?"

Kafeš sklopil oči ke špičkám svých nohou. Pak zvedl oči k nebi, nakonec upřel pohled na Wena.

"Myslím, že jsem hloupý, mistře."

"Dobře," přikývl Wen. "Jen čiročirou náhodou se stalo, že jsi právě v tomto čase mým učedníkem, protože když dokážu učit tebe, dokážu učit každého."

Zdálo se, že Kafešovi odlehlo. Uklonil se. "Prokazujete mi příliš velkou čest, mistře."

"A můj plán má ještě druhou část," pokračoval Wen.

"Aha," přikývl Kafeš s výrazem, o němž se domníval, že je chytrý, i když v okamžiku, kdy ho nasadil na tvář, vypadal jako někdo, kdo si snaží vybavit obzvláště bolestivé žaludeční procesy. "Plán, který má dvě části, je vždycky dobrý plán, mistře."

"Najdi mi písek všech barev a plochý kámen. Ukážu ti, jak to udělat, aby byly časové proudy viditelné."

"No dobrá."

"A můj plán má ještě třetí část."

"Co? Třetí část?"

"Mohu naučit několik vybraných ovládat jejich čas, zpomalit ho nebo urychlit, uložit ho a řídit jako vodu tady v těch říčkách. Jenže většina lidí, jak se obávám, si nebude chtít dovolit naučit se něco takového. Budeme jim muset pomoci. Budeme muset postavit... zařízení, které dokáže podle potřeby uskladnit a uvolnit čas a nasměrovat ho, kam je potřeba, protože člověk nemůže dosáhnout žádného pokroku, když je unášen časem jako listí ve vodním proudu. Lidé by měli umět ovládat čas, aby jím mohli plýtvat, udělat si ho, ztrácet, či si ho trochu koupit. To bude náš hlavní úkol."

Kafešův obličej se svraštil v zoufalé snaze pochopit Wenova slova. Pak pomalu zvedl ruku.

Wen si povzdechl.

"Ty se mě chceš zeptat, co se stalo s tím kabátem, že mám pravdu?"

Kafeš Kraloup přikývl.

"Zapomeň na ten kabát, Kraloupe. Kabát není důležitý. Měj jen na paměti, že jsi nepopsaný papír, na který napíšu " Wen pozvedl ruku, protože viděl, jak Kafeš otevírá ústa. "To je jen další metafora. A teď prosím udělej něco k obědu."

"Metaforicky, nebo doopravdy, mistře?"

"Tak i tak."

Ze skupiny stromů vyletělo hejno bílých ptáků, které dvojici zakroužilo nad hlavou a pak se vydalo napříč údolím.

"A taky tady budou holubice," pokýval hlavou Wen, když se Kafeš rozeběhl rozdělat oheň. "Každý den tady budou létat bílé holubice."

LuTze nechal novice v předpokoji. Ty, kteří ho neměli rádi, by bylo překvapilo, kdyby viděli, že věnoval nějakou chvíli tomu, aby si předtím, než vstoupí k opatovi, upravil roucho. Jenže to bylo tím, že LuTze sice nedbal na pravidla, ale na některé lidi ano. Zadusil cigaretu a nedopalek si zasunul za ucho. Znal opata skoro šest set let a respektoval ho. Lidí, které LuTze respektoval, bylo málo. Většinu lidí jen snášel.

Obvykle metař vycházel s lidmi v nepřímé úměře k jejich místní důležitosti a část z nich mu to upřímně oplácela. Starší mniši... řekněme to takhle mezi lidmi tak osvícenými nemohlo existovat nic takového

jako zlé myšlenky, ale je pravda, že pohled na LuTzeho, který se s bohorovným klidem šourá chrámem a jinými svatými prostorami, už očadil mnohou křišťálovou karmu. Pro jistý typ myslitelů představoval metař bez formálního vzdělaní a oficiálního postavení, a se svými malými Cestami a velkými úspěchy, osobní urážkou. Proto bylo překvapivé, že jej měl opat rád. Nikdy nežil v údolí obyvatel, který by byl takovým opakem metaře. Tak studovaný, nepraktický a tak křehký. Jenže právě překvapení je přirozeností vesmíru.

LuTze kývl na nižší akolyty, kteří otevřeli velké zašlé dveře.

"Jak se má Jeho Ctihodnost dnes?" řekl LuTze.

"Ty zuby ho pořád ještě zlobí, ó LuTze, ale udržuje si kontinuitu a právě se mu podařilo udělat velmi úspěšně první krůčky."

"Ano, měl jsem dojem, že slyším gongy."

Když se LuTze přiblížil, skupina mnichů, nahloučená uprostřed místnosti kolem dětské ohrádky, se rozestoupila. Ohrádka byla, bohužel, nezbytná. Opat nikdy neovládl umění cirkulačního stárnutí. Proto byl nucen dosáhnout dlouhověkosti mnohem tradičnějším způsobem via sériová reinkarnace.

"Ach, to je Metař!" řekl opat, nemotorně odhodil žlutý míček a rozveselil se. "Co tvé hory? Ceš koko! Koko! Ceš!"

"Už se mi podařilo najít způsob, jak u nich docílit vulkanické činnosti, ctihodný. Je to velmi nadějné."

"A jinak se těšíš dobrému zdraví?" zajímal se dále opat, zatímco jednou buclatou ručkou otloukal šprušličky ohrádky dřevěnou žirafou.

"Děkuji za optání, ctihodný. Je to příjemné, vidět vás znovu tady a na nohou."

"Zatím je to jen na pár kroků, bohužel, koko, ceš koko, ceš, ceš. Naneštěstí mají mladá těla svou vlastní hlavu, KOKO!"

"Poslal jste mi vzkaz, Vaše Ctihodnosti? Říkalo se v něm ‚udělej s tímhle mládencem okamžitě test'?"

"Hm, takže co si myslíš o našem, ceš koko, ceš koko ned! mladém Lobsangu Loudovi?" Přiběhl k němu jeden z akolytů a nabídl mu podnos plný chřupavých laskonek. "Mimochodem, nechceš si se mnou dát laskonku?" dodal opat. "Mňáám, doblá lasonka!"

"Ne, ctihodný, já mám všechny zuby, které potřebuju," odpověděl metař.

"Louda je záhada, že? Jeho vychovatelé mi, koko, mňam, lasonka mňam, koko! řekli, že je velmi talentovaný, ale ne zcela při sobě. Ty ses s ním však nikdy nesetkal, neznáš jeho historii, a proto, mňam, doblé, bych velmi ocenil tvůj

neovlivněný názor, mňáááám, lasonka!"

"Je nesmírně rychlý," odpověděl LuTze. "Myslím, že by mohl začít reagovat na věci dříve, než se staly."

"Jak by se dalo odhadnout něco takového? Ceš brum, ceš dej brum, meděd brum dej!"

"Postavil jsem ho před zařízení Neklidných koulí v doju starších a on se vždy zlomek vteřiny předtím, než koule vyletěla, stavěl před ten správný Otvor."

"Takže nějaký druh blablační telepatie?"

"Kdyby měly jednoduché stroje vlastní mozek, tak bychom byli v opravdu velkém maléru," zavrtěl LuTze hlavou. "A v síni Mandala našel v chaosu vzorce."

"Tys nechal novice nahlédnout do Mandaly?" vyjekl zděšeně mistr noviců Řempo.

"Když chceš zjistit, zda někdo umí plavat, hoď ho do řeky," odpověděl LuTze s pokrčením ramen. "Je snad nějaká jiná cesta?"

"Ale podívat se na Mandalu bez příslušného výcviku"

"Viděl vzory," přerušil ho LuTze. "A reagoval na Mandalu." Nedodal už: a Mandala reagovala na něj. To si chtěl nejprve pořádně promyslet. Když nahlédnete do hlubiny, nečekáte, že by vám zamávala na pozdrav.

"Ale bylo to i tak, brumbrumbrumbmeděd! přísně zakázáno," řekl opat. Nešikovně zašmátral mezi hračkami v ohrádce a zvedl velkou dřevěnou cihličku, na níž byl namalován veselý modrý slon, a hodil ji neohrabaně po Řempovi. "Občas předpokládáš příliš mnoho, Metaři, kuku tlon!"

Mezi učedníky zavládl krátký záchvat nadšení při opatově ukázce schopnosti rozeznávat členy světa zvířat. "Viděl vzory. Ví, co se děje. Bohužel neví, co ví," trval LuTze umíněně na svém. "A během těch několika vteřin, kdy jsme se setkali, mi ukradl malý cenný předmět a já pořád ještě nevím, jak to udělal. Může být skutečně takhle rychlý, aniž prošel tréninkem? Kdo je ten hoch?"

Kdo je to děvče?

Madam Fondánová, ředitelka Fondánové akademie a průkopnice Fondánové metody Škola hrou, se často přistihla, jak si při rozhovorech se slečnou Zuzanou klade právě tuhle otázku. Ta dívka byla samozřejmě jejím zaměstnancem, ale... nuže, madam Fondánová nebyla velkou přítelkyní disciplíny, a proto pravděpodobně vymyslela Metodu, která žádnou disciplínu nevyžadovala. Všeobecně se spoléhala na to, že bude tak dlouho na lidi mluvit veselým tónem, dokud se z rozpaků nebo čirého zoufalství nevzdají a neudělají věci po jejím.

Slečna Zuzana, jak se zdálo, nebyla rozpačitá ani zoufalá z ničeho.

"Důvod, proč jsem vás sem zavolala, Zuzano, je ten, že... tedy, hm... důvod je " madam Fondánová se zadrhla.

"Někdo si stěžoval?" zeptala se slečna Zuzana.

"Ehm... no, to právě ne... hm... i když slečna Nováková mi řekla, že děti chodí z vašich hodin... é... neklidné. Jejich schopnost číst prý... říká slečna Nováčkova... se velmi nešťastným způsobem zlepšila..."

"Slečna Nováčkova si myslí, že dobrá kniha pro děti je ta o mámě, co má mísu masa," ušklíbla se Zuzana. "Moje děti už se naučily očekávat od čtení příběh se zápletkou. Není divu, že jsou netrpělivé a nudí se. My teď čteme pohádky bratří Grimmů."

"To od vás bylo dost hrubé, slečno."

"Ne, to ode mě bylo naopak ještě velmi slušné, madam. Hrubé by bylo, kdybych řekla, že existuje jedno oddělení pekla vyhrazené pro učitelky, jako je slečna Nováčkova."

"No, ale to je hroz" Madam Fondánová se zarazila, a začala znovu. "Neměla byste je zatím vůbec učit číst!" vyštěkla. Ale bylo to vyštěknutí ztraceného štěněte. Když Zuzana zvedla oči, madam Fondánová se vmáčkla do svého křesla. Ta dívka měla neuvěřitelnou schopnost věnovat vám celou svou pozornost. Museli byste být mnohem lepší osoba než madam Fondánová, abyste přežili při síle té pozornosti. Prověřila vaši duši a červeně odfajfkovala všechna místa, která se jí nelíbila. Když se na vás slečna Zuzana zadívala, bylo to, jako když vás známkuje.

"Chtěla jsem říci," zahuhlala ředitelka, "že dětství je čas, kdy si mají děti hrát a "

" učit se," přikývla slečna Zuzana.

"Učit se hrou," pokoušela se madam Fondánová, vděčná za to, že našla kousek známé pevné půdy pod nohama. "Konec konců, koťátka a štěňátka "

" vyrostou a budou z nich kočky a psi, kteří jsou ještě méně zajímaví," odpověděla slečna Zuzana, "zatímco děti by měly vyrůst v dospělé."

Madam Fondánová si povzdechla. Tahle cesta nikam nevede. A tak to bylo pokaždé. Věděla, že je bezmocná. Novinky o slečně Zuzaně se šířily. Vystrašení rodiče, kteří dali své ratolesti do ústavu madam Fondánové, aby se mohly Učit hrou protože měli strach, že by se jinak ta ubohá dítka musela učit tak, že by Věnovala Pozornost Tomu, Co Někdo Říká zjišťovali, že děti se domů vracejí tišší, zamyšlenější a se spoustou domácích úkolů, které, k rodičovskému úžasu, dělaly bez pobízení a ještě jim s nimi pomáhal pes. A samozřejmě domů nosily historky o slečně Zuzaně.

Slečna Zuzana umí všechny jazyky. Slečna Zuza

na ví všechno o všem. Slečna Zuzana je bere na skvělé školní výlety...

...což bylo zvláště podivné, protože pokud madam Fondánová věděla, žádný výlet nikdy nebyl oficiálně organizován. Kdykoliv šla kolem třídy slečny Zuzany, bylo tam naprosté ticho. To jí nedávalo spát. Připadalo jí to jako za starých zlých časů, kdy byly děti nahnány do tříd, které byly pro ty ubohé malé mysli horší než mučírny. Ostatní učitelé ale tvrdili, že se odtamtud ozývají různé zvuky. Někdy je to prý šplouchání vln, jindy zvuky pralesa. Jednou, když šla madam Fondánová kolem, byla by přísahala, že se ve třídě odehrává něco jako skutečná bitva. Tak to ovšem ve třídách, kde se učilo metodou Učení hrou, vypadalo téměř pravidelně. Tentokrát však bylo navíc slyšet zvuk trubek, svistot šípů a křik raněných a to i jí připadalo trochu silné.

Otevřela dveře a zaslechla, jak jí ve vzduchu nad hlavou něco zašumělo. Slečna Zuzana seděla na židli, předčítala z

knihy a v půlkruhu na zemi kolem ní seděla mlčící a napjatá třída. Byl to starodávný obrázek, který madam Fondánová nenáviděla, protože to vypadalo, jako když jsou děti prosebníci a slečna Zuzana nějaké božstvo.

Nikdo nepromluvil. Všechny děti i slečna Zuzana jí daly společensky nezávazným mlčením najevo, že čekají, až odejde.

Vycouvala zpět na chodbu a dveře za ní s cvaknutím zapadly. Teprve pak si všimla dlouhého, hrubě opracovaného šípu, který se stále ještě chvěl v protější stěně.

Madam Fondánová se podívala na dveře třídy, natřené všudypřítomnou hráškově zelenou barvou, a pak zpět na šíp.

Ten zmizel.

Převedla do třídy slečny Zuzany Jasoně. Bylo to od ní kruté, ale madam Fondánová vycházela z předpokladu, že teď mezi nimi probíhá něco jako nevyhlášená válka.

Kdyby byly děti zbraněmi, byl by Jasoň jistě na základě mezinárodních dohod zakázán. Jasoň měl rodiče, kteří ho milovali opičí láskou, a schopnost soustředění o rozsahu minus několika vteřin, pokud se ovšem nejednalo o to, provést něco krutého nějakému malému chlupatému zvířátku. Pak se dokázal nejen soustředit, ale dokonce být i trpělivý. Jasoň kopal, tloukl kolem sebe, kousal a plival. Jeho umělecké výtvory dokázaly vyděsit slečnu Nováčkovou k smrti, a ta obvykle dokázala říci něco pěkného skoro o každém dítěti. Byl to nade vši pochybnost hoch, který potřeboval zvláštní péči. Podle mínění, které vládlo ve sborovně, by ta péče měla začít exorcismem.

Madam Fondánová se zastavila a naklonila ucho ke klíčové dírce. Slyšela Jasoňův první denní výlev a pak nastalo ticho. Neporozuměla tomu, co pak říkala slečna Zuzana.

Když pak o půl hodiny později přišla na vhodnou záminku, proč vejít do třídy, pomáhal Jasoň dvěma malým holčičkám vyrábět králická z papíru.

Jeho rodiče se jí zanedlouho zmínili o tom, jaká se s ním stala úžasná změna, i když teď z jakéhosi důvodu dokázal usnout jen při rozsvíceném světle.

Madam Fondánová se pokusila svou nejnovější učitelku vyzpovídat. Konec konců bylo dobře, že mě

la skvělá doporučení a nikdo si na ni nestěžoval, ale byla přece jen zaměstnankyní ústavu. Potíž byla v tom, jak madam Fondánová zjistila, že slečna Zuzana měla jistý způsob, jímž jí odpovídala na dotazy. Madam Fondánová pak zjišťovala, že zcela uspokojena odpověďmi klidně odešla a teprve dodatečně, většinou až ve své kanceláři, si uvědomila, že vlastně nedostala na svou otázku požadovanou odpověď, ale to už bylo vždycky příliš pozdě.

A už bylo pozdě napořád, protože najednou byl ve škole seznam čekatelů. Rodiče bojovali o to, aby se jejich dítě dostalo do třídy slečny Zuzany. A co se týkalo některých historek, které děti nosily domů, no... každý přece víme, že mají neobyčejně živou obrazotvornost, že?

Nicméně, přece jen tady teď byla ta krátká práce, kterou napsala Bohatuše Hýklová. Madam Fondánová zatápala po brýlích, které jí visely na řetízku na krku, protože byla příliš marnivá, než aby je nosila stále na očích, a podívala se znovu na list papíru. Stálo tam:

Přišel nám vykládat pán, co byl samý kosti, a my se ho vůbec nebáli. Mjel velkýho bílýho koně. Toho koně sme mohli popleckávat. Taky měl kosici. Ten můž. Říkal nám zajímaví věcy, abysme si dávali pozor, když přeházíme cestu.

Madam Fondánová podala papír přes stůl slečně Zuzaně, která se na něj vážně zadívala. Pak vytáhla z kabelky červenou tužku, vyznačila několik chyb a vrátila papír madam Fondánové.

"Nuže?" nadhodila madam Fondánová.

"No, v pravopise to s ní není nijak zvlášť slavné, obávám se. Ale u slova dlouhého jako ‚popleskávat' to je slušný výkon."

"Kdo... co má znamenat to o velkém bílém koni ve třídě?" podařilo se zeptat madam Fondánové.

Slečna Zuzana se na ni soucitně zadívala a řekla: "Madam, koho by napadlo vodit koně do třídy? Vždyť jsme tady ve druhém patře!"

Madam Fondánová byla rozhodnuta tentokrát se nevzdat. Podala Zuzaně další papír se slohovou prací.

Dneska u nás byl pan Popadal, von je bubák, ale teď je hodnej. Říkal nám co dělat s jinými bubáci, co nejsou. Můžete si dát peřinu přes hlavu, ale je lepčí, když tu peřinu dáte přes hlavu tomu bubákovi, protože von si myslí, že neeksichtuje a zmizí. Vyprávěl nám hodně lekrací vo lidech, co na ně vyskočil a pak řek, že co je slečna Zuzana naše učitelka, už se nemusíme bát žádnýho bubáka, protože všechny bubáci se bojej toho, aby je slečna Zuzana nenašla.

"Bubák, Zuzano?" nadhodila madam Fondánová.

"Ty děti mají ale představivost," prohlásila slečna Zuzana s vyrovnanou tváří.

"To snad zasvěcujete své děti do okultismu?" prohlásila madam Fondánová s podezřením. Dobře věděla, že takové věci vyvolávají velké problémy s rodiči.

"Jistě."

A proč?"

"Aby to pro ně pak nebyl šok," odpověděla Zuzana klidně.

"Ale paní Rubešová mi vyprávěla, že jejich Ema teď prolézá dům od půdy až do sklepa a hledá bubáky a strašidla!

A až dosud se jich strašně bála!"

"Nosí při tom hůl?" zajímala se Zuzana.

"Nosí při tom otcův meč!"

"To dělá dobře."

"Podívejte, Zuzano... myslím, že vím, o co se pokoušíte," řekla madam Fondánová, která o tom neměla nejmenší představu, "ale rodiče takovým věcem nerozumí."

"To je pravda," přikývla Zuzana. "Někdy si myslím, že by lidé měli dělat nějaké skutečné zkoušky, než se jim dovolí, aby byli rodiči. Myslela jsem nejenom ty praktické."

"Bohužel, musíme jejich názory respektovat," pokračovala madam Fondánová, ale nepříliš zapáleně, protože si někdy myslela totéž.

Byla tady záležitost s třídní schůzkou. Madam byla příliš zaneprázdněná, než aby si všímala, co její nejnovější učitelka dělá. Jediné, čeho si všimla, bylo, že slečna Zuzana si vždy sedne s dvojicí rodičů a tiše s nimi rozpráví. Celkem nic se nedělo až do chvíle, kdy Jasoňova matka vyskočila, chopila se své židle a s oním kusem nábytku nad hlavou hnala svého manžela z místnosti. Druhý den přinesl poslíček slečně Zuzaně obrovskou kytici od Jasoňovy matky a jiný poslíček pak druhou, ještě větší, od Jasoňova otce.

Ještě několik dalších párů odešlo od Zuzanina stolku s ustaraným nebo poplašeným výrazem. Ale je pravda, že když pak přišel čas platit školné, ještě nikdy nezažila madam Fondánová, aby rodiče klopili tak rychle jako tentokrát.

A bylo to tady zase. Madam Fondánová, ředitelka, která se musela starat o pověst ústavu a o výdaje a příjmy, tu a tam zaslechla vzdálený hlas slečny Fondánové, která bývala velmi dobrou, i když poněkud nesmělou učitelkou, jak slečně Zuzaně nadšeně aplauduje a fandí.

Zuzana nasadila výraz vážného zájmu, "Nejste spokojena s mou prací, madam?"

Madam Fondánová nevěděla jak dál. Ne, nebyla spokojena, ale z naprosto nesmyslných příčin. A v průběhu tohoto rozhovoru si začínala pomalu uvědomovat, že se nejen neodváží dát slečně Zuzaně vyhazov, ale že ani nedovolí, aby odešla o své vlastní vůli. Kdyby si totiž ta založila vlastní školu a rozneslo by se to, ústavu Škola hrou by zůstala jen chudokrevná děcka, a co horšího i chudokrevné příjmy.

"Tedy, to přeci... ne, vůbec ne... v mnoha směrech jste..." začala a pak si uvědomila, že slečna Zuzana upírá oči někam za ni.

Byla tam... madam Fondánová zatápala po svých brýlích a zjistila, že se jí šňůrka zapletla do knoflíčku na blůze. Znovu zamžourala na krbovou římsu a pokusila se zaostřit na tmavou šmouhu, což bylo jediné, co viděla.

"Ale to přece... vypadá to jako... bílá krysa v malém černém plášti s kapuci," řekla. "A chodí po zadních nohou! Vidíte ji také?"

"Nedovedu si představit, že by krysa chodila oblečená do nějakého hábitu," odpověděla slečna Zuza

na. Pak si povzdechla a luskla prsty. To lusknutí prsty nebylo důležité, ale zastavil se čas.

Tedy zastavil se pro každého s výjimkou slečny Zuzany.

A krysy na krbové římse.

Ve skutečnosti to byla jen krysí kostra, ale to jí nezabránilo v tom, aby se nepokusila ukrást madam Fondánové dózičku s cukrátky pro hodné děti. Zuzana popošla kupředu a chytila prsty límec malého hábitu.

KVÍK? řekl krysí Smrť.

"Hned jsem si myslela, že jsi to ty," vyštěkla Zuzana. "Jak se vůbec odvažuješ sem znovu vlézt? Myslela jsem, že ti to včera došlo! A nemysli si, že jsem tě neviděla, když jsi minulý měsíc přišel pro morce Jindřicha! Víš, jak je těžké učit zeměpis, když při tom musíš sledovat, jak někdo toho chudáka vykopává z jeho mlýnku?"

Krysa se ušklíbla. GH. GH. GH.

"A ke všemu ještě cumláš bonbon! Okamžitě ho vrať zpátky do té dózy!"

Zuzana upustila krysu na stůl před momentálně ztuhlou madam Fondánovou a čekala.

Vždycky se v takových chvílích pokoušela chovat vhodně, ale občas jste přece jen museli přiznat, kdo jste. Proto otevřela spodní zásuvku stolu a zkontrolovala výši hladiny v láhvi, která byla pro madam štítem a podporou v onom úžasném světě, jemuž se říká vzdělání, a potěšilo ji, když zjistila, že se ta stará holka v posledních dnech drží dost zpátky. Mnoho lidí si našlo nějaký způsob, jak vyplnit prázdný prostor mezi vnímáním a skutečností, a řekněme si rovnou, že za těchto okolností existuje mnoho věcí horších, než je gin.

Zuzana pak strávila chvilku prohlídkou soukromých papírů madam Fondánové a je třeba Zuzaně přiznat jednu věc: ani ji nenapadlo, že by na tom bylo něco špatného, i když byla ochotna připustit, že by to pravděpodobně špatné bylo, kdyby samozřejmě nebyla Zuzanou Stohelitskou. Ty papíry byly v docela bezpečném sejfu, který by schopného zloděje zdržel přinejmenším o dvacet minut, ale z faktu, že se dveře při jejím prvním doteku otevřely, bylo jasné, že tady platí nějaká jiná pravila.

Pro slečnu Zuzanu nebyly zavřené žádné dveře. Měli to v rodině. Nějaké genetické části na ni přece jen přešly. Duší.

Když se tedy vzdělala co do školních afér, spíše jen proto, aby dala kryse najevo, že není nějaká hej počkej, která visí na hřebíčku, vstala.

"Tak dobrá," řekla unaveně. "Ty ses prostě rozhodl, že mé budeš otravovat, co? Pořád a pořád a pořád."

Krysí Smrť se na ni díval s hlavou na stranu.

KVÍK! odpověděl vítězoslavně.

"No, ano, mám ho ráda," připustila. "Svým způsobem. Ale, víš co? Není to správné. K čemu mě potřebuje? On je Smrť! Vždyť zdaleka není bezmocný! Já jsem jen člověk!"

Krysa znovu vykvíkla, seskočila ze stolu a proběhla zavřenými dveřmi. Za okamžik se jimi znovu vrátila a mávla na Zuzanu.

"Hm, že si to pro jednou neodpustíš," povzdechla si Zuzana spíš pro sebe. "Tak jo, skoro člověk."

Tik

A kdo je to, ten LuTze?

Dříve nebo později tuhle velmi komplikovanou otázku položil každý z noviců. Některým bude trvat celá léta, než poznají, že ten drobný mužík, který jim zametá podlahy, bez jediného zaregtání vyváží klášterní žumpu a občas pronese zvláštní cizí rčení, pocházející bůhví odkud, je právě ten legendární hrdina, o němž jim říkali, že se s ním možná jednoho dne seznámí.

Uklízeči a metaři většinou pocházeli z vesniček v údolí. Byli součástí osazenstva, ale neměli žádné oficiální postavení. Vykonávali všechny nepříjemné a nepopulární činnosti. Byly to... figurky v pozadí, které ošetřovaly višně, umývaly podlahy, čistily jezírka se zlatými rybičkami, a především neustále a všude chodily s koštětem a zametaly. Neměly jména. Samozřejmě, že pozornější žáci chápali, že i metaři musí mít nějaká jména, nějaké pojmenování, pod nímž jsou známi ostatním metařům, ale na klášterních pozemcích nedostávali jména, jen pokyny a rozkazy. Nikdo nevěděl, kam odcházejí na noc. Byli to jen metaři. Ale i LuTze byl metař.

Jednoho dne skupina starších noviců, z čiročiré zlomyslnosti a bujnosti, rozkopala malý svatostánek, který si LuTze postavil vedle své ložní rohože.

Dalšího rána do práce nedorazil jediný metař. Zůstali ve svých chatrčích a zevnitř zastrčili dveře. Po jistých pátráních si opat, kterému v té době bylo právě znovu kolem padesáti, zavolal tři novice do své pracovny. V jednom rohu byla o stěnu opřena tři košťata. Opat k novicům promluvil takto: "Jistě víte, že ke strašlivé Bitvě pěti měst nedošlo, protože posel dorazil včas?"

Věděli to. Dozvěděli se to už dříve, během studia. Všichni se nervózně uklonili, protože, konec konců, stáli před opatem.

"A jistě víte, že když poslův kůň ztratil podkovu, všiml si posel muže, který se vlekl podél cesty a s sebou si nesl malou přenosnou výheň a na káře před sebou tlačil malou kovadlinu?"

Věděli to.

"Víte také, že ten muž s kovadlinou byl LuTze?"

Věděli to.

"Jistě také víte, že Yanda Past, Velký mistr Okidoki, Torofu a Changfu, se v celém životě vzdal jedinému muži?"

Věděli to.

"A víte, že tím mužem byl LuTze?"

Věděli to.

"A víte, že jste včera rozkopali malý svatostánek?"

Věděli to.

"A víte, jak se jmenuje jeho majitel?"

Nastalo ticho. Nejbystřejší z noviců pozvedl v hrůze pohled k opatovi, několikrát polkl naprázdno, pak si vzal z kouta jedno ze tří košťat a vyšel z pracovny.

Myšlení těch dalších dvou bylo pomalejší a museli si příběh vyslechnout do konce.

Pak jeden z nich řekl: "Ale vždyť to byl jen svatostánek uklízeče chrámů!"

"Vezmete si košťata a budete zametat," řekl opat, "a budete zametat každý den, a budete zametat až do dne, kdy najdete LuTzeho a odvahu říci: ‚Byl jsem to já, kdo rozkopal tvůj svatostánek a teď tě v pokoře doprovodím do doja Desátého Djima, abych se naučil Pravou cestu.'

Jen pak, pokud toho budete pořád ještě schopni, můžete pokračovat ve svých studiích tady, pochopili jste?"*

Ostatní kněží sice čas od času protestovali, ale vždycky se našel někdo, kdo řekl: "Pamatujte, že LuTzeho cesty nejsou cestami našimi, pamatujte, že všechno, co se naučil, se naučil při tom, když nepovšimnut zametal, zatímco studenti byli vzděláváni. Možná je trochu... zvláštní, ale pamatujte, že vešel do pevnosti plné ozbrojených mužů a pastí a postaral se o to, aby se Obžerpaša z Muntabu zcela nevinně zadusil rybí kostí. Žádný mnich není lepší, co se týče toho, vybrat si správné Místo a správný Čas."

Ten, kdo by nevěděl, by se mohl zeptat: "A která jest to cesta, jež mu dává takovou sílu?"

Pak by se mu dostalo odpovědi: "Jest to cesta paní Marietty Kosmopilíkové, Quirmská ulice 3, AnkhMorpork, pokoje k pronajmutí, ceny přijatelné." Ne, ani my tomu nerozumíme, je to pravděpodobně jakási dávno zapomenutá a časem naprosto zkreslená formule.

Tik

LuTze naslouchal starším mnichům a přitom se opíral o koště. Schopnost naslouchat patřila k těm dovednostem, které během dlouhých let ovládl dokonale. Zjistil, že pokud naslouchátе dost pozorně a dost dlouho, řeknou vám lidé mnohem víc, než kolik si myslí, že vědí.

"Takeš je skvělý pracovník v poli," ozval se LuTze nakonec. "Výstřední, ale dobrý."

"Jeho pád se dokonce projevil i na Mandale," řekl Řempo. "Ten mladík nezná jediný ze správných postupů. Takeš říká, že to udělal reflexivně. Tvrdí, že si myslel, že je ten mladík tak blízko nule, jak je to vůbec jen možné. Během necelé hodiny ho dal naložit do vozu, který mířil do hor. Pak strávil celé tři dny tím, že v Cechu zlodějů, kde byl ten chlapec ponechán jako nemluvně, prováděl operaci Zavírání květu."

"Zavření bylo úspěšné?"

"Dali jsme povolení k využití běžného času dvou kunktátorů. Možná, že několika lidem zůstanou matné vzpomínky, ale cech je velké a rušné místo."

"Žádní bratři, žádné sestry. Žádná rodičovská láska. Jen to zlodějské bratrstvo," přikyvoval LuTze posmutněle.

"Byl to ale dobrý zloděj."

"Vsadil bych se, že ano. Kolik mu je?"

"Zdá se, že tak šestnáct nebo sedmnáct."

"Takže už je příliš starý na to, aby se učil."

Starší mniši si vyměnili pohledy.

"My ho nemůžeme naučit vůbec nic," oznámil představený noviců. "On totiž "

LuTze pozvedl hubenou ruku. "Dovolte mi hádat. On už to zná."

"Je to, jako kdybychom mu říkali něco, co mu jen momentálně vyklouzlo z paměti," vysvětloval Řempo. "A pak se

začne nudit, rozzlobí se a jeho duch je, podle mého mínění, ten tam.

LuTze se poškrabal v řídkém plnovousu, melírovaném hnědými skvrnami od tabáku. "Tajemný hoch," usmál se zamyšleně. "Přirozený talent."

"A my se sami sebe ptáme, ceš čí, budeš čí a ee taky, čí a ee, proč teď, proč právě v tomto čase?" řekl opat a cumlal přitom nohu plyšového jaka.

"Ano, ale cožpak není psáno: ‚Všechno má svůj Čas a Místo?'" nadhodil LuTze. "Každopádně, vznešení moudří, to vy jste učili žáky stovky let. Já jsem jen metař." S nepřítomným výrazem natáhl ruku kupředu a zachytil v pádu figurku jaka, který vyklouzl opatovi z buclaté ručky.

"LuTze," řekl mistr noviců, "zkraťme to. Ani tebe jsme nedokázali učit. Pamatuješ?"

"Ale pak jsem našel svou Cestu," přikývl LuTze.

"Budeš ho učit?" zeptal se opat. "Ten chlapec potřebuje, mmmm, brm, najít sám sebe."

"Což není psáno: ‚Mám jen jedny ruce?'" podíval se na něj LuTze.

Řempo se podíval na mistra noviců. "No, nevím," zabručel. "Nikdo z nás ještě neviděl ty spisky, z nichž cituješ."

Zamyšlený LuTze, který stále vypadal, jako když je jeho duch zaměstnán docela jinde, řekl: "Může to být jen tady a teď. Protože je psáno: ‚Z toho neprší, ale leje.'"

Řempo vypadal zaraženě, ale pak se mu najednou rozjasnilo. "To je džbán!" řekl potěšeně. "Voda ze džbánu neprší, ale leje!"

LuTze smutně potřásl hlavou. "A zvuk jedné tleskající ruky je ‚pl'," řekl.

"Dobrá, Vaše Ctihodnosti. Pomůžu mu najít Cestu. Ještě něco, ctihodní pánové?"

Tik

Když se LuTze vrátil do předpokoje, Lobsang vstal, ale udělal to velmi váhavě, jako kdyby byl v rozpacích, protože nebyl zvyklý někomu prokazovat úctu a nevěděl, proč to dělá.

"Dobrá, tak tady jsou pravidla," utrousil LuTze, který prošel přímo kolem něj. "První je, že mě nebudeš oslovovat ‚mistře' a já tobě nebudu říkat podle nějakého pitomého hmyzu. Nejsem tady od toho, abych v tobě vypěstoval kázeň, od toho jsi tady ty. Což není psáno: ‚S takovými věcmi se unavovati nebudu!' Dělej, co ti řeknu, a budem spolu dobře vycházet. Rozumíš mi?"

"Cože? Vy mě chcete jako učedníka?" vyjekl Lobsang a rozeběhl se za ním, aby ho dohonil.

"Ne, já tě za učedníka nechci, a rozhodně už ne ve svém věku, ale budeš mým učedníkem, tak bychom si to měli asi oba užít, ne?"

"A vy mě všechno naučíte?"

"Nevím nic o nějakém ‚všechno'. Podívej, vím toho například jen velmi málo o soudní mineralogii. Ale naučím tě všechno, co vím a o čem si myslím, že by ti mohlo být užitečné, to ano."

"Kdy?"

"No, už se připozdívá "

"Takže ráno za úsvitu?"

"Hm, před úsvitem. Já tě vzbudím."

Tik

Kus cesty od akademie madam Fondánové, v Ezoterické uličce, byla celá řada klubů pro gentlemany. Bylo by asi příliš cynické říci, že tamní "gentleman" by se dal definovat jako "někdo, kdo si mohl dovolit vyhodit pět set tolarů ročně". Ne. Muselo ho vzít na vědomí ještě několik stovek dalších "gentlemanů", kteří si mohli dovolit totéž.

O společnost dam tam příliš nestáli. Předem upozorňujeme, že to nebyl "tamten" druh gentlemanů. Ti mají svoje, mnohem lépe vypravené kluby v jiné části města, kde je mimo jiné mnohem rušněji. "Tihle" gentlemani byli naopak většinou urození pánové, které ženy vychovávaly, šikanovaly a peskovaly už od narození. Jejich životy byly řízeny ošetřovatelkami, vychovatelkami, matronami, matkami, babičkami a manželkami a po čtyřech nebo pěti desetiletích takového života se tihle gentlemani, většinou obdaření velmi jemnými způsoby, vzdali a tak slušně, jak to jen šlo, unikli do jednoho z uvedených klubů, kde mohli proklimbat větší část odpoledne v koženém křesle a s rozepnutým horním knoflíkem u kalhot.*

Nejvybranější z těchto klubů byl asi klub Neuróza a fungovalo to tam takhle: Zuzana se nepotřebovala dělat neviditelnou, protože věděla, že návštěvníci Neurózy ji jednoduše neuvidí, a i kdyby, nebudou věřit, že ve skutečnosti existuje. Ženám byl přístup do klubu zakázán článkem 34b stanov a výjimky se velmi nerady připouštěly jen v případě, že se jednalo o ženské příslušnice rodiny nebo ctihodné vdané paní přes třicet let. Ty pak mohly být pozvány v době mezi 15.15 a 16.30 na čaj do zeleného salonu, ovšem jen za předpokladu, že byl přítomen alespoň jeden člen personálu. To platilo tak dlouho, že si to členové klubu začali vykládat v tom smyslu, že oněch pětasedmdesát minut je jediný čas z celého dne, kdy je ženám dovoleno existovat, a tedy každá žena, zpozorovaná v klubu v jiném čase, je výplodem jejich představivosti.

V případě Zuzany, v jejích strohých černých šatech a botách na knoflíčky, které ve chvílích, kdy byla Smrťovou vnučkou, kupodivu vypadaly, jako když mají vysoké podpatky, to mohlo být i pravda.

Podpatky bot tiše klapaly na mramorových dlaždicích chodeb, když zamířila ke knihovně.

Bylo pro ni záhadou, proč Smrť začal používat právě tohle místo. Samozřejmě měl mnoho vlastností a kvalit gentlemana sídlo na venkově v dalekém a temném místě byl neochvějně přesný choval se dokonale společensky ke každému, s kým se setkal a dříve či později se setkal s každým oblékal se velmi dobře, velmi kvalitně a přesto střízlivě, byl doma v každé společnosti, dobrý jezdec na koni a tak dále, ale stejně...

Většina čalouněných křesílek v knihovně byla obsazena spokojenými muži po obědě, kteří klidně podřimovali pod rozloženými výtisky Ankhmorporské Komety. Zuzana se chvilku rozhlížela, až našla jeden výtisk Komety, zpod nějž

vyčnívala spodní polovina černého roucha a dvě kostlivá chodidla. O opěradlo křesla se opírala kosa. Zuzana zvedla noviny.

DOBRÉ ODPOLEDNE, přivítal ji Smrť. OBĚDVALA JSI NĚCO? MĚL JSEM ŠPEKOVÉ KNEDLÍKY SE ZELÍM.

"Proč tyhle věci děláš, dědečku? Víš, že nikdy nespíš!"

ZJISTIL JSEM, ŽE JE TO VELMI UKLIDŇUJÍCÍ. MÁŠ SE DOBŘE?

"Měla jsem se, dokud se neobjevila ta tvoje krysa"

A CO TVOJE KARIÉRA? POSTUPUJEŠ? VÍŠ, ŽE O TEBE MÁM STAROST.

"Díky," odpověděla Zuzana krátce. "A teď mi řekni, proč jsi"

MYSLÍŠ, ŽE BY TI UŠKODILO, KDYBY SIS SE MNOU TROCHU POPOVÍDALA?

Zuzana si povzdechla. Věděla, co za tím vším vězí, a nebyla z toho ale ani trochu šťastná. Prostě takové malé, tiché a smutné pomyšlení. Vyjádřeno slovy by znělo: Nemáme nikoho, jen jeden druhého. Byla to myšlenka, která vzlykala do svého vlastního kapesníku, ale byla to pravda.

Oh, Smrť měl svého sluhu Alberta a pak tady byl ještě krysí Smrť, chceteli tomu říkat společnost.

A co se týkalo Zuzany...

Nuže, byla částečně nesmrtelná, a to bylo všechno. Dokázala vidět věci tak, jak vypadaly ve skutečnosti*, a zapínat a vypínat čas jako kabát. Přírodní nebo fyzikami zákony, jako třeba zemská přitažlivost, na ni působily jen v případě, že jim to dovolila. A ať jste to zkoušeli sebeodhodlaněji, zdálo se, že tyhle věci tak nějak stojí v cestě vztahům a náklonnostem. Bylo těžké nějakým způsobem najít vztah k lidem, když vám je malá část vašeho já ukazovala jako dočasnou sbírku atomů, které během několika desetiletí zmizí.

A tam vždy narážela na ten malý kousek Smrtě ve svém já, který měl nesmírné potíže vycházet s lidmi, jakmile je jednou začal brát jako skutečné.

Neuběhl jediný den, aby nezalitovala svého podivného příbuzenectví. A pak ji vždycky napadlo, jaké by to bylo, procházet světem, aniž by si na každém kroku uvědomovala kámen pod svýma nohama a hvězdy nad hlavou, s pouhými pěti lidskými smysly, být téměř slepá a téměř hluchá...

DĚTI JSOU HODNÉ? TY JEJICH OBRÁZKY,

NA KTERÝCH MĚ MALOVALY, SE MI MOC LÍBILY.

"Ano. Jak se má Albert?"

TEN SE MÁ SKVĚLE.

...a vůbec mu nešlo o kousek řeči, pomyslela si Zuzana v duchu. V celém tom velkém vesmíru nebylo místo na malý kousek řeči.

SVĚT SE BLÍŽÍ KE KONCI.

No tohle byl opravdu trochu velký kousek ke spolknutí.

"A kdy to bude?"

PŘÍŠTÍ PONDĚLÍ.

"Proč?"

AUDITOŘI SE VRÁTILI, odpověděl Smrť.

"Ty zlé malé potvůrky?"

ANO.

"Nenávidím je!"

JÁ, SAMOZŘEJMĚ, NEMÁM ŽÁDNÉ EMOCE, řekl Smrť s tváří tak nehybnou, jak ji jen lebka může mít.

"O co jim jde tentokrát?"

TO NEVÍM.

"Myslela jsem, že si pamatuješ budoucnost."

ANO. ALE NĚCO SE ZMĚNILO. PO PONDĚLKU UŽ ŽÁDNÁ BUDOUCNOST NENÍ.

"Něco tam být musí, kdyby to byly třeba jen trosky!"

NE. ÚDEREM JEDNÉ HODINY PŘÍŠTÍHO PONDĚLÍ TAM NENÍ NIC. JEN JEDNA HODINA V PONDĚLÍ VŽDYCKY A NAVĚKY. NIKDO NEBUDE ŽÍT. NIKDO NEZEMŘE. TAK TO VIDÍM TEĎ. BUDOUCNOST SE ZMĚNILA. CHÁPEŠ?

"A co s tím mám společného já?" Zuzana věděla, že tahle otázka by každému jinému zněla neobyčejně hloupě.

JÁ BYCH SI SKORO MYSLEL, ŽE KONEC SVĚTA JE VĚCÍ KAŽDÉHO ČLOVĚKA, TY NE?

"Ty dobře víš, co myslím!"

MYSLÍM, ŽE TO MÁ NĚCO SPOLEČNÉHO S PODSTATOU ČASU, KTERÝ JE NESMRTELNÝ I LIDSKÝ SOUČASNĚ. A TEĎ SE OBJEVILY JISTÉ... VLNKY.

"Oni se chystají udělat něco Času? Myslela jsem, že takové věci nesmí?"

NESMÍ. ALE LIDÉ ANO. UŽ SE TO KDYSI STALO.

"Nikdo by přece nebyl tak hloupý, aby "

Zuzana se zarazila. Samozřejmě, že se mezi lidmi najde takový pitomec. Někteří lidé jsou ochotni udělat cokoliv jen proto, aby zjistili, jestli se to udělat dá. Kdybyste připevnili do nějaké tajemné jeskyně velký vypínač, nad nímž by byla umístěna tabule s nápisem "Vypínač k vypnutí světa. PROSÍME NEDOTÝKEJTE SE!", neměla by barva na tabuli jistě ani čas zaschnout.

Chvilku přemýšlela. Smrť ji upřeně pozoroval.

Pak řekla: "Legrace je, že mám takovou knihu, kterou jsem právě četla dětem ve třídě. Našla jsem ji jednoho dne prostě na stole. Jmenuje se Zlodůl pohádek a..."

AHA. ŠŤASTNÉ PŘÍBĚHY PRO MALÉ LIDIČKY, přikývl Smrť bez jediného náznaku ironie.

... a ty příběhy jsou většinou o zlých a ošklivých lidech, kteří umírají velmi ošklivými způsoby. Je to opravdu moc podivné. Jak se zdá, jsou děti s těmi konci nesmírně spokojené. Nezdá se, že by je to nějak děsilo."

Smrť mlčel.

"...až na pohádku o skleněných hodinách z Bad Schüsschweinu," řekla Zuzana a pozorovala Smrťovu lebku. "Děti ta pohádka velmi rozrušila, i když má svým způsobem šťastný konec."

TŘEBA JE TO TÍM, ŽE JE TEN PŘÍBĚH PRAVDIVÝ.

Zuzana znala Smrtě dost dlouho, takže ji ani nenapadlo se s ním přít.

"Myslím, že chápu," řekla. "To ty ses postaral, aby tam ta kniha byla v pravý čas."

JISTĚ. ANO, A VŠECHNY TY ŘEČIČKY O KRÁSNÉM PRINCI A TAK DÁLE JSOU TAM PŘIDÁNY DODATEČNĚ, NAVÍC. AUDITOŘI SAMOZŘEJMĚ TY HODINY NEVYMYSLELI. TO BYLA PRÁCE JEDNOHO ŠÍLENCE. ALE VE VYUŽÍVÁNÍ A ÚPRAVÁCH TAKOVÝCH VĚCÍ JSOU SKVĚLÍ. NEUMÍ TVOŘIT, ALE UMÍ UPRAVOVAT. A TY HODINY BYLY PŘESTAVĚNY.

"A skutečně se podařilo čas zastavit?"

POLAPIT. JEN NA OKAMŽIK, ALE VÝSLEDKY STÁLE JEŠTĚ LEŽÍ VŠUDE KOLEM NÁS. HISTORIE BYLA ROZDRCENA, ROZPADLA SE NA KUSY. MINULOSTI ZTRATILY SOUVISLOSTI S BUDOUCNOSTMI. MNICHOVÉ HISTORIE JE MUSELI PŘESTAVĚT PRAKTICKY OD SAMÉHO POČÁTKU.

Zuzana v takové chvíli neplýtvala dechem na fráze jako: "To je nemožné." Takové věci říkají jen lidé, kteří věří tomu, že žijí v reálném světě.

"To muselo nějakou dobu... trvat," řekla.

ČAS SAMOZŘEJMĚ NEBYL JEJICH PROBLÉM. POUŽÍVAJÍ PODOBU ROKŮ, ODVOZENOU OD RYCHLOSTI LIDSKÉHO TEPU. TAKOVÝCH LET TO SPOTŘEBOVALO JEN ZHRUBA PĚT SET.

"Ale když byla historie rozdrcena, kde dostali "

Smrť sepjal prstní kosti.

MYSLI ČASOVĚ, ZUZANKO. MYSLÍM, ŽE UKRADLI ČAS ODNĚKUD Z PRAVĚKU NAŠEHO SVĚTA, Z DOBY, KDY SE JÍM PLÝTVALO NA SPOUSTU RŮZNÝCH PLAZŮ. CO, KONEC KONCŮ, ZNAMENÁ ČAS PRO TAKOVÉHO DINOSAURA? A VIDĚLA JSI TY KUNKTÁTORY, KTERÉ MNIŠI POUŽÍVAJÍ? ÚŽASNÉ VĚCIČKY. DOKÁŽOU PŘESUNOUT ČAS, USKLADNIT HO, NATÁHNOUT... VELMI VYNALÉZAVÉ. A CO SE TÝČE TOHO, KDY SE TO STALO, TO JE TAKY OTÁZKA, KTERÁ NEDÁVÁ SMYSL. KDYŽ JE LÁHEV ROZBITÁ, ZÁLEŽÍ NA TOM, V KTERÉM MÍSTĚ DO NÍ NARAZIL KÁMEN? STŘEPY A ÚLOMKY TÉ SAMOTNÉ UDÁLOSTI UŽ V NOVÉ, ZREKONSTRUOVANÉ SKUTEČNOSTI PŘESTALY EXISTOVAT.

"Počkej, počkej... Jak můžeš vzít kus nějakého, hm, starého století a všít ho do století moderního? Copak by si toho lidé nevšimli?" Zuzana se na okamžik vzepřela. "No, že někteří lidé nosí zbroj, že budovy jsou jiné, než na jaké jsou zvyklí, nebo že jsou pořád ještě ve válce, která se odehrávala před několika staletími?"

PODLE MÝCH ZKUŠENOSTÍ, ZUZANO, PŘÍLIŠ MNOHO LIDÍ VE SVÝCH HLAVÁCH STÁLE JEŠTĚ TRÁVÍ OBROVSKÉ MNOŽSTVÍ ČASU UPROSTŘED VÁLEK, KTERÉ SE ODEHRÁLY PŘED STALETÍMI.

"To byla dokonalá sonda, dědečku, ale já myslela něco jiného"

NESMÍŠ ZAMĚŇOVAT POPEL S POPELNICÍ, povzdechl si Smrť. JSI Z VĚTŠÍ ČÁSTI ČLOVĚK. POTŘEBUJEŠ METAFORY. A JAK JE VIDĚT, NEJLEPŠÍ BUDE PRAKTICKÁ LEKCE. POJĎ.

Vstal a odplížil se přes společenskou síň do jídelny na druhé straně budovy. Tam bylo stále ještě několik opozdilců. Seděli nehybní kolem stolů, ubrousky pod krky, v ovzduší šťastných uhlovodanů.

Smrť přistoupil k jednomu ze stolů, který byl kompletně prostřený, a uchopil roh ubrusu.

ČAS JE TEN UBRUS obrátil se k Zuzaně. PŘÍBORY, TALÍŘE A TÁCY A VŠECHNO OSTATNÍ, CO NA NĚM STOJÍ A LEŽÍ, JSOU UDÁLOSTI, KTERÉ MAJÍ V ČASE SVÉ MÍSTO

Najednou se ozval dlouhý virbl. Zuzana se podívala na zem. Seděl tam krysí Smrť a mezi kostnatýma nožkama měl malý dětský bubínek.

POZORUJ.

Smrť prudce trhl ubrusem. Zařinčely příbory, nastal kratičký okamžik nejistoty, který se týkal především vázy s květinami, ale jinak téměř vše, co bylo původně na stole, zůstalo na své místě.

"Aha," řekla Zuzana.

STŮL ZŮSTAL PROSTŘENÝ, ALE UBRUS MŮŽEŠ

POUŽÍT POD JINÉ JÍDLO.

"Solničku jsi ale převrátil," řekla Zuzana.

TECHNIKA JEŠTĚ NENÍ DOKONALÁ.

"A ubrus je samý flek od předchozího jídla, dědečku," upozorňovala dál Zuzana.

Smrť se rozzářil. ANO, přikývl. JAKO METAFORA TO NENÍ VŮBEC ŠPATNÉ, CO ŘÍKÁŠ?

"Lidé by si toho všimli!"

SKUTEČNĚ? LIDÉ JSOU TI NEJNEPOZORNĚJŠÍ TVOROVÉ VE VESMÍRU. OCH, EXISTUJE MNOŽSTVÍ ANOMÁLIÍ, JISTÉ MNOŽSTVÍ ROZSYPANÉ SOLI, ALE HISTORIKOVÉ JE VELMI SNADNO VYSVĚTLÍ. V TOMTO SMĚRU JSOU OPRAVDU VELMI UŽITEČNÍ.

Existovalo něco, čemu se říkalo Pravidla, to Zuzana věděla. Nebyla psaná, stejně jako nebyly psané hory. Byla mnohem podstatnější pro funkci vesmíru než obyčejné mechanické funkce, jako třeba přitažlivost. Auditoři mohli nenávidět neupravenost, která vznikala životní naléhavostí, ale Pravidla jim nedovolovala s tím cokoliv dělat, Vznik a vývoj lidstva pro ně byl laskavostí. Konečně se objevil živočišný druh, který jste dokázali přesvědčit, aby se střelil třeba do nohy.

"Jenže nevím, co čekáš, že s tím udělám," řekla.

VŠECHNO, CO MŮŽEŠ, odpověděl Smrť. JÁ, DÍKY ZVYKLOSTEM I PRAXI, MÁM NA STAROSTI JINÉ POVINNOSTI.

"Jako třeba?"

DŮLEŽITÉ POVINNOSTI.

"O kterých mi nemůžeš nic bližšího říci."

O KTERÝCH TI NEHODLÁM NIC ŘÍKAT. ALE JSOU DŮLEŽITÉ. KAŽDOPÁDNĚ TVŮJ ZORNÝ ÚHEL A TVŮJ NÁZOR JSOU DŮLEŽITÉ. MÁŠ ZPŮSOB MYŠLENÍ, KTERÝ BUDE VELMI DŮLEŽITÝ. MŮŽEŠ ZAJÍT NA MÍSTA, KAM JÁ NEMŮŽU. JÁ BUDOUCNOST JEN VIDĚL. ALE TY JI MŮŽEŠ ZMĚNIT.

"Kde se mají ty hodiny znovu postavit?"

TO NEVÍM. MĚL JSEM CO DĚLAT, ABYCH SI DAL DOHROMADY VŠECHNO TO, CO JSEM TI ŘEKL. PODSTATA TOHO VŠEHO JE MI ALE ZAHALENA.

"Proč?"

PROTOŽE VĚCI JSOU UKRYTY. NĚKDO JE V TOM NAMOČENÝ... NĚKDO, KDO MI NEPODLÉHÁ. Smrť se zdál být v trapných rozpacích.

"Nějaký nesmrtelný?"

NĚKDO, KDO... PODLÉHÁ NĚKOMU JINÉMU.

"No, byla bych ráda, kdyby ses v tomto směru vyjádřil mnohem jasněji!"

ZUZANKO... VÍŠ, ŽE JSEM ADOPTOVAL TVOU MATKU A NAKONEC ŽE JSEM JÍ NAŠEL I VHODNÉHO MANŽELA

"No jo," odsekla Zuzana. "Jak bych na to mohla zapomenout? Dívám se do zrcadla každý den."

TOHLE JE PRO MĚ... VELMI OBTÍŽNÉ. PRAVDA JE, ŽE JSEM NEBYL JEDINÝ, KDO SE PODOBNÝM ZPŮSOBEM ANGAŽOVAL. PROČ SE TAK DIVÍŠ? COŽPAK NENÍ ZNÁMO, ŽE BOHOVÉ TAKOVÉ VĚCI DĚLAJÍ PRAKTICKY NEUSTÁLE?

"No, bohové ano, ale lidi jako ty "

LIDI JAKO JÁ JSOU POŘÁD JEŠTĚ JAKO LIDI, CO...

Zuzana tentokrát udělala velmi neobvyklou věc poslouchala ho. To není pro učitelku nic lehkého.

ZUZANKO, TY JISTĚ VÍŠ, ŽE MY, KTEŘÍ... STOJÍME

MIMO LIDSTVÍ

"Já nestojím mimo lidství," přerušila ho Zuzana ostře. "Já... já... mám jen několik trochu zvláštních nadání."

JÁ NEMYSLEL TEBE, ALE TY OSTATNÍ, KDOŽ NEJSOU LIDMI, ALE JSOU SOUČÁSTÍ LIDSKÉHO VESMÍRU VÁLKA A OSUD A NÁKAZA A MY VŠICHNI OSTATNÍ LIDÉ SI NÁSPŘEDSTAVUJÍ V HMOTNÉ PODOBĚ, A PROTO NA SEBE PŘIJÍMÁME RŮZNÉ ASPEKTY LIDSKOSTI. JINAK TO ANI NEJDE. DOKONCE I POUHÝ TVAR TĚLA PŮSOBÍ NA NAŠE VĚDOMÍ A VNUCUJE NÁM URČITÝ ZPŮSOB, JAK SLOUŽIT VESMÍRU. OBČAS PROPADNEME LIDSKÝM SLABOSTEM... ZVĚDAVOSTI, ZLOSTI, NEKLIDU...

"To jsou všechno základní emoce, dědečku."

ANO. A ABYS VĚDĚLA... NĚKTEŘÍ Z NÁS SI NAJDOU...ZÁJMY, KTERÉ JSOU, EHM... VÍCE...

"Zajímavé?"

OSOBNÍ. A SLYŠELA JSI MĚ POVÍDAT O TOM... TÉ...PERSONIFIKACI ČASU...

"Víš, moc jsi mi toho neřekl, jen to, že žije ve skleněném paláci." Zuzana cítila slabý, ostudný, ale přitom podivně uspokojující pocit, když viděla Smrtě v rozpacích. Vypadal jako někdo, kdo musí přiznat, že schovává kostlivce ve skříni.

ANO. TEDY... ONA SE JAKSI... ZAMILOVALA SE DO ČLOVĚKA...

"Vidím, že je romantik," řekla Zuzana. Teď už začínala být dětsky zlá a věděla to, ale život Smrťovy vnučky nebyl zdaleka jednoduchý a tu a tam měla neodolatelnou chuť někoho trápit.

AHA. SLOVNÍ HŘÍČKA, řekl Smrť unaveně. I KDYŽ MÁM PODEZŘENÍ, ŽE SE JEN SNAŽÍŠ BÝT ÚNAVNÁ.

"Takové věci se v minulosti stávaly často, že?" zajímala se Zuzana. "Básníci se vždycky zamilovali do něčeho takového, jako je měsíční svit nebo hyacint, a bohyně byly "

JENŽE TO BYLO SKUTEČNÉ, upozornil ji Smrť.

"Jak moc skutečné?"

ONA... ČAS MĚLA SYNA.

"Jak mohla mít "

ČAS MĚLA SYNA. NĚKOHO Z VĚTŠÍ ČÁSTI SMRTELNÉHO, NĚKOHO, JAKO JSI TY.

Tik

Člen Cechu hodinářů navštěvoval Jeremiáše jednou týdně. Nebylo to nic formálního. Každopádně mu často nosil práci nebo se seznámil s nějakým drobným vylepšením, protože i když ten chlapec měl své chyby, jedno se mu musí přiznat. Co se týkalo hodin, byl ten hoch génius.

Neformálně byla tahle návštěva taky nenápadnou kontrolou, která měla ověřit, zda Jeremiáš bere svůj lék a neprojevuje se jako očividný blázen.

Hodináři si byli dobře vědomi toho, že složitý stroj lidského mozku může tu a tam vytrousit šroubek. Členové cechu byli často úzkostlivě puntičkářští lidé, kteří se neustále honili za až nelidskou přesností a to si často vybíralo svou daň. Působilo to problémy. Pera a pružiny nejsou jediné věci, které mohou prasknout. Většina zástupců cechovního výboru byli v zásadě velmi hodní a chápaví lidé.

V žádném případě to nebyli lidé zvyklí na klam a podvod.

Dr. Hopkalise, sekretáře Cechu hodinářů, velmi zaskočilo, když mu přišel otevřít muž, který vypadal, jako kdyby před chvílí přežil vážnou nehodu.

"Eh, přišel jsem navštívit pana Jeremiáše," vypravil ze sebe.

"Jhistě, bháne. Bhán je dhoma, bháne."

"A vy... vy jste...?"

"Ighor, bháne. Bhán Jheremiáš byl tak lhaskav a zhaměstnal mě."

"Vy pro něj pracujete?" ujišťoval se dr. Hopkalis a prohlížel si Igora od hlavy k patě.

"Jhistě, bháne."

"Hm... Vy jste se někde postavil do nebezpečné blízkosti nějakého stroje, že?"

"Nikholiv, bháne. Je v dhílně, bháne."

"Pane Igore?" ozval se dr. Hopkalis, když ho Igor doprovázel do obchodu, "víte, že pan Jeremiáš musí brát pravidelně léky?"

"Jhistě, bháne. Častho se o tom zhmiňuje."

"A je... hm... jeho všeobecné zdraví je...?"

"Skhvělé, bháne. Je bhlný nadšhení bhro shvou bhráci. Má zhářící oči a vhrtí ohcáskem, bháne."

"Tak vhrtí ohcáskem?" ujišťoval se dr. Hopkalis poněkud mdle. "Hm... pan Jeremiáš si obvykle nedržel služebnictvo. Mám dojem, že poslednímu pomocníkovi, kterého tady měl, hodil na hlavu hodiny."

"Obhravdu, bháne?"

"Mh, vám zatím hodiny na hlavu nehodil, nebo ano?"

"Ne, bháne. Chovhá se dhocela nhormálně," odpověděl Igor, muž se čtyřmi palci a stehy po celém obvodě krku. Otevřel dveře do dílny. "Dhoktor Hobhkalis, bháne. Uhdělám čaj."

Jeremiáš seděl za stolem vzpřímený jako pravítko a oči mu zářily.

"Vítám vás, doktore," řekl. "Jste hrozně hodný, že jste přišel."

Hopkalis se rozhlédl dílnou.

Došlo tady k jistým změnám. Na straně místnosti stál stojan a v něm byl umístěn velký kus omítky se slabou vrstvou cihel na rubu, očividně vyříznutý z nějaké stěny. Na omítce pak bylo vidět nějaké výpočty, kresby a popisky, vytvořené tužkou. Police, na nichž byly obvykle srovnány hodiny v různých stadiích konstrukce, teď byly pokryty skupinami krystalů a úlomky skla. Ve vzduchu se vznášel silný zápach kyseliny.

"Hm... něco nového?" odvážil se zeptat dr. Hopkalis.

"Ano, doktore. Zkoumal jsem vlastnosti jistých superhustých krystalů," přikývl Jeremiáš.

Dr. Hopkalis se zhluboka a vděčně nadechl. "Takže geologie! Úžasný koníček! Jsem opravdu moc rád. Přece jen není dobré myslet pořád jen na hodiny, to vám řeknu," dodával žoviálně a s jistým náznakem naděje.

Jeremiáš nakrabatil čelo, jako kdyby se mozek za ním pokoušel vyrovnat s nějakou neznámou veličinou.

"Ano," přikývl nakonec pomalu. "Věděl jste, doktore, že osmerečnan měďnatý má přesně dva miliony čtyři sta tisíc a sedmdesát osm vibrací za minutu?"

"Tolik?" zavrtěl nevěřícně hlavou dr. Hopkalis. "No tohle!"

"No právě! A že světlo, které proletí krystalem, se rozloží jen do tří barev?"

"To je úžasné," přikyvoval dr. Hopkalis zmateně a pomyslel si, že by to mohlo být mnohem horší. "Ehm... jsem to já, nebo je tady něco... ostrého cítit?"

"Odpady," vysvětloval mu Jeremiáš. "Čistili jsme

je. Kyselinou. Na to jsme taky potřebovali kyselinu. Na čištění odpadů."

"Odpady?" Dr. Hopkalis zamrkal. Ve světě odpadů rozhodně nebyl doma. Ozval se silný praskavý zvuk a pode dveřmi kuchyně problesklo oslepující fialové světlo.

"A ten váš sloužící, ten Igor," změnil téma hovoru doktor, „je v pořádku?"

"Ano, děkuji za optání, doktore. Pochází z Überwaldu, víte."

"Oh. Velká země, tenhle Überwald. Opravdu velká země." To byla jedna ze dvou věcí, které doktor Hopkalis o Überwaldu věděl. Nervózně si odkašlal a zmínil se o té druhé. "Někteří tamní lidé jsou poněkud divní, jak jsem slyšel."

"Igor říká, že s žádným takovým člověkem neměl nikdy co do činění," odpověděl odměřeně Jeremiáš.

"Výborně. Výborné. To je skvělá zpráva," usmíval se doktor. Jeremiášův strnulý úsměv ho začínal znervózňovat. "On... jak bych to... zdá se, že má velké množství jizev a sešitých ran."

"Ano. Je to kulturní."

"Říkáte, že je to kulturní?" Zdálo se, že se dr. Hopkalisovi ulevilo. Patřil k lidem, kteří se snaží v každém vidět jen to nejlepší, jenže město se od časů, kdy byl ještě chlapcem, změnilo, bylo stále složitější, protože dnes v něm žili navíc trpaslíci, trollové, a dokonce i zombie. Nebyl si jist, zda se mu všechno, co se děje, líbí, ale jak se zdálo a všeobecně "říkalo", bylo to kulturní a proti něčemu takovému se nedalo nic namítat, takže si to nedovolil. "Kulturní" bylo slovo, které mnoho problémů vyřešilo prostě tím, že vysvětlilo, že tady vlastně nejsou.

Světlo pode dveřmi zhaslo. Vzápětí už vcházel Igor se dvěma šálky čaje na podnose.

Doktor musel připustit, že je to dobrý čaj, ale z kyselého pachu ve vzduchu mu slzely oči.

"Takže, jak pokračujete s prací na těch nových navigačních tabulkách?" řekl.

"Co thakle zházvorový kholáček, bháne?" zahuhlal mu Igor do ucha.

"Cože... no, ano... Poslyšte, ty jsou ale opravdu dobré, pane Igore."

"Vezhměte si dva, bháne."

"Děkuji vám." Dr. Hopkalis při řeči smetal drobečky. "Takže ty navigační tabulky " opakoval.

"Musím se omluvit, ale moc jsem s tím nepohnul," odpověděl Jeremiáš. "Byl jsem zaměstnán studiem vlastností

krystalů."

"Ano. No. To jste říkal. Samozřejmě vám budeme vděční za každou chvilku, kterou si pro ty tabulky vyšetříte," pokračoval dr. Hopkalis. "A jestli to tak mohu říci, je hezké vidět, že máte úplně nový zájem. Příliš silné soustředění na jednu věc má... hm... negativní vliv na lidský mozek."

"Mám svůj lék," upozornil ho Jeremiáš.

"Samozřejmě. Ano, abych nezapomněl, šel jsem dnes náhodou kolem lékárny..." Dr. Hopkalis vytáhl z kapsy pláště velkou láhev zabalenou do papíru.

"Děkuji vám," přikývl Jeremiáš a ukázal na polici za sebou. "Jak vidíte, skoro už mi došel."

"Ano, napadlo mě to," řekl dr. Hopkalis, jako kdyby hladina léku v Jeremiášově láhvi nebylo něco,

co všichni hodináři střežili ostřížími pohledy. "No, tak já zase půjdu. Ty krystaly to se mi líbí! Já, když jsem byl chlapec, sbíral jsem motýly. Úžasná věc, tyhle koníčky. Dejte mi smrtničku a síťku, a já si vyhraju jako kotě."

Jeremiáš se na něj usmál. V jeho úsměvu bylo něco zatuhlého.

Dr. Hopkalis polkl zbytek čaje a odložil šálek zpět na talířek.

"Ale teď už opravdu musím jít," zamumlal. "Tolik práce.

A taky bych vás nerad zdržoval. Krystaly, hm? Úžasné věcičky. Nádherné."

"Vážně?" řekl Jeremiáš. Pak zaváhal, jako kdyby v duchu řešil nějaký drobný problém. "Ale máte pravdu. Ten lom světla."

"Třpyt a jiskření," přikývl dr. Hopkalis.

Když došel doktor k hlavním dveřím, čekal tam už Igor. Kývl na něj.

"Poslyšte... jste si jist s tím lékem?" zeptal se tiše.

"Nabhrosto, bháne. Khaždý den se dhívám, jak si nalhévá lhžíci."

"Výborně. Dejte na něj pozor... on... no, někdy dost dobře nevychází s lidmi."

"Ano, bháne?"

"Je totiž velmi úzkostlivý, co se přesnosti týče..."

"Ano, bháne."

"...což je, samozřejmě, chvályhodná věc. Úžasná věc, tahle přesnost," pokyvoval hlavou dr. Hopkalis a povzdechl si. "Do určité míry. No přeju vám hezký den."

"Dhobrý den, bháne."

Když se Igor vrátil do dílny, naléval si Jeremiáš opatrně na polévkovou lžíci svou modrou medicínu. Když byla lžíce přesně plná, obrátil ji do výlevky. "Oni to kontrolují, abys věděl," řekl. "Myslí si, že o tom nevím."

"Jsem si jhistý, že to mhyslí dhobře, bháne."

"Já mám dojem, že nedokážu dost dobře myslet, když si ten lék beru," postěžoval si Jeremiáš. "Naopak, musím říct, že mi jde práce mnohem líp, když si ten lék neberu, nezdá se ti? Rozhodně mě hrozně zpomaluje."

Igor se uchýlil k mlčení. Měl osobní zkušenosti. Věděl, že mnoho největších světových vynálezů bylo uděláno muži, kteří by byli podle běžných měřítek považováni za blázny. Nepříčetnost závisí na vašem osobním úhlu pohledu, říkal vždycky, a jestli se na věci budete dívat nohavici svých vlastních spodků, pak se Vám bude všechno jevit nádherně.

Jenže mladý pán Jeremiáš mu začal dělat starosti. Nikdy se nesmál, a Igor měl rád dobrý, maniakální smích. Tomu se dalo věřit.

Od chvíle, kdy Jeremiáš přestal brát svůj lék, nezačal, jak Igor čekal, blábolit a vykřikovat věci jako: "Šílený! Říkají, že jsem šílený! Ale já jim ukážu! Ahahahaha!" Ne. Začal být více... zaostřen.

A pak tady byl ten úsměv. Igor se hned tak něčeho nelekl, protože jinak by se nemohl podívat do zrcadla, ale teď už si opravdu začínal dělat starosti.

"Okamžik... kde jsme to skončili...?" řekl Jeremiáš. "Aha, ano, pojď mi pomoci."

Společně odsunuli stůl stranou. Pod ním syčelo několik skleněných nádob.

"Nhemáme dhost shíly," řekl Igor. "Ale to bhude thím, že nhemáme sbhrávně bhostavená zhrdcadla."

Jeremiáš stáhl přehoz ze zařízení na pracovním stole. Zatřpytily se krystaly a sklo a v některých místech se zatřpytily velmi podivně. Jak Jeremiáš poznamenal už včera, s čirým jasem, který se mu vracel do hlavy teď, když své pravidelné dávky léku vyléval dvakrát denně do odpadu, některé z úhlů vypadaly chybné. Jeden z krystalů zmizel ve chvíli, kdy ho vložil na určené místo, ale bylo jasné, že tam je, protože Jeremiáš viděl světlo, které se od něj odráželo.

"A thaky v thom mháme bhořád bhříliš mnoho khovu, bháne," upozorňoval dunivě Igor. "Ty bhoslední hodhiny dhoblatily na khovovou bhružinu, bháne."

"No, něco vymyslíme," odpověděl Jeremiáš.

"Dhoma vhyrobený bhlesk nikhdy nhení to, co bhřírodní shorta," reptal Igor.

"Stačí na to, abychom vyzkoušeli základní funkce," odpověděl Jeremiáš.

"Vhyzkoušeli zhákladní fhunkce! Zhákladní fhunkce!" huhlal pohrdlivě Igor. "Bhromiňte, bháne, ale Ighor ‚nhezkouší zhákladní fhunce'. Bhřivaž to na khavalec a bhrašť do thoho bhořádným bhleskem, to je nhaše mhotto. Thak se věci thestujou."

"Připadá mi, že se necítíš dobře, Igore."

"No, já se ohmlouvám, bháne," řekl Igor, "Ale nějak mi nhesvědčí mhístní bhodnebí. Jshem zhvyklý na bhravidelné bhouře."

"Slyšel jsem, že někteří lidé za bouře doslova ožijí," přikyvoval Jeremiáš, který opatrně upravoval úhel postavení jednoho krystalu.

"No ano, to bhylo v dhobě, kdy jhsem bhracoval bhro bharona Fickensteina," přikyvoval Igor zasněně.

Jeremiáš ustoupil. Tohle ještě nebyly hodiny. Zbývalo pořád velké množství práce (ale když Jeremiáš zavřel oči, viděl

všechno naprosto jasně před sebou), než budou hotovy. Tohle byl jen esej, aby zjistil, jestli na nic nezapomněl.

Ale nezapomněl. Věděl to.

Tik

Zuzana se vrátila po ulicích, na nichž se nic nehýbalo, sedla si v kanceláři paní Fondánové a pomalu se vnořila do proudu času.

Nikdy nezjistila, jak to vlastně funguje. Ale fungovalo. Pro zbytek světa se čas nezastavil a nezastavil se ani pro ni bylo to, jako kdyby vstoupila do nějaké časové smyčky a všechno ostatní zůstalo nehybné, dokud nedokončila to, co potřebovala udělat. To byla další dědičná vlastnost. Fungovalo to lépe, když o tom nepřemýšlela, asi jako chůze po laně. Kromě toho teď její myšlenky zaměstnávalo úplně něco jiného.

Madam Fondánová odtrhla pohled od krbové římsy, na níž pochopitelně nebylo po žádné kryse ani vidu, ani slechu.

"Oh," řekla zmateně. "Jak se zdá, tak to zmizelo."

"Možná, že to byl jen takový optický klam," utěšovala ji Zuzana. Z větší části lidský. Někdo jako já, pomyslela si.

"No ano, nejspíše ano..." Madam Fondánové se konečně podařilo nasadit si brýle navzdory skutečnosti, se byla šňůrka stále ještě zapletena do knoflíčku na její blůze. To znamenalo, že se musela sklonit k vlastní hrudi, ale ať ji vezme čert, jestli s tím právě v téhle chvíli bude něco dělat.

Zuzana by dokázala znervóznit i ledovec. A k tomu jí stačilo tiše sedět a tvářit se zdvořile a pozorné.

"A co jste to tedy přesně chtěla, madam?" zeptala se. "Víte, když jsem odcházela ze třídy, měli jsme právě algebru a třída je vždycky neklidná, když má práci hotovou."

"Algebru?" vypravila ze sebe madam Fondánová, přičemž si nedobrovolně zírala na vlastní prsa, což si ještě nikdo jiný nedovolil. "Ale to je pro sedmileté děti příliš těžká věc!"

"Ano, máte pravdu," přikyvovala Zuzana. "Jenže já jim to neřekla a děti na to zatím nepřišly." Byl čas postrčit věci kupředu. "Předpokládám, že jste mě chtěla vidět kvůli mému dopisu, madam?"

Madam Fondánová se zatvářila absolutně nechápavě. "O jak" začala.

Zuzana si povzdechla a luskla prsty.

Obešla stůl a otevřela zásuvku vedle nehybné madam Fondánové, vytáhla aršík papíru a strávila nějaký čas psaním dopisu. Nechala inkoust zaschnout, opatrně papír pomačkala, aby vypadal tak trochu z druhé ruky, a pak jej položila pod stoh papírů, které měla madam Fondánová po levé ruce "k vyřízení". Nechala z něj však vyčnívat dostatečně velký kousek, aby ho madam při troše pozornosti nedokázala přehlédnout.

Pak se vrátila na svou židli. A luskla prsty.

„ém dopise to mluvíte?" dořekla madam Fondánová. Pak sklopila pohled ke svému psacímu stolu. "Oh."

Bylo to vůči ní kruté, to Zuzana věděla. Jenže přestože madam Fondánová zdaleka nebyla zlá osoba a chovala byť by chaotickou lásku k dětem všeobecně, byla hloupá. A Zuzaně na hloupé lidi mnoho času nezbývalo.

"Ano, prosila jsem, zda bych si mohla vzít několik dnů volna," řekla Zuzana. "Jedná se o naléhavou rodinnou záležitost. Samozřejmé jsem připravila plán práce pro děti a také domácí cvičení, aby měly podle čeho pokračovat ve výuce."

Madam Fondánová zaváhala. Zuzana neměla čas ani na tohle. Znovu luskla prsty.

"MŮJ BOŽE, TO ALE BUDE ÚLEVA!" řekla hlasem, jehož harmonická složka pronikala přímo do lidského podvědomí. "KDYŽ JI RYCHLE NEZPOMALÍME, TAK NÁM ZA CHVILKU DOJDOU VĚCI, KTERÉ BYCHOM JE MOHLI UČIT! VŽDYŤ ONA NÁM TADY PŘEDVÁDÍ KAŽDODENNĚ MALÉ ZÁZRAKY A ZASLOUŽILA BY ZVÝŠENÍ PLATU!"

Pak si zase sedla, opřela se, luskla prsty a pozorovala, jak se její slova usazují v předních lalocích mozku madam Fondánové. Viděla, jak madam bezhlučně pohybuje rty.

"Ale ano, samozřejmě," zamumlala nakonec. "Pracovala jste velmi tvrdě a... a..." ale ani člověk v hypnóze neudělá věci, které by odporovaly jeho přirozenosti, a jedna z nich je, že nepřinutíte ředitele školy, aby dobrovolně vyplatil nějaké peníze navíc.

"Budu přemýšlet o tom, že bych vám v dohledné době přidala nějaký ten tolar na platu."

Zuzana se vrátila do třídy a strávila zbytek dne pácháním malých zázraků, což zahrnovalo odstranění lepidla z vlasů Bohatuše Hýklové, vylití moči z Vilíkových bot a krátkou návštěvu, kterou se třídou podnikla na světadíl Čtyřiks.

Když si je rodiče přišli vyzvednout po vyučování, mávaly všechny děti obrázky klokanů a Zuzana musela doufat, že ten červený prach, který se jim usadil na botách ve Vilíkově případě bláto, protože Vilík si některé věci tradičně špatně časoval , zůstane nepovšimnut. Pravděpodobně ano. Klub Neuróza nebyl jediné místo, kde dospělí odmítali vidět věci, které s největší pravděpodobností nemohly existovat.

Sedla si za katedru.

Na prázdné třídě bylo něco příjemného. Samozřejmě, jak by nejspíš řekl každý učitel, jedna z pěkných věcí byla ta, že ve třídě nebyly žádné děti, a zvláště ne Jasoň.

Na druhé straně stolky a police po obvodu místnosti hovořily o dobře stráveném čase. Na stěnách visely obrázky a bylo vidět, že jejich tvůrci umí slušně zacházet jak s perspektivou, tak s barvami. Třída postavila z lepenkových krabic sochu bílého koně v životní velikosti a během té činnosti se děti dozvěděly hodně věcí o koních a Zuzana o Jasoňově výjimečně přesném pozorovacím talentu. Musela mu z rukou vzít lepenkovou trubici a vysvětlit mu, že tohle je slušný kůň.

Byl to dlouhý den. Zvedla vršek katedry a vytáhla Zlodůl pohádek. Pod knihou se objevilo několik formulářů k vyřízení a pod nimi našla malou lepenkovou krabičku s černočerveným vzorkem.

Byl to malý dárek od Venouškových rodičů.

Dívala se na krabičku.

Tímhle musela projít každý den. Bylo to nesmyslné. A to firma Hýkl a Mekal zdaleka nedělala výjimečnou čokoládu. Byla vyrobena jen z másla a cukru a...

Hrábla do smutných kousků hnědého krepovaného papíru uvnitř a vytáhla čokoládový bonbon. Nikdo nemohl chtít, aby si během dne nevzala alespoň jeden.

Vložila si bonbon do úst.

Sakrasakrasakrasakra! Byl nugátový! Její jediný čokoládový bonbon, příděl na celý den, a on to musí být zrovna ten umělý, růžovobílý, odporně sladký pitomý nugát, z nějž se jí obracel žaludek!

Dobrá, tenhle nemůže nikdo počítat.* Určitě má právo ještě na jeden, jiný a...

Její učitelská část, ta s očima na temeni hlavy, zachytila letmý pohyb. Rychle se obrátila.

"Pobíhání s kosou zakázáno!"

Krysí Smrť přestal poklusávat po stolku s přírodninami a upřel na ni provinilý pohled.

KVÍK?

"A zákaz vstupu do skříně!" pokračovala Zuzana rezolutním hlasem a přibouchla horní desku katedry.

KVÍK!

"Ale ano, chtěl jsi. Slyšela jsem, jak na to myslíš." Možná, že bylo možno poradit si s krysím Smrtěm, když jste ho brali jako velmi malého Jasoně.

Skříň! To bylo jedno z velkých bojišť třídní historie, stejně jako Velký domek pro panenky, stojící vzadu. Jenže zatímco se vlastnictví domku pravidelně vyjasnilo samo a jediné, co musela udělat, bylo být připravena s nějakou tou mastičkou, kapesníkem a několika slovy útěchy pro poražené, Skříň, to bylo bojiště, kde se vedla válka zákopová, vyčerpávající a nekonečná. Tam byly uloženy nádobky s práškovými barvami, štůsky kreslicích papírů a krabičky s tužkami, pastely a křídami a našly se tam i jiné, na první pohled zvláštní věci, jako rezervní kalhoty pro Vilíka, který dělal, co mohl. Ve Skříni ovšem byly uloženy i Nůžky, se kterými se podle třídních pravidel zacházelo jako s Nástrojem zkázy, a byly tam, samozřejmě i dvě krabičky s hvězdičkami. Jediní lidé, kteří směli do Skříně, byla Zuzana a obvykle Venoušek. Navzdory všemu, co Zuzana vyzkoušela, s výjimkou přímého odmítnutí, byl oficiálně pořád "nejlepší ve všem", a tak si denně zasloužil tu vytouženou čest, kterou bylo dojít do Skříně, vytáhnout z ní tužky a rozdat je. Pro zbytek třídy, a obzvláště pro Jasoně, byla Skříň jakousi tajemnou říší, do které bylo nutno proniknout, kdykoliv to jen bylo možné.

Je pravdou pravdoucí, pomyslela si Zuzana, že jakmile se jednou naučíte umění střežit Skříň, přetaktizovat Jasoně a udržet třídní mazlíčky naživu do konce roku, ovládli jste polovinu všeho, co potřebuje učitel znát.

Podepsala třídní knihu, zalila posmutnělé sazeničky na okenním parapetu, pak donesla zvenčí několik čerstvých listů jako krmení pro pakobylky, které nahradily morce Jindřicha (a byly vybrány na základě úvahy, že je velmi těžké zjistit, zda jsou živé, nebo už dávno po smrti), urovnala několik tužek a rozhlédla se třídou po všech těch malých židličkách. Občas jí začínalo dělat starosti, že téměř každý, koho zná, měří pouhý metr.

Nikdy si nebyla jistá, zda v časech, jako je tenhle, může svému dědečkovi věřit. To všechno záviselo na Pravidlech. Nemohl do věcí zasahovat, ale znal její slabosti, dovedl ji vytočit a poslat na svět.

Někdo jako já. Ano, on věděl, jak upoutat její pozornost.

Někdo, jako byla ona. Najednou se někde objeví nějaké nebezpečné hodiny, a najednou se dozví, že někde existuje někdo jako ona.

Někdo jako já. Až na to, že ne tak úplně jako já. Já alespoň znám své rodiče. A naslouchala Smrťovu vyprávění o vysoké tmavovlasé ženě, která bloudí v nekonečně rozlehlém paláci ze skla a pláče pro dítě, kterému dala život a které mohla vídat den co den, ale kterého se nemohla dotknout...

Kde jenom začnu ?

Tik

Lobsang se naučil hodně. Naučil se, že každý pokoj má alespoň tři rohy. Naučil se, že metaři začínají pracovat, když začne být tolik světla, aby byl vidět prach, a pokračují do slunce západu.

Jako pán byl LuTze velmi laskavý. Vždycky studentovi ukázal ty kousky a ta místa, která Lobsang nepoklidil dobře.

Když pominula počáteční zlost a bývalé kamarády studenty přestalo bavit dělat si z Lobsanga legraci, zjistil, že práce má jisté kouzlo. A dni by mu pod koštětem ubývaly jako prach...

...kdyby mu jednoho dne téměř slyšitelně necvaklo v hlavě a nedošel k závěru, že čeho je moc, toho je příliš. Dokončil svou část chodby a pak se vydal za LuTzem. Našel ho, jak se zasněným výrazem postrkuje své koště po terase.

"Metaři?"

"Ano, chlapče?"

"Copak se mi to snažíte říci?"

"Promiň, ale asi ti nerozumím?"

"Nečekal jsem, že ze mě bude... metař! Vy jste LuTze! Čekal jsem, že budu učedníkem... jaksi, hrdiny!"

"Ano?" LuTze se poškrabal ve vousech. "Ale to je zatrápená věc! To aby do toho hrom... Ale ano, vidím, v čem je ten problém. To jsi mi měl říct rovnou. Proč jsi to neřekl hned? Já už takové věci prostě nedělám."

"Že ne?"

"Všechny ty hrátky s historií, pobíhání sem a tam a znervózňování lidí... Ne, vážně už ne. Stejně jsem si už tehdy nebyl jistý, jestli máme takové věci dělat, abych se ti přiznal. Ne ne, mé zametání je pro mé dobré dost.. Víš... na pěkné, čisté podlaze je něco... opravdového."

"To je nějaká zkouška, že?" odpověděl Lobsang chladně.

"Oh, jistě."

"Myslím, že chápu, jak to funguje. Učitel přinutí žáka dělat všechny možné podřadné práce a činnosti a pak se ukáže,

že se při tom žák naučil moudrosti a dovednosti nedozírné ceny... Jenže já mám dojem, že jsem se nenaučil vůbec nic... kromě toho, že mnozí lidé jsou bezohledná čuňata."

"No prosím, to nebyla špatná lekce," přikývl LuTze. "Cožpak není psáno: ‚Kus pořádné práce ještě nikdy nikomu neublížil?'"

"A kde je to psáno, mistře?" zeptal se upřímně překvapený Lobsang.

Metař rozjasnil tvář. "Aha," řekl, "možná, že je žák přece jen připraven se učit. Takže ty nechceš znát Cestu Metaře, ale Cestu paní Kosmopilíkové!"

"Čí?"

"Dobře jsme zametali. Pojďme do zahrad. Cožpak není psáno: ‚Procházka na čerstvém vzduchu ti udělá dobře!'?"

"A je?" vrtěl hlavou stále ještě užaslý Lobsang.

LuTze vytáhl z kapsy malý, velmi odřený sešitek.

"Ano, tady to psáno je," usmál se, "já bych to měl vědět."

Tik

LuTze trpělivě upravil postavení maličkého zrcadla, kterým usměrňoval sluneční světlo požadovaným směrem na jednu z horských bonsají. Přitom si tichoučce sám pro sebe prozpěvoval.

Lobsang seděl na zkřížených nohou na kamení a opatrně obracel zažloutlé listy jakési prastaré knihy, popsané vybledlým inkoustem. "Cesta paní Kosmopilíkové?"

"No?" nadhodil LuTze.

"Cesta má odpověď na všechno, že?"

"Ano."

"Takže..." Lobsang kývl směrem k malé sopce, z níž se slabě kouřilo, "jak funguje tohle? Vždyť to stojí na misce."

LuTze upřel pohled přímo před sebe a rty se mu tiše pohybovaly. "Strana sedmdesát šest, myslím," řekl.

Lobsang obrátil několik listů. "Proto," četl.

"Dobrá odpověď," přikývl LuTze spokojeně a opatrně a pečlivě čistil miniaturní rokli štětečkem z velbloudí srsti.

"Jen ‚proto' mistře? Žádný důvod?"

"Důvod? Jaký důvod potřebuje hora? A jak se ti začnou střádat roky, zjistíš, že většina odpovědí na velké otázky se odpaří na pouhé ‚protože'."

Lobsang na to neřekl nic. Kniha Cesty mu dělala potíže. Chtěl říci tohle: "LuTze, to, co je v té knize, se podobá žvanění staré báby. Jsou to přesně takové výroky, jaké říkají staré ženské. Co za rčení má být například ‚Když si to budeš škrabat, bude to ještě horší!' nebo ‚Jen tu čočku hezky sněz, budeš mít krásné kulaté paty!' nebo ‚Dočkej času jako husa klasu kdo si počká, ten se dočká!' To jsou průpovídky, které najdeš v koláčcích štěstí nebo sbírkách typu ‚Světákem snadno a rychle v deseti lekcích'."

"Ale jdi," řekl LuTze, očividně pohroužený do studia své hory.

"Já jsem nic neřekl."

"Aha. Myslel jsem, že ano. Chybí ti AnkhMorpork?"

"Ano. Tam jsem ještě podlahy nezametal."

"Byl jsi dobrý zloděj?"

"Byl jsem úžasný zloděj."

Vítr k nim zanesl vůni třešňových květů. Alespoň jednou, pomyslel si LuTze, by bylo příjemné natrhat si třešně.

"Byl jsem v AnkhMorporku," řekl, narovnal se a přešel k vedlejší hoře. "Viděl jsi ty návštěvníky, kteří sem přišli?"

"Viděl," přikývl Lobsang. "Všichni se jim smějí."

"Opravdu?" LuTze pozvedl obočí. "Proč se trmáceli tisíce mil, aby spatřili pravdu?"

"Nevím. Což neřekl Wen Věčněžasnoucí, že jestliže je pravda kdekoliv, musí být všude'?" řekl Lobsang.

"Výborně. Vidím, že ses přece jen něco naučil. Jenže mně se jednoho dne zazdálo, že se všichni rozhodli, že moudrost se dá najít jen někde nesmírně daleko. Proto jsem se i já vydal do AnkhMorporku. Protože tam chodili všichni, zdálo se mi to správné."

"Hledat osvícení?"

"Ne. Moudrý muž osvícení nehledá, on na něho čeká. A zatímco jsem čekal, napadlo mě, že hledat zmatenost by mohlo být mnohem zábavnější. Konec konců osvícení začíná tam, kde úžas končí. A já zmatek našel. A spolu s ním jistý druh osvícení. Tak například, ještě jsem tam nebyl ani pět minut, když se mě nějaký muž v uličce pokusil osvítit o ten skromný majetek, který jsem tehdy měl, a dal mi cennou lekci v tom, jak je směšné lpět na materiálních hodnotách."

"Ale proč AnkhMorpork?" nechápal Lobsang.

"Podívej se za zadní desku knihy," pobídl ho LuTze.

Byl tam vložen kus zažloutlého, popraskaného papíru. Mladík jej rozložil.

"Ale to je přece jen kus Ročenky," potřásl hlavou. "Ta je tam velmi populární."

"Ano. Nechal ji tady jeden z hledačů moudrosti."

"No... tady na té stránce jsou fáze měsíce."

"Podívej se na druhou stranu."

Lobsang obrátil papír v ruce. "Je to jen inzerát ankhmorporského Cechu obchodníků," zamračil se. ",V AnkhMorporku dostanete všechno!'" Podíval se na usmívajícího se LuTzeho. "A vy si myslíte, že..."

"Ach... já jsem starý a jednoduchý a rozumím..." řekl Metař. "Zatímco ty jsi mladý a složitý. Neviděl snad Wen znamení ve tvaru ovesné kaše ve své misce nebo v tom, jak mu zakroužili ptáci nad hlavou? To bylo skutečně psáno. Podívej, let ptáků je velmi komplikovaný, ale tohle byla slova. A já, po dlouhém životě plném hledání, jsem uviděl počátek Cesty. Mé Cesty."

"A šel jste tedy celou cestu do AnkhMorporku..." přikývl Lobsang chabě.

"A byl jsem přiveden s klidnou myslí, ale také prázdnou kapsou, do Quirmské ulice," pokračoval metař, kterému se při té vzpomínce po tváři rozlil vyrovnaný úsměv, " a objevil jsem nápis ‚pokoje k pronajmutí'. Tak jsem se setkal s paní Kosmopilíkovou, která na mé zaklepání otevřela dveře, a když jsem

pak zaváhal, protože jsem si nebyl jist, jakým jazykem mám promluvit, řekla: ‚Nemám na vás celý den!' Téměř doslova jedna z Wenových pouček! Bylo mi okamžitě jasné, že jsem našel, co jsem hledal. Během následujících dní jsem myl za dvacet pencí denně nádobí v jakési vyvařovně. Také jsem si mohl odnést tolik zbytků, kolik jsem chtěl, a večer jsem pomáhal paní Kosmopilíkové uklízet dům a poslouchal jsem trpělivě, co říká. Byla skvělým přirozeným metařem s dokonalým, rytmickým pohybem a bezednou zásobou moudrosti. Během prvních dvou dní ke mně pronesla přesně ta slova, která pronesl Wen, když porozuměl skutečnému původu Času! To bylo v okamžiku, kdy jsem požádal o snížení nájemného, protože jsem samozřejmě nespal v posteli, a ona mi odpověděla: ‚Nejsem včerejší, pane Tze!' Úžasné! A bylo jasné, že svaté texty nikdy neviděla!"

Lobsangova tvář to byl opatrně načrtnutý portrét. "Nejsem dnešní?" ujistil se.

"Aha, no jistě, jako novic ses tak daleko ještě nedostal," podotkl LuTze. "To bylo tehdy, když Wen usnul v jeskyni a ve snu se mu zjevila sama dáma Čas a ukázala mu, že vesmír je tvořen znovu a znovu, každou vteřinu, stále a nekonečně, a minulost jsou jen vzpomínky. Pak vystoupil z jeskyně do opravdu nového světa a řekl: ‚Nejsem včerejší!'"

"Dobrá," řekl Lobsang, "ale "

"Ach, paní Kosmopilíková," povzdechl si LuTze a oči se mu zasněně zamžily. "Jak ta žena dokázala udržovat věci v čistotě! Kdyby byla metařkou tady nesměl by nikdo chodit po podlaze! Její dům! Úžasný! Palác! čistá prostěradla každý druhý týden! A kuchařka? Člověk by byl ochoten prozradit tajemství věčnosti vesmíru jen za to, aby mohl ochutnat její fazole pečené na topince!"

"Hm," komentoval jeho nadšení Lobsang.

"Zůstal jsem tam tři měsíce, jak se patří na žáka, a pak jsem se vrátil zpět a má Cesta ležela jasně přede mnou."

"A ty příběhy, které se o vás vyprávějí..."

"Ty jsou všechny pravdivé. Většina z nich. Tu a tam trochu přehnané, ale v zásadě pravdivé."

"Ta o pevnosti v Muntabu a Obžerpašovi a rybí kostičce?"

"Ach ta... ano."

"Ale jak jste se tam dostal, když půl tuctu cvičených a vyzbrojených mužů se nedokázalo dostat ani "

"Jsem jen malý mužíček s koštětem," odpověděl mu LuTze prostě. "Všude mají nepořádek, který je třeba uklidit. Jakou škodu může napáchat muž s koštětem?"

"Cože? A to je všechno?"

"No, zbytek už byla otázka vaření. Obžerpaša byl slušný muž, ale hltoun a nenasytný polykač svých milovaných slaných koláčů se zapečenou rybou."

"Žádné bojové umění?" ujišťoval se Lobsang.

"Oh, to je vždycky ta poslední instance. Historie potřebuje pastýře, ne řezníky."

"Znáš okidoki?"

"Při tom musí člověk skákat jako králík."

"Shiitake?"

"Kdybych už chtěl strkat ruku do horkého písku, zašel bych si na pláž."

"Usidazi?"

"Plýtvání cihlami."

"No kando?"

"To sis vymyslel."

"Tungpi?"

"To je aranžování květin ve špatné náladě."

"Snafu?"

"A na sekání dřeva je mnohem lepší použít sekeru," odpověděl LuTze. "Ne, násilí jest prostředkem násilníků. Ve většině nebezpečných situací stačí koště."

"Tak jen ve většině?" řekl Lobsang a nepokoušel se zastřít jízlivost.

"Aha, už chápu. Chceš se mi postavit v doju? Protože jest velmi stará pravda: ‚Dokáže-li učedník porazit mistra, neexistuje nic, co by mu mistr nemohl prozradit, protože doba učení skončila.' Chceš se učit?"

"Aha! Já věděl, že tady je co se učit'"

LuTze vstal. "Proč ty?" řekl. "Proč tady? Proč teď? ‚Všechno má svůj čas a své místo.' Proč tenhle čas a tohle místo? Jestli tě mám vzít do doja, musíš mi vrátit, co jsi ukradl. Teď!"

Podíval se na malý stoleček, na němž pracoval se svými horami.

Ležel tam malý rýček.

Na zem se tiše sneslo několik bílých okvětních plátků třešňových květů.

"Aha," přikývl. "Tak takhle jsi rychlý? Neviděl jsem tě."

Lobsang mlčel.

"Je to malá a bezcenná věc," řekl LuTze. "Proč jsi ji, prosím, vzal?"

"Abych viděl, jestli to dokážu. Nudil jsem se."

"Tak? No, uvidíme, jestli to dokážeme vymyslet tak, aby pro tebe byl život zajímavější. Není divu, že se nudíš, když už teď dokážeš krájet čas tímhle způsobem."

LuTze znovu a znovu obracel malý rýč v ruce.

"Velmi rychlý," řekl. Sehnul se a odfoukl okvětní lístky z malého ledovce. "Dělíš čas jako Desátý Djim. A to nemáš žádný výcvik. Musel jsi být úžasný zloděj! A teď... Oh božíčku, budu se ti muset postavit v doju...!"

"Ne, to není potřeba!" zavrtěl hlavu Lobsang, protože LuTze teď vypadal vystrašený a pokořený, a pokud to bylo možné, ještě menší a křehčí.

"Já na tom trvám," řekl stařík. "Udělejme to hned teď. Protože je psáno: ‚Co můžeš udělati dnes, neodkládej na zítřek', což je jedno z nejoblíbenějších rčení paní Kosmopilíkové." Pak si povzdechl a podíval se na obrovskou sochu světce Wena.

"Podívej se na něj, hm? Byl to vlastně ještě chlapec. Velké dobrodiní pro vesmír. Viděl do budoucnosti i do minulosti, jako jediný žijící člověk, a napsal Knihy historie, aby nám řekl, jak by se měl příběh odvíjet. A v celém životě nepozvedl ruku na žádného bližního."

"Podívejte, já doopravdy nechtěl "

"A prohlédl sis i ostatní sochy?" podíval se na něj LuTze, jako kdyby na dojo docela zapomněl.

Dost nepřítomně sledoval Lobsang jeho pohled. Na zvýšeném kamenném stupni, který běžel celou délkou zahrad, stály stovky dalších soch, většinou vyřezaných ze dřeva a do poslední natřených křiklavými barvami. Postavy, které měly víc očí než nohou, víc ocasů než zubů, příšerné směsky ryb a chobotnic, tygrů a pastiňáku, věci, které vypadaly, jako kdyby stvořitel vesmíru vysypal bednu, v níž má uloženy náhradní díly, a ty pak smontoval dohromady, věci natřené na růžovo, oranžovo, barvou purpurovou a zlatou, to všechno se dívalo dolů do údolí.

"Oh, dhlang " začal Lobsang.

"Démoni? Tak se jim také říká," přikývl metař. "Opat je nazývá Nepřáteli mysli. Wen o nich napsal svitek. A řekl, že to byl jeho nejhorší."

Pak ukázal na nenápadnou malou postavu v šedém plášti s kápí, která tady, v řadě nepředstavitelných obludností, vypadala až nepatřičně.

"Ten nevypadá moc nebezpečně," zabručel Lobsang. "Podívejte, Metaři, já jsem nechtěl "

"Některé věci, které vypadají docela mírumilovně, mohou být smrtelně nebezpečné," přerušil ho LuTze. "Už to, že nevypadají nebezpečně, je činí nebezpečnými. Protože je psáno: ‚Nesuď knihu podle přebalu.'"

"LuTze, já s vámi opravdu nechci bojovat "

"Hm, tvoji učitelé by ti řekli, že kázeň bojových umění ti umožní dělit čas, a to je celkem pravda," přikyvoval LuTze, který ho očividně neposlouchal. "Ale to platí například i pro zametání, jak jsi už možná zjistil. Vždycky je třeba najít ten správný okamžik, jak říkal Wen. Jenže zdá se, že lidé jsou dychtiví, aby takový správný okamžik využili k tomu, že svého protivníka buď kopnou, nebo ho udeří do týla."

"Ale tohle nebyla výzva, chtěl jsem jen, abyste mi ukázal"

"A taky že ti ukážu! Tak pojď. Udělal jsem dohodu. Musím ji dodržet bez ohledu na to, že jsem starý hlupák."

Nejbližší dojo bylo Dojo Desátého Djima. Bylo prázdné, až na dva mnichy, kteří se rozmazávali ve vzduchu nad žíněnkou a občas se obalili jeden druhým.

LuTze měl pravdu, to Lobsang věděl. Čas byl zdroj. Mohli jste se ho naučit využívat, zrychlit ho nebo zpomalit, takže mnich mohl snadno procházet zástupem a přitom se pohybovat tak rychle, že ho nikdo neviděl. Nebo mohl zůstat na několik minut nehybně stát, podívat se na nebe a dívat se, jak se slunce a měsíc pronásledují po blikající obloze. Mohl se na minutu pohroužit do meditací a odbýt si to během ní na celý den. Tady v údolí trval den celou věčnost.

Rozmazaní bojovníci se změnili v párek váhajících mnichů, když uviděli LuTzeho. Uklonil se.

"Rád bych na okamžik využil tohoto doja, nebude to trvat dlouho, jen co mě můj učedník poučí, jak hloupí jsou ti, kdož dosáhli vysokého věku," řekl.

"Já jsem opravdu nechtěl " začal Lobsang, ale LuTze ho šťouchl loktem do žeber. Oba mniši vrhali na LuTzeho nervózní pohledy.

"Dojo je tvé, ó LuTze," řekl pak jeden z nich. Odspěchali pryč, a jak se ohlíželi, zakopávali o své vlastní nohy.

"To, co se tady máme naučit, je čas a jeho ovládání," řekl LuTze, který pozoroval, jak odcházejí. "Bojová umění jsou jen pomocí. Nic víc. Konec konců, k tomu také byla vynalezena. Dokonce i tam, ve vnějším světě, může dobře vycvičený člověk pochopit, jak ohebný dokáže čas být. Tady na tom můžeme stavět. Stlačovat čas. Natahovat čas. Zadržet okamžik. To, že někoho praštíš, až mu vyhrknou ledviny nosem, to je jen hloupý vedlejší produkt."

LuTze vzal z držáku na stěně píkový meč s ostřím jako břitva a podal jej vyděšenému mladíkovi.

"Už jsi to někdy viděl? Nejsou sice určeny novicům, ale ty se jevíš slibně."

"Ano, Metaři, ale "

"Víš, jak se s tím zachází?"

"S těmi cvičnými jsem docela dobrý, ale ty jsou vyrobeny jen z"

"Tak si ho vezmi a zaútoč na mě."

Za nimi se ozval tichý pleskot sandálů a šustot hrubého plátna. Lobsang zvedl hlavu a viděl, že do galerie lemující dojo proudí skupinky mnichů. Někteří byli v úctyhodném stáří. V malém světě se novinky šíří rychle.

"Pravidlo dva," řekl LuTze, "zní: ‚Nikdy neodmítej zbraň.'" Pak o několik kroků ustoupil. "Kdykoliv se ti zachce, chlapče."

Lobsang mečem nejistě zatočil.

"No?" pobízel ho LuTze.

"Nemůžu přece jen tak "

"Což nejsme v doju Desátého Djima?" ujišťoval se LuTze. "No, budiž mi nebe milostivo, jsme. To znamená, že tady neplatí žádná pravidla, že? Jakákoliv zbraň, jakákoliv taktika... všechno je dovoleno. Rozumíš? Jsi snad hloupý?"

"Nemůžu přece zabít někoho jen proto, že mi to někdo řekl!"
"Proč ne? Copak se stalo?"
"Ale"
"Máš v rukou smrtelně nebezpečnou zbraň. Stojíš proti muži, který se ti vydává na milost a nemilost! Máš strach?"
"Ano! Ano, mám strach!"
"Výborně. Tak to je třetí lekce," přikývl LuTze tiše. "Vidíš, kolik ses toho už naučil? Přece jen ti tak trochu zamrzl úsměv na tváři, co? Dobrá, vrať meč do stojanu a vezmi si ano vezmi si hůl dakka. To nejhorší, co s ní můžeš udělat mému starému tělu, je pár modřin a šrámů."
"Byl bych raději, kdybyste si vzal ochranné vycpávky "
"To znamená, že jsi s tyčí tak dobrý, co...?"
"Jsem nesmírně rychlý "
"Takže když okamžitě nezačneš bojovat, tak ti ji seberu a přerazím o hlavu," řekl LuTze a o něco ustoupil. "Připravený? Jediná obrana je dobrý útok, alespoň to mi říkali."
Lobsang zvedl ruku ve váhavém pozdravu.
LuTze si založil ruce na prsou, a když Lobsang vykročil směrem k němu, zavřel oči a sám pro sebe se usmál.
Lobsang pozvedl hůl.
A zaváhal.
LuTze se usmíval.
Pravidlo dva, Pravidlo tři... A co bylo Pravidlo jedna?
Nikdy nezapomínej na pravidlo jedna...
"LuTze?"
Udýchaný hlavní opatův učedník proběhl dveřmi a naléhavě mával rukama.
LuTze otevřel jedno oko, pak i druhé a nakonec zamrkal na Lobsanga.
"Únik v poslední vteřině, co?" řekl. Pak se obrátil k akolytovi. "Prosím, vzrušený pane?"
"Musíte okamžitě se mnou! A všichni mniši, kteří jsou prověřeni pro vnější svět! Všichni do síně Mandaly! Ihned!"
Na galerii se rozlehlo šoupání sandálů a několik mnichů se začalo prodírat shromážděnými druhy k východu.
"Ach, trochu vzrušení," řekl LuTze, vytáhl hůl z neodporujících Lobsangových prstů a vrátil ji zpět do stojanu. Síň se rychle vyprazdňovala. Po celém Oi Dongu se divoce rozezněly gongy.
"Co se děje?" zeptal se Lobsang, když se kolem něj prodral poslední mnich.
"Myslím, že už nám to brzo řeknou," uklidňoval ho LuTze a začal si balit cigaretu.
"A neměli bychom si tedy pospíšit? Všichni tam běží!" Zvuk pleskajících sandálů zanikal v dáli.
"Nezdá se, že by někde hořelo," prohlásil LuTze klidně. "Kromě toho, když chvilku počkáme, tak všichni přestanou křičet a začnou mluvit alespoň trochu rozumně. Pojďme cestou hodin. V této denní době je tam překrásná vyhlídka."
"Ale... ale..."
"Je psáno: ‚Musíš se nejdříve naučit chodit, abys pak mohl běhat,'" řekl LuTze a přehodil si koště přes rameno.
"To je zase paní Kosmopilíková?"
"Úžasná žena. A prach prach utírala jako démon."
Cesta hodin se klikatila z hlavního komplexu přes terasovité zahrady a pak se napojovala na širší cestu v místě, kde tato vcházela do tunelu ve skalní stěně. Novicové se vždycky ptali, proč se jmenuje Cestou hodin, protože na celé její délce nebyly jediné hodiny.
Začaly dunět další gongy, ale jejich zvuk tlumila hustá zeleň. Lobsang slyšel na hlavní cestě zvuk mnoha pádících nohou. Tady dole bzučeli kolibříci, kteří přelétali z květu na květ, lhostejní k lidskému vzrušení.
"Zajímalo by mě, kolik je vlastně hodin," řekl LuTze, který šel vpředu.
Všechno je zkouška. Lobsang se rozhlédl po květinových záhonech.
"Čtvrt na deset," řekl.
"Ano? A jak to víš?"
"Afrikány jsou otevřené, červená písečnice se otevírá, purpurový svlačec je zavřený a žlutá kozí brada se zavírá," odpověděl Lobsang.
"A tyhle květinové hodiny sis vymyslel sám?"
"Jo. Je to přece naprosto jasné."
"Opravdu? Kolik je hodin, když se otvírá leknín?"
"Šest ráno. Byl ses tam podívat?"
"Ano. Vy jste sázel tuhle záhradu, že?"
"To je jeden z mých... životních pokusů."
"Je nádherná."
"Co se týče času mezi půlnocí a pěti ráno, není moc přesná. Neexistuje mnoho květin, které by kvetly v noci a ještě se jim tady dařilo. Většinou se otevírají pro můry, rozumíš, a "
"Ale tak chce být čas měřen," podotkl Lobsang.
"Opravdu? No, já nejsem žádný odborník," zavr
těl hlavu LuTze. Pak udusil cigaretu a nedopalek si vsunul za ucho. "Dobrá, tak pojďme. Teď už se pravděpodobně přestali hádat o sporných bodech. Jak by to s tebou vypadalo, kdybychom měli znovu projít síní Mandaly?"
"Myslím, že budu v pořádku, já jen..., že jsem na tu věc docela zapomněl, to je všechno."
"Myslíš to vážně? A nikdy předtím jsi tam nebyl, že? Jenže čas si s námi často velmi podivně zahrává. Věříš, že jsem jednou " LuTze se zastavil a zadíval se na svého učedníka.

"Není ti nic? Vypadáš hrozně pobledle."

Lobsang udělal obličej.

"Něco... něco je... mám velmi podivný pocit," odpověděl. Pak zamával neurčité rukou směrem k nížinám, které se jako modrozeleně vzorovaná plocha táhly k obzoru. "Tam někde..."

Skleněné hodiny. Velký skleněný dům a tam, kde by být neměly, jsou skleněné hodiny. Byly tam jen tak tak. Bylo je vidět jako třpytivý odraz, zářivé linky ve vzduchu, jako by bylo možno zachytit odraz světla od povrchu, který neexistoval.

Tady bylo všechno průhlednéjemné židle, stolky, vázy s květinami. A teď si uvědomil, že sklo není to správné slovo, které by tady bylo vhodné používat. Možná by byl lepší výraz křišťál nebo led bezchybný, tenký led, jaký někdy vidíte na vodě za silného mrazu. Všechno bylo vidět jen díky tomu, že to mělo hrany.

Dokázal rozeznat schodiště za vzdálenými stěnami. Nahoře, dole a na všechny strany se do nekonečna táhly skleněné pokoje.

A přece to všechno bylo neobyčejně známé. Měl pocit, že je doma.

Pak skleněné místnosti naplnil zvuk. Proudil sem v ostrých jasných tónech, jaké vydává navlhčený prst na okraji vinné sklenky. Zahlédl i nějaký pohyb... Mráček ve vzduchu tam někde za průhlednými stěnami, který se přesouval a vlnil a... pozoroval ho...

"Jak to může přicházet odtamtud ? A co míníš tím ‚divně'?" zaslechl LuTzeho hlas.

Lobsang zamrkal. Tohle bylo podivné místo, tady, kde právě teď byl, zatuhlý a neohebný svět...

Pak ten pocit přešel a vybledl.

"Jen jsem se cítil divně. Na chvilku," zamumlal. Na tvářích mu vyvstal pot. Zvedl ruku a dotkl se té vlhkosti.

"To je tím páchnoucím jačím tukem, který dávají do čaje. Vždycky jsem jim to říkal," zabručel LuTze. "Paní Kosmopilíková nikdy a poslyš, to je opravdu zvláštní," řekl a zvedl pohled.

"Co? Cože?" odpověděl Lobsang nepřítomně a díval se na své vlhké prsty a pak na čisté nebe nad svou hlavou.

"Kunktátor vytočený na superrychost." LuTze o kousek popošel. "Cítíš to?"

"Nic neslyším!" odpověděl Lobsang.

"Ne slyšíš, cítím! Necítíš to ve svých sandálech? Hups... tady máme dalšího... a ještě jeden. Vážně nic necítíš ? Tenhle... to je stará šestašedesátka, nikdy se jim ho nepodařilo pořádně vyvážit. Během minutky uslyšíme... Jémine! Podívej se na ty květiny. Podívej se na květiny!"

Lobsang se otočil.

Kosmatce křišťálové se otevíraly. Mléče se zavíraly.

"Časový únik," řekl LuTze. "Poslechni si to! Teď už je slyšíš, že? Namátkově hltají čas! Pospěšme si!"

Podle druhého svitku Wena Věčněžasnoucího vyřezal Wen první kunktátor z kmene stromu wamwam, vyřezal do něj jisté znamení, opatřil ho mosazným vřetenem a přivolal svého učedníka Kafeše Kraloupa.

"Oh. Překrásný předmět, mistře," řekl Kafeš Kraloup. "Modlitební mlýnek, hm?"

"Ne, tohle zdaleka není tak složité," zavrtěl Wen hlavou. "Tohle jen skladuje a přesouvá čas."

"A to je všechno? Nic víc?"

"A teď to vyzkouším," prohlásil Wen. Pak kunktátor uchopil do ruky a udělal poloviční otáčku.

"Oh, překrásný předmět, mistře," řekl Kafeš Kraloup. "Modlitební mlýnek, hm?"

"Ne, tohle zdaleka není tak složité," zavrtěl Wen hlavou. "Tohle jen skladuje a přesouvá čas."

"A to je všechno? Nic víc?"

"A teď to vyzkouším," prohlásil Wen. Tentokrát kunktátorem pohnul o něco méně.

"A to je všechno? Nic víc?"

"A teď to vyzkouším," prohlásil Wen. Pohnul kunktátorem jemně sem a tam.

"Aa tooto jejeje vševšechnchnoo? Nic víc? Nic víc?"

"A už jsem to vyzkoušel," řekl spokojeně Wen.

"A fungovalo to, mistře?"

"Ano, myslím, že ano." Wen vstal. "Dej mi ten provaz, kterým svazuješ dřevo na topení. A... ano, jednu pecku z těch třešní, co jsi včera snědl."

Ovázal roztřepený provaz kolem válce a pecku hodil do téměř vyschlé blátivé kaluže. Kafeš Kraloup mu poodešel z cesty.

"Vidíš ty hory?" řekl Wen a zatáhl za provaz. Válec se zakýval a roztočil a začal tiše bzučet.

"Vidím, mistře," přikývl Kafeš poslušně. Všude kolem prakticky nic jiného než hory nebylo. Bylo tam tolik hor, že některé z nich ani nebylo vidět, protože je zakrývaly ty hory, které byly blíž.

"Kolik času člověk potřebuje?" otázal se Wen. "Kolik ho potřebuje hluboké moře? Přesuneme ho " jeho ruka se pohnula tak rychle, že z ní bylo vidět jen namodralou čmouhu, " na místo, kde je ho nedostatek."

Podíval se k zemi, na blátivou louži, do níž vhodil třešňovou pecku. Rty se mu pohybovaly, jako kdyby v duchu luštil nějaký složitý rébus. Pak ukázal pravou rukou na kalužˇ.

"Ustup," řekl a prstem se zlehýnka dotkl válce.

Neozval se žádný zvuk, s výjimkou zapraskání vzduchu, který se odsouval stranou, a sykotu páry vystupující z kaluže.

Wen zvedl pohled do větví nového stromu a usmál se. "Říkal jsem ti, abys ustoupil," řekl.

"Já... no... a mohl bych už slézt dolů, mistře?" ozval se hlas mezi větvemi obsypanými květy.

"Ano, ale opatrně," přikývl Wen a povzdechl si, když se vzápětí Kafeš Kraloup zřítil v záplavě bílých okvětních lístků na zem.

LuTze si podkasal roucho a vyrazil po pěšině. Lobsang se rozeběhl za ním. Vysokopostavený jek, jak se zdálo, vycházel přímo z okolních kamenů. Metař smykem zahnul kolem jezírka se zlatými rybičkami, které se teď čeřilo podivnými vlnami, a pokračoval co nejrychleji stinnou pěšinou podél potoka. Do vzduchu se vzneslo hejno vyplašených rudých ibisů...

LuTze se náhle zastavil a vrhl se střemhlav na ploché kameny, jimiž byla cestička dlážděna.

"Okamžitě k zemi!"

Ale Lobsang už ležel. Slyšel, jak jim nad hlavami něco s kvílivým zvukem proletělo, a když se ohlédl, viděl, jak poslední ibis zavířil vzduchem v oblaku peří a kruhu namodralé záře. Pták zoufale zavřeštěl a s tichým "plop" zmizel.

Nezmizel úplně. Několik vteřin jeho letovou dráhu sledovalo vejce a pak dopadlo na kameny, kde se s třeskotem rozbilo.

"Namátkový čas! Rychle, rychle!" křičel LuTze. Znovu se vyhrabal na nohy, rozeběhl se k ozdobné mříži na příkré stěně útesu, který měli přímo před sebou, a s překvapující silou ji vyrval ze závěsů.

"Je to dost vysoký pád, ale když uděláš po dopadu dobrý kotoul, mohl bys to přežít," oznámil přes rameno Lobsangovi a vsunul se do otvoru.

"Kam to vede?"

"Ke kunktátorům, samozřejmě!"

"Ale tam novicové pod trestem smrti nesmějí!"

"To je ale náhoda," usmál se LuTze a zavěsil se v okraji otvoru na špičky prstů. "Protože smrt je to, co tě očekává i tady, pokud tady zůstaneš."

Pak se pustil a zmizel v temnotě. O chvilku později se zezdola ozvala velmi nesvatá kletba.

Lobsang vlezl do otvoru, pověsil se za prsty, padal, a když narazil na zem, překulil se.

"Dobrá práce," ozval se ze šera LuTzeho hlas. "Když pochybujeme, rozhodněme se žít! Tudy!"

Tunel ústil do široké chodby. Hluk tady byl strašlivý. Něco mechanického bylo v agónii.

Pak se ozvalo něco jako "krum" a ještě o pár vteřin později hluk mnoha hlasů.

Zpoza rohu proti nim najednou vyběhlo několik tuctů mnichů, kteří měli na hlavách silné korkové helmy a na těle tradiční roucha.

Většina z nich ječela. Několik moudřejších neječelo a šetřilo si dech, aby mohli rychleji utíkat. LuTze, chytil jednoho z nich, ale muž sebou cloumal a snažil se osvobodit.

"Pusť mě!"

"Co se děje?"

"Chci vypadnout dřív, než budou pryč všichni ostatní!" Mnich se mu vyrval z rukou a rozeběhl se za svými druhy.

LuTze se sehnul, zvedl korkovou helmu, která tam někomu z prchajících upadla, a s vážným výrazem ji podal Lobsangovi.

"Zdraví a bezpečnost práce," prohlásil. "Moc důležité věci."

"Ochrání mě?" zeptal se Lobsang a nasadil si ji.

"Asi ne. Ale když najdou tvou hlavu, bude pravděpodobně k poznání. Až se dostaneme do síně, ničeho se nedotýkej."

Lobsang očekával nějakou klenutou vznešenou prostoru. Lidé mluvili o síni kunktátorů jako o nějaké obrovské katedrále. Jenže na konci chodby se pak objevil hustý závoj modrého kouře. Když si jeho oči přivykly na pohyblivé šero, rozeznal nejbližší válec.

Byl to zavalitý kamenný sloup asi tři metry v průměru a šest metrů vysoký. Otáčel se tak rychle, že se měnil v pohyblivou čmouhu. Kolem něj modrostříbřitým světlem blýskaly plošky vzduchu.

"Vidíš? Vyvrhují! Za mnou! Rychle!"

Lobsang se rozeběhl za LuTzem a všiml si, že jsou tady stovky ne, tisíce válců, z nichž některé dosahovaly až ke stropu jeskyně.

Pořád ještě se tady pohybovali mniši, kteří běhali ke studnám a zpět se kbelíky vody a zalévali kouřící kamenná ložiska u základen válců.

"Pitomci," zamumlal metař. Pak si přiložil ruce k ústům a zakřičel: "Kde je časomistr?"

Lobsang ukázal na okraj dřevěné plošiny, vybudované u jedné stěny sálu.

Tam ležela napůl shnilá korková helma a prastaré sandály. Mezi nimi pak hromádka prastarého prachu.

"Chudák," povzdechl si LuTze. "Celých padesát tisíc let v kalupu, řekl bych." Podíval se znovu na pobíhající mnichy. "Nechtě toho a pojďte sem! Nebudu vám to říkat dvakrát!"

Několik z nich si vytřelo pot z očí a přiklusalo k pódiu, vděční za to, že zase slyší nějaký rozkaz, zatímco za nimi skřípěly a ječely kunktátory.

"Tak poslyšte!" zvolal LuTze, když se jich shromáždila větší skupina. "Poslouchejte dobře! Tohle je jen přílivová kaskáda! Všichni jste o nich slyšeli! Poradíme si s ní. Musíme jen propojit Budoucností s Minulostmi, ty rychlejší dříve "

"Právě to se pokusil udělat chudák bratr LamPa," pokýval hlavou jeden z mnichů a ukázal na smutnou hromádku.

"V tom případě budu potřebovat dvě skupiny " LuTze se zarazil. "Ne, na to nemáme čas! Uděláme to chodidly nohou, jak jsme to dělávali kdysi! Jeden muž k počítadlu a přehazovat spojky, až řeknu! Připravte se pustit se do toho, jak budu volat čísla!"

LuTze vylezl na pódium a přeletěl očima desku pokrytou dřevěnými vřeteny. Nad každým z nich se vznášela záře buď modrá, nebo červená.

"Jaký zmatek," postěžoval si, "jaký pekelný zmatek!"

"Co znamenají ta vřetena?" zajímal se Lobsang.

LuTzeho ruce se vznášely nad vřeteny. "Dobrá. Ta rudě zabarvená čas uvolňují, zrychlují ho," vysvětloval. "Ta modrá čas navíjejí a tak ho zpomalují. Podle toho, jak jasná je barva, tak rychle vřeteno působí. Až na to, že teď prakticky všechna běží na volnoběh, protože ten nápor je odpálil, chápeš?"

"Odpálil? Od čeho?"

"Od sítě. Od světa. Podívej se támhle, vidíš?" Mávl rukou ke dvěma dlouhým policím, které se táhly podél celé stěny jeskyně. Na každé byla řada otočných klapek, jedna řada modrá, druhá červená.

"Čím víc záklopek ukazuje barvu, tím víc času se odvíjí nebo navíjí?"

"Výborně, chlapče! A ty je právě třeba udržovat v rovnováze! A způsob, jak to můžeme vyřešit, je ten, že propojíme kužele po dvou, takže to, co jedno odvíjí, bude to druhé navíjet. Vyruší se navzájem. Chudák starý LamPa se to všechno pokoušel uvést znovu do pořádku. Jenže to se v žádném případě nedá udělat během kaskády. Musíš ji nechat opadnout, a když se všechno uklidní, posbírat kousky." Podíval se na vřetena a pak na zástup mnichů. "Tak začneme. Ty... 128 na 17 a pak 45 na 89. Dej se do toho. A ty... 596 na... okamžik... ano, 402..."

"Sedm set devadesát!" vykřikl v té chvíli Lobsang a ukázal na vřetena.

"Cože?"

"Sedm set devadesát!"

"Nebuď blázen. Vždyť ta obě ještě vytáčejí, chlapče. Náš kůň je čtyři sta dvě."

"Jenže sedm set devadesát každou chvilku začne navíjet!"

"Pořád ještě je ostře červené!"

"Ale začne navíjet, vím to. Protože " novicovy prsty se přesunuly nad řadou vřeten, zaváhaly a pak ukázaly na cívku na druhé straně tabule, "nabírá stejnou rychlost jako tahle."

LuTze se podíval na označenou cívku. "Je psáno: ‚Dobrá, sestoupím k úpatí našeho schodiště!'" řekl. "Ano, vytvářejí přirozenou inverzi." Pak se zadíval na Lobsanga. "Nejsi náhodou něčí reinkarnací, že ne? To se v téhle oblasti stává dost často."

"Myslím, že nejsem. Ale tohle je přece tak... jasné."

"Ještě před minutou jsi o tom vůbec nic nevěděl!"

"Ano, jistě, to je pravda, ale když se na to pak člověk podívá... je to zcela očividné."

"Vážně? Opravdu je? No dobrá. Pak je ta tabule tvoje, zázračný hochu!" LuTze ustoupil.

"Moje? Ale já"

"Tak do toho. A to je rozkaz!"

Kolem Lobsanga na okamžik modře zasvětélkovalo. LuTzemu proběhlo hlavou, kolik času asi v tom okamžiku kolem sebe mladík navinul. Dost na to, aby mohl přemýšlet.

Pak Lobsang v rychlém sledu vykřikl půl tuctu číselných dvojic. LuTze se obrátil k mnichům.

"Tak hop, hop, mládenci! A vy tam, dávejte pozor na hodnoty!"

"Ale vždyť je to jen novic " začal jeden z mnichů, ale když uviděl LuTzeho výraz, zarazil se a ustoupil. "Dobrá... Metaři... dobrá..."

O chvilku později už byl slyšet zvuk spojek zapadajících na svá místa. Lobsang vyvolával další a další čísla.

Zatímco mniši běhali sem a tam od jam s tukem, kterým mazali ložiska, LuTze pozoroval nejbližší sloup. Točil se rychle, ale LuTze si byl jistý, že už na jeho povrchu rozeznává obrazce.

Lobsang znovu přelétl očima tabuli, sklouzl k sloupům a pak se vrátil ke dvěma řadám otočných klapek.

O tomhle nebylo a to LuTze věděl jisté psáno nic. Tohle se ve třídě naučit nedalo, i když se o to mnohokrát pokoušeli. Dobrý kontrolor otáček se učil šlapkami vlastních nohou, bez ohledu na všechnu tu teorii, kterou dnes přednášeli. Učil se cítit proudy, vidět řady kunktátorů zrovna tak jako fontány času. Starý LamPa byl tak dobrý, že dokázal vytáhnout ze třídy unuděných studentů několik hodin promarněného času, aniž si toho všimli, a ten nalít do rušné dílny mnoho set kilometrů odsud tak hladce, že to už ani lépe nešlo.

Pak tady byl ten trik, který dělával s jablkem, aby překvapil učedníky. Položil jablko na sloup někde v jejich blízkosti a pak na něj stříkl čas z jednoho z malých vřeten. V okamžiku z jablka bylo několik malých suchých bonsají, které se vzápětí rozpadly v prach. A to se stane vám, říkal s oblibou, když něco uděláte špatně.

LuTze vrhl rychlý pohled na hromádku šedého prachu pod polorozpadlým kloboukem. No, možná, že to byl přesně ten způsob, jak by si byl starý LamPa přál odejít

Jek týraného kamene ho přinutil pozvednout hlavu.

"Mažte pořádně ta ložiska, vy Líní mizerové!" vykřikl a rozeběhl se mezi válci. "A pozor na ty spojky! Ruce držte od rýhování! Zatím si vedeme skvěle!"

V běhu pohledem kontroloval sloupy. Už se neotáčely zmateně. Teď už v tom byl systém.

"Myslím, že vyhráváš, mladíku!" vykřikl na postavu na pódiu.

"Ano, ale nedokážu to vyvážit! Natočili jsme příliš mnoho času a nemáme ho kam odvinout!"

"Kolik?"

"Skoro čtyřicet let!"

LuTze se podíval na otočné klapky. Ano, vypadalo to tak na čtyřicet let, ale

"Ještě jednou, kolik ?"

"Čtyřicet! Omlouvám se! Ale teď právě nemáme místo, kam bychom je uložili."

"Žádný problém! Ukradni ho! Zbav se toho nákladu! Vždycky ho můžeme později nabrat nazpět. Odhoď ho."

"Kam?"

"Najdi někde kus volného moře!" Metař ukázal na hrubě nakreslenou mapu světa na stěně. Umíš to. Vidíš, jak času

dát tu správnou rychlost a otáčky?"

Vzduch kolem Lobsanga znovu modře zasvětélkoval.

"Ano. Myslím, že ano!"

"Ano, skoro bych se divil, kdybys to nevěděl. Takže jakmile budeš připraven do toho!"

LuTze potřásl hlavou. Za čtyřicet let? Dělal si starosti se čtyřiceti lety? Čtyřicet let nebylo vůbec nic! Časomistři dokázali doposud predisponovat a uložit mimo kunktátory padesát tisíc let. To bylo třeba říci ve prospěch moře. To prostě stále zůstávalo velké a mokré. Vždycky bylo velké a mokré a velké a mokré navždy zůstane. No ano, je možné, že rybáři začnou vytahovat podivné druhy vousatých a laločnatých ryb, které jste mohli dříve vidět jen jako zkameněliny, ale kdo by se staral o to, co se přihodilo hejnu tuňáků?

Zvuk se změnil. "Co děláš?"

"Našel jsem místo na čísle 422! Tam se čtyřicet dalších let vejde. Nemá smysl plýtvat časem. Navíjím ho zpět, teď!"

Některé z obrovských válců už se skoro zastavovaly. Lobsang teď přehazoval vřetena na tabuli rychleji, než dokázal užaslý LuTze sledovat. A v obou řadách se jedna po druhé zavíraly záklopky a jejich přední strany na sebe braly místo jasné modré nebo červené barvy barvu starého zašlého dřeva.

Nikdo nedokáže být takhle přesný, že?

"Už jsi to stáhl na měsíce, chlapče, na měsíce!" vykřikl nadšeně. "Jen tak dál! Ne, ne! U všech bohů, teď už jsi na dnech, na dnech! Dívejte se na mě!"

Metař se rozeběhl ke konci síně, kde stály menší kunktátory. Tady se čas dolaďoval na jemno, na válcích ze dřeva, křídy a jiných materiálů s krátkou životností. K jeho úžasu už se i tady některé válce zastavovaly.

Pak se rozeběhl uličkou mezi dubovými válci metr dva vysokými. Ale i kunktátory, které dokázaly zpracovávat čas jen v rozsahu hodin a minut, se už zastavovaly.

Bylo slyšet skřípavý tón.

Kousek od LuTzeho se otáčel poslední křídový váleček a skřípěl ve svém ložisku.

LuTze k němu tiše přistoupil a s pozvednutou rukou se na něj upřeně díval. Kromě cinkotu chladnoucích ložisek byl v obrovské hale slyšet jen jediný zvuk skřípot ložiska posledního vřetena.

"Už to skoro bude," volal LuTze. "Zpomaluje... počkej... ještě... si... počkej.."

Křídový kunktátor, ne větší než cívka s bavlnou, zpomalil, otáčel se líněji a líněji... až se zastavil.

Na policích se uzavřely poslední dvě záklopky.

LuTzeho ruka sjela dolů.

"Teď! Vypněte rozvodnou desku! Nikdo se už ničeho nedotýká!"

Na okamžik v síni zavládlo hrobové ticho. Mniši se rozhlíželi sem tam a zadržovali dech. Tohle byl nadčasový okamžik, chvíle dokonalé rovnováhy.

Tik

A v tomto nadčasovém okamžiku se ozval duch bratra LamPy, který celou tu scénu viděl jako zamlženou a rozmazanou a prohlásil: "To je prostě nemožné! Viděl jste to?"

CO JSEM MĚL VIDĚT? řekla temná postava, která stála za ním.

LamPa se obrátil, "Oh," řekl a dodal s náhlou jistotou: "Vy jste Smrť, že?"

ANO. OMLOUVÁM SE, ŽE JSEM SE OPOZDIL.

Duch, v lidské podobě známý jako LamPa, se podíval na hromádku prachu, která bývala jeho tělesnou schránkou více než šest tisíc let.

"No, to já taky," přikývl. Pak strčil Smrtě loktem do žeber.

PROSÍM?

"Řekl jsem já taky'. Bum. Bum."

PROSÍM? NEROZUMÍM VÁM.

"Ale... no, vždyť víte! Jako že jsem umřel pozdě!"

ANO, HŘÍČKA. VTIP. NEROZUMĚL JSEM TOMU BUM, BUM.

"No, to bylo, abych naznačil, že to je vtip," odpověděl LamPa.

AHA, ANO. A TAKY BYCH ŘEKL, ŽE TO BYLO POTŘEBA. ABYCH ZASE ŘEKL NĚCO NA OPLÁTKU JÁ VÁM, PANE LAMPO. MĚL JSTE SICE ZPOŽDĚNÍ, ALE STEJNĚ JDETE BRZO. BUM. BUM.

"Prosím?"

UMŘEL JSTE DŘÍVE, NEŽ JSTE MĚL.

"No, taky jsem si to myslel."

A NAPADÁ VÁS, PROČ SE TO STALO? JE TO VELMI NEOBVYKLÉ.

"Vím jen to, že vřetena se zbláznila a já se musel vypořádat s přetížením, když jedno z nich překročilo bezpečnou rychlost," odpověděl LamPa. "Ale poslyšte, co ten mládenec! Podívejte se, jak všichni skáčou, jak píská! Přál bych si, abych ho byl učil sám! Co to žvaním? Vždyť od něj bych se mohl sám pár věciček naučit."

Smrť se rozhlédl. O KOM TO MLUVÍTE?

"O tom mládenci na pódiu, vidíte ho?"

NE. TAM PŘECE NIKDO NENÍ.

"Cože? Podívejte se pořádně. Vždyť tam trčí jako nos na vaší no, tak na vaší tváři zrovna ne, ale..."

VIDÍM, JAK SE PŘESOUVAJÍ TA BAREVNÁ VŘETENA...

"No, a kdo myslíte, že s nimi hýbá? Vy jste přece Smrť, ne? No a vy přece vidíte každého!"

Smrť se znovu zadíval směrem k přeskakujícím vřetenům.

KAŽDÉHO... KAŽDÉHO BYCH VIDĚT MĚL. A upřeně zíral dál k vřetenům.

"Ehm," odkašlal si LamPa.

AHA. ANO. KDE JSME TO SKONČILI?

"Podívejte, jestli jsem tedy umřel brzo, nemohl byste "

CO SE STALO, TO SE NEODSTANE.

"No ale poslyšte, co je tohle za filozofii?"

JEDINÁ, KTERÁ FUNGUJE. Smrť vytáhl z kapsy přesýpací hodiny a podíval se na ně. JAK VIDÍM, TAK DÍKY TOMUHLE OMYLU SE NEMŮŽETE JEŠTĚ PŘÍŠTÍCH SEDMDESÁT DEVĚT LET ZNOVU REINKARNOVAT. MÁTE NA TU DOBU KDE ZŮSTAT?

"Zůstat? Vždyť jsem mrtvý! To není jako zamknout se ve vlastním domě," odpověděl LamPa, který začínal blednout.

MOŽNÁ BYSTE MOHL NAJÍT NĚJAKÉ NÁHRADNÍ MÍSTO NAROZENÍ?

LamPa zmizel.

V tom nadčasovém okamžiku se Smrť obrátil zpět, aby se rozhlédl po sálu válců...

Tik

Křídový válec se začal znovu pomalu otáčet a tiše přitom skřípal.

Jeden po druhém se začaly otáčet dubové kunktátory a nabíraly rostoucí nápor. Tentokrát jejich ložiska neskřípala. Otáčely se pomalu jako staré baleríny, sem a tam, a postupně na sebe navíjely napětí, jak miliony lidí ve vnějším světě kolem sebe měnily tok času. Ten tichý skřípot zněl, jako když skřípe trup čajového klipru, který obeplouvá za mírného větru mys Hrůzy.

Pak se jeden po druhém daly do pohybu velké kamenné válce, které nabíraly čas, jejž nedokázali zvládnout jejich menší bratři. Do skřípotu se teď začalo mísit hluboké dunění, ale pořád to bylo dunění klidné, kontrolované...

LuTze pomalu spustil ruku a narovnal se.

"Překrásná, čistá likvidace," prohlásil. "Všichni jste odvedli skvělou prácí. Obrátil se k užaslým, zadýchaným mnichům a ty nejstarší přivolal posuňky k sobě.

LuTze vytáhl z úkrytu za uchem vyklepanou cigaretu a řekl: "Tak a teď mi řekni, Rambute Šikoboku, co si myslíš, že se právě stalo?"

"No, došlo k přehlcení, které odpálilo "

"Ne, to ne, myslím to potom," zavrtěl hlavou LuTze a škrtl sirkou o podrážku svého sandálu. "Víte, je jedna věc, která se podle mě nestala. A sice to, že vy, mládenci, staří a zkušení ochránci času, jste tady neběhali jako kuřata, do jejichž hejna někdo vystřelil, a že na pódium vylezl novic, který pak provedl nejrychlejší, nejhladší a nejnádhernější vyvážení, jaké jsem kdy v životě viděl. To se stát nemohlo, protože takové věci se prostě nestávají! Nemám pravdu?"

Mniši z oddělení kunktátorů nepatřili právě k velkým politickým myslitelům. Jejich povinností bylo mazat, ošetřovat, opravovat a přestavovat a řídit se pokyny muže na pódiu. Rambut Šikobok nakrčil čelo.

"Víte, co si myslím já, že se stalo?" řekl přívětivě LuTze. "Vy jste se postavili tváří v tvář nebezpečí a nechali jste mě a tady toho učedníka zírat v úžasu na ukázky svých praktických dovedností a znalostí, které jste nám přitom předvedli. Na opata to udělá dojem a bude si spokojeně bublat. A vy samozřejmě můžete čekat, že až nadejde čas jídla, najdete ve svých thugpách nějaké ty momos navíc. Už chápete, co tím chci říci?"

Šikobok jeho sdělení vytáhl na svůj duševní stožár, a tak byla konečně vyslána zpráva k nebesům. Šikobok se začal usmívat.

"Ale přesto," pokračoval LuTze, přistoupil ke starému knězi blíž a ztlumil hlas. "Velmi brzo se asi vrátím, protože tohle místo vypadá, že by potřebovalo pořádně zamést a poklidit. Jestli sem přijdu a nenajdu vás, hoši, bystré a se zadky v kalupu, pak si vy a já budeme muset... pohovořit."

Úsměv zmizel. "Rozumím, Metaři."

"Musíte je všechny zkontrolovat a podívat se na ložiska."

"Ano, Metaři."

"A někdo ať poklidí bratra LamPu."

"Jistě, Metaři."

"Tak budeme hrát poctivou hru. Já a mladý Lobsang teď půjdeme. Udělali jste hodně pro jeho vzdělání."

Vzal neodporujícího Lobsanga za ruku a vyvedl ho ze síně kolem dlouhých řad předoucích a hučících kunktátorů. Pod vysokým stropem jeskyně stále ještě visely závoje namodralého kouře.

"Vpravdě jest psáno: ‚Můžeš mě porazit peříčkem,'" zamumlal, když vykročili vzhůru stoupající chodbou. "Odhalil jsi inverzi dříve, než k ní došlo. Ta by nás byla smetla do příštího týdne. Přinejmenším."

"Omlouvám se, Metaři."

"Prosím? Ty se nemáš za co omlouvat. Nevím, kdo jsi, synu. Jsi příliš rychlý. Vklouzl jsi sem jako ryba do vody. Umíš věci, které se jiní lidé musí učit celé roky. Ani starý LamPa, nechť je reinkarnován někde v hezkém a teplém místě, by nedokázal vyvážit zátěž na vteřinu. A tím myslím na vteřinu. Čas celého zatraceného světa. Otřásl se. "Dám ti jednu dobrou radu. Nechlub se tím. Nemluv o tom. Lidé bývají v takových případech zvláštní."

"Ano, Metaři."

"A ještě jednu věc," pokračoval LuTze, který mířil ke světlu. "Co to bylo za příšerný zmatek předtím, než mniši ztratili kontrolu nad kunktátory? Cítil jsi něco?"

"No... já nevím. Cítil jsem jen... na okamžik, jako by bylo všechno špatně."

"Už se to stalo někdy předtím?"

"Nee. Bylo to trochu podobné tomu, co se stalo v síni Mandaly."

"Dobrá, tak o tom zatím s nikým nemluv. Většina těch, co sedí nahoře, nemá ani ponětí o tom, jak kunktátory fungují. Nikdo už se o ně nestará. Nikdo si nevšímá věcí, které pracují bez chyby a stále. Za starých časů ses nemohl stát

mnichem, dokud jsi nestrávil alespoň šest měsíců v Síni a nemazal jsi ložiska, nepřepojoval vřetena a nestaral se o chod času. A jak nám to sloužilo k dobru! Dnes se to všechno obrací k tomu, aby se novicové naučili poslušnosti a kosmické harmonii. No, za starých časů jsme se to učili tam dole v Síni. Naučil ses to, že když jsi neuskočil z cesty při výkřiku ‚Sype se!', přibylo ti několik let tam, kde to opravdu bolelo, a že neexistuje dokonalejší harmonie, než když se všechna vřetena otáčejí v sladkém souladu."

Chodba ústila do hlavního chrámového komplexu. Stále ještě tam hemžili lidé, kteří mířili do síně Mandaly.

"Jseš si jistý, že se na Mandalu dokážeš znovu podívat?"

"Jistě, Metaři."

"Dobře. To musíš vědět nejlépe sám."

Balkonové ochozy nad halou byly přeplněny mnichy, ale LuTze si udělal cestu zdvořilým, nicméně nekompromisním použitím svého koštěte. Většina starších mnichů se nahloučila na jedné straně.

Pak je zahlédl Řempo. "Ach, Metaři," zvolal. "Zdrželo vás nějaké zametání?"

"Vřetena se uvolnila a začala se nekontrolovatelně přetáčet," zamumlal LuTze.

"Ano, ale byl jste povolán k opatovi!" ozval se jeden z akolytů vyčítavě.

"Bývaly časy," odpověděl mu LuTze, "kdy by se při zvuku gongů každý z nás rozeběhl do Síně."

"Ano, ale "

"Brrrbrrbr," přidal se k hovoru opat a Lobsang si teprve teď všiml, že ho nese jeden z akolytů ve vaku na zádech. Opat měl na hlavě vyšívanou špičatou čepičku proti chladu, takže se tak trochu podobal trpaslíkovi. "LuTze si vždycky hrozně potrpěl na praktickou stránku věci. Brrrbrrbr..." podotkl a s říhnutím vypustil akolytovi do ucha několik mléčných bublin. "Jsem rád, že se věci vyjasnily, LuTze."

Metař se uklonil, zatímco opat začal tlouct akolytů do hlavy dřevěným medvědem.

"Historie se opakuje, LuTze. DumdumBrbrrrr..."

"Skleněné hodiny?" řekl LuTze.

Starší mniši zapolykali na prázdno.

"Jak to můžete vědět?" ozval se hlavní akolyta. "Ještě jsme neprošli znovu Mandalu!"

"Je psáno ‚doneslo se mi po větříčku'," odpověděl LuTze. "A jedinkrát, kdy došlo ke kaskádovému přetížení, po němž se zbláznila všechna vřetena a tak dále, bylo tenkrát. Všechno se vymklo kontrole. Došlo k časovému skluzu. Někdo znovu staví skleněné hodiny."

"To je naprosto nemožné," zavrtěl hlavou akolyta. "Odstranili jsme všechny stopy!"

"Pch! Je psáno ‚vypadám jako ovadlý salát, ale nejsem zelenáč'!" odsekl mu LuTze. "Něco takového prostě nemůžete zabít. Prosakuje to zpátky. Příběhy. Sny. Kresbami na stěnách jeskyní. Čímkoliv..."

Lobsang se podíval na podlahu v Mandale. Mniši se shromáždili kolem skupiny vysokých válců na konci místnosti. Válce vypadaly jako kunktátory, ale jen jeden, ten nejmenší, se pomalu otáčel. Ostatní byly nehybné a na'jejich povrchu bylo vidět záplavu symbolů, které byly vytesány odshora dolů.

Vzorcové ukládání. Tahle myšlenka se mu objevila v hlavě. Tady jsou ukládány vzorce z Mandaly, aby bylo možné je znovu přehrát. Dnešní vzorce na tom malém, starší na těch stále větších.

Pod Lobsangem se vlnila Mandala a po jejím povrchu se pohybovaly jak barevné skvrny, tak útržky a kousky vzorců. Jeden ze vzdálených mnichů něco vykřikl a malý válec se zastavil.

Přesýpající se písková zrnka se utišila.

"Tak takhle to vypadalo před dvaceti minutami," hlásil Řempo. "Vidíte támhletu modrobílou skvrnu? Ta se pak rozšířila"

"Já vím, na co se dívám," odbyl ho LuTze zachmuřeně. "Byl jsem u toho, když se to stalo, na to nezapomínejte. Vaše Osvícenosti, dejte přehrát tu starou část se Skleněnými hodinami. Nemáme moc času."

"Vážně si myslím, že bychom " začal akolyta, ale byl přerušen úderem gumové cihly.

"Cešeecešeeceščíčíčí! Jestli má LuTze pravdu, pak nesmíme plýtvat časem, pánové, a jestli se mýlí, pak máme času dost, je to tak? Eecešteďeenednedned!"

"Díky," uklonil se metař. Přiložil ruce k ústům. "Hej! Vy tam! Cívka dva, bing čtvrtý zhruba kolem devatenácté gupy! A mrskněte sebou!"

"Musím opravdu se vší úctou protestovat, Vaše Důstojnosti," ozval se znovu akolyta. "Vždyť jsme nacvičovali pro různé případy nouze a "

"Ano, já vím všechno o těch vašich nácvicích pro případy nouze," řekl LuTze. "Ale v takových nácvicích vždycky něco chybí."

"To je nesmysl. Dali jsme si velmi záležet, aby "

"Jenže jste vždycky vynechali tu zatracenou nouzi!" odsekl mu LuTze a obrátil se k mnichům u válců. "Připravení? Výborně. Položte ho na zem, teď! Mám vám tam jít dolů pomoct? A nechtějte, abych vám tam dolů šel pomoci!"

Muži u válců se skutečně zoufale snažili a vzorec pod balkonem nahradil vzorec jiný. Linie a barvy byly na jiných místech, ale ve středu byla nezaměnitelná modrobílá skvrna.

"Vidíte?" řekl LuTze. "To bylo asi deset dnů před tím, než hodiny udeřily."

Všude zavládlo ticho.

LuTze se pochmurně usmál. "A o deset dní později"

" se čas zastavil," doplnil ho Lobsang.

"I to je způsob, jak to říci," přikývl LuTze. Pak zrudl ve tváři.

Jeden z mnichů mu položil ruku na rameno.

"To je v pořádku, Metaři," uklidňoval ho. "Víme, že ses tam nemohl dostat včas."

"Býti včas, to je to, proč jsme tady," zamračil se LuTze. "Byl jsem téměř u těch zatracených dveří, Karle. Příliš mnoho hradů, příliš málo času..."

Mandala pod ním se vracela ke vzorci odrážejícímu současnou situaci.

"To nebyla tvá vina," opakoval mnich.

LuTze setřásl jeho ruku z ramene a obrátil se přes rameno hlavního akolyta k opatovi.

"Žádám o povolení vydat se po stopách těch hodin hned teď, důstojnosti!" Pak si poklepal ze strany na nos. "Vím, jak to páchne! Na tuhle příležitost jsem čekal všechny ty roky! Tentokrát se ve mně nezklamete!"

Do nastalého ticha vypustil opat další bublinu.

"Určitě to bude zase v Überwaldu," pokračoval LuTze a v jeho hlase bylo slyšet náznak prosby, "Začínají si tam zahrávat s elektřinou. Znám každou píď té země! Dej mi pár mužů a tenhle květ uštípnem, ještě než z něj bude poupě!"

"Babababa... Tohle je třeba pořádně probrat, LuTze, ale děkujeme ti za nabídku, bababa," odpověděl mu opat. "Řempo, shromáždi, bdumbdumbdum, všechny starší mnichy s oprávněním, babababa, pro vnější svět v síni Mlčení! A co vřetena? Teď už pracují, brbrbrbrrr, harmonicky?"

Jeden z mnichů nahlédl do svitku, který mu kdosi přinesl.

"Vypadá to tak, Vaše Moudrosti."

"Moje blahopřání časomistrovi, bakbakbak!"

"Ale LamPa zemřel," zamumlal LuTze.

Opat přestal vypouštět bubliny. "To je smutná novina. Pokud vím, byl to tvůj přítel."

"Takhle se to stát nemělo," zamračil se metař. "Takhle ne."

"Uklidni se, LuTze. Rád bych si s tebou později popovídal. Gagaga!" Hlavní akolyta, pobídnut gumovou opičkou, již ho opat udeřil přes hlavu, odběhl.

Zástup mnichů začal rychle řídnout, jak se jeden po druhém vydávali za svými povinnostmi. LuTze a Lobsang zůstali na balkoně a dívali se dolů na zvlněnou Mandalu.

LuTze si odkašlal. "Všiml sis vřeten na konci? Ta malá zaznamenávají denní vzorce a všechno, co je zajímavé, se pak převede na válce větší."

"Pravě jsem si předevzpomněl, že to řeknete."

"Skvělé slovo. Skvělé slovo. Ten mladík má skutečně talent." LuTze přešel do šepotu. "Pozoruje nás někdo?"

Lobsang se rozhlédl kolem. "Několik lidí tady ještě je."

LuTze znovu hlas zesílil. "Řekl ti někdy někdo něco o Velké srážce?"

"Jen různé pověsti, Metaři."

"Ano, povídaček se kolem toho nadělalo dost. ‚Den, kdy se čas zastavil' a všechny ty podobné věcičky." LuTze si povzdechl. "Víš, hodně z těch věcí, které tě naučí, jsou jen lži. Musí to být lži. Někdy, kdyby ti naservírovali pravdu najednou, nepochopil bys, o co jde. Znáš AnkhMorpork dost dobře, co? Byl jsi někdy v budově Opery?"

"Jen když jsme měli výcvikové hodiny v kapsářství, Metaři."

"A přemýšlel jsi o ní někdy? Podíval ses někdy na to malé divadlo přes ulici? Říká se mu Disk, myslím?"

"No samozřejmě! Dostávali jsme lístky za penny, sedávali jsme před jevištěm na zemi a házeli po hercích ořechy."

"A ani to tě nepřinutilo přemýšlet? Velká budova Opery, celá načančaná a pozlacená, kde se střídají velké orchestry, a hned vedle malé divadýlko, Plocha, s doškovou střechou, z obyčejného dřeva, bez sedadel, kde hraje místo orchestru jeden maník na krumbhornu?"*

Lobsang pokrčil rameny. "Ani ne. Tak už prostě věci jsou."

LuTze se skoro usmál. "Tyhle lidské mysli jsou velmi ohebné a přizpůsobivé," přikyvoval. "Je úžasné, jak dokážou věci převrátit k obrazu svému. Odvedli jsme tam kus práce "

"LuTze?"

Vedle nich stanul jeden z nižších učedníků v uctivém postoji.

"Opat vás chce vidět."

"Dobrá," kývl metař. Pak strčil do Lobsanga a šeptem mu sdělil. "Pojedeme do AnkhMorporku, hochu."

"Cože? Ale vždyť jste řekl, že byste chtěl jet do "

LuTze na něj chytře zamrkal. "Protože jest psáno: ‚Čeho žádáš nedostaneš.' Rozumíš. Je víc způsobů, jak udusit dangdanga, než mu nacpat do chřtánu pling, mládenče."

"Ano?"

"Ale jistě, když máš dost plingu. Tak, teď se podíváme za opatem, co? Už bude čas, kdy bude jíst. Už jí tuhé jídlo, naštěstí. Díky bohům už nepotřebuje kojnou. Bylo to hrozně trapné jak pro něj, tak pro tu mladou dámu, vážně. Člověk nevěděl, kam by hlavu otočil, a on taky ne. Víš, duševně je totiž devět set let starý..."

"To znamená, že musí být také velmi moudrý."

"Dost moudrý, to je. Dost. Ale věk a moudrost nemusí kráčet ruku v ruce, jak jsem tolikrát zjistil," vysvětloval LuTze, když se blížili k opatovým komnatám. "Naopak, někteří lidé jsou tím hloupější, čím jsou starší a čím mají vyšší postavení. Jeho Osvícenost ale ne."

Opat seděl na svém vyřezávaném stolci a právě rozmazal lžíci výživné kaše po hlavě prvnímu akolytovi. Ten se usmíval jako člověk, jehož místo závisí na tom, aby vypadal šťastné i ve chvíli, kdy mu po čele stéká výživná směs pastiňáku a angreštu.

Nebylo to poprvé, co Lobsanga napadlo, že opat toho muže někdy trápí mnohem promyšleněji, než by se dalo od nemyslícího dítěte čekat. Akolyta patřil bohužel k těm poněkud zvláštním lidem, kteří ve většině normálně myslících lidí budí neodolatelnou touhu nalít jim na hlavu kaši nebo je udeřit gumovým jakem za ucho, a opat byl dost starý, aby naslouchal hlasu svého vnitřního dítěte.

"Poslal jsi pro mě, důstojnosti," řekl LuTze a uklonil se.

Opat obrátil misku s kaší akolytovi na přednici roucha.

"Uahauááá, ano. LuTze. Kolik je ti let?"

"Osm set, Tvá Důstojnosti. Ale to není žádný věk!"

"Je však pravda, že jsi strávil dost času ve světě. Pokud tomu rozumím, tak jsi chtěl odejít na odpočinek, aby ses mohl starat o svou zahradu?"

"Ano. ale "

"Ale," usmál se opat, podobný andílkovi, Jsi jako starý válečný kůň, který řehtá při zvuku válečné trubky, že?"

"Myslím, že to tak docela není," zavrtěl hlavou LuTze. "Kromě toho na válečných trubkách není vůbec nic směšného."

"Já tím chtěl jen říci, že toužíš vyrazit zase do pole. Ale pomáhal jsi přece cvičit operativce mnoho let, není to tak? Tamty pány?"

Na jedné straně místnosti seděla skupina mohutných, svalnatých mnichů. Byli vypraveni na cestu, na zádech měli upevněny srolované spací rohože a na sobě volné černé oblečení. Všichni kývli LuTzemu na pozdrav a oči za polovičními černými maskami byly plné rozpaků.

"Udělal jsem, co jsem mohl," přikývl LuTze. "Ale samozřejmě je cvičili i jiní. Já se jen pokusil co možná napravit ty škody. Nikdy jsem je neučil, jak být ninjou." Strčil nenápadně do Lobsanga. "To v řeči Achátové říše znamená, učedníku, ‚Prolétající vítr'," řekl šeptem, který byl jistě slyšet až na druhém konci místnosti.

"Jsem rozhodnut vyslat je okamžitě, BÁC!" Opat udeřil do opěradla své vysoké dětské sedačky lžící. "To je můj rozkaz, LuTze. Ty jsi legendou, ale ty už jsi legendou dlouho. Proč nevěřit budoucnosti? Bibibiii!"

"Chápu," přikývl LuTze smutně. "No ano, jednoho dne se to musí přihodit. Děkuji za vaši uvážlivost, důstojnosti."

"Brrrmmbrm... LuTze, znám tě už velmi dlouho! Ty se nepřiblížíš na sto mil k Überwaldu, rozumíš?"

"Ani mé to nenapadne, důstojnosti."

"To je rozkaz!"

"Chápu, důstojnosti."

"Už jsi neuposlechl mých, baababa, příkazů předtím. V Omnii, pokud si vzpomínám."

"To bylo taktické rozhodnutí muže v poli, důstojnosti. Bylo to spíše to, čemu bys mohl říkat interpretace tebou vydaných rozkazů," odpověděl LuTze.

"Tím máš na mysli to, že jsi šel tam, kam jsem ti řekl, abys nechodil, a udělal jsi to, co jsem ti nejpřísněji zakázal?"

"Jistě, důstojnosti. Občas musíš použít pilu tak, že tlačíš na opačný konec. Tím, že jsem udělal to, co nemělo být uděláno, na místě, kde jsem neměl být, jsem docílil toho, že bylo uděláno to, co uděláno být mělo, na místě, kde toho mělo být docíleno."

Opat vrhl na LuTzeho onen dlouhý, pátravý pohled, v nichž jsou děti tak dobré.

"LuTze, takže ty se k Überwaldu ani nepřiblížíš, chápeš, natož abys vstoupil na jeho území! Jasné?" řekl nakonec.

"Jasné, Tvoje Důstojnosti. Máte samozřejmě pravdu. Ale dovolil bys, abych se ve své stařecké pošetilosti vypravil po jiné cestě? Vydal bych se po cestě moudrosti a nenásilí? Rád bych ukázal tomuto mladíkovi... Cestu!"

Většina ostatních mnichů se rozesmála.

"Cestu Pradleny?" řekl Řempo.

"Paní Kosmopilíková je švadlena," odpověděl LuTze upjatě.

"Jejíž moudrosti spočívají v úslovích jako: ‚Nevylepšíš to, když se to pokusíš uhrabat?'"

"Máloco vylepšíš tím, že se v tom budeš přehrabovat," odpověděl LuTze a jeho nevzrušenost se změnila v jezero klidu. "Možná to je zanedbatelná, nepříliš pěkná cesta, ale je to moje Cesta." Pak se znovu obrátil k opatovi. "Představuju si, že to bude, jak to bývalo, důstojnosti. Mistr a jeho žák jdou do světa, kde může žák dostávat od svého učitele praktické lekce slovem i příkladem, a pak si žák najde svou vlastní Cestu a na konci své Cesty "

" si najde bdum," přerušil ho opat.

"Nejdříve si najde učitele," prohlásil LuTze.

"On má štěstí, že tím učitelem, bdum bdum, budeš ty."

"Důstojnosti," odpověděl mu LuTze, Je v prapůvodu Cest, že nikdo neví, kdo bude oním učitelem na konci Cesty. Jediné, co pro něj mohu udělat, je ukázat mu stezku."

"Která bude samozřejmě směřovat, bdum, k městu," přikyvoval opat.

"Ano," souhlasil LuTze. "A AnkhMorpork je velký kus cesty od Überwaldu. Nechceš mě poslat do Überwaldu proto, že jsem starý člověk. Takže tě, při vší úctě, žádám potěš starého člověka."

"Když to stavíš takhle, tak nemám na výběr," řekl opat.

"Důstojnosti " začal Řempo, který cítil, že by tady jistý výběr byl.

Lžička znovu vztekle dopadla na talíř. "LuTze je muž neobyčejné pověsti!" vykřikl opat. "Věřím mu zcela bezvýhradně a vím, že to, co udělá, bude v pořádku. Přál bych si jen, abych mohl, mlumblum, věřit, že udělá, co bych si, blumblum, přál já. Zakázal jsem mu vstoupit za hranice Überwaldu. Teď si všichni přejete, abych mu nedovolil nejezdit do Überwaldu, lipapapam! Už jsem řekl! A teď všechny prosím, aby odešli, protože mám něco velmi důležitého na práci."

LuTze se uklonil a chytil Lobsanga za paži. "Tak a teď rychle, mladíku!" šeptal. "Vypadneme odsud, než to někomu dojde!"

Cestou ven minuli nižšího akolytu, který nesl malý nočník zdobený malovanými králický.

"Není to snadný způsob, tahle reinkarnace," řekl LuTze, který v chodbě stále více zrychloval krok. "Teď odsud musíme zmizet dřív, než někoho napadne nějaká pitomost, chlapče. Seber si svůj vak a spací rohož!"

"Nikdo by se přece neodvážil odporovat opatovým příkazům, že ne?" vyptával se Lobsang, když v prudkém běhu

zahýbal za roh.

"Pch! Během deseti minut ho uloží k odpolednímu spánku, a když mu dají novou hračku, až se probudí, mohlo by ho zatloukání hranatých dřívek do destičky s kulatými dírkami zaměstnat natolik, že úplně zapomene, co řekl," vysvětloval mu v běhu LuTze. "To je ta politika, hochu. Příliš mnoho pitomců začne už brzo tvrdit, že jsou si jistí, co tím či oním opat myslel. Tak a teď si pospěš. Sejdeme se za minutu v zahradě Pěti překvapení."

Když Lobsang dorazil do zahrady, přivazoval LuTze pečlivě jednu z bonsajových hor do bambusové konstrukce. Uvázal poslední uzel, vložil horu do vaku a vak na rameno.

"Nepoškodí se?" obával se Lobsang.

"Je to hora! Jak by se mohla poškodit?" LuTze sebral ze země své koště. "Ale ještě než odejdeme, se musíme zastavit na kus řeči s jedním mým starým přítelem. Možná tam získáme nějaké potřebné věci."

"Co se děje, Metaři?" dožadoval se dalších informací Lobsang, který mu poklusával patách.

"Víš, věci se mají takhle, chlapče. My, tedy opat, já a ten chlápek, co se ho teď chystáme navštívit, se známe dlouho a dlouho. Věci jsou dnes už jiné, než bývaly. Opat už nemůže jednoduše říci ‚LuTze, ty starý podvodníku, tos byl ty, kdo každému nasadil do hlavy myšlenku na Überwald, ale vidím, že po něčem jdeš, takže zmiz a jdi po čuchu'."

"Ale já si myslel, že je opat v klášteře neomezeným vládcem?"

"Správně! Ale ono je velmi těžké dosáhnout toho, aby lidé dělali věci tak, jak chceš, když jsi svrchovaným vládcem. Tolik lidí stojí vykonání tvých příkazů v cestě a všechno to převrací. Tolik lidí si myslí, že vědí, co jsi chtěl, aby se udělalo, nebo co jsi myslel tím, co jsi řekl. Ti noví hoši našli zalíbení v tom, pobíhat sem a tam Überwaldem a pokřikovat ‚hai!' a my, drahý chlapče, zamíříme pěkně tiše do AnkhMorporku. To opat věděl. Téměř jisté to věděl."

"Jak víš, že ty nové skleněné hodiny budou postaveny v AnkhMorporku?" vyzvídal Lobsang, který se mu držel v patách. LuTze se pustil po hluboce vyšlapané, mechem zarostlé pěšince, která vedla houštinou rododendronů k hradbě kláštera.

"Já vím. Tedy řeknu ti, že až jednou někdo vytáhne špunt ze dna vesmíru, tak zjistíš, že řetízek vede do AnkhMorporku a že na jeho konci je nějaký mizera, který se bude vymlouvat já jen chtěl vědět, co se stane'. Všechny cesty vedou do AnkhMorporku."

"A já myslel, že všechny cesty vedou z AnkhMorporku."

"Ta cesta, po které jdeme, ne. A už jsme tady."

LuTze zaklepal na dveře hrubé stlučené, ale velké chatrče, opřené zadní stěnou přímo o chrámovou hradbu. V téže chvíli se uvnitř ozval výbuch a nějaký člověk Lobsang se opravil polovina nějakého člověka vyletěla nezaskleným oknem a drtivou silou dopadla na kameny dlážděnou cestu. Teprve když se kus těla přestal kutálet, zjistil Lobsang, že je to dřevěný panák v mnišském rouše,

"Qu se zase baví, jak vidím," ušklíbl se LuTze. Když mu panák prolétal kolem hlavy, ani se nehnul.

Pak se dveře s třesknutím rozlétly a z otvoru vyhlédl kulatý mnich se vzrušeným výrazem na tváři.

"Viděli jste to? Viděli jste?" volal. "A to byla jen jediná lžička!" Kývl jim na pozdrav. "Hele, těbůh, LuTze. čekal jsem tě. Připravil jsem ti nějaké věci."

"Připravil jste co?"

"Co je to za kluka?" řekl Qu a postrkoval je dovnitř.

"Toto nevzdělané dítě se jmenuje Lobsang," odpověděl LuTze, který se rozhlížel po chatrči. Na kamenné podlaze byl začerněný kruh a kolem něj byly nízké návějky začernalého písku. "Nové hračičky, Qu?"

"Výbušná Mandala," odpověděl šťastně Qu a vykročil kupředu. "Prostě vysypete speciální písek do jednoduchého obrazce, kamkoliv si přejete, a první z vašich nepřátel, který na něj vkročí beng! a karma zhasla. Nedotýkej se toho!"

LuTze se bleskově natáhl a vytrhl Lobsangovi z ruky almužnickou misku, kterou mladík právě sebral ze stolu.

"Pamatuj na Pravidlo číslo jedna," řekl a prudkým pohybem zápěstí ji hodil přes místnost. Jak se miska roztočila, vysunuly se z ní skryté čepele a miska se zarazila do tramu.

"To by normálnímu chlapovi useklo hlavu!" vyděsil se poněkud Lobsang. Pak zaslechli tiché tikání.

"...tři, čtyři, pět..." řekl Qu. "Všichni k zemi.... teď!"

LuTze srazil Lobsanga na podlahu jen zlomek vteřiny předtím, než miska vybuchla. Všude kolem zasvištěly kovové střepiny.

"Přidal jsem k tomu odposledka, co jsme se viděli, jen maličkosti," oznamoval LuTzemu vítězoslavně Qu, zatímco se všichni zvedali na nohy. "Velmi jemný nástroj, kromě toho jej můžeš skutečně používat jako misku na rýži. Jo, a viděl jsi tohle?"

Vzal do ruky modlitební mlýnek. Jak LuTze, tak Lobsang o krok ustoupili.

Qu několikrát otočil mlýnkem a na kůži mu dopadly zatížené konce pletené tkanice.

"Tu tkanici můžeš jednoduchým pohybem uvolnit a použít jako garotu," sděloval přihlížejícím,

"a když sundáš bubínek z rukojeti, zůstane ti v ruce celkem příhodná a jako břitva ostrá malá dýka."

"A navíc, předpokládám," vmísil se do hovoru Lobsang, "se dá samozřejmě použít jako modlitební mlýnek?"

"Skvělý odhad," usmál se Qu. "Bystrý chlapec. V posledním stadiu modlitba nikdy nemůže škodit. Abych se vám přiznal, teď pracuju na projektu velmi zvláštní a velmi slibné mantry, která sdružuje tóny s velmi zhoubným vlivem na lidský nervový systém..."

"Myslím, že nic takového nepotřebujeme, Qu," upozornil ho LuTze.

Qu si povzdechl. "Mohl jsi nám alespoň dovolit, abychom ti udělali z koštěte tajnou zbraň, LuTze."

"Ukazoval jsem ti ty plány "

"To přece je tajná zbraň," odpověděl mu LuTze. "Je to koště!"

"A co takhle jednoho z těch nových jaků, co chováme? Stačí zatáhnout za otěže & rohy se jim okamžitě"

"Chceme vřetena, Qu."

Mnichovi se najednou na tváři objevil provinilý výraz. "Vřetena? Jaká vřetena?"

LuTze přešel přes místnost a přitiskl dlaň na jisté místo na zdi, která poodjela stranou.

"Tahle vřetena, Qu. Nepokoušej se mě tahat za fusekli, nemáme na takové hlouposti čas."

Lobsang uviděl něco, co vypadalo docela jako dva malé kunktátory, každý v kovovém rámu, přichyceném na jedné straně úzké desky. Na druhé straně desky bylo kožené řemení.

"O těch jsi opatovi jistě neřekl, že ne?" mrkl, LuTze na Qua a sundal jednu z desek ze stěny. "Dobře víš, že by ti to okamžitě zarazil, co?"

"Myslel jsem, že o nich nikdo neví!" zamračil se Qu. "Jak jsi zjistil, že "

LuTze se spokojeně usmál. "Kdo si všimne metaře," odpověděl.

"Jsou ale pořád ještě velmi experimentální," upozorňoval Qu, jehož stav očividně hraničil s panikou. "Chtěl jsem to opatovi říct, samozřejmě že ano, ale čekal jsem s tím, dokud mu nebudu moci předvést něco pořádného! Ale kdyby padly do nepovolaných rukou to by bylo strašlivé neštěstí!"

"Pak musíme dávat pozor, aby se to nestalo," uklidňoval ho LuTze a prohlížel si řemení. "Jak je napájíš?"

"Závaží a rohatky byly nespolehlivé," rozpovídal se Qu. "Bohužel jsem musel zůstat u starého dobrého... hodinového stroje."

LuTze ztuhl, narovnal se a obrátil pohled ke kulatému mnichovi. "Hodinový stroj?"

"Jen jako pohon, jen jako pohon!" protestoval Qu. "Neměl jsem opravdu na výběr!"

"No, teď už je pozdě, bude to muset stačit," zabručel LuTze a sňal ze stěny i druhé zařízení, které podal Lobsangovi. "Tak prosím, mládenče. Když se to trochu zabalí do nějakého pytle, bude to vypadat jako vak."

"Co je to?"

Qu si povzdechl. "Jsou to přenosné kunktátory. Pokuste se je" nezničit."

"A na co je budeme potřebovat?"

"Já doufám, že to nebudeme muset zjišťovat," odpověděl mu LuTze. "Díky, Qu."

"Jseš si jistý, že bys nedal přednost pár kouskům časových bomb?" zeptal se Qu s nadějí v hlase. "Hodíš jednu na zem, a čas se zpomalí "

"Díky, ale ne."

"Ostatní mniši byli plně vyzbrojeni," upozorňoval Qu.

"Jenže my chceme cestovat na lehko," zavrtěl LuTze rozhodně hlavou. "Půjdeme zadem, Qu, dovolíš?"

Zadní východ vedl na úzkou pěšinku a k úzké brance v hradbách. Rozlámaní panáci a zčernalá kola na zemi dávali tušit, že se Qu a jeho asistenti v těchto místech pohybují často. A pak se z ní oddělovala další pěšina, která vedla po břehu jednoho z ledových potoků.

"Qu to myslí dobře," ozval se po chvíli rychlé chůze LuTze. "Ale když ho budeš nějaký čas poslouchat, tak začneš v chůzi chřestit, a když si sedneš, tak vybuchneš."

Lobsang musel běžet, aby s ním udržel krok. "Bude nám to trvat celé týdny, než dojdeme do AnkhMorporku, Metaři!"

"My si svou cestu tam nakrájíme," řekl LuTze, zastavil se a otočil. "Myslíš, že to dokážeš?"

"Dělal jsem to snad stokrát " začal Lobsang.

"V Oi Dong, to jistě," přikývl LuTze. "Ale tady, v údolí, je celá řada zábran a bezpečnostních pojistek. Aha, to jsi nevěděl? Krájet v Oi Dong je snadné. Tady je to úplně jinak. Vzduch se ti pokusí postavit do cesty. Udělej to chybné, a vzduch bude tvrdý jako kámen. Musíš plátek kolem sebe vytvarovat tak, aby se pohyboval jako ryba ve vodě. Umíš to?"

"V teorii jsme se toho učili hodně, ale "

"Takeš říkal, že jsi tam ve městě dokázal ve svůj prospěch zastavit čas. Tomu se říká postavení kojota. Je to jedno z nejtěžších postavení a pochybuju, že vás něco takového v Cechu zlodějů učili."

"Myslím, že jsem měl prostě štěstí, Metaři."

"Dobrá, tak se snaž, abys ho měl i dál. Než opustíme oblast sněhů, budeme mít dost času cvičit. Musíš se to naučit pořádně, než došlápneš na první trávu, jinak si obejmi nohy na rozloučenou."

Říkali tomu čas plátkování.

Existuje způsob, jak hrát na jisté hudební nástroje, kterému se říká cirkulační dýchání, jež umožňuje hudebníkům hrát na didgerido nebo dudy, aniž po nějaké chvíli puknou, nebojsou naopak vcucnuti píšťalou. "Plátkování času" tomu bylo velmi podobné, až na to, že vzduch byl nahrazen časem a že to bylo mnohem tišší. Cvičený mnich dokázal natáhnout vteřinu na dobu delší, než je jedna hodina...

Ale to nestačilo. Pohyboval by se v nehybném světě. Musel se naučit vidět v odraženém světle a slyšet v náznacích zvuku a nechat do svého momentálního vesmíru prosáknout čas. Nebylo to těžké, jakmile jednou nabyl důvěry; naplátkovaný svět se zdál skoro normální, až na barvy...

Bylo to jako kráčet v západu slunce, i když slunce stálo vysoko na obloze a skoro se nehýbalo. Krajina vpředu měla všechny odstíny rudofialové, a když se ohlédl, zjistil, že za nimi má všechno barvu zaschlé krve. A byl to opuštěný kraj. Nejhorší, jak si Lobsang uvědomil, však bylo ticho. Ozýval se tam sice nějaký zvuk, ale to byl jakýsi hluboký sykot, který se pohyboval na hranici slyšitelnosti. Jeho kroky zněly podivně tlumeně a jejich zvuk mu doléhal k uším mnohem později, než nohy dopadaly na zem.

Dorazili k okraji údolí a vyšli z věčného jara do skutečného zimního světa. Teď se kolem nich začal plížit chlad a pomalu, jako nůž sadisty, jim pronikal do těl.

LuTze kráčel v čele očividně lhostejný k veškerému fyzickému nepohodlí.

Ale o tom už se mluvilo v historkách, které o něm kolovaly. LuTze, jak se vyprávělo, dokázal ujít míle a míle v počasí, kdy samy mraky mrzly a padaly z oblohy. Chlad se ho nijak nedotýkal. A přesto

V těch příbězích byl LuTze větší, silnější..., ne vyhublý holohlavý stařík, který tak hrozně nerad bojoval.

"Metaři!"

LuTze se zastavil a obrátil. Jeho obrys se mírně rozmazával a Lobsang se vymanil z uzávěrky času. Do světa se vrátily barvy a chlad ztratil sílu nebozezu, i když byl pořád ještě velmi citelný.

"Copak, chlapče?"

"Budete mě učit, že?"

"Pokud zbylo ještě něco, co neumíš, zázračný hochu," odpověděl LuTze suše. "Zatím, jak vidím, plátkuješ dobře."

"Nevím, jak můžete vydržet tu strašlivou zimu."

"Aha, ty neznáš Tajemství?"

"Je to snad Cesta paní Kosmopilíkové, co vám dává takovou sílu?"

LuTze si vykasal roucho a předvedl ve sněhu malou taneční kreaci, při níž odhalil kostnaté nohy, zahalené v cosi, co vypadalo jako silné zažloutlé roury.

"Výborně, hochu, výborně," pokyvoval spokojeně hlavou. "Pořád ještě mi posílá tuhle dvojitou pletenou kombinaci. Zevnitř je hedvábí, pak tři vrstvy vlny, mezi nohama zdvojené klíny a dva skvěle vymyšlené padací mosty. A cena je celkem přijatelná pouhých šest tolarů za kus, ale to zčásti proto, že jsem starý zákazník. Neboť jest psáno: ‚Teple se obleč, nebo z toho budeš mít smrt.'"

"Takže to je jen takový trik?"

LuTze se na něj překvapeně podíval "Cože?"

"No, myslím tím, že jsou to vlastně všechno jen triky, že? Každý si myslí, že jste velký hrdina a... vy nebojujete a všichni si myslí, že umíte ty nejúžasnější věci... a ono je to jen... takové... šizení lidí. Nebo ne? Dokonce i opat. Myslel jsem, že mě budete něco učit... Věci, které stojí za to znát..."

"Mám její adresu, jestli je to to, co chceš. Když se odvoláš na mě aha. Tak to jsi nemyslel, co?"

"Nechci být nevděčný, jen jsem si myslel, že "

"Myslel sis, že bych měl používat tajemných sil, nabytých celoživotním studiem, k tomu, abych si udržel v teple nohy? No?"

"Tedy"

"Zneužívat prastaré techniky ve prospěch svých revmatických kolen, myslíš?"

"No, když to postavíte takhle, tak "

Pak Lobsanga něco přinutilo sklopit oči.

Stál v patnácti centimetrech sněhu. LuTze nikoliv. Jeho sandály stály ve dvou loužích. Kolem jeho chodidel sníh tál. Kolem jeho růžových, teplých chodidel.

"Chodidla," pokračoval LuTze, "to je něco úplně jiného. Paní Kosmopilíková je génius, co se týče podvlékaček, ale neumí uplést patu, která by stála za řeč." Když Lobsang zvedl pohled, LuTze na něj mrknul. "Vždycky si vzpomeň na Pravidlo jedna, hm?"

LuTze poplácal šokovaného mladíka po rameni. "Ale ty si vedeš velmi dobře," utěšoval ho. "Pojď, hezky v klidu si sedneme a uvaříme si čaj." Ukázal na hromadu kamenů, která nabízela alespoň částečnou ochranu před kousavým větrem. Sníh se kolem nich nakupil ve vysoké bílé návěji.

"LuTze?"

"Copak, chlapče?"

"Mám jednu otázku. Mohl byste mi na ni dát krátkou a přímou odpověď?"

"Zkusím to, samozřejmě."

"Co se to tady, u čerta, děje?"

LuTze odhrábl sníh z kamene.

"Hm," přikývl nakonec. "To je jedna z těch těžkých."

Jednu věc musel Igor připustit. Když přišlo na to, udělat něco děsivého, vždycky to dokázal líp mozek zdravý než ten šílený.

Sloužil pánům, kteří navzdory tomu, že dělali dokonalé stoje o rukou na okraji křivky duševní katastrofy, nedokázali se bez mapy obléci ani do vlastních kalhot. Jako všichni Igorové se naučil, jak s nimi vycházet a zacházet. Ve skutečnosti to ani nebyla tak těžká věc, i když někdy se člověk nadřel jako hrobník. Ovšem jakmile je jednou člověk navykl na jejich rutinu, mohl si jít po své vlastní práci a oni mu dali pokoj, dokud nepotřebovali vztyčit hromosvod.

U Jeremiáše to ale bylo jinak. To byl člověk, podle kterého jste si mohli doslova řídit hodinky. Igor ještě v životě neviděl tak organizovaný život, život tak okrájeny, tak načasovaný. Přistihl se, že svému novému pánovi říká pan Tikálek.

Jeden z předchozích Igorových pánů jednou sestrojil loutku v životní velikosti, poháněnou hodinovým strojem. Pana Tikálka. Samé táhlo a převodová kola a výstředníky a místo mozku hodinový stroj a v něm dlouhá děrovaná páska. Místo srdce měla loutka velké hodinové pero. Za předpokladu, že bylo v kuchyni všechno přesně na svém místě, dokázala ta věc zamést podlahu a uvařit ucházející hrnek čaje. Když ale všechno nebylo přesně na svém místě, nebo když ta tikající věc narazila na předmět zapomenutý na zemi, dokázala také otlouct omítku ze stěn a uvařit v konvi na čaj kočku.

Pak jeho tehdejší pán pojal úmysl darovat té věci skutečný život, aby si mohla děrovat své vlastní pásky a natahovat si pružinu. Igor, který přesně věděl, kdy je třeba následovat příkazů do posledního písmene, večer, kdy začínala skutečně slibná bouře, pečlivě zavěsil na lana klasický výtahový stůl s přijímacím hromosvodem. Neviděl, co se

přihodilo potom, protože když blesk udeřil do hodinového pána, nebyl Igor v místnosti. Ne, Igor už byl v té chvíli na poloviční cestě z kopce do vesnice a všechny své věci si nesl ve velké tašce na zádech. A i tak měl veliké štěstí, protože mu těsně kolem hlavy prosvištělo doběla rozpálené ozubené kolo a skoro celé se zarazilo do kmene starého dubu u cesty.

Oddanost pánovi byla velmi důležitá, ale přece jen až na druhém místě za věrností k Igorovi. Jestliže už měl být svět plný hrbatých, ryšavých a sešívaných služebníků, pak se většině z nich bude, u všech ďáblů, říkat Igor.

Igorovi se teď ale zdálo, že pokud by se vám podařilo oživit muže s hodinovým strojem v hlavě, vypadal by jako Jeremiáš. A čím blíž bylo dokončení hodin, tím rychleji tikal.

Igorovi se hodiny moc nelíbily. On byl osoba k lidem. Měl raději věci, které krvácely. A jak hodiny rostly, jak v nich přibývaly lesklé křišťálové části, z nichž některé vypadaly, jako když tam tak docela nejsou, hroužil se Jeremiáš čím dál tím více do své práce a Igor byl nervóznější a nervóznější. Tady se každopádně dělo něco nového, a i když byl Igor vždycky ochoten učit se nové věci, byly tady určité meze. Igor nevěřil v takzvané "zakázané vědomosti a technologie" ani na "věci, které by člověk neměl znát", ale jak se zdálo, skutečně tady byly nějaké věcí, které snad člověk ani znát nechtěl, jako třeba, jaké to je, když je vaše tělo po těch nejmenších částečkách nasáto malou dírkou, a jak se zdálo, to byla jedna z nabídek pro nejbližší budoucnost.

A pak tady byla lady LeJeanová. Z té běhal Igorovi mráz po zádech, a Igorovi hned tak z něčeho chladno nebylo. Nebyla to zombie, a nebyla ani upír, protože tak nebyla cítit. Nebyla cítit jako nic. Podle Igorovy zkušenosti všechno páchlo jako něco.

A pak tady byla ještě ta další věc.

"Jhejí nohy se nedhotýkají zhemě, bháne," sděloval Jeremiášovi.

"Ale samozřejmě, že dotýkají," odpověděl mu Jeremiáš a leštil nějakou část mechanizmu rukávem. "Teď přijde za minutu a sedmnáct vteřin. A jsem si jistý, že se bude nohama dotýkat země."

"Ale ano, bháne, ono to thak vhybadá. Ale bhozorujte jhejí nohy, khdyž se v chůzi mhají dotkhnout zhemě. Tham je then háček, bháne. Bhrostě jí vhidíte sthín bhod chodidlhem."

"Bhod chodidlhem?"

"Bhod její šhlabhkou," vysvětloval Igor. To jeho huhlání mohlo dělat potíže a vědělo se, že by si ho každý Igor dovedl celkem snadno a rychle odstranit, ale bylo součástí toho, býti Igorem, a patřilo k jejich koloritu. To by taky mohl třeba přestat napadat na nohu.

"Běž a připrav se u dveří," poslal Jeremiáš Igora. "To, že poletuješ ve vzduchu, ještě neznamená, že jsi zlý, nebo dokonce nebezpečný člověk."

Igor pokrčil rameny. Bavil se myšlenkou, že by to mohlo taky znamenat, že nejste vůbec člověk, a shodou okolností a náhodou měl ještě starosti s tím, že se Jeremiáš dnes ráno oblékal s mnohem větší péčí než obvykle.

Rozhodl se, že za těchto okolností zatím nebude zmiňovat okolnosti svého najímání, a především onoho najímatele, ale Igor už na tom pracoval. Byl najat dříve, než si madam objednala u Jeremiáše. No, jedno jako druhé svědčí o tom, že znala svého muže. Ale jeho, jako Igora, najala v Bad Schüsschweinu lady osobně. Ještě tentýž den pak odjížděl malým dostavníkem. A jak se ukázalo, lady LeJeanová téhož dne navštívila i Jeremiáše.

Jediná rychlejší věc, která fungovala mezi Überwaldem a AnkhMorporkem, byla magie, pokud ovšem nikdo nevymyslel způsob, jak cestovat po semaforu. A lady LeJeanová sotva vypadala jako čarodějka.

Hodiny z obchodu začaly vytvářet zvukovou přehradu, jíž signalizovaly, že je právě sedm hodin, když Igor otevřel dveře. Vždycky se mu tím podařilo předeběhnout zaklepání.* To byla další součást kódu Igorů.

Otevřel dveře.

"Tak litránek a půl, čerstvé, ještě teplé," zahlaholil pan Soak a podával mu láhve. "A den, jako je tenhle, si přímo říká o čerstvou smetanu, nemám pravdu?"

Igor na něj vrhl nepřátelský pohled, ale vzal si láhve. "Já ji mám nhejraději, kdhyž se na ní zhačne dhělat bhenicilín," odpověděl nadutě. "Bhřeju vám hezkhý den, bháne Shoaku."

Pak zavřel dveře.

"To nebyla ona?" ozval se Jeremiáš, když se Igor vrátil do dílny.

"To byl mhlékař, bháne."

"Ale ona už má pětadvacet vteřin zpoždění!" pokračoval Jeremiáš rozrušeně. "Myslíš, že se jí mohlo něco stát?"

"Skhutečné dhámy mhívají nhěkdy thakové to mhódní zbhoždění," uklidňoval ho Igor a uklízel mléko. Cítil, jak je ledové.

"No, jsem si jistý, že lady LeJeanová je skutečná dáma."

"V tom já se nhevyznám, bháne," odpověděl Igor, který naopak měl v této oblasti a u této konkrétní osoby své, a to přinejmenším nemalé, pochybnosti. Vrátil se zpět do obchodu a zaujal postavení s rukou na klice právě včas, když se ozvalo zaklepání.

Kolem Igora proplula dovnitř lady LeJeanová. Oba trollové ho také ignorovali a zaujali svá místa uvnitř obchodu. Ty si Igor okamžitě zařadil jako najaté menhiry, které může mít každý za dva tolary na den plus výdaje.

Bylo vidět, že to na lady udělalo opravdu dojem.

Velké hodiny už neměly daleko k dokončení. Nebyla to ta nízká hranatá věc, o níž Igorovi vyprávěl otec. Jeremiáš se jim rozhodl dát k Igorovu úžasu, protože v celé domě nebylo nic, co by sloužilo jako ozdoba vysloveně efektně ozdobný vzhled.

"Tvůj otec pomáhal vyrobit ty první," ozval se Jeremiáš. "Tak co kdybychom je postavili jako staré stojací hodiny? Co říkáš?" A teď tady staly štíhlá, vysoká a elegantní schránka z křišťálu a skleněných vláken, která odrážela světlo velmi znepokojivým způsobem.

Igor utratil v ulici Mazaných řemeslníků celé jmění. Za dostatečnou částku mohl člověk v AnkhMorporku koupit cokoliv, a když se řekne cokoliv, zahrnuje to i lidi. Ujistil se, že žádný brusič skla ani foukač nedostal takový kus práce, který by mu poskytl klíč k tomu, jak bude vypadat hotové dílo, ale i tak mu to dělalo neustále starosti. Peníze dokázaly koupit spoustu lhostejnosti a nezájmu. A kromě toho kdo by věřil, že se dá čas měřit nějakými krystaly? Teprve v dílně se všechny části a součástky spojovaly.

Igor se šoural kolem, leštil tu a zase ono a poslouchal, jak se Jeremiáš chlubí a předvádí svůj výtvor.

" vůbec jsem nepotřeboval kovové části," říkal právě. "Vymysleli jsme způsob, jak přinutit zkrocený blesk putovat sklem, a našli jsme řemeslníka, který dokáže vyrobit sklo, jež se dá mírně prohnout a "

"My" všiml si Igor. No, tak to bývalo vždycky. "My" jsme něco objevili, znamenalo, že pán si to poručil a Igor to vymyslel. No, vedení a směrování blesku to vždycky byla rodinná vášeň. S dobrým pískem, potřebnými chemikáliemi a několika rodinnými tajemstvími jste mohli blesk přinutit, aby zapanáčkoval a poprosil.

Lady LeJeanová natáhla ruku v rukavičce a pohladila bok hodin.

"Tohle je rozdělovací mechanizmus " začal Jeremiáš a zvedl z pracovního stolu slepenec krystalů.

Lady však stále upírala oči na hodiny. "Mají i ciferník a ručičky," obrátila se pak k Jeremiášovi. "Proč?"

"Budou velmi dobře fungovat i jako měřič klasického času," odpověděl Jeremiáš. "Všechny převody jsou pochopitelně taky skleněné. Teoreticky by neměly nikdy potřebovat seřízení. Ale budou potřebovat nějaký čas, než doladí univerzální tik."

"Aha. Takže jste na to skutečně přišli?"

"Ano je to čas, v němž se může odehrát ta nejmenší věc, která se může odehrát. Vím, že existuje."

Vypadala skoro, jako když to na ni udělalo dojem. "Ale pořád ještě nejsou hotové."

"Musíme na to vynaložit jisté množství práce, ale dokážeme to. Igor říká, že v neděli bude pořádná bouře. Ta nám dodá energii, říká Igor. A pak," Jeremiášova tvář se rozzářila úsměvem. "Nevidím jediný důvod, proč by měly všechny hodiny na celém světě ukazovat jeden a tentýž čas!"

Lady LeJeanová vrhla kosý pohled na Igora, který propukl v pravý záchvat pracovního elánu.

"Služebník je slušný?"

"No, trochu hlučný a občas reptá. Ale má zlaté srdce. A pravděpodobně i náhradní. A kromě toho je neuvěřitelně zkušený ve všech možných řemeslech."

"Ano, to Igorové všeobecně jsou," přikývla. "Jak se zdá, ovládli schopnosti dědit po sobě své nadání." Luskla prsty a jeden z trollů postoupil kupředu a podal jí několik kožených váčků.

"Zlato a invar, jak jsem slíbila."

"Hm, jenže až doděláme hodiny, bude invar bezcenný," řekl Jeremiáš.

"Prosím? Chcete tedy víc zlata?"

"Ne, ne, ne! Byla jste velmi štědrá!"

Správně, pomyslel si Igor, který zuřivě opraš oval pracovní stůl.

"Takže zase příště," řekla lady LeJeanová. Trollové už se obraceli ke dveřím.

"Budete tady na spuštění?" vyzvídal Jeremiáš, zatímco Igor spěchal do předsíně k hlavním dveřím, protože ať už si o lady myslel cokoliv, tradice je tradice.

"Je to možné," přikývla. "Ale máme ve vás neomezenu důvěru, Jeremiáši."

"Hm..."

Igor ztuhl. Takový tón ještě v Jeremiášově hlase neslyšel. V pánově hlase to byl špatný tón.

Jeremiáš se zhluboka, nervózně nadechl, jako kdyby pozoroval nějaký droboučký hodinářský stroječek, který by se mohl v případě, že s ním nebude zacházet s maximální péčí, rozpadnout a rozházet pružiny a kolečka po podlaze.

"Ehm... přemýšlel jsem, madam, ehm... třeba, ehm... jestli byste... ehm se mnou dnes večer.... ehm nechtěla povečeřet..."

Jeremiáš se usmál. Igor už viděl veselejší úsměv na mrtvolách.

Výraz na tváři lady LeJeanové zablikal. Doslova. Igor měl dojem, že se výrazy na její tváři střídají, jako kdyby to byla řada nehybných obrazů, které se prostě a jednoduše zaměňují jeden za druhý, aniž se obličej mezi nimi pohne. Teď přešel od obvyklé lhostejnosti k náhlému zamyšlení a nezastíranému úžasu. A pak se na tváři lady LeJeanové, k Igorovu nekonečnému úžasu, objevil ruměnec.

"No tohle, pane Jeremiáši, já... nevím, co na to říci," žvatlala její urozenost a její ledová lhostejnost se měnila v teplou louži. "Já... opravdu... nevím, snad... jindy? Mám důležitou schůzku, ale i když jsem moc ráda, že jsem vás viděla, musím, bohužel, jít. Na shledanou."

Igor se postavil do škrobeného pozoru a narovnal se tak dokonale, jak jen se může průměrný Igor narovnat, a téměř zavřel za odcházejícími dveře. Vzniklou skulinou pak vyhlédl za návštěvou. Viděl, jak lady spěchá po schodech z budovy.

Vznášela se jen na kratičký okamžik centimetr nad dlážděním. Bylo to skutečně jen na chviličku a hned nato se snesla dolů. Nikdo kromě Igora, který právě po něčem takovém skulinou ve dveřích pátral, to nemohl zahlédnout.

Igor se pak spěšně vrátil do dílny. Jeremiáš stál pořád ještě ztuhlý a zrudlý stejně jako lady LeJeanová, když odcházela. "Měl bhych jít, bhokud mám jheště dhnes dobhravit dhomů ty shoučástky bhro multibhlikátor, bháne. Mělo bhy se to udhělat dhnes. Co?"

Jeremiáš se obrátil na podpatku a velmi rychle přešel k pracovnímu stolu.

"Vyřiď to, Igore. Díky," řekl tlumeným hlasem.

Společnost lady LeJeanové už byla kus od domu, když Igor vyklouzl z vrat a rychle zmizel ve stínech.

Na křižovatce mávla lady LeJeanová ledabyle rukou a trollové pokračovali v cestě sami. Igor se držel jejich paní.

Navzdory značkové kulhavosti se Igorové v případě potřeby dokáží pohybovat dost rychle. A často i musí, zvláště když se k větrnému mlýnu blíží dav.*

A venku, pod širým nebem, viděl další věci, které nebyly v pořádku. Nepohybovala se tak, jak by měla. Vypadalo to, jako kdyby nějak kontrolovala své tělo, místo toho, aby se její tělo kontrolovalo samo. Alespoň tak to bývá u lidí. Dokonce i zombie svá těla po nějakém čase ovládnou naprosto dokonale. Ty rozdíly byly opravdu drobné, ale Igorové mají dokonalý zrak. Pohybovala se jako někdo, kdo v lidské kůži není právě ve své kůži.

Sledovaná procházela úzkou uličkou a Igor zadoufal, že se někde objeví nějaký příslušník Cechu zlodějů a lupičů. Byl by velmi rád viděl, co by se stalo, kdyby se ji některý z nich pokusil vzít něčím přes hlavu, což byl jejich úvod k obchodování. Jeden z nich to právě včera zkusil na Igora, a pokud ho nepřekvapilo to kovové zazvonění, když obušek dopadl, jistě ho překvapilo, že oběť jeho ruku snadno zachytila a pak mu ji s anatomickou přesností zlomila v zápěstí.

Vtom ale lady zahnula do další uličky mezi domy.

Igor zaváhal. Postavit se za denního světla do ústí uličky byla jedna z nejfrekventovanějších příčin smrti na místním statistickém žebříčku úmrtí. Jenže na druhé straně, on přece nedělal nic špatného, že? A ona zase nevypadala ozbrojená.

Z uličky nebylo slyšet zvuk kroků. Chvilku čekal a pak opatrně vystrčil hlavu zpoza rohu.

Po lady LeJeanové nebylo ani stopy. A východ ulička také neměla byla slepá a plná harampádí.

Ve vzduchu se však vznášel šedivý obrys, který Igorovi rychle mizel přímo před očima. Obrys měl dlouhé roucho s kápí, šedivé jako podzimní mlha. Rychle splynul s šerem v uličce a zmizel docela.

Zmizela v uličce a pak zmizela docela... Přesněji řečeno, nezmizela jen tak, nejdříve se změnila v... v něco jiného.

Igor cítil, jak mu cuká v rukou.

Jednotliví Igorové mohou mít své individuální speciality, ale všichni byli zkušenými chirurgy a měli zakódovaný odpor k tomu, aby se zbytečně plýtvalo lidskými hodnotami. Vysoko v horách, kde byly pracovní příležitosti především pro dřevorubce a kovkopy, všichni považovali za velké štěstí, když v dosažitelném okolí žil nějaký Igor. Tady hrozilo neustále nebezpečí, že se odrazí sekera, smekne pila, a pak byl člověk rád, když měl v dosahu Igora, který mu mohl nabídnout pomocnou ruku nebo i celou paži, když měl postižený štěstí.

A zatímco své dovednosti hojně a ochotně praktikovali v komunitě, v níž žili, byli ještě ochotnější užívat své schopnosti sami na sobě. Skvělý zrak, dokonalé plíce, výkonný trávicí systém... Bylo strašlivé pomyšlení, že by něco tak dokonalého mohlo nakonec padnout za oběť červům. Proto zajišťovali, aby se nic takového nestalo. Drželi si takové věčičky v rodině.

Igor měl skutečně ruce svého dědečka. A ty teď zatínaly pěsti úplně samy od sebe.

Tik

Na ohni z dřevěných odštěpků a jačího trusu stála velmi malá konvice.

"Bylo to... už dávno," řekl LuTze. "Kdy přesně, to není důležité, protože se to prostě stalo. Ptát se ‚kdy' už v praxi nedává žádný smysl. Záleží na tom, kde jsi. Na některých místech to bylo před sto lety. Na jiných... no, tam se to třeba ještě nestalo. Tak třeba ten muž v Überwaldu. Vymyslel hodiny. Úžasné hodiny. Měřily tikot vesmíru. Víš, co to je?"

"Ne "

"Ani já ne. Na takovéhle věčičky je odborník opat. Počkej, vzpomenu si... no dobrá... Představ si tu nejmenší částečku času, jakou si jen představit dokážeš. Opravdu maličkou. Tak droboučkou, že vteřina je proti ní jako milion let. Nuže, kosmický kvantový tik alespoň tak tomu říká opat je ještě mnohokrát menší. Je to čas potřebný k tomu, aby se teď změnilo na pak. A ten čas, který to spotřebuje. Čas, který spotřebuje atom na myšlenku, zda se nemá zakývat. Je to "

"Je to čas, který je třeba k tomu, aby se stala ta nejmenší věc, která se může stát?" doplnil Lobsang.

"Přesně. Skvělá úvaha," přitakal LuTze. Zhluboka se nadechl. "Je to i čas, který by byl třeba ke zničení celého vesmíru v minulosti a jeho znovuvybudování v budoucnosti. No, nedívej se na mě tímhle způsobem tak to říká opat."

"A dělo se to i v době, kdy jsme spolu hovořili?" zeptal se Lobsang.

"Stalo se to během té doby miliónkrát. Pravděpodobně údlplexkrát."

"Kolikrát je to?"

"To je taky jedno z opatových slov. To znamená vícekrát, než si dokážeš představit v jonku."

"Co je to jonk?"

"Hrozně dlouhá doba."

"A my to necítíme? Vesmír je zničen a my nic nevíme?"

"Oni říkají, že ne. Když mi to poprvé vysvětlovali, byl jsem z toho trochu vyplašený, ale ono to prostě probíhá tak rychle, že si toho nedokážeme všimnout."

Lobsang se chvilku rozhlížel po okolním sněhu. Pak řekl: "Dobrá, pokračujte."

"Takže někdo v Überwaldu postavil ty skleněné hodiny. Byly poháněny bleskem, pokud si dobře vzpomínám. Ty se dokázaly přizpůsobit tak, že se dostaly do rezonance a tikaly s vesmírem."

"Proč by to chtěl někdo udělat?"

"Poslouchej, on žil ve velkém starém hradě na vysokém útesu v Überwaldu. Takoví lidé obvykle nepotřebují žádný důvod kromě toho věčného ‚protože to dokážu'. Mají noční můru a pokoušejí se o to, aby byla šťastná."

"Ale poslyšte, nemůžete přece ty hodiny přinutit tikat takhle, protože jsou uvnitř vesmíru, takže by... by musely být zničeny a přestavěny společně s vesmírem, nemám pravdu?"

To, jak se zdálo, na LuTzeho udělalo dojem. Taky to řekl. "Udělalo to na mě dojem."

"Bylo by to jako otvírat bednu, když jste si páčidlo nechali vevnitř."

"Jenže opat si myslí, že část těch hodin stála mimo vesmír."

"Jak můžete něco postavit mimo "

"To řekni člověku, který se tím problémem zabývá devět celých životů," zavrtěl hlavou LuTze. "Chceš slyšet zbytek příběhu?"

"Jistě, že ano, Metaři!"

"Tak... nás bylo v těch dnech hodně málo, takže nás bylo po Ploše jako šafránu, ale byl tam jeden mladý metař "

"Ty," přerušil ho Lobsang. "To jsi byl určitě ty! Mám pravdu?"

"Ano, ano," přikyvoval LuTze opatrně. "Poslali mě do Überwaldu. Historie se v těch dnech příliš nevychylovala a my věděli, že se kolem Bad Schüsschweinu něco chystá. Průzkum mi trval celé týdny. Tam stojí osamělý starý hrad na každém větším kameni. Tam není pro opuštěné hrady kam šlápnout!"

"A proto jste ten pravý nenašel včas," přikývl s pochopením Lobsang. "Pamatuju si, co jste řekl opatovi."

"Byl jsem právě dole v údolí, když blesk udeřil do věže," pokračoval LuTze. "Jest psáno: ‚Velké události navíc vrhají stíny.' Jenže já nedokázal odhalit, kde se to odehrává, dokud nebylo příliš pozdě. Osm set metrů sprintem do příkrého kopce rychleji, než udeří blesk... Ne, to není v lidských silách. No, já to skoro dokázal, abych ti řekl pravdu, proběhl jsem právě dveřmi, když to všechno vyletělo ke všem čertům!"

"Takže je úplně zbytečné dávat si sebemenší vinu."

"To je pravda, ale znáš to pořád si říkáš ‚kdybych se nahoru dostal dřív! Kdybych tak šel jinudy!'..." vysvětloval LuTze.

"A hodiny začaly jít," zasmušil se Lobsang.

"Ne, hodiny se naopak zasekly. Jak jsem ti řekl, část jich byla mimo vesmír. To odporovalo všeobecnému toku času. Hodiny se pokoušely počítat tik, a ne se pohybovat s časem."

"Ale vesmír je přece tak obrovský! Nedá se přece zastavit nějakým hodinářským výtvorem!"

"Opat říká, že na velikosti vůbec nezáleží," řekl LuTze. "Podívej, trvalo mu devět životů, než zjistil to, co zjistil, takže není jeho vinou, když tomu nerozumíme, že? Historie se rozpadla. To byla jediná věc, která se mohla podat. Velmi zvláštní věc. Po celém místě zůstaly praskliny. Ta... hm, nepamatuju si ta přesná slova... spojení, která říkají kouskům minulosti, ke kterým kouskům přítomnosti patří, poletovala všude kolem. Některá se ztratila navždy." LuTze chvilku upíral pohled do odumírajících plamenů. "Sešili jsme je, jak nejlépe to šlo," dodal. "Celou historii. Vyplňovali jsme mezery kousky času, které jsme vyšetřili a sebrali někde jinde. Historie je ve skutečnosti samá záplata."

"A lidi si toho nevšimli?"

"Proč by měli? Jakmile jsme to jednou dokončili, bylo tomu tak odedávna. Divil by ses, co všechno nám při tom prošlo. Tak například "

"Jsem si jistý, že na to nějak přišli."

LuTze vrhl na Lobsanga jeden ze svých kosých pohledů. "Je legrační, že to říkáš. Mnohokrát jsem o tom přemýšlel. Lidé od té doby říkají takové věci jako jak je možné, že už je tolik hodin' nebo je to, jako by to bylo včera'. Jenže my to museli udělat. A nakonec se to docela pěkně zahojilo."

"Ale stačí přece, aby se lidé podívali do historických knih a tam zjistí "

"Slova, chlapče. To je všechno. Kromě toho, lidé si zahrávali s časem od chvíle, kdy se začali projevovat jako lidé. Plýtvali s ním, zabíjeli ho, marnili ho, nevážili si ho. A to všechno dělali. Lidská mysl byla přizpůsobena tomu hrát si s časem. Stejně jako to děláme my, až na to, že my jsme lépe trénovaní a máme nějaké další dovednosti. A my jsme navíc strávili celá staletí tím, že se čas snažíme udržet více méně v rovné linii. Měl bys vidět kunktátory za tichého dne. Přesouvají čas natahují ho tady, stlačují tam... je to nesmírný úkol. Nechci to všechno zažít podruhé. Podruhé už z toho všeho nezbude dost na to, aby se to dalo spravit."

Zase upřel oči do uhlíků. "Zvláštní věc," pokračoval. "Sám Wen měl, co se týče času, některé velmi zvláštní představy, když si to vezmeme kol a kolem. Napsal několik velmi podivných věcí. Tvrdil například, že on Čas potkal a že to byla žena. Tak to vykládal on. Všichni ostatní říkají, že to byla jen velmi složitá metafora a možná, že mě jen něco udeřilo do hlavy, nebo co, ale toho dne, kdy jsem se podíval do těch skleněných hodin, které právě vybuchly "

Vyskočil a chopil se svého koštěte.

"No, nejlíp uděláme, když půjdeme dál. Další dvě tři vteřiny a budeme dole v Sika Putu."

"Co jste se to chystal říci?" zajímal se Lobsang a zvedl se na nohy.

"To bylo jen takové stařecké brumlání," odbýval ho LuTze. "Když je ti přes sedm set let, tak už se ti myšlenky občas rozeběhnou. Tak na cestu."

"Metaři?"

"Ano, chlapče?"

"Proč neseme na zádech vřetena?"

"Všechno má svůj čas. Alespoň doufám, chlapče."

"Neseme čas, že? I kdyby se čas zastavil, my budem moci jít dál. Jako... potápěči?"

"Samé jedničky."

"A"

"Další otázka?"

"Je Čas opravdu ‚ona'? O tom se nikdo z učitelů nezmínil a ve svitcích nic takového nebylo."

"Na to nemysli. Wen napsal... víš, říká se tomu tajný svitek. Oni ho střeží v uzamčené místnosti. Jen opat a nejstarší knězi ho spatřili na vlastní oči."

Lobsang neodolal, aby nepoložil další otázku. "Tak jak je možné, že vy "

"Podívej se, nečekáš snad, že by tam tihle svatí muži uklízeli a zametali, co?" usmál se na něj LuTze. "A kdybys viděl, kolik je tam prachu!"

"O čem je to?"

"Moc jsem z toho přečíst nestačil. A taky jsem měl pocit, že nedělám správnou věc," odpověděl LuTze."

"Vy? A o čem to tedy bylo?"

"Byla to milostná báseň. A musím říci, že dobrá..."

LuTzeho podoba se rozmazala, jak naplátkoval čas. Pak vybledla a zmizela docela. Na sněžné pláni se objevila řada stop ve sněhu, která mizela za vzdáleným hřbetem.

Lobsang se znovu zahalil do času a následoval ho. A najednou se mu odnikud vrátily vzpomínky. Wen měl pravdu.

Podobných míst, jako bylo tohle skladiště, existuje mnoho. Najdete je v každém starém městě, bez ohledu na to, jak drahé jsou tam pozemky. Někdy se prostor prostě ztratí.

Postaví se dílna a vedle ní druhá. Továrny a skladiště a kůlny a provizorní boudy se pomalu plíží jedna k druhé, setkají se a promíchají. Prostory mezi vnějšími stěnami někdo pokryje dehtovým papírem. Meziprostory podivných tvarů jsou okupovány tak, že se protější stěny spojí mezistěnou a do té se udělají dvířka. Staré dveře zmizí za hromadami starých trámů, prken nebo policemi na nářadí. Původní obyvatelé, kteří vědí, kde co bylo, se odstěhují nebo zemřou, přesně jako mouchy, které hynou v hustých pavučinách na špinavých oknech kůlen. Mladí muži ve svém hlučném světě bzučících soustruhů a lakýren a přeplněných pracovních stolů nemají čas pátrat v okolí.

A proto se tam občas najdou místa, jako je tohle malé skladiště s téměř neprůhlednými světlíky, o němž si přinejmenším čtyři továrny myslí, že je majetkem některé z těch ostatních. A to ještě jen tehdy, když si na to místo vůbec vzpomenou. Pravdou je, že každé z nich patří jedna stěna a že už si dávno nikdo nepamatuje, kdo prostor mezi nimi zastřešil. Za stěnami na všech čtyřech stranách lidé a trpaslíci ohýbají železo, řežou prkna, vyrábějí dráty nebo otáčejí šrouby. Ale tady je ticho, jaké znají jen krysy.

Teď, poprvé po mnoha letech, se tady pohnul vzduch. Chuchvalce nečistot se rozeběhly po podlaze. V jasných slunečních paprscích, které si na několika místech porazily cestu chatrným stropem, se vznášely jiskřivé částečky prachu. V okolním prostoru se začala pohybovat nenápadná a neviditelná materie. Vznikla z drobků obložených chlebů, které si sem kdysi nosili dělníci, z holubího peří a mastných sraženin kanálů, atom tady a molekula tam, a to všechno nenápadně vproudilo do středu prostoru.

Zavířilo to. Nakonec se to změnilo když to předtím prošlo několika podivnými a velmi odpudivými podobami v lady LeJeanovou.

Zapotácela se, ale nakonec se přece jen udržela na nohou.

Objevili se i další Auditoři, a když se zviditelnili, zdálo se, jako kdyby tady byli od nepaměti. Mrtvá šeď světla na nebe prostě jen vzala tvar, objevili se jako lodi, které vyplouvají z mlhy. Díváte se na mlhu, a najednou zjistíte, že část mlhy je lodní trup, který je tam od samého začátku, a vám v téhle chvíli nezbývá nic jiného než se.rozeběhnout k záchranným člunům...

Lady LeJeanová řekla: "Dál už to dělat nebudu, je to příliš bolestivé."

Jeden řekl, Ach, mohl bys nám říct, co to je, ta bolest. Často jsme o tom přemýšleli.

"Ne. Ne, myslím, že to vám říci nemohu. Je to... tělesná věc. Není to příjemné. Od této chvíle si ponechám lidské tělo."

Jeden řekl, To by mohlo být nebezpečné.

Lady LeJeanová pokrčila rameny. "O tom už jsme mluvili předtím. Je to jen otázka vzhledu," řekla. "A je neuvěřitelné, o kolik snadnější je jednat s těmi lidmi v téhle podobě."

Jeden řekl, A hovoříš ústy. Otvorem pro potravu a vzduch.

"Ano. Je to úžasné, co myslíte?" Tělo lady LeJeanové si našlo starou bedýnku, obrátilo ji a sedlo si na ni. Na pohyby svalů už skoro nemuselo myslet.

Jeden řekl, Ale nejíš, že ne?

"Zatím ne."

Jeden řekl, Zatím ne? To znovu vyvolává napořád ten odporný předmět tělních otvorů.

Jeden řekl, A jak ses naučil pokrčit rameny?

"To tak nějak patří k tělu," odpověděla lady. "Nikdy jsme o tom nepřemýšleli, že? Jak se zdá, většinu věcí tělo dělá automaticky. Například s tím, abych stála rovně, si vůbec nedělám starosti. A všechno je to čím dál tím snazší."

Tělo lehce změnilo polohu a překřížilo si nohy. Úžasné, pomyslela si lady LeJeanová. To udělalo něco, čemu se říkalo mezi lidmi cítit se pohodlně. A já o tom vůbec nemusela přemýšlet. To nás nikdy nenapadlo.

Jeden řekl, Přijdou otázky.

Auditoři nenáviděli otázky. Nenáviděli je skoro stejně, jako nenáviděli rozhodnutí, skoro tak, jako nenáviděli představu individuální osobnosti. Co však nenáviděli nejvíc, byly věci, které se pohybovaly zcela náhodně.

"Věřte mi, všechno bude v pořádku," řekla lady LeJeanová. "Tím přece neporušujeme žádná pravidla. Jediné, co se stane, bude, že se čas zastaví. Pak už bude všechno hezky úpravné. Živé, ale nehybné. Uklizen navždy."

Jeden řekl, A můžeme nechat dokončit to vyplňování.

"Přirozeně," řekla lady LeJeanová. "A on to chce udělat. To je ta podivná věc. Vůbec nemyslí na souvislosti a následky."

Jeden řekl, Úžasné.

Pak nastala jedna z těch přestávek, kdy vlastně nikdo není připraven hovořit. Pak:

Jeden řekl, Řekni nám, jaké to je?

"Jaké je co?"

Jeden řekl, Být šílený? Být člověkem ?

"Je to zvláštní. Zmatené. Běží vám hlavou současně několik úrovní myšlenek. Jsou tady věci, pro které... nemáme jména. Tak například, myšlenka na jídlo mě teď začíná přitahovat, alespoň to mi říká tělo."

Jeden řekl, Přitahuje? Jako v zemské přitažlivosti?

"Aano. Jeden je přitahován k jídlu."

Jeden řekl, K potravě ve velkém množství?

"Dokonce i malém množství."

Jeden řekl, Ale jídlo je přece jen činnost. Jak může být něco přitažlivého na vykonávání funkce. Na to přece musí stačit vědomí, že tato činnost je nezbytná pro další přežití!

"To nevím," řekla lady LeJeanová.

Jeden Auditor řekl, Ty neustále používáš osobní zájmeno.

A jeden dodal, A neumřel jsi! Žít znamená být samostatným organizmem a být samostatným organizmem znamená zemřít!

"Ano, já vím. Jenže pro lidi je zcela běžné používat osobní zájmena. Ta rozdělují vesmír do dvou částí. Na temný prostor hned za očima, kde se ozývá ten slabý hlásek, a na všechno ostatní. Je to... strašný pocit. Je to, jako když vás někdo... neustále vyslýchá."

Jeden řekl, Co je to slabý hlásek?

"Myšlení je někdy jako rozhovor s druhou osobou, ale ta druhá osoba to jste taky vy."

Poznala snadno, že tohle ostatní Auditory rozrušilo. "Nechci to dělat déle, než je nezbytně nutné," dodala. A uvědomila si, že lže.

Jeden řekl, Nedáváme ti vinu.

Lady LeJeanová přikývla.

Auditoři dokázali nahlédnout do lidských myslí. Byli schopni zahlédnout bublání a sykot myšlenek. Číst je ale nedokázali. Viděli průběh energie od uzliny k uzlině, viděli mozek, který světélkuje jako dekorace na den Prasečí hlídky. Nebyli však schopni pochopit, co se děje.

Tak si jednoho člověka postavili. To bylo logické. Používali lidské agenty předtím, už mnohem dříve pochopili, že je mnoho, opravdu mnoho lidí, kteří udělají za kus zlata cokoliv. To byla hádanka, protože zlato podle Auditorů nemělo pro lidské tělo absolutně žádný význam lidské tělo potřebovalo železo a měď a zinek, ale jen stopové množství zlata. Auditoři argumentovali tím, že skutečnost, že lidé zlato stejně pořád chtějí, je dalším důkazem toho, že jsou nenormální, a proto všechny pokusy je použít jsou předem odsouzeny k nezdaru. Ale proč jsou nenormální?

Postavit lidskou bytost bylo snadné. Auditoři věděli přesně, jak přesouvat materiál. Potíž byla v tom, že výsledek jejich snažení nedělal nic jiného, než že ležel a nakonec se rozložil. To Auditory neobyčejně popouzelo, protože jak se zdálo, dokázala lidská stvoření bez zvláštního výcviku nebo vzdělání vyrábět funkční repliky sama sebe docela snadno.

Pak ale zjistili, že dokážou vyrobit lidské tělo, které funguje, když je v něm Auditor.

Byla v tom, pochopitelně, velká rizika. Jedním z nich byla smrt. Auditoři se vyhýbali smrti tím, že nikdy nezašli tak daleko, aby žili. Snažili se být právě tak nenápadní jako vodíkové atomy, a ještě k tomu bez jejich joie de vive. Některý nešťastný Auditor mohl riskovat smrt tím, že "ovládal" tělo. Jenže dlouhodobé pokusy a ověřování dokázaly, že když byl řidič opatrný, a neustále ve styku s ostatními Auditory, je riziko minimální a vzhledem k zamýšlenému cíli hodné podstoupení.

Vybudovali ženu. Byl to logický výběr. I když muži očividně vládli mnohem větší silou než ženy, používali ji občas i na úkor osobního bezpečí a žádnému Auditorovi nebylo pomyšlení na osobní nebezpečí příjemné. Na druhé straně krásné ženy často dosáhly neuvěřitelných věcí jen tím, že se usmály na silné muže.

Jenže celý předmět "krása" způsobil Auditorům množství potíží. Na molekulární úrovni to nedávalo žádný smysl. Výzkumy však ukázaly, že žena na obraze "Žena s fretkou" od Leonarda da Quirm se považuje za ztělesnění krásy, a proto založili podobu lady LeJeanové na tom obraze. Udělali pochopitelně jisté změny. Obličej na obraze byl asymetrický a plný drobných nedokonalostí, které samozřejmě všechny opatrně odstranili.

Výsledek byl dokonalejší, než by se Auditorům zdálo v jejich nejdivočejších snech, kdyby byli snili. Teď, když měli svého výzvědného koně, svého spolehlivého člověka, mohli všechno. Učili se rychle, nebo alespoň rychle sbírali údaje, které považovali za totéž co vzdělání.

To tedy byla lady LeJeanová. Byla člověkem po dva týdny. Dva úžasné, šokující týdny. Kdo by byl řekl, že mozek funguje tímhle způsobem? Nebo že barvy mají významy, které daleko překračují význam spektrální analýzy? Jak by kdy mohla jen zkoušet popsat modrost modré? Nebo to množství myšlení, které mozek provozoval sám o sobě? Bylo to děsivé. Polovinu času měla dojem, že její myšlenky nejsou její.

Velmi ji překvapilo, když si uvědomila, že se jí vůbec nechce tohle všechno vyprávět ostatním Auditorům. Nechtělo se jí vyprávět jim hodně věcí. A přece ani nemusela!

Měla moc. Nad Jeremiášem jistě, o tom nebylo pochyb, i když musela připustit, že jí to v posledních dnech dělalo trochu potíže. Její tělo totiž začínalo myslet samostatně a pak dělalo takové věci, jako že se začalo červenat. Ale měla moc i nad ostatními Auditory. Byli z ní nervózní.

Samozřejmě si přála, aby jejich projekt uspěl. Byl to jejich cíl. Úpravný a předpovídatelný vesmír, kde všechno zůstávalo na svých místech. Kdyby Auditoři snili, byl by tohle jejich další sen.

Až na to.... až na to, že...

Mladík se na ni ustaraně usmál a vesmír... a vesmír byl najednou ještě plnější zmatku, než Auditoři vůbec kdy předpokládali.

A velká část z toho zmatku se odehrávala v hlavě lady LeJeanové.

Tik

LuTze a Lobsang prošli Sika Putem a Dlouhochrupkou za soumraku jako duchové. Lidé a zvířata vypadali jako namodralé sochy a oni se jich nesměli, jak Lobsanga varoval LuTze, za žádných okolností dotknout.

LuTze doplnil zásoby ve svém cestovním vaku potravinami z několika domů a vždy na jejich místě nechal několik malých měděných mincí.

"To znamená, že jsme jim zavázáni," vysvětloval, když stejným způsobem doplňoval i Lobsangův vak. "Příští mnich, který tudy bude procházet, může někomu z nich darovat nějakou tu minutu nebo dvě."

"Minuta nebo dvě nic neznamenají."

"Pro matku, která chce říci sbohem umírajícímu dítěti, je to celá věčnost," upozornil ho LuTze. "Což není psáno ‚každá vteřina dobrá'? Tak pojďme."

"Jsem unaven, Metaři."

"Řekl jsem, že je každá vteřina dobrá."

"Ale každý přece musí spát!"

"Ano, ale ne teď," trval na svém LuTze. "Odpočinout si můžeme dole v jeskyních ve Zpěvonoře. Když spíme, nedokážeme plátkovat čas, chápeš?"

"Nemohli bychom použít vřetena?"

"Teoreticky ano."

"Teoreticky? Ta by za nás mohla naviječ čas. Stačilo by nám spát jen několik vteřin "

"Máme je jen pro případ nouze," odmítl LuTze přímo.

"A co je to podle vás naléhavý případ, Metaři?"

"Případ nouze je takový případ, kdy já řeknu, že je čas použít přenosné kunktátory, které Qu vyrobil, zázračný mladíku. Je to záchranný pás, který ti má zachránit život. V takovém případě jsem ochoten uvěřit nekalibrovanému, neposvěcenému vřetenu, poháněnému pružinou. Když budu muset. Vím, že Qu říká "

Lobsang zamrkal a potřásl hlavou. LuTze ho chytil na paži.

"Cítil jsi zase něco?"

"Auu... bylo to, jako když se mi do mozku zaťal zub," odpověděl Lobsang a masíroval si hlavu. Ukázal rukou. "Přicházelo to odtamtud."

"Ta bolest přišla odtamtud?" podíval se LuTze nevěřícně na mladíka. "Jako minule? Jenže my jsme nikdy neobjevili způsob, jak určit, odkud "

Zastavil se a začal se přehrabovat ve svém vaku. Pak pytel použil k tomu, aby smetl sníh z plochého balvanu.

"Uvidíme, co "

Skleněný dům. Tentokrát se Lobsang dokázal soustředit na tóny, které plnily vzduch. Vlhký prst na okraji vinné sklenky? Ano, tam byste mohli začít. Ale ten prst by musel být prst boží na okraji nějaké nebeské nádoby. A ty úžasné, složité, měnící se tóny neplnily vzduch jen tak, stávaly se samy vzduchem.

Pohyblivé chvění za zdmi se teď přibližovalo. Už bylo za nejbližšími stěnami, pak našlo otevřené dveře... a zmizelo.

Něco bylo přímo za Lobsangem.

Obrátil se. Nebylo tam nic, co by viděl, ale cítil pohyb a na okamžik se něco vlahého dotklo jeho tváře...

" nám o tom řekne písek," hovořil LuTze a vysypal na plochý balvan obsah malého váčku.

Barevná zrnka se vysypala a rozprostřela. Neměla citlivost samotné Mandaly, ale v chaosu bylo vidět něco, co se podobalo modrému květu.

LuTze vrhl na Lobsanga ostrý pohled.

"Bylo dokázáno, že to, co jsi právě udělal, nesvede nikdo na světě," prohlásil. "My jsme nikdy nepřišli na nějaký způsob, jak zjistit, kde k narušení času došlo."

"No, promiňte." Lobsang zvedl ruku ke své tváři. Byla vlhká. "Ehm, co jsem to vlastně udělal?"

"Je k tomu zapotřebí obrovské " LuTze se zarazil. "Tím směrem leží AnkhMorpork, věděl jsi to?"

"Nevěděl! A kromě toho, to vy jste říkal, že se něco stane v AnkhMorporku!"

"No ano, ale já za sebou mám celý život zkušeností a cynismu!" LuTze shrnul písek zpět do váčku. "Ty máš jenom dar! Jdeme."

Další čtyři vteřiny, jemně naplátkované, je dovedly pod linii sněhu na úbočí pokryté sutí, která jim uhýbala pod nohama, pak do olšových pralesů, které nebyly o mnoho vyšší než oni. A tehdy narazili na lovce, kteří seděli ve velkém kruhu.

Muži si jich moc nevšímali. V těchto místech byli mniši celkem běžný jev. Náčelník lovců, nebo alespoň ten, který nejvíce křičel, a to obvykle bývá náčelník, se na ně podíval a pokynem ruky je poslal dál.

LuTze se zastavil, zamyslel a pak se s přátelským výrazem zadíval na věc uprostřed kruhu. Ta mu pohled oplatila.

"Dobrá kořist," řekl. "A co uděláte teď, mládenci?"

"A je tobě něco do toho?" odpověděl vůdce.

"Nejen se tak ptám," potřásl hlavou LuTze. "Vy jste, mládenci, z nížin, že?"

"Jasně. To byste čuměli, kdybyste věděli, kolik můžete za takovou potvoru dostat!"

"Ano," přikývl LuTze. "Věřím, že byste opravdu čuměli."

Lobsang se rozhlédl po lovcích. Bylo jich více než půl tuctu, všichni dobře ozbrojení a všichni ostražitě pozorovali LuTzeho.

"Devět tisíc tolarů za dobrou kůži a další tisícovku za nohy."

"Tolik, hm?" pozvedl LuTze obočí. "To je vážně hodně peněz za pár nohou."

"To proto, že jsou to velký nohy," odpověděl jeden z lovců. "A víte, co se říká o mužskejch s velkejma nohama, co?"

"Potřebují větší boty?"

"Jo, přesně," přikyvoval lovec s významným úšklebkem. "Jsou to samý pitomosti, ale na Vyvažovacím kontinentě existujou bohatí chlápci, co mají mladý ženy, a ti zaplatěj za mletou sušenou yettiho nohu fakticky bohatství."

"A já blázen jsem si z nějakého důvodu myslel, že je to chráněný druh," vrtěl LuTze rozpačitě hlavou, zatímco si opíral koště o nedaleký strom.

"Vždyť je to jenom takovej druh trolla. Kdo by je tady chtěl chránit?" odsekl mu pohrdavě lovec. Místní průvodci, kteří mu stáli za zády, patrně znali První pravidlo, protože se obrátili a dali na útěk.

"Já," odpověděl LuTze.

"Cože?" podivil se lovec a na tváři se mu objevil ošklivý úsměv. "Vždyť ty ani nemáš zbraň." Pak se obrátil za prchajícími průvodci. "Vy jste jeden z těch bláznivejch mnichů z toho údolí tam nahoře, žejo?"

"Jsem," přikývl LuTze. "Malý, usměvavý, podivínský mnich. Úplně bezbranný."

"A nás je patnáct," upozorňoval ho lovec. "Dobře ozbrojených, jak vidíš."

"To je velmi důležité, abyste byli skvěle ozbrojeni," řekl LuTze a pomalu si vykasal rukávy. "Je to alespoň o trošku poctivější boj."

Pak si zamnul ruce. Jak se zdálo, nikdo neměl v úmyslu ustoupit.

"Ehm, slyšel z vás někdo, mládenci, o nějakých pravidlech?" zeptal se LuTze po chvilce.

"O pravidlech?" podíval se na něj jeden z lovců užasle. "O jakých pravidlech?"

"No myslel jsem..." LuTze zvedl na okamžik oči k nebi. "Pravidla jako... Pravidlo dva říká.... nebo Pravidlo dvacet sedm. Jakákoliv pravidla, která něco popisují."

Vůdce lovců se zamračil. "Zatraceně, o čem to mluvíte panáčku?"

"Ehm, ani ne tak panáček, jako malý, moudrý, starý a dokonale neozbrojený, podivný mnich," odpověděl LuTze. "Jenom mě napadlo, jestli na celé té situaci není něco, z čeho byste byli... alespoň trochu nervózní."

"To jako myslíš nás, co jsme skvěle ozbrojení a v přesile, když se ty takhle snažíš vycouvat?"

"Hm. Aha," přikývl LuTze. "Možná, že tady stojíme před otázkou kulturní. Umím, co takhle... tohle!" Postavil se na jednu nohu, mírně se kýval a pozvedl obě ruce. "Ai! Haiiiii! Ho? Yehi? Ne? Nikdo?"

Většině lovců se na tvářích objevily užaslé výrazy.

"To je nějaká kniha?" ozval se jeden z nich, který byl zřejmě vysoce intelektuální. "Kolik slov?"

"Pokouším se tady zjistit," posmutněl LuTze, Jestli víte, co se stane, když se skupina velkých ozbrojených chlapů, jako jste vy, pokusí napadnout malého, starého, neozbrojeného mnicha."

"Podle mých zkušeností," odpověděl mu náčelník lovců, "ten dědek zjistí, že je moc nešťastný mnich."

LuTze pokrčil rameny. "No dobrá," povzdechl si, "pak to budeme muset zkusit tím těžším způsobem."

Rozmazaná čmouha udeřila intelektuála do týla. Náčelník se chystal pokročit kupředu, a pozdě zjistil, že má svázány tkaničky u bot. Muži sahali po nožích, které jim zmizely z opasků, po mečích, které byly opřeny o strom na druhé straně mýtiny. Něco jim podráželo nohy, do měkkých částí těla jim narážely kostnaté lokty. Z čistého vzduchu pršely rány. Ti, kdo byli sraženi k zemi, rychle zjistili, že je nejlepší tam i zůstat. Stačilo zvednout hlavu a už to bolelo.

Skupina lovců byla degradována na hlouček ležících a tiše sténajících lidiček. A v té chvíli uslyšeli hluboký, rytmický zvuk.

Yetti tleskal. Bylo to pomalé tleskání, protože tvor měl neobyčejně dlouhé paže. Zato když se pak dlaně setkaly, musely kvůli tomu urazit dlouhý kus cesty a nebylo pochyb o tom, že se rády vidí. Z okolních hor se vracela ozvěna tleskotu.

LuTze se sehnul a pozvedl vůdci lovců bradu.

"Pokud se vám dnešní odpoledne líbilo, zmiňte se o tom svým přátelům," sdělil mu. "A řekněte jim taky, aby nezapomínali Pravidlo první."

Pak bradu pustil, přešel k yettimu a uklonil se.

"Mám vás osvobodit, pane, nebo byste to raději udělal sám?"

Yetti vstal, podíval se na děsivou ocelovou past, která mu svírala jednu nohu, a na okamžik se soustředil.

Na konci tohoto okamžiku stál yetti kousek od pasti, která ležela pořád ještě z větší části skryta pod vrstvou opadaného listí.

"Skvělá práce!" usmál se LuTze. "Metodická. A hladká. Máte namířeno do nížin?"

Yetti se musel předklonit v pravém úhlu, aby se jeho dlouhá tvář ocitla v úrovni LuTzeho obličeje.

"No baťˇ," přikývl.

"Co chcete udělat s těmito lidmi?"

Yetti se rozhlédl po vyděšených lovcích.

"Už brzý bude setmíto," zaduněl. "Žádný průvodcové."

"Oni mají pochodně," přikývl LuTze.

"Ha, ha," souhlasil yetti a obě slabiky spíše vyslovil, než by se smál. "Toš dobroš. Pochodně se za temně vhodí!"

"To je ono! Tak. Mohl byste nás vzít s sebou? Je to opravdu velmi důležité."

"Tvůj a ten usípaný chlapčisko, co tam vizám?"

čmouha rozmazaného vzduchu na konci mýtiny se změnila v Lobsanga, který sotva popadal dech. Z ruky mu vypadl kus ulomené větve.

"Ten mládenec se jmenuje Lobsang. Je to můj učedník," vysvětloval yettimu LuTze.

"Se mně sní, že bys měl pohnout, nebo ti nestačá věci, co by tentam neznal," ušklíbl se přátelsky yetti. "Ha, ha."

"Metaři, co jste to " začal Lobsang a rozeběhl se kupředu.

LuTze si položil prst na rty. "Ne před našimi poraženými nepřáteli," upozornil. "Snažím se, aby bylo Pravidlo první v této oblasti díky naší dnešní práci poněkud více respektováno."

"Ale já musel udělat všechnu "

"Musíme vyrazit na další cestu," umlčel ho LuTze mávnutím ruky. "Myslím, že si můžeme docela klidně zdřímnout,

zatímco nás tady přítel ponese."

Lobsang se podíval na yettiho a zpět na LuTzeho. Pak se pohledem znovu vrátil k yettimu. Ten byl vysoký. Svým způsobem se podobal trollům, které Lobsang potkal jen ve městě, ale byl mnohem hubenější. Byl dvakrát tak vysoký jako Lobsang, ale většinu jeho váhy tvořily hubené ruce a nohy. Tělo vypadalo jako kožešinová koule a chodidla byla skutečně nevídaných rozměrů.

"Jestliže se mohl dostat z té pasti, kdykoliv si to " začal Lobsang.

"Ty jsi tady učedník, je to tak?" upozornil ho LuTze. "A já jsem tady mistr? Jsem si jistý, že to tady mám někde zapsáno..."

"Ale sliboval jste, že nebudete říkat žádné z těch všemoudrých "

"Pamatuj na První pravidlo! Ano, a vezmi s sebou jeden z těch mečů. Budeme ho za chviličku potřebovat. Tak dobrá, vaše ctihodnosti..."

Yetti je jemně a pevně uchopil a zvedl, každého si uložil do ohybu jedné ruky a vykročil sněhem i lesem.

"Pohodlíčko, co?" broukl LuTze po chvíli. "Předou si vlnu nějakým způsobem z kamene, ale je hrozně příjemná."

Z druhé ruky se mu nedostalo žádné odpovědi.

"Strávil jsem nějaký čas s kmenem yettiů," pokračoval LuTze. "Úžasná stvoření. Taky jsem se u nich pár věciček naučil. Velmi cenné věci. Což není psáno: ‚Životem se člověk učí'?"

Vládlo ticho. Umíněné, tvrdohlavé ticho.

"Kdybych já byl mladík ve tvém věku a postavení, považoval bych se za šťastného, kdyby mě nesl skutečný yetti. Většina lidí z údolí je za celý život ani nezahlédla. Abys věděl, už dávno nechodí k lidským obydlím, jak to dělali dříve. Rozhodně ne od té doby, co se rozšířila ta pověst o jejich nohou."

LuTze začínal mít dojem, že vede dialog pro jednoho.

"Chtěl jsi snad něco říct?"

"Ano, abych se přiznal, chtěl jsem vážně něco říct," ozval se Lobsang. "Nechal jste mě oddřít všechnu práci! Musel jsem oběhnout všechny lovce! Vy jste nedělal vůbec nic!"

"Dělal jsem, co jsem mohl, abych upoutal jejich pozornost," odpověděl LuTze s lišáckým výrazem.

"Proč?"

"Aby ji nevěnovali tobě. Samozřejmě jsem ti plně věřil. Dobrý mistr poskytuje svému učedníkovi příležitosti, aby mohl předvést své dovednosti."

"A můžu se zeptat, co byste dělal, kdybych nebyl s vámi, modlil se?"

"Pravděpodobně ano," přikývl LuTze.

"Cože?"

"Ale předpokládám, že bych našel nějaký způsob, jak jejich hloupost využít proti nim samým," usmíval se LuTze. "Většinou se nějaká najde. Je v tom nějaký problém?"

"No, já akorát... myslel jsem... prostě jsem si myslel, že mě budete učit nějak víc, to je všechno."

"Vždyť se tě snažím učit různé věci celou tu dobu," odpověděl mu LuTze. "Ale možná, že se je neučíš."

"Aha, tak takhle je to!" zamračil se Lobsang. "Moc pohodlné. A teď se mě pokoušíte naučit něco o yettim, a vůbec, proč jsem s sebou měl brát ten meč?"

"Ten meč budeš potřebovat k tomu, aby ses něco naučil právě o tom yettim."

"Jak?"

"Během pěti minut najdeme nějaké pěkné místo, kde zastavíme a ty mu můžeš useknout hlavu. Bude vám to vyhovovat, pane?"

"Nó baťa. Jistotně."

V druhém svitku Wena Věčnězasnoucího je zapsána historka, která se týká jednoho dne, kdy učedník Kafeš Kraloup ve vzpurné náladě předstoupil před Wena a promluvil řka:

"Mistře, jaký jest rozdíl mezi lidským, klášterním způsobem víry, kdy jest moudrost hledána způsobem očividně nesmyslných otázek a odpovědí, a způsobem, kdy je hlásáno množství nesmyslného blábolu, který si někdo vymyslí, popoháněn okamžikem?"

Wen o jeho otázce nějakou chvíli uvažoval a nakonec odpověděl: "Rybu!"

A Kafeš Kraloup odešel spokojen.

Tik

Kód Igorů byl velmi přísný.

Nikdy neodporuj: Součástí Igorovy práce nebylo říkat věci jako: "Ne, bháne, to nhení tebhna." Pán měl vždycky pravdu.

Nikdy si nestěžuj: Igor nikdy neříkal: "Ale to je thisíc mhil dhaleko!"

Nikdy nedělej osobní poznámky: Žádného Igora by ani ve snu nenapadlo říci: "Khdybych bhyl na vhašem mhístě, bháne, udhělal bhych nhěco s tím shmíchem!"

A nikdy se neptej: Je třeba říci, že Igor věděl, že se tady jedná o Velké otázky. "Dhal by si bhán šhálek čhaje?" To bylo v pořádku, ale ptát se: "A na co bhotřebujete sto bhanen?" nebo "A khde si mhyslíte, že teď, bho bhůlnoci, sheženu lhidský mhozek?" už v pořádku nebylo. Igor byl symbolem oddaného, spolehlivého, diskrétního služebníka s věčným, nebo alespoň pokřiveným úsměvem. V nejhorším případě stačila příslušně prohnutá jizva na správném místě.*

Proto teď Igor začínal mít starosti. Věci se vyvíjely špatně, a když už si to myslel Igor, byly opravdu špatné. Největší potíž byla v tom, sdělit to nějak Jeremiášovi a neporušit přitom Kód. Igor se cítil čím dál tím neklidnější, když viděl, že je jeho pán naprosto a čím dál tím víc nepříčetný. Každopádně to zkusil.

"Dhnes dobholedne zhase bhřijde lhady LeJeanová," řekl, když pozoroval, jak v roztoku roste další krystal. Já dobře

vím, že to víš, myslel si v duchu, protože sis učesal vlasy a ulíznul je mýdlem a vzal sis čistou košili.

"Ano," přikývl Jeremiáš. "Přál bych si, abychom jí mohli hlásit nějaký větší pokrok. Věřím ale, že už jsme skoro u cíle."

"Ano, je to vhelmi zhvláštní, bháne, že?" řekl Igor, který viděl svou příležitost.

"Zvláštní, říkáš?"

"Mhyslete si thřeba, že jshem hlubhák, ale mám dhojem, že khdykoliv jshme už už u cílhe, nhavštíví nás lhady, a khdyž ohdejde, zhačnou nhové bhotíže."

"Co tím naznačuješ, Igore?"

"Já, bháne? Jhá nic nhenaznačuju. Ale mhinule nhobhraskal rhozdělovací modul."

"Víš ale, že jsem si myslel, že se to stalo díky rozměrové nestabilitě."

"Shamozřejmě, bháne."

"A proč se na mě díváš tak významně?"

Igor pokrčil rameny. To znamená, že jedno rameno se mu vzneslo do výše toho druhého. "To then můj ohbličej, bháne."

"Těžko by nám platila tyhle královské peníze a pak by nám sabotovala práci, nezdá se ti? Proč by to dělala?"

Igor zaváhal. Právě v tomhle okamžiku stál ke Kódu zády. "Bhořád bhřemýšlím o tom, jhestli je tím, kým se zhdá bhýt, bháne."

"Nějak ti nerozumím."

"Bhřemýšlím, jhestli jí mhůžeme vhěřit, bháne," odpovídal Igor trpělivě.

"No, víš co? Běž a přeměř hodnoty rezonátoru složitosti, ano?"

Bručící Igor poslechl.

Podruhé sledoval Igor jejich štědrou zákaznici do hotelu. Dalšího dne se vydala na Královskou cestu, kde se sešla se slizkým chlapíkem, který jí s přehnanými gesty a protahováním dal jakýsi klíč. Igor pak sledoval olejovitého muže do jeho kanceláře v nedaleké ulici, kde protože před mužem, jehož tvář je plná stehů a jizev, jen máloco zatajíte zjistil, že si lady kancelář najala za velkou zlatou cihlu.

Potom se už Igor uchýlil ke staré ankhmorporské tradici a někomu zaplatil, aby lady sledoval. V obchodě bylo zlata až až a pána vůbec nezajímalo.

Lady LeJeanová chodila do Opery. Lady LeJeanová chodila do uměleckých galerií. Lady LeJeanová žila naplno. Až na to, že lady LeJeanová, alespoň pokud se Igorovi podařilo zjistit, nikdy nenavštívila restauraci a nikdy si nedala donést žádné jídlo domů.

Lady LeJeanová měla něco za lubem. To bylo Igorovi jasné. Lady LeJeanová se také nevyskytovala v Krkatilově knize šlechty ani v Gotickém almanachu, ba ani v žádném z mnoha dalších spisků typu hú je hú, které Igor konzultoval. To ovšem znamenalo, že madam něco skrývá. Igor na druhé straně často pracoval pro pány, kteří toho měli mnoho co skrývat, a často to také skrývali. Za hlubokých nocí a do hlubokých jam. Jenže tahle situace byla morálně odlišná ze dvou důvodů. Její Milost mu neměla co poroučet. Jeho pánem byl Jeremiáš, a tedy tím směrem byla orientována jeho věrnost. Kromě toho se Igor rozhodl, že je to morálně odlišné.

Teď došel ke skleněným hodinám.

Zdály se být skoro hotové. Jeremiáš navrhl stroj, který měl být za ciferníkem, a Igor ho musel vyrobit celý ze skla. Neměl nic společného s tím druhým mechanizmem, který blikal tam dole za kyvadlem a zabíral teď, když byl zamontován, až znepokojivě malý prostor. Celá řádka jeho součástí už totiž nesdílela stejné prostorové rozměry jako ty zbývající. Ale hodiny měly ciferník a ciferník potřebuje ručičky, a proto se skleněné kyvadlo kývalo a skleněné ručičky pohybovaly a ukazovaly normální čas. Tikot zněl tak trochu jako zvonečky, nebo jako kdyby někdo klepal nehtem na vinnou sklenku.

Igor se podíval na své ruce, předávané z generace na generaci z ruky do ruky. Začaly mu dělat starosti. Teď, když hodiny vypadaly jako hodiny, stačilo, aby se k nim přiblížil, a ruce se mu začaly třást.

Tik

V knihovně Cechu historiků si Zuzany, která se probírala hromadou knih, v nichž si pomalu listovala, nikdo nevšímal

Nebyla si jistá, zda i ten druhý dar má od Smrtě, ale často říkala dětem, že mají buď bystré, nebo líné oči. Existovaly dva způsoby, jak se dívat na svět. Líné oko se zastavilo na povrchu. Bystré oči nahlédly dovnitř a viděly skutečnou podstatu věcí.

Obrátila stránku.

Když se dívala na historii bystrýma očima, zdálo se jí všechno přinejmenším podivné. Viděla jizvy. Tak například historie království Efebe byla velmi zvláštní. Buď tamní proslulí filozofové žili opravdu velmi, velmi dlouho, nebo dědili jména jeden po druhém, nebo tady někdo do historie našil nějaké kousky navíc. Historie Omnie, to byl dokonalý zmatek. Dvě století byla složena do sebe a bylo to pravděpodobně jen díky poněkud těžkopádnému myšlení Omniánců, jejichž víra zcela běžně míchala minulost, budoucnost i přítomnost, že si toho už dávno nikdo nevšiml.

A co takhle Koumské údolí? Každý věděl, že tam došlo k jedné z nejproslulejších bitev mezi trpaslíky, trolly a žoldnéři na obou stranách, ale kolik těch bitev ve skutečnosti bylo? Je pravda, že historici sice říkají, že ono údolí bylo jediné vhodné místo v celém širém okolí, které se hodilo pro podobné hrátky, a proto mu všechny strany dávaly přednost, ale nebylo těžké uvěřit alespoň, když se váš dědeček jmenoval Smrť , že ta záplata, která se do tohoto místa hodila, byla do historie všita několikrát, takže několik generací po sobě prožívalo znovu a znovu tutéž hloupou tragédii s výkřiky "Vzpomeňte na Koumské údolí!" na rtech.*

Všude nacházela nějaké anomálie.

Nikdo si ničeho nevšiml.

Jednu věc je třeba lidem přiznat. Mají jednu z nejpodivnějších schopností v celém vesmíru. Občas se o ní zmiňoval i dědeček. Žádný jiný druh na světě neví, co je to nuda. Možná že to byla právě nuda, ne inteligence, co popohánělo lidi po vývojovém žebříčku. I trollové a trpaslíci mají tuhle podivnou schopnost, vyhlížet do vesmíru a myslet si: "Zase totéž co včera, jaká nuda. Zajímalo by mě, co by se stalo, kdybych vzal kámen a rozbil s ním támhletu hlavu?"

Spolu s touto schopností šla ruku v ruce schopnost jiná, téměř opačná, dělat i z podivných věcí věci obyčejné. Svět se nesmírně změní a během několika dní ho lidé považují za normální. Mají tu úžasnou schopnost vytěsnit a zapomenout cokoliv, co do jejich života nezapadalo. Vyprávěli si pohádky a pověsti, aby vysvětlili nevysvětlitelné a udělali z čehokoliv věci normální.

Zvláště skvělí v tom byli historici. Jestliže najednou zjistili, že se ve 14. století nestalo téměř vůbec nič, objevilo se okamžitě dvacet různých teorií, které to vysvětlovaly. Ani jedna z nich však neuvažovala o tom, že z tohoto století byla většina času vystřižena a vlepena do století devatenáctého, kde velká katastrofa nezanechala dost času pro všechno, co se tam mělo stát. Konec konců vymyslet koňský chomout trvá sotva týden.

Mnichové historie odvedli svou práci skvěle, ale jejich největším spojencem byla lidská schopnost spojovat jednotlivé nesouvisející celky do souvislého vyprávění. A lidé se v tomto směru opravdu činili. Říkali věci jako: "To už je zase pátek? Kam se poděl celý týden?" nebo: "Jak se zdá, čas v posledních dnech jen jen letí," nebo: "Tak mně to připadá, jako kdyby se to stalo včera..."

Něco však zůstávalo. Mnichové pečlivě vysáli čas, když udeřily Skleněné hodiny. Byl chirurgicky vyjmut z historie. Téměř...

Zuzana znovu vzala do ruky Zlodůl pohádek. Když byla dítětem, rodiče jí podobné knihy nekupovali. Pokoušeli se ji vychovat normálně, protože věděli, že pro lidi není zrovna nejlepší žít v blízkosti Smrtě. Naučili ji, že fakta jsou více než fantazie. A pak vyrostla a zjistila, že skutečná fantazie, to není Bledý jezdec, víla Zubnička nebo bubák. To byla solidní fakta. Fantazíroval ten, kdo si myslel, že svět je místo, kde je topinkám jedno, zda padnou na koberec namazanou, či tou druhou stranou, kde logika dávala smysl a kde se dalo zařídit, aby se nikdy nestaly věci, které se měly stát.

Něco jako Skleněné hodiny bylo příliš velké, než aby se to dalo ukrýt. Prosákly do lidských vědomí temnými skrytými bludišti a s pomocí magických mečů, ale jejich skutečná povaha se ukrývala jako hrábě v přerostlé trávě, připravené zvednout se při dotyku neopatrné nohy.

Teď se na ně znovu chystal někdo šlápnout a háček, ten důležitý háček byl v tom, že brada, k níž se násada zvedala, patřila...

... někomu, jako jsem já.

Chvíli seděla a zírala do prázdna. Všude kolem ní historici lezli na vysoké žebříky, přerovnávali si knihy na pulpitech a všeobecně upravovali vzhled minulosti tak, aby lahodila dnešnímu oku. Pravda je, že jeden z nich pátral po vlastních brýlích.

Tak Čas měla syna, pomyslela si, někoho, kdo kráčí po tomto světě.

Musel kdysi existovat člověk, který vložil do studia času celé srdce a čas se pro něj stal skutečností. Postupně se naučil způsobům Času a Čas si ho povšimla, alespoň tak to vyprávěl Smrť. Bylo tam něco jako láska.

A Čas měla syna.

Jak? Zuzanu napadaly ty myšlenky, které dokázaly okyselit i velmi sladké vyprávění, čas a smrtelník. Jak jen mohli...? Vážně, jak jen mohli ?

Pak si ale pomyslela: Můj dědeček je Smrť. Mou matku adoptoval. Můj otec byl nějakou dobu jeho učedník. To je všechno. Oni byli oba lidé a já jsem se tady objevila docela normálním způsobem. Neexistuje tady důvod, proč bych měla mít schopnost procházet stěnami a žít vně času, k tomu být ještě trošku nesmrtelná, ale to všechno umím, takže je jasné, že tohle je oblast, do které, řekněme si to rovnou, logika a běžná biologie nemají co mluvit. V každém případě, čas neustále tvoří budoucnost. Budoucnost obsahuje věci, které v minulosti neexistovaly. Pro toho, kdo přestavuje každou vteřinu celý vesmír, musí být takové mimino doopravdy maličkostí.

Zuzana si povzdechla. A to je třeba mít na mysli, že Čas pravděpodobně není čas, stejně jako Smrť není totéž co smrt a Válka není totéž co válka. Ona Válku potkala je to velký tlustý chlapík s nevhodným smyslem pro humor, který má ten zlozvyk, že se často opakuje a v žádném případě se osobně neúčastní kdejaké malé šarvátky. Neměla ráda Nákazu, který po ní házel divnými pohledy, a Hladomor byl jen nevýrazný a děsivý. Ani jeden z nich v této své... říkejme tomu disciplína, prakticky nevystupoval. Oni ji jen personifikovali.

Když vezmeme v potaz, že se během života potkala s vílou Zubničkou, kačerem Pečené duše a Starým dědkem Potíží, je zvláštní, že Zuzana vyrostla skoro normální a z větší části lidská.

Když se dívala do svých zápisků, rozpadl se jí najednou uzel vlasů v týle a vlasy zaujaly onen klasický postoj, jaký by měl porost každého, kdo si sáhl na něco vysoce elektrického. Rozprostřely se jí kolem hlavy jako oblak s jedním černým pruhem v jinak téměř normálních vlasech.

Dědeček možná byl Ničitel světů, Poslední pravda vesmíru, ale to neznamenalo, že se nezajímal o obyčejné lidi. Třeba se o ně zajímala i čas.

Zuzana se usmála.

Říká se, že čas na nikoho nečeká.

Takže tentokrát pro jednou na někoho počkala.

Najednou si Zuzana uvědomila, že ji někdo pozoruje. Otočila se a spatřila krysího Smrtě. Zíral na ni čočkou zapomenutých brýlí onoho mírně zmateného muže, který je zoufale hledal na druhém konci místnosti. Kousek odsud, na bustě jednoho z bývalých, dávno zapomenutých historiků, se usadil havran.

"No?" řekla.

KVÍK!

"To že by chtěl?"

Za dveřmi knihovny něco zafunělo a dveře se otevřely. Lidé od koní mají příšerný zvyk říkat všem bílým koním sedák, ale v tomto případě by musel každý z toho křivonohého bratrstva připustit, že přinejmenším tenhle kůň je bílý ne bílý jako sníh, který je mrtvolně bledý, ale bílý jako mléko, které je vlaze živé. Jeho otěže a sedlo, stejně jako ostatní řemení, byly černé, ale kůň je měl jen pro efekt. Pokud se Smrťův kůň rozhodl, že vám dovolí na sobě jet, pak jste se na něm udrželi, ať už sedlo měl, či nikoliv. Počet osob, které uvezl, nebyl omezen. Konec konců hromadné nákazy se odehrávají náhle.

Historikové si koně nevšímali. Kůň v knihovně je čiročirý nesmysl.

Zuzana nasedla. Už mnohokrát v životě si přála, aby se narodila jako úplný člověk a úplně normální tvor, a skutečně by se svých zvláštních darů vzdala okamžitě s výjimkou Truhlíka.

O chvilku později ve vzduchu nevysoko nad podlahou knihovny zaplály jakoby ze žhavé lávy vytvořené otisky kopyt, které rychle vybledly.

Tik

Jediné zvuky, které bylo slyšet, bylo tiché chrup, chrup yettiho nohou bořících se do sněhu a tichý svist horského větru.

Pak se ozval Lobsang. "A když říkáte ‚Usekneš mu hlavu', tak ve skutečnosti myslíte...?"

"Oddělíš mu hlavu od těla," odpověděl LuTze.

"A," vyzvídal dále Lobsang tónem člověka, který zkoumá všechny kouty strašidelné jeskyně, "a jemu to nebude vadit?"

"Tož, nejstě to fajn," zabručel yetti. "Je to taký společenský špumprnágl. Ale dyž to pomuže, tož dobroš. Metař byl vezde fajn kamráčoft a mý mu hodně dlouhujeme."

"Pokoušel jsem se je naučit Cestu," sděloval LuTze pyšně Lobsangovi.

"No, ja. Moc užitečné. ‚Mytý hrnec nikdy nepálí,'" zaduněl zase yetti.

V Lobsangově hlavě sváděla spor zvědavost s pýchou, ale zvědavost nakonec zvítězila.

"Přeslechl jsem snad něco?" řekl nakonec. "A vy neumřete?"

"Že nezkáchnu? S odťatou lebeňou? No, to dovol, bych se zasmál! Ho, ho!" natřásal se yetti. "Samojasně, že otrčím. Ale není to tak špatnyj vyhandloš."

"Trvalo nám celé roky, než jsme přišli na to, o co yettiům jde," vysvětloval LuTze. "Jejich smyčky dělaly v Mandale takový nepořádek, až opat přišel na to, proč. Oni už totiž třikrát vyhynuli."

"Třikrát, vážně?" řekl Lobsang. "To ale už vyhynuli mockrát. Tím jsem chtěl říct, že většině druhů se to podaří jen jednou, nebo se pletu?"

Yetti teď vstupoval do vyššího lesa překrásných prastarých borovic.

"Tohle bude pěkné místo," řekl LuTze. "Položte nás na zem, pane."

"A my vám usekneme hlavu," zablábolil Lobsang poněkud mdle. "Co to žvaním? Já nikomu žádnou hlavu neuseknu!"

"Slyšel jsi, že ho to nijak netrápí," obrátil se k němu LuTze, když je yetti opatrně postavil na zem.

"V tom ale není podstata věci!" zvolal Lobsang rozčileně.

"Je to přece jeho hlava," upozorňoval ho LuTze.

"Ale mně to vadí!"

"No dobrá, v tom případě," řekl LuTze, "...cožpak není psáno ‚Když chceš mít něco uděláno, nejlépe uděláš, když si to uděláš sám'?"

"No ja, to je ryzoš pravda," řekl yetti.

LuTze vzal Lobsangovi z rukou meč. Držel zbraň opatrně jako někdo, kdo na zbraně není zvyklý. Yetti si poslušně klekl.

"A je to vhodné datum?" ujišťoval se LuTze.

"No ja."

"Vůbec se mi nechce věřit, že se to chystáte doopravdy udělat!" zíral na ně Lobsang.

"Zajímavé," potřásal hlavou LuTze. "Paní Kosmopilíková říká ‚vidět znamená věřit', a což je velmi zvláštní, i velký Wen říká ‚viděl jsem a věřím'!" Pak švihl mečem a uťal yettimu hlavu.

Tik

Ozval se zvuk, jako když někdo překrojí zelí, a hlava se skutálela do košíku za veselých výkřiků "Povídám skvělá práce!", které se ozývaly odevšad z davu. Město Quirm bylo krásné, mírumilovné a zákonů dbalé a městská rada se ho tak snažila i udržet, a to za pomoci vězeňské politiky, v níž se kombinovalo maximální zjednodušení s minimální nabídkou.

SVĚRÁK "ŘEZNÍK" ŠMORN?

Zesnulý Svěrák si rukou promasíroval krk.

"Žádám obnovení procesu!" zamračil se.

MYSLÍM, ŽE TO NENÍ TEN NEJVHODNĚJŠÍ ČAS, řekl Smrť.

"Vždyť to pravděpodobně vůbec nebyla vražda, protože..." duše Svěráka Šmorna se zahrabala ve své spektrální kapse a vytáhla duchovitý kus papíru, rozložila ho a pokračovala hlasem osoby, pro niž je luštění psaného slova

cestou do strmého vrchu "...protože rovnováha mého vědomí byla... podrouš... rušena."

ŽE BY? opáčil Smrť. Už dávno zjistil, že nejlépe udělá, když dovolí nedávno zesnulým, aby se vypovídali.

"Jasně, protože ve skutečnosti... ve skutečnosti jsem ho chtěl zabít, jasný? Nikdo nemůže tvrdit, že to je normální stav mysli, jasný? A navíc, byl to stejně trpaslík, takže se nedá tvrdit, že jsem zabil člověka."

POKUD JSEM TOMU DOBŘE ROZUMĚL, TAK JSTE ZABIL TĚCH TRPASLÍKŮ SEDM, řekl Smrť.

"A já jsem velmi náchylný k tomu rozptýlit se," pokračoval Svěrák. "Abych řek pravdu, jsem to já, kdo je tady voběť. Jediný, co sem potřeboval, byla trocha pochopení někoho, kdo by se na to aspoň pět minut doved dívat z mýho hlediska..."

A JAKÉ BYLO VAŠE HLEDISKO?

"Všichni trpaslíci potřebujou pořádně nakopat, to je moje hledisko. Poslyšte, vy jste Smrť?"

ANO, ZAJISTÉ.

"Sem váš velikej fanoušek! Věřil byste, že sem vždycky toužil po tom se s váma setkat? Mám vás vytetovanýho na předloktí, koukněte. Dělal sem si to sám."

Poněkud primitivní Svěrák zaslechl zvuk kopyt a obrátil se. Přijížděla k nim půvabná mladá žena v černém na obrovském bílém hřebci a nikdo z celého davu, který se zatím přesunul od gilotiny ke stánkům s pamlsky a suvenýry, si jí nevšiml.

"A máte dokonce i parkovací služebnictvo!" podivil se Svěrák. "Tak tomu tedy říkám styl!" A po tomto výroku vybledl a zmizel.

JAKÁ PODIVNÁ OSOBA, řekl Smrť. AHA, TO JSI TY, ZUZANO. DÍKY, ŽE JSI PŘIŠLA. OKRUH NAŠEHO PÁTRÁNÍ SE ZUŽUJE.

"Našeho pátrání?"

TVÉHO PÁTRÁNÍ, ABYCH SE PŘESNĚ VYJÁDŘIL.

"Tak teď už je jenom moje?"

MUSÍM SE POSTARAT O NĚCO JINÉHO.

"O něco důležitějšího, než je konec světa?"

TO JE KONEC SVĚTA. PRAVIDLA ŘÍKAJÍ, ŽE JEZDCI MUSÍ VYJET.

"Podle té staré legendy? Ale nic takového přece nemusíš dělat!"

JE TO JEDNA Z MÝCH POVINNOSTÍ. MUSÍM POSLECHNOUT PRAVIDLA.

"Ale proč? Pravidla přece porušují oni!"

ONI JE JEN OHÝBAJÍ. NAŠLI V NICH KLIČKU. JÁ TAKOVOU PŘEDSTAVIVOST NEMÁM.

Zuzana si pomyslela, že je to něco podobného jako Jasoň a Boj o Skříň. Brzo jste zjistili, že ‚nikdo nesmí otevřít dveře skříně'je zákaz, kterému žádné sedmileté dítě nerozumí. Musíte přemýšlet a rozdělit to do několika jednodušších zákazů jako: "Nikdo, Jasoni, ať se děje, co se děje, i kdyby měl dojem, že zevnitř slyší křik o pomoc, nikdo poslouchás mě dobře, Jasoni neotevře dveře Skříně. Nikdo náhodou neupadne na její kliku tak, že by se otevřely dveře samy od sebe. Nikdo nebude vyhrožovat Bohatuši, že jí ukradne jejího medvídka, když neotevře dveře Skříně. Nikdo nebude stát náhodou poblíž, když najednou odněkud zavane tajemný vítr a rozfoukne dveře dokořán, takže se otevřou jakoby samy od sebe, čestně, úplně samy od sebe. Dál taky nikdo neotevře nebo neudělá nic, co by mohlo otevřít dveře Skříně, ani nepožádá spolužáka, aby otevřel dveře Skříně. A dokonce nebude ani skákat na volném prkně v podlaze, aby se Skříň kolébala a otevřely se dveře, a nebude hledat ani jiný způsob, jak otevřít dveře Skříně. Je to jasné, Jasoni?"

"Takže smyčku," řekla Zuzana.

ANO.

"Dobře, a proč taky nenajdeš nějakou?"

JÁ JSEM POCHMURNÝ ŽNEC. NEMYSLÍM SI, ŽE BY SI LIDÉ PŘÁLI, ABYCH BYL PŘÍLIŠ... KREATIVNÍ. PŘEJÍ SI, ABYCH V PŘÍSLUŠNÉM ČASE VYKONÁVAL ÚKOL, K NĚMUŽ JSEM URČEN, JAK ŽÁDÁ ZVYK A VŽITÁ PRAXE.

"A to tedy znamená... jen tak jezdit?"

ANO.

"A kam?"

KAMKOLIV, MYSLÍM. A PROZATÍM BUDEŠ POTŘEBOVAT TOHLE.

Smrť jí podal přesýpací hodiny.

Byly to velmi speciální hodiny, poněkud větší, než bylo obvyklé. Váhavě je přijala. Vypadaly jako přesýpací hodiny, ale všechna ta droboučká, lesklá zrnéčka, která propadávala středem, byly vteřiny.

"Víš, že tak hrozně nerada dělám... celou tu věc s kosou až do konce," řekla. "Není to právě poslyš, ty jsou nějaké hrozně těžké!"

PATŘÍ LUTZEMU, MNICHU HISTORIE. JE OSM SET LET ROKŮ STARÝ. MÁ UČEDNÍKA. TO JSEM ZJISTIL. JENŽE HO NECÍTÍM, ANI NEVIDÍM. JE TO NAPROSTÝ UNIKÁT. TRUHLÍK TĚ DOVEZE K MNICHOVI A TY NAJDEŠ TOHO MLADÍKA.

"A potom mám udělat co?"

MÁM PODEZŘENÍ, ŽE BUDE POTŘEBOVAT POMOC. AŽ HO NAJDEŠ, TRUHLÍKA PUSŤ. NEMĚL BYCH NA ČEM JET.

Zuzaně se chvilku pohybovaly rty, až se jí myšlenka dohodla s pamětí.

"Abys na něm vyjel?" řekla. "Ty skutečně mluvíš o Apokalypse? To myslíš vážně? Na takové věci přece už nikdo nevěří!"

JÁ ANO.

Zuzaně poklesla čelist. "Ty to chceš vážně udělat? Přestože víš to, co víš?"
Smrť pohladil Truhlíka po nozdrách.
ANO, přikývl.
Zuzana vrhla na svého dědečka kosý pohled.
"Tak počkej, v tom bude nějaký fígl, že...? Ty máš něco za lubem a nechceš to říct ani mně, že je to tak? Nechceš přece doopravdy čekat, až skončí svět, a potom to ještě oslavit, že ne?"
MY VYJEDEME.
"Ne!"
NEMŮŽEŠ PŘIKÁZAT ŘEKÁM, ABY PŘESTALY TÉCT. NEMŮŽEŠ PŘIKÁZAT SLUNCI, ABY PŘESTALO SVÍTIT. NEMŮŽEŠ ŘÍKAT MNĚ, CO BYCH MĚL A NEMĚL DĚLAT.
"Ale to je přece tak " Zuzanin výraz se změnil a Smrť sebou poplašeně trhnul. "Myslela jsem si, že ti na něm záleží!"
VEZMI SI TAKÉ TOHLE.
Aniž chtěla, vzala si Zuzana od svého dědečka i druhé, poněkud menší hodiny.
MOŽNÁ, ŽE S TEBOU BUDE MLUVIT.
"A kdo je tohle?"
PORODNÍ BÁBA, řekl Smrť, A TEĎ... NAJDI SYNA.
Pak zmizel.
Zuzana se podívala na dvoje přesýpací hodiny, které svírala v rukou. Udělal ti to zas! zaječela na sebe v duchu. Ty to přece dělat nemusíš, ty věci můžeš klidně položit na zem a vrátit se do třídy a být docela normální, jenže bohužel víš, že to tak není a on to ví taky
KVÍK?
Krysí Smrť seděl mezi Truhlíkovýma ušima, svíral párátky pramen bílé hřívy a všeobecně budil dojem někoho, kdo už se nemůže dočkat, až se vyrazí na cestu. Zuzana pozvedla ruku, aby ho smetla na zem, ale pak se zarazila. Místo toho do krysích praciček strčila oboje těžké přesýpací hodiny.
"Když už jsi tady, tak buď aspoň užitečný," řekla a chopila se otěží. "Proč já tohle dělám?"
KVÍK.
"Ne, to se mýlíš, vůbec nejsem hodná!"

Tik

Kupodivu, krve bylo poměrně málo. Hlava se odkutálela do sněhu a tělo se pomalu sesulo kupředu.
"Právě jsi zabil " začal Lobsang.
"Okamžik, přerušil ho LuTze. "Teď už každou chvilku..."
"Bezhlavé tělo zmizelo. Klečící yetti obrátil hlavu k LuTzemu, mrkl a řekl: "Tak to trocha ščíplo."
"Omlouvám se."
LuTze se obrátil k Lobsangovi. "Nuže, tohle měj na paměti!" přikazoval. "Pokusí se ti to zmizet ze vzpomínek, ale ty máš trénink. Musíš si pamatovat, že jsi viděl něco, co se nestalo, chápeš? Pamatuj, že když máš hlavu v pořádku, nedá se čas zdaleka tak snadno ohnout, jak si lidé myslí. To je jen taková malá lekce! Viděti je věřit!"
"Jak to udělal!"
"Správná otázka. Dokáží svůj život uložit, oni tomu říkají séfovať, do určitého okamžiku, a když je někdo zabije, tak se do toho okamžiku vrátí," vysvětloval LuTze. "Jak to dělají.... nuže, opat strávil skoro celé jedno desetiletí výzkumy, než se mu to podařilo zjistit. Ne že by tomu někdo jiný dokázal porozumět. Je v tom velké množství kvantové mechaniky." Pak zatáhl ze své nevábně vyhlížející cigarety. "Ale že to musí být nějaké dílo, když tomu nerozumí nikdo jiný."*
"A jak se má opat v poslední době?" zajímal se yetti, který mezitím vstal a zvedl opět oba poutníky.
"Prořezávají se mu zuby."
"Aha. Reinkarnace je pokaždé problém," zabručel yetti a vykročil dlouhými skoky, které hltaly míle.
"Opat říká, že zuby jsou nejhorší. Buď rostou, nebo vypadávají."
"Jak rychle asi jdeme?" rozhlížel se Lobsang.
Yettiho krok se spíše podobal plynulé sérii dlouhých skoků z jedné nohy na druhou. V těch dlouhých nohou bylo tolik síly a pružnosti, že každé došlápnutí bylo cítit jen jako mírné zhoupnutí. Bylo to téměř uklidňující.
"Odhaduju, že děláme takových padesát kilometrů v hodině, přepočítáno na normální čas," odpověděl LuTze. "Odpočiň si. "Někdy kolem rána budeme u Ploskolebčí hory. Skoro celou cestu je to tam z kopce."
"Vrátit se z mrtvých..." mumlal si Lobsang.
"No, ono je to především, jako kdybys nikam neodešel," vysvětloval LuTze. "Nějaký čas jsem je studoval, jenže... podívej, řeknu ti to takhle: pokud to v sobě nemáš dědičně zakódováno, budeš se to muset prostě naučit, a kdo z nás by byl ochoten se vsadit, že se mu to hned napoprvé podaří správně? Je to prostě trochu ošidné."
Tik
Zuzana poznala Lancreské království ze vzduchu malou mísu lesů a polí, usazenou jako hnízdo na okraji hor Beraní hlavy. Našla i domek čarodějky, což nebyla ona napůl zřícená chatrč s křivým krbovým komínem, jak byla namalována ve Zlodolu pohádek a mnoha jiných pohádkových knihách, ale nedávno obílený, čisťoučký domek s novou doškovou střechou a omanikúrovaným trávníkem v předzahrádce.
Kolem malého zahradního jezírka, které by nevadilo ani tomu nejstřízlivějšímu zahradníkovi, stála celá řada figurek trpaslíci, muchomůrky, růžoví zajíčci a kolousci s velkýma očima. Zuzana si zvláště všimla jednoho trpaslíka, který stál na břehu jezírka, a rybař ne, to, co držel v ruce, přece nebyl prut, že ne? Jenže příjemná venkovská stařenka by si přece

nepostavila na zahrádku něco takového, nebo ano? Co?

Zuzana byla dost chytrá, aby domek obešla k zadnímu vchodu, protože čarodějky byly všeobecně alergické na přední dveře. Otevřela jí menší, tlustá, růžolící žena, jejíž malé oči podobné hrozinkám hlásaly: "Jasňačka, to je můj trpajzlík a buďte rádi, že do toho jezírka jenom čurá!"

"Paní Oggová? Porodní bába?"

"Chvilku bylo ticho, než paní Oggová přikývla a odpověděla: "Ano, to jsem já."

"Vy mě neznáte, ale " začala Zuzana a uvědomila si, že jí paní Oggová zírá přes rameno na Truhlíka, který stál u branky. Konec konců, ta žena byla čarodějkou.

"A možná, že vás znám," odpověděla pomalu paní Oggová. "Ale pokud jste toho koně jen ukradla, slečinko, pak si ani nedovedete představit, do jakého maléru jste se namočila."

"Vypůjčila jsem si ho. Majitelem je můj... dědeček."

Další odmlka a bylo velmi nepříjemné, když že se do vás ty rozinkové oči najednou zavrtaly jako dva nebozezy.

"Možná by bylo lepší, kdybyste šla dál."

Vnitřek domku byl stejně zánovní, udržovaný a čistý jako domek sám. Věci se v něm leskly a je třeba říci, že lesknout se opravdu mělo co. Místo bylo svatostánkem špatně, ale s nadšením malovaných hrnečků a talířků s čínskými vzory, které zabíraly kdejaký vodorovný povrch. Zbývající místo zaplňovaly zarámované portréty. Dvě mladé, viditelně usouzené ženy to vše leštily a oprašovaly.

"Mám návštěvu," oznámila jim paní Oggová s kamennou tváří a obě ženy se vytratily s takovým spěchem, že slovo "uprchlý" by možná lépe popisovalo způsob jejich odchodu.

"To byly mé snachy," okomentovala to paní Oggová jednou větou a spustila se do přecpaného ušáku, na němž bylo vidět, že se jí po mnoha letech tvarově přizpůsobil. "Rády chodí pomáhat chuděře staré ženské, která je tady na světě tak opuštěná."

Zuzana přeletěla pohledem obrazy. Jestli to všechno byli rodinní příslušníci, pak paní Oggová velela armádě. Paní Oggová nehnula ani brvou, když viděla, že byla přistižena při do nebe volající lži, a pokračovala: "Sedni si, děvče, a povídej, o co ti jde. Čaj už se vaří."

"Ráda bych se na něco zeptala,"

"To chce většina lidí," přikývla paní Oggová. "A většina z nich při tom taky skončí."

"Ráda bych se něco dozvěděla o jednom... porodu," mířila Zuzana neodbytně svým směrem.

"Ano? Víte, já přivedla na svět kolik stovek dětí. Možná tisíce."

"Řekla bych, že tenhle porod byl dost obtížný."

"To je každý druhý," broukla paní Oggová.

"Tenhle si budete pamatovat. Nevím, jak to začalo, ale skoro bych řekla, že u vás zaklepal nějaký cizinec."

"No a?" Tvář paní Oggové se změnila v kamennou stěnu. Tmavé oči pozorovaly Zuzanu, jako kdyby byla útočící armádou.

"Moc mi nepomáháte, paní Oggová."

"To máte pravdu. Nepomáhám. Víte, já si myslím, že o vás vím, slečinko, ale houby si z vás dělám, abyste rozuměla. Klidně můžete jít a přivést si toho druhého. A nemyslete si, že jsem ho už neviděla, já už byla i u spousty smrtelných loží. Jenže smrtelná postel je většinou veřejná věc, zatímco porod nikoliv. Rozhodně ne, když si to mladá matka nepřeje. Takže i kdybyste přivedla tamtoho, klidně mu plivnu do oka."

"Tohle je velmi důležité, paní Oggová."

"Tak to tedy máte pravdu," pokývala hlavou paní Oggová.

"Nevím, kdy k tomu došlo. Mohlo to být dokonce minulý týden. Čas, je klíčové slovo."

A tady to bylo. Paní Oggová nebyla hráčem pokeru, rozhodně ne v porovnání s někým, jako byla Zuzana. Oči se jí téměř nepozorovatelně stočily stranou.

Židle narazila do zdi, když se paní Oggová pokusila rychle zvednout, ale Zuzana dorazila ke krbu dříve a sebrala z římsy to, co bylo ukryto mezi ostatními ozdobnými předměty.

"Dejte to sem!" vykřikla paní Oggová, ale Zuzana držela tu věc z jejího dosahu. Cítila, jaká je v té věci síla. Zdálo se, že jí pulzuje v ruce.

"Máte nějakou představu o tom, co je to, paní Oggová?" řekla, otevřela ruku a na dlani se jí objevily dvě malé skleněné baňky.

"No, co. Minutka na vajíčka, která nefunguje!" Paní Oggová si sedla do svého křesla tak zprudka, že se její krátké nožky na okamžik zvedly z podlahy.

"Mně to připadá jako den, paní Oggová. Jako jeden den času."

Paní Oggová se podívala na Zuzanu a pak na malé přesýpací hodiny v její ruce.

"Říkala jsem si, že je na nich něco divného," připustila. "Když je obrátíte, písek se nesype, vidíte?"

"To proto, že ten čas zatím nepotřebujete, paní Oggová."

Jak se zdálo, Stařenka Oggová se poněkud uklidnila. Zuzana si znovu připomněla, že jedná s čarodějkou. Ty se dokázaly ovládat.

"Nechala jsem si to, protože to byl dárek," řekla stará paní. "A kromě toho je to taková roztomilá titěrnůstka. Co vlastně znamená nápis na tom podstavečku?"

Zuzana přečetla slova vyrytá do kovového základu hodin. Tempus Redux. ",Navrácený čas'," řekla.

"Hm, to by mohlo být," přikývla paní Oggová. "Ten muž řekl, že mi nahradí můj čas."

"Ten muž...?" nadhodila Zuzana opatrně.

Stařenka Oggová zvedla hlavu a v očích jí zablesklo.

"Nepokoušejte se nade mnou získat nějaké výhody jen proto, že jsem momentálně trochu popletená," vyštěkla. "Stařenku Oggovou nikdo neobejde!"

Zuzana si tu ženu prohlédla znovu, a tentokrát nikoliv líným okem. Zjistila, že skutečně neexistuje možnost, jak paní Oggovou obejít. Ale byla tady jiná možnost. Jít s paní Oggovou. Tahle cesta ovšem vedla přímo srdcem.

"Dítě potřebuje znát své rodiče, paní Oggová," řekla. "A teď víc než kdy předtím. Potřebuje vědět, kdo opravdu je. Bude to pro něj těžké a já mu chci pomoci."

"Proč?"

"Protože si přeju, aby byl někdo pomohl mně."

"Dobrá, ale babicí řemeslo má své povinnosti a závazky," odpověděla Stařenka Oggová. "Nikdy nemluv o tom, co bylo řečeno nebo co jsi viděl. Ne, když si to matka nepřeje."

Čarodějka se nervózně zavrtěla v křesle a tvář jí zrudla. Chce mi to říci, tím si byla Zuzana skoro jistá. Zoufale mi to chce říci. Jenže to musím zahrát tak, aby si to dokázala sama před sebou omluvit.

"Neptám se na jména, paní Oggová, protože předpokládám, že je neznáte," pokračovala.

"To je pravda."

"Ale dítě "

"Podívejte, slečinko, ode mě se čeká, že se nezmíním ani živé duši o tom, že "

"Jestli vám to pomůže, tak já si nejsem tak docela jistá, že jsem obyčejná živá duše," vskočila jí do řeči Zuzana. Pak Stařenku chvilku pozorovala. "Dobrá, já vám rozumím. Musí existovat nějaká pravidla. No... děkuju vám za čas, který jste mi věnovala."

Zuzana vstala a položila zakonzervovaný den na krbovou římsu. Pak vyšla z domku a zavřela za sebou dveře. Truhlík ji čekal u branky. Nasedla a teprve pak zaslechla, jak se za ní otevřely dveře.

"Tak to on řekl taky," řekla paní Oggová, "když mi dal tu minutku na vajíčka. ‚Děkuju vám za čas, který jste mi věnovala,' řekl. Asi byste se měla vrátit, děvenko."

Tik

Smrť našel Nákazu ve špitálu v Čalamádosu. Nákaza miloval špitály. Tam se pro něj vždycky nějaká ta práce našla.

V tomto okamžiku se právě pokoušel strhnout ceduli s nápisem "Myjte si pečlivě ruce" pověšenou nad popraskaným umyvadlem. Zvedl hlavu.

"Jó, to seš ty?" řekl. "Mejdlo? Já jim ukážu mejdlo!"

POSLAL JSEM VÝZVU, řekl Smrť.

"Jo? Aha. To je pravda. Já vím," řekl Nákaza očividně v rozpacích.

MÁŠ POŘÁD JEŠTĚ SVÉHO KONĚ?

"Samozřejmě, ale..."

MĚL JSI KRÁSNÉHO KONĚ.

"Podívej, Smrti, ... mně se to nějak..., podívej, ne že bych nevěděl, co máš na mysli, ale nezlob se na mě..." Nákaza ustoupil stranou, když prošla mezi oběma Přísernými jezdci sestra v bílém oblečení. Nedal si však ujít tu příležitost a dýchl jí do tváře.

"Jen slabá chřipka," omlouval se, když zahlédl Smrťův výraz.

TAKŽE S TEBOU MŮŽEME POČÍTAT, ANO?

"Jakože vyjedeme...?"

ANO.

"Na tu Velikou..."

OČEKÁVÁ SE TO OD NÁS.

"Koho jsi sehnal z ostatních?"

TY JSI PRVNÍ.

"Ehm..."

Smrť si povzdechl. Pochopitelně, že už dlouho předtím, než se objevili lidé, existovala celá řada chorob. Jenže Nákazu stvořili až lidé. Měli ten skvělý dar, sdružovat se do velikých zástupů, strkat nosy do

jedovatých džunglí a kopat studny co možná nejblíže hnojišti. Proto byl Nákaza zčásti lidský a nesl si s sebou část lidských vlastností. Teď měl strach.

AHA, řekl Smrť.

"Podle toho, jak to vykládáš "

MÁŠ STRACH?

"Já... si to rozmyslím."

ANO. JSEM SI JISTÝ, ŽE SI TO ROZMYSLÍŠ.

Tik

Do sklenice paní Oggové zažbluňkala pěkná dávka brandy. Stařenka lahví zamávala neurčitě na Zuzanu a doprovodila to gesto tázavým pohledem.

"Ne, děkuju vám."

"Jak chcete. Jak chcete." Stařenka Oggová odložila láhev stranou a upila ze sklenice brandy, jako by to bylo pivo.

"Zaklepal tady nějaký mužský," řekla. "Během mého života přišel třikrát. Naposled to bylo, hm, asi před deseti dny. Pokaždé ten samý mužský. Potřeboval porodní bábu "

"Před deseti dny?" pozvedla obočí Zuzana. "Ale tomu, co já... je přinejmenším šestná" Zarazila se.

"Aha, došlo vám to," řekla paní Oggová. "Vidím, že jste velmi bystrá. Čas pro něj vůbec nic neznamenal. Chtěl tu nejlepší porodní bábu. A mně to připadalo, že se dozvěděl o mně, ale zmýlil se v datu, stejně jako vy nebo já bychom se zmýlily ve dveřích. Chápete, co tím myslím?"

"Lépe, než byste si myslela," řekla Zuzana.

"Potřetí," další pořádný lok brandy "byl tak trochu mimo sebe," pokračovala paní Oggová. "Podle toho jsem poznala, že je to mužský, bez ohledu na to, co se potom stalo. Panika s ním lomcovala, abych vám řekla pravdu. Těhotní otcové často panikaří. Vyrukoval na mě, že mám jít okamžitě s ním a že nezbývá absolutně žádný čas. Přitom měl k dispozici všechen čas na světě, ale myslel zmateně, on totiž skoro žádný chlap, když to přijde, nemyslí logicky. Zpanikaří, protože to, co se děje, už není z jeho světa."

"A co se stalo potom?" zajímala se Zuzana.

"Dovedl mě... jak bych to řekla... k něčemu jako starý kočár a odvezl mě..." Paní Oggová zaváhala. "Víte, v životě jsem viděla hodně podivných věcí, to vám řeknu," sdělila Zuzaně, jako kdyby si připravovala prostor k neuvěřitelnému prohlášení.

"Ráda vám věřím."

"Byl to palác postavený ze skla." Paní Oggová vrhla na Zuzanu pohled, který varoval před jakýmkoliv projevem nedůvěry. Zuzana se rozhodla, že věci trochu popožene.

"Paní Oggová, jedna z prvních vzpomínek mého života je, že krmím Bledého koně.* Víte, co myslím? Toho, co stojí venku. Koně, který patří Smrťovi. Jmenuje se Truhlík. Takže neváhejte. Neexistuje prakticky hranice věcí, které bych považovala za nenormální."

"Byla tam žena... tedy přesněji řečeno, nakonec se tam objevila žena," pokračovala čarodějka. "Dokážete si představit někoho, kdo vybuchl a změnil se v milión kousků? Ano. Předpokládám, že vy to dokážete. Takže si představte, že se to stalo obráceně. Je tam mlha, ta se najednou začne shromažďovat v jednom místě a najednou húúššš a je tam ženská. A pak najednou húúššš, a je z ní zase mlha. A celou tu dobu ten podivný zvuk..." Paní Oggová přejela prstem po okraji sklenice s brandy, která vydala táhlý tón.

"Takže ta žena se... neustále zhmotňovala a zase mizela? Proč?"

"Samozřejmě protože měla strach! Byla to prvorodička, chápete?" usmála se paní Oggová. "Tedy já s tím nikdy v tomhle směru potíže neměla, ale byla jsem u porodů, kdy to byla pro děvče první zkušenost a hodně jich bylo vyděšených k smrti, a když pak přišlo na to opravdu zatlačit, pokud mi rozumíte, křičely a proklínaly otce a bylo jasné, že by daly všechno za to, aby v té chvíli byly někde úplně jinde. No a tahle dáma mohla být někde jinde. Jak se ukázalo, byly bychom pěkně v pytli, kdyby nebylo toho mužského."

"Toho, co vás tam přivezl?"

"Byl to nějaký cizinec, víte? Jako kdyby byl odněkud od Středu, rozumíte mi? Hlavu jak koleno. Vzpomínám, že jsem si pomyslela ‚Vypadáte jako mladík, pane, ale zároveň vypadáte, jako když tak vypadáte už pěknou řádku let, pokud si můžu tipnout.' Normálně bych tam žádného mužského nenechala, ale on si k ní sedl a mluvil na ni tou svou cizozemskou hatmatilkou a zpíval jí písničky a krátké verše a uklidňoval ji a ona se vrátila, zhmotnila se z čirého vzduchu, a já byla připravená a pak to šlo raz, dva, teď hotovo. A vzápětí zase zmizela. Až na to, že tam pořád byla přítomná, řekla bych. Ve vzduchu."

"A jak vypadala?" naklonila se kupředu Zuzana.

Paní Oggová na ni vrhla Pohled. "Měla byste si uvědomit, jaký mám v tom místě výhled, když sedím," řekla. "Popis, který bych vám mohla poskytnout, není nic, co by se mohlo dát na plakát, jestli chápete. A žádná žena v těchhle chvílích nevypadá příliš hezky. Byla mladá, tmavovlasá "

Paní Oggová si dolila do sklenice brandy, což znamenalo, že odmlka se poněkud protáhla. " a byla taky stará, pokud vám jde o pravdu jako takovou. Ne jako já. Myslím tím opravdu stará."

Pak upřela pohled do ohně. "Stará jako temnota a hvězdy," sdělila plamenům.

"A chlapce pak nechali před Cechem zlodějů," chopila se po chvíli řeči Zuzana, aby přerušila nastalé ticho. "Asi si mysleli, že s takovými dary to pro něj bude procházka rajskou zahradou."

"Chlapec? On? Jak vás to napadlo, že to byl on?"

Tik

Lady LeJeanová byla silná.

Nikdy si neuvědomovala, jak moc jsou lidé kontrolováni svými těly. Ta věc je obtěžovala ve dne v noci. Pořád tomu bylo moc horko nebo moc zima, bylo příliš plné nebo příliš prázdné, příliš unavené...

Byla si jistá, že klíčem k tomu všemu je kázeň. Auditoři byli nesmrtelní. Jestliže nedokáže svému tělu říct, co má dělat, vůbec si tělo nezasloužila. Těla byla hlavní lidskou slabinou.

A taky smysly. Auditoři měli stovky smyslů, protože bylo třeba osvědčit a zaznamenat každý možný aspekt a fenomén věcí. A ona jich teď dokázala najít jen pět! S pěti by mělo být snadné si poradit. Jenže ony byly napojeny přímo na zbytek těla! A nedodávaly jen informace, ale měly své vlastní požadavky!

Prošla kolem stánku, kde se prodávalo pečené maso, a ústa jí začala slinit! Smysl zvaný čich se dožadoval toho, aby tělo jedlo, aniž se přitom radil s mozkem! Ale to ještě nebylo nejhorší! Mozek sám si sám myslel!

To na tom bylo nejtěžší. Ten sáček vlhké tkáně za očima pracoval nezávisle na svém majiteli. Přijímal informace od smyslů a konfrontoval je s pamětí a danými nabídkami. Někdy jeho skryté části musely doslova svést boj o kontrolu nad ústy! Lidé nebyli individuálové, byli, každý sám o sobě, celou sněmovnou!

Někteří členové sněmovny byli tmaví a rudí a naprosto necivilizovaní. Připojili se k mozku ještě dlouho před civilizací, někteří z nich vylezli na palubu dokonce ještě před polidštěním. A ten kousek, který obstarával základní myšlení, musel v temnotách mozku bojovat o to, aby měl rozhodující hlas!

Po několika týdnech, které strávila v lidské podobě, měla entita, která se nazývala lady LeJeanová, vážné potíže.

Tak například jídlo. Auditoři nejedli. Věděli, že slabé životní formy musí požírat jedna druhou, aby tak získaly energii a materiál nutný k výstavbě těla. Ten proces byl až neuvěřitelně neefektivní a lady se pokusila získat výživné látky přímo ze vzduchu. Fungovalo to, ale ta činnost byla... jak že znělo to slovo? Ach ano... nepřirozená.

Kromě toho část mozku nevěřila, že dostává potravu, a trvala na tom, že má hlad. Tohle neustálé obtěžování jí rušilo myšlenkové procesy, a tak, navzdory všemu, se musela vypořádat s celou, nuže ano, s celou tou záležitostí kolem tělesných otvorů.

Auditoři o nich věděli už dlouho. Jak se zdálo, lidské tělo jich mělo osm. Jeden podle všeho nefungoval a ostatní zřejmě byly multifunkční, i když bylo velmi překvapivé, že ušima se dalo dělat jen jedno.

Včera tedy zkusila kousek suché topinky.

Byl to ten nejhorší zážitek celé její existence.

Byl to ten nejsilnější zážitek její existence.

Bylo to také něco úplně jiného. Pokud dobře rozuměla lidskému jazyku, pak to bylo příjemné.

Zdálo se, že lidský smysl chuť byl úplné jiný než podobný smysl, jaký zaměstnávali Auditoři. Ten byl přesný, dávkovaný a analytický. Lidský smysl chuť to bylo, jako když vám v ústech vybuchl celý svět. Celou půlhodinu pozorovala ohňostroj, který se jí rozpoutal v hlavě, než se vzpamatovala a polkla.

Jak mohou lidé něco takového přežít?

Fascinovaly ji umělecké galerie. Bylo jasné, že někteří lidé dovedli zachytit realitu tak, že byla ještě reálnější a doslova promlouvala k tomu, kdo se díval, zapékala se mu do mozku..., ale co mohlo být víc než vědomí, že sebevětší umělecký génius si musí do hlavy strkat směsici cizích substancí, aby zůstal naživu? Mohlo by to být tím, že na to byli lidé zvyklí? A to byl jen začátek...

Čím dříve budou ty hodiny hotovy, tím lépe! Druhu tak bláznivému, jako jsou lidé, by se nemělo povolit přežít. Teď navštěvovala hodináře a jeho odporného sluhu každý den a snažila se jim pomoci, jak jen se odvážila, ale jak se zdálo, vždycky jim chyběl do dokončení celého díla jeden jediný důležitý krok

Úžasné! Dokázala dokonce sama sobě lhát! Protože ten druhý hlásek v její hlavě, ten který byl členem temného klubu, říkal: "Vždyť ty jim nepomáháš, že ne? Kradeš jim kousky a jiné ničíš... a vracíš se tam každý den kvůli tomu, jak se na tebe dívá, že je to pravda...?"

Části oné vnitřní sněmovny, které byly tak staré, že ani neměly hlasy, jen přímou kontrolu nad tělem, se do toho v tomhle místě pokoušely plést. A ona se pokoušela vyhnat je z hlavy.

A teď se měla postavit před ostatní Auditory. Budou přesní.

Sebrala se. Nedávno jí začala bez zjevné příčiny téct z očí voda. Udělala si s vlasy, co šlo, a pak se přesunula do velkého salonu.

Vzduch už začínala plnit šeď. V tomhle prostoru nebylo místo pro mnoho Auditorů, ale na tom v podstatě nezáleželo. Jeden dokázal a mohl mluvit za všechny.

Když se jich devět zjevilo, přistihla se lady LeJeanová, že jí tělo automaticky zvedá koutky úst vzhůru v grimase, jíž lidé říkali úsměv. Devět bylo třikrát tři a Auditoři milovali trojky. Dva vždycky hlídali toho třetího. Každí dva hlídali každého třetího. Nevěřili si mezi sebou, řekl jeden z hlasů v její hlavě. A ten první přerušil druhý hlas: To my, my nevěříme jeden druhému. A pak si pomyslela: ano přesně to je ono, my, ne oni. Musím si pamatovat, že já jsem my.

Auditor řekl, Proč nedošlo k žádnému pokroku ?

Tělo spustilo koutky úst dolů.

"Došlo k drobným potížím kolem přesnosti a souososti," sdělila mu lady LeJeanová. Zjistila, že se jí ruce pomalu třou jedna druhou, a přemýšlela proč. Neřekla jim, aby to dělaly.

Auditoři nikdy nepotřebovali jazyk těla, a proto mu nerozuměli.

Jeden řekl, Jaká je podstata ?

Ale do řeči mu vskočil jiný. Proč bydlíš v téhle budově? Hlas byl plný podezření.

"Tělo chce občas dělat věci, které se na ulici dělat nedají," odpověděla lady LeJeanová, a protože se mezitím naučila alespoň částečně znát AnkhMorpork, dodala: "Alespoň na většině ulic ne. Kromě toho se obávám, že sluha toho hodináře má nějaké podezření. Povolila jsem tělu, aby se poddalo přitažlivosti, protože je na to stavěné. Je to výhodné, budit dojem lidskosti."

Jeden, a byl to ten samý, řekl, A co má být tohle?

Všiml si barev a malířského stojanu. Lady LeJeanová si teď zoufale přála, aby ji napadlo někam je uklidit.

Ten jeden řekl, Ty vytváříš představy pigmenty?

"Ano, ale obávám se, že velmi špatně."

Jeden řekl, A proč.

"Chtěla jsem zjistit, jak to lidé dělají."

Jeden řekl, To je jednoduché, oko přijme vstupní informaci a ruka ji s pomocí barvy přenese na papír.

"To jsem si také myslela, ale jak se zdá, je to mnohem složitější "

Ten jeden, který přišel s otázkou o malování, se odvznášel k jednomu křeslu a řekl, A co je tohle?

"To je kočka. Přišla. Nezdá se, že by chtěla odejít."

Kočka zrzavý kocour rváč potřásl nakousnutým uchem a stočil se do pevnějšího klubíčka. Cokoliv, co dokázalo přežít v ankhmorporských "uličkách, kde se potulovali opuštění bahenní dráčkové, psí smečky a agenti Cechu

koželuhů a kožešníků, nemělo zapotřebí otevírat ani jedno oko kvůli několika poletujícím nočním košilím. Ten, který teď začínal lézt lady LeJeanové na nervy, řekl, A důvod její přítomnosti?

"Jak se zdá, toleruje přítomnost lid... tedy i zdánlivých lidí, a oplátkou nežádá nic než potravu, vodu, přístřeší a trochu pohodlí," odpověděla lady LeJeanová. "To mě zajímá. Důvodem našeho bytí je učit se, a proto jsem, jak vidíte, začala." Doufala, že jim to zní líp než jí.

Jeden řekl, Kdy bude ten problém s hodinami, o němž jsi mluvil, vyřešen?

"Och, myslím, že brzo, opravdu brzo."

Ten jeden, který už začínal lady LeJeanovou děsit, řekl, Přemýšlíme o jedné věci: Je možné, že bys nějakým způsobem zpomalovala celou tu práci?

Lady LeJeanová ucítila lechtání na čele. Co se to děje?

"To ne! Proč bych měla tu práci zpomalovat? To by bylo maximálně nelogické!"

Jeden řekl, Hmm.

Žádný Auditor neřekne "hmm" jen tak náhodou. "Hmm" mělo naprosto přesný význam.

Pak pokračoval, Vylučuješ vlhkost čelem.

"Ano, to je záležitost těla."

Jeden řekl, Ano. A i to mělo velmi konkrétní a zlověstný význam.

Jeden řekl, Napadlo nás, jestli příliš dlouhý pobyt v těle nerozpouští pevná předsevzetí.

"Bohužel, i to je záležitost těla. Mozek je velmi nedokonalý nástroj," lady LeJeanová se konečně trochu sebrala.

Jeden řekl, Ano.

Další řekl, Když voda naplní džbán, vezme na sebe tvar džbánu. Ale voda přitom není džbán a džbán nemá kromě tvaru nic společného s vodou.

"Jistě," přikývla lady LeJeanová. A hluboko uvnitř i když si neuvědomovala, že myslí se jí v hlavě, v temnotě za očima, objevila myšlenka, která říkala: Jsme nejhloupější tvorové v celém vesmíru.

Jeden řekl, Není dobře jednat samostatně.

"To je pravda," přikývla a objevila se jiná myšlenka: Teď v tom lítám.

Jeden řekl, A proto budeš mít společníky. Jeden by nikdy neměl být sám. Společně budou vaše pevná předsevzetí ještě pevnější.

Ve vzduchu začala světélkovat zrnka prachu.

Tělo lady LeJeanové automaticky ustoupilo, a když viděla, co vzniká, ustoupilo podruhé. Viděla už lidi ve všech stadiích života a smrti, ale pozorovat, jak ze syrových materiálů vzniká lidské tělo, zvláště když máte momentálně také takové, bylo výjimečně zneklidňující. To byl jeden z těch okamžiků, kdy tělo myslelo žaludkem a ten mu říkal, že by mělo zvracet.

Postupně na sebe vzalo tvar šest postav, ty pak zamrkaly a otevřely oči. Byli z nich tři muži a tři ženy. Byli oblečeni do ekvivalentu auditorských rób v lidské velikosti.

Ostatní Auditoři se stáhli zpět, ale jeden řekl, Doprovodí tě k hodináři a všechno se dnes rozřeší. Nebudou ani dýchat, ani jíst.

Pch! Ozval se jeden z těch malých hlásků, které vytvářely myšlenky lady LeJeanové.

Jedna z postav náhle něco zamumlala.

"Tělo bude dýchat," oznámila jim lady LeJeanová. "Nedokážete ho přesvědčit, že nepotřebuje vzduch."

Kolem zaznělo několik zvuků, jaké vydávají jen lidé, kteří se dusí.

"Vy si myslíte, ano, vyměníme nezbytně potřebné materiály s okolním prostředím, a to je zčásti pravda," pokračovala. "Jenže tělo to neví. Myslí si, že umírá. Nechtě ho dýchat."

Ozvala se řada zalapání po dechu.

"Za chvilku se budete cítit mnohem líp," pokračovala lady a byla fascinována, když jeden z jejích vnitřních hlásků prohlásil: Vidíš, to jsou tví žalářníci, ale ty už jsi silnější než oni.

Jedna z postav si neohrabanou rukou ohmatala obličej. "Na koho to mluvíš svými ústy?"

"Na vás," odpověděla lady LeJeanová.

"Na nás?"

"Víte, to bude potřebovat krátké vysvětlení, protože"

"Ne," řekl Auditor. "Tím směrem leží nebezpečí.

Obáváme se, že tělo si vynucuje na mozku kompromisy myšlení. Ničí vina. Je to prostě... selhání. Doprovodíme tě k hodináři. Uděláme to hned."

"Ne v těchto šatech," zavrtěla hlavou lady LeJeanová. "Vyděsili byste ho. Mohlo by to vést ke zkratovým činům."

Nastal okamžik ticha. Auditoři z masa a kostí se po sobě rozhlíželi s beznadějnými výrazy.

"Musíte hovořit ústy," oznámila jim lady LeJeanová. "Myšlenky zůstávají uvnitř v hlavě."

Jeden řekl, "Co je špatné na těch šatech? Je to jednoduchý tvar, jaký najdete v mnoha lidských kulturách."

Lady LeJeanová přešla k oknu. "Vidíte ty lidi tam dole?" zeptala se. "Musíte se obléci podle městské módy."

Auditoři to tedy neochotně provedli, a přestože si uchovali svou šedivost, pořídili si šaty, kterých by si na ulici pravděpodobně nikdo nevšiml. Alespoň ve většině případů.

"Jen ti, kdo jsou ženy, by měli být oblečeni v šatech se sukní," upozorňovala lady LeJeanová.

Vznášející se šedý stín řekl, Varování! Nebezpečí! Ten jeden, který si říká lady LeJeanová, by mohl dávat nesprávné informace. Varování!

"Rozumíme," řekl jeden z vtělených. "Známe cestu. Povedeme."

Pak narazil do dveří.

Auditoři se chvilku mačkali kolem dveří a pak se jeden z nich obrátil k lady LeJeanové. Usmála se.

"Klika!" řekla.

Auditor se obrátil zpět ke dveřím a chvíli zíral na kulatou kliku. Pak si změřil dveře shora dolů. Proměnily se v prach.

"Klikou to bylo jednodušší," upozornila lady LeJeanová.

Tik

Kolem Středu jsou hory skutečně obrovské. Ale ty, které se tyčily kolem chrámu, nebyly ani všechny pojmenovány, jednoduše proto, že jich bylo příliš mnoho. Jen bohové měli dost času pojmenovat všechny ty oblázky na plážích, jenže ti zas neměli potřebnou trpělivost.

Ploskolebčí hora byla dost malá, ale dost velká na to, aby jí dali jméno.

Lobsang se probudil a spatřil její zakřivený vrchol, který se tyčil vysoko nad vrcholky ostatních místních hor a jasně se odrážel proti nebi, zrůžovělému východem slunce.

Občas bohové neměli žádný vkus. Dovolili, aby ten či onen východ či zápas slunce proběhl v podivných odstínech růžové, žluté, fialové a modré, jež by každý profesionální malíř odmítl jako výplod divoké fantazie nějakého ubohého amatéra, který v životě východ slunce neviděl. Tohle byl přesně takový východ slunce. Byl to onen východ slunce, kdy člověk vstane, podívá se na oblohu a řekne: "Ne, žádný skutečný východ slunce nemůže být růžový jako výbava na chirurgickém oddělení."

Nicméně to bylo krásné.*

Lobsang byl napůl zahrabán v hromadě suchého kapradí. Po yettim nebylo ani stopy.

Tady bylo jaro. Tu a tam pořád ještě ležel sníh, ale mezi bílými pruhy se táhly pásy holé země, některé už dokonce s náznakem zeleně. Rozhlédl se kolem a všiml si, že stromy mají nalité pupence.

LuTze stál opodál a vzhlížel do větví stromu. Když se k němu Lobsang přiblížil, ani neotočil hlavu.

"Kde je yetti?"

"On už dál než sem nepůjde. Nemůžeš chtít po yettim, aby opustil sníh," zašeptal.

"Aha," zašeptal Lobsang,. "A... hm... proč šeptáme?"

"Podívej se na toho ptáčka."

Seděl na větvi nedaleko vidlicového dělení stromu, vedle něčeho, co se podobalo ptačí budce, a ozobával plochý kousek dřeva zhruba kruhového tvaru.

"To asi opravuje staré hnízdo," zašeptal LuTze. "Tak daleko se ještě letos na jaře dostat nemohla."

"Mně to připadá jako nějaká stará krabice nebo skříňka," podotkl Lobsang. Přimhouřil oči, aby lépe viděl. "Nejsou to náhodou... staré hodiny?" dodal.

"Podívej, co to ten pták oždibuje," upozornil ho LuTze.

"No... vypadá to jako hrubě vyrobené ozubené kolečko? Ale proč?"

"Dobré oko. Tohle, chlapče, je Hodinová kukačka. Podle toho, jak vypadá, tak mladá a pokouší se postavit hnízdo, které by přilákalo samečka. Moc velkou šanci ale vidíš? Všechna čísla jsou přeházená a ručičky umístila docela špatně."

"Pták, který staví hodiny? A já myslel, že hodinová kukačka je ten dřevěný ptáček, který vždycky vyleze že dvířek v těch dřevěných hodinách a "

"A kde asi myslíš, že lidé na ten nápad přišli?"

"Ale to je přímo zázračné!"

"Proč to?" usmál se LuTze. "Ty hodiny většinou nejdou déle než půl hodiny, jsou velmi nepřesné, a ubozí hloupí samečkové se můžou strhat, jak se pokoušejí je udržet natažené."

"Ale i přesto "

"Všechno se někde někdy stane, předpokládám," řekl LuTze. "Nemá cenu dělat kvůli tomu takový rozruch. Nezbylo ti něco k jídlu?"

"Bohužel, dojedli jsme ho včera," zavrtěl hlavou Lobsang. Pak ale s nadějí v hlase dodal: "Ehm... tedy, já slyšel, že opravdu vzdělaní mniši dokážou žít z životní síly... ehm, obsažené ve vzduchu..."

"Možná na planetě Uzenka, tam snad," ušklíbl se LuTze. "Ne, ne, my teď obejdeme Ploskolebčí horu a najdeme si něco v údolích na druhé straně. Pojď, nemáme mnoho času."

Ale dost času na to, abychom se zdržovali pozorováním nějakého ptáka, pomyslel si Lobsang, když zase dovolil, aby se svět kolem něj změnil v modrou rozmazanou čmouhu, a ta myšlenka ho uklidnila.

Bylo snazší se pohybovat po zemi, na níž neležel sníh, zvláště když se mu ve většině případů podařilo vyhnout onomu podivnému odporu, který byl způsoben křovím a vysokou travou. LuTze kráčel vepředu a proti rozmazané krajině vypadal velmi barevně a téměř neskutečně.

Prošli kolem vchodu do trpasličích dolů, ale nahoře nad zemí nikoho nezahlédli. Lobsang byl rád. Ty sochy, které včera viděl ve vesnici, nebyly mrtvé, to dobře věděl, jen jednoduše ztuhlé v jiné rychlosti času. LuTze mu zakázal se k nim přibližovat, ale zbytečně se unavoval. Přiblížit se k některé z oněch živých soch bylo nepříjemné až odpudivé. A ještě se to zhoršovalo, když jste si všimli, že se sochy pomalu, velmi pomaličku, ale přece jen pohybují...

Slunce se sotva zvedlo nad obzor, když prošli teplejšími lesy na středové straně hory. Tady měla krajina mnohem civilizovanější ráz. Byly to spíše zalesněné pahorky než prales. Stezka zvěře, po níž se ubírali, křižovala potok v místě, kde už bylo vidět stopy vozových kol, staré, ale stále ještě nezarostlé travou.

Když přešli potok, Lobsang se ohlédl a pozoroval, jak voda pomalu smývá stopy, které nechali v jemném písku na dně.

Byl vycvičen v plátkování času nahoře v krajích věčného sněhu, ve sněžných polích nad údolím, ostatně jako všichni novicové. To proto, aby náhodou nepřišli k úrazu, tak to alespoň říkali mniši, i když už jim žádný neřekl, jaký

úraz by to mohl být. Tohle bylo poprvé, kdy Lobsang plátkoval ve volné krajině mimo klášter.

Bylo to prostě úžasné! Na obloze zpívali ptáci. Někteří z předčasně vzbuzených čmeláků už se vznášeli nad prvními květinami. Svět byl křišťál vytvořený z žijících součástí.

Lobsang zpomalil poblíž skupinky jelenů, kteří okusovali trávu, a díval se, jak se oči toho nejbližšího začaly s téměř geologickou pomalostí stáčet jeho směrem a svaly pod kůží se začaly napínat v předehře k útěku...

"Čas na to, abychom si udělali teplo pod nosem," hlásil LuTze.

Svět kolem Lobsanga se začal zrychlovat. Jeleni se dali na útěk a s nimi uprchlo i kouzlo okamžiku.

"Co je to teplo pod nosem?" podíval se na stařík Lobsang. Byl popuzený. Ten tichý pomalý svět se mu moc Ubil.

"Byl jsi někdy na Čtyřixu?"

"Nebyl, ale u Hroznové party je nějaký barman, který prý je odtamtud."

LuTze si zapálil jednu ze svých hubených cigaret.

"To nic neznamená," potřásl hlavou. "Barmani skoro všude jsou odtamtud. Zvláštní země. Obrovský zdroj času přímo uprostřed. Pak se nějak doopravdy pomíchal čas a prostor. To bude asi vším tím pivem. Tak a teď vidíš ten kraj tam dole?"

Na jedné straně mýtiny zem příkře klesala a dole se zelenaly koruny stromů a pod nimi bylo vidět sešívanou pokrývku polí a luk namačkaných do volného místa mezi horami. V dálce se táhla dlouhá a hluboká roklina a Lobsang měl dojem, že přes ni vede most.

"Nevypadá to ani tak moc jako krajina, spíš jako police nebo římsa."

"Je to kraj čarodějek," oznámil mu LuTze. "A my si tady půjčíme koště. To je nejrychlejší způsob, jak se dostat do AnkhMorporku. Jediná možnost, jak cestovat."

"A není to... zasahování do historie? Víte, co myslím? Mně říkali, že jsou jisté věci, které se dají snést nahoře v údolích, ale tady dole ve světě..."

"Ne, ono to je skutečně přísně zakázáno," přikyvoval LuTze, "protože je to zasahování do historie. Musíš si svou čarodějku velmi pečlivě vybírat. Některé z nich jsou vážně neobyčejně mazané." Pak zachytil Lobsangův výraz. "Podívej, proto tady pravidla jsou, chápeš? Aby sis všechno pořádně rozmyslel, než je porušíš!"

"Jenže "

LuTze si povzdechl a odhodil špačka cigarety. "Pozorují nás," zabručel.

Lobsang se otočil kolem dokola. Viděl jen stromy a hmyz, pobzukující v ranním slunci.

"Támhle nahoře," upozornil ho LuTze.

Na pahýlu zlomené borovice, která padla za oběť některé z četných sněhových bouří, seděl havran. Díval se, jak ho sledují.

"Krák?" řekl.

"Vždyť je to jen havran," ušklíbl se Lobsang. "Tady v údolí jich musí být stovky."

"Pozoroval nás ve chvíli, kdy jsme zastavili tam nahoře."

"Všude v horách žijí havrani, Metaři!"

"Pak když jsme se setkali s yettim," trval LuTze na svém.

"No, tak tím je to jasné. Je to shoda okolností. Žádný havran se nedokáže pohybovat tak rychle."

"Třeba je to zvláštní havran," vrtěl hlavou LuTze. "Každopádně to není žádný z našich horských havranů. To je havran z nížin. Horští havrani nekrákají. Ti skřípou. Mě by vážně zajímalo, proč se o nás tak zajímá."

"Není to trochu... zvláštní, trpět představou, že nás sleduje pták?" podíval se Lobsang na LuTzeho.

"Až budeš tak starý jako já, taky si budeš všímat věcí na obloze," odpověděl mu LuTze. Pak pokrčil rameny. "Začneš si totiž dělat starosti, aby to nebyli supi."

Propadli se do času a zmizeli.

Havran si načechral peří.

"Krák?" prohlásil a dodal: "Sakra!"

Tik

Lobsang zašmátral pod doškovým převisem střechy a jeho prsty se sevřely na štětinách koštěte, které bylo zastrčeno za trámky.

"To mi připadá hodně jako krádež," prohlásil, když mu LuTze pomáhal dolů.

"Ne, to tedy není krádež," odpověděl Metař, uchopil koště a podíval se po jeho délce, aby zjistil případná zakřivení. "A já ti hned řeknu, proč ne. Až vyřídíme, co potřebujeme, šoupneme ho na zpáteční cestě tam, kde bylo, a ona ani nebude vědět, že jsme si ho půjčili... a jestli se nám to vyřídit nepodaří, tak... už taky nebude vědět, že bylo pryč. Tedy musím ti říct, že se ty čarodějky o košťata zrovna zvlášť nestarají. Podívej se na ty štětiny! Já bych takové koště nepoužil ani k tomu, abych s ním vyčistil jezírko! No, dobrá... takže zpátky do normálního času, mládenče. Nerad bych pilotoval tuhle věcičku a přitom plátkoval."

Obkročil násadu koštěte a sevřel ji oběma rukama. Koště se mírně pozvedlo.

"No, alespoň má slušnou nosnost. Můžeš si sednout pohodlně dozadu. Pořádně se chyť tyče nebo mě, a hlavně se dobře zabal do svého roucha, protože na těchhle věcičkách po čertech profukuje."

Lobsang se opatrně uvelebil za LuTzeho a koště se zvedlo. Ve chvíli, kdy se ocitlo ve výši nižších větví na mýtině, ocitl se LuTze ve výši havranových očí.

Pták nejistě poposedal sem a tam a stejně tak nakláněl hlavu, jak se na něj pokoušel zaostřit obě oči najednou.

"Tak teď jsem zvědavý, jestli budeš krákorat, nebo skřípat," řekl LuTze hlavně pro sebe.

"Krák," odpověděl mu havran.

"Takže ty v žádném případě nejsi ten havran, kterého jsme zahlédli na druhé straně hor."

"Já? Božíčku, ani nápad," odpověděl havran. "Tady se hlavně kráká, to je pravda."
"Jen se tak ptám."
Koště se rychle zvedalo do výše a pak zamířilo směrem na Střed.
Havran si načechral peří a zamrkal.
"K sakru!" ulevil si. Pak obešel kmen stromu k místu, kde seděl krysí Smrť.
KVÍK?
"Podívej, jestli chceš, abych pro tebe pracoval jako tajný agent, musíš mi někde sehnat nějakou ornitologickou knihu, rozumíš?" prohlásil Jářku. "A teď na cestu, nebo je už nedohoníme!"

Tik

Hladomora našel Smrť v rybí restauraci v Genově. Seděl v boxu, který měl sám pro sebe, a pojídal kachnu se špinavou rýží.
"Hm," zabručel Hlad. "To jsi ty?"
ANO. MUSÍME VYJET. JISTĚ JSI DOSTAL MŮJ VZKAZ.
"Půjč si někde židli," zasykl Hlad. "Dělají tady moc dobré krokodýlí klobásky."
ŘEKL JSEM, ŽE MUSÍME JET.
"A proč?"
Smrť si sedl a celou záležitost vysvětloval. Hlad mu naslouchal, ale ani na okamžik při tom nepřestal jíst.
"Aha," zabručel nakonec. "Díky, ale myslím si, že tentokrát budu pauzírovat."
BUDEŠ PAUZÍROVAT? VŽDYŤ JSI JEZDEC!
"No jistě! Vždyť co jiného bych asi měl dělat?"
COŽE?
"Jak se zdá, nehraje v tom hlad nikde žádnou roli. Že by nedostatek potravy per se? Jako takový?"
NO, TO NE. NE JAKO TAKOVÝ, ALE
"No, takže bych se tam vyskytoval jen jako figura, která by tu a tam na někoho zamávala. Ne děkuji pěkně."
ALE JEZDIL JSI S NÁMI VŽDYCKY, obvinil ho Smrť.
Hlad ledabyle zamával ve vzduchu napůl ohlodanou kostí. "Dneska máme lepší apokalypsy," zahuhlal plnými ústy a začal kost okusovat. "Do těch se alespoň dají zatnout zuby."
ALE TOHLE JE PŘECE KONEC SVĚTA!
Hlad odstrčil svůj talíř stranou a otevřel jídelní lístek. "Existuje spousta jiných světů," zabručel. "Jsi příliš sentimentální, Smrti. Vždycky jsem to říkal."
Smrť se narovnal. I Hlad stvořili lidé! No ano, vždycky byla sucha a kobylky, ale pro opravdu kvalitní hladomor, na to, aby se úrodná zem, plodný úval, změnil v prašnou, pustou a vyprahlou mísu, je třeba hlouposti, bezohlednosti a chamtivosti tedy člověka. Hlad byl nadutý.
OMLOUVÁM SE, řekl Smrť, ŽE JSEM VSTOUPIL DO TVÉHO ČASU.
Vyšel ven na přeplněnou ulici, a byl úplně sám.

Koště se v letu zhouplo dolů k pláním, ale pak se vyrovnalo ve výši několika set stop nad zemí.
"Už jsme na cestě!" vykřikl LuTze, který seděl vepředu.
Lobsang se díval dolů na štíhlou dřevěnou věž, ověšenou zvláštními dřevěnými krabicemi. V dálce bylo vidět další, která vypadala v ranním kouřmu jako párátko.
"Semafory!" zvolal nadšeně LuTze. "Už jsi je někdy viděl?"
"Jenom ve městě," odpovídal Lobsang také křikem do vzduchu, který mu hučel kolem obličeje.
"To je hlavní meziměstské vedení!" informoval ho LuTze. "Míří jako šíp přímo až do města. Stačí ho jen sledovat."
Lobsang se držel jako klíště. Na zemi pod nimi už nějakou dobu neležel žádný sníh a zdálo se, že jaro tady dost pokročilo. A proto taky bylo nesprávné, že tady, mnohem blíže ke slunci, byl vzduch kousavý a rychlost jejich cesty je halila vzduchem téměř mrazivým.
"Tady je ale pěkně zima!"
"To ano. Vyprávěl jsem ti o dvojité kombinaci?"
"Jo!"
"Mám ve svém vaku jedny náhradní. Až zastavíme, můžeš si je obléct."
"Váš osobní pár, pane?"
"Ano! Druhý nejlepší, ale dokonale udržovaný!"
"Ne, díky."
"Byly pečlivě vyprány!"
"LuTze?"
"Ano?"
"Proč nemůžeme plátkovat, dokud jsme na téhle věci?"
Semaforovou věž už měli daleko za zády. Ta další, ta před nimi, se teď jevila jako tužka. Černé a bílé roletky svítily na slunci.
"Víš, co se stane, když začneš plátkovat čas na magicky poháněném vozidle, které se pohybuje rychlostí vyšší, než je sto kilometrů v hodině?"
"Ne."

"Já taky ne! A nestojím o to to zjistit!"

Tik

Igor otevřel dveře dřív, než na ně dopadlo druhé ťuknutí. Igor mohl dole v základech hradu plnit rakve hlínou, nebo lézt po střeše a upravovat postavení bleskových sběračů, host nikdy nemusel zaklepat po druhé.

"Zdhravím, lhady!" zamumlal a kývl hlavou na pozdrav. Pak se tázavě zadíval na šest postav, které jí stály za zády.

"Přišli jsme se podívat, jak práce pokročila," prohlásila lady LeJeanová.

"A thihle bhánové a dhámy, mhadam?"

"To jsou mí spolupracovníci," odpověděla lady a oplatila Igorovi jeho tázavý pohled upřeným pohledem.

"Khdyž bhudete thak lhaskaví a vsthoupíte, bhodívám se, jhesli je bhán dhoma," řekl Igor, který bral na vědomí zvyk, že dobrý sluha se nevyptává na totožnost nikoho v domě, pokud se onen dotyčný nerozhodne, že svou totožnost prozradí sám.

Vycouval dveřmi do dílny, pak se odšoural do kuchyně, kde Jeremiáš pevnou rukou právě vyléval do odpadu další lžíci medicíny.

"Jhe thady ta žhena," ohlásil Igor, "a bhřivedla si bhrávníky."

Jeremiáš před sebe natáhl ruku s dlaní obrácenou dolů a kriticky se na ni zadíval.

"Vidíš to, Igore?" řekl. "Prosím, jsme téměř před dokončením naší velké práce a já jsem dokonale klidný. Ruku mám tak pevnou, že bys na ní mohl postavit dům."

"Bhrávníky bháne!" upozorňoval znovu Igor a dal tomu slovu zvláštní otáčky.

"A?"

"No, mháme bhořád jheště sbhoustu bheněz," odpověděl Igor s přesvědčením člověka, který neformálním způsobem odčerpal malou, ale ne nezanedbatelnou částku do vlastního váčku.

"A dokončili jsme hodiny," řekl Jeremiáš s pohledem neustále upřeným na svou ruku.

"Mělhi jshme je skhoro dhokončené kholik dní," odpověděl Igor s neskrývaně odmítavým výrazem. "Kdybhy nhebylo jí mhohli jshme chythit tu bhouři, co bhyla bhředevčírem!"

"Kdy bude další?"

Igor zkroutil tvář a několikrát se udeřil dlaní do spánku. "Nhejistá shituace s nhízkou fronthou bhřicházející od hor Bheraní hlavy," odpověděl. "S tím ubhlakaným bhočasím, co thady mháte, vám nhemůžu nic moc shlíbit. Bhch, tam u nás dhoma bhřiletěla bhouře, hned jak zhahlídla, že zhvedáte hrohmosvod. Thakže co chcete, abych udhělal s těmi bhrávníky?"

"Pozvi je, samozřejmě, dál. Nemáme co skrývat."

"Jsthe si jhistý, bháne?" podíval se na něj Igor, jehož taška, ušitá ze silné kobercoviny, se nedala zvednout jednou rukou.

"Prosím, udělej to, Igore."

Zatímco nenaloženě huhlající Igor zmizel směrem ke vchodu, Jeremiáš si přihladil vlasy. Igor vstoupil s návštěvníky.

"Lhady LheJeanová, bháne. A nhějací... dhalší lhidé," ohlásil.

"Je to příjemné vás znovu vidět, madam," rozlil se Jeremiášovi po tváři poněkud křečovitý úsměv. Pak si matně vzpomněl na něco, co kdysi četl. "Nepředstavíte mě svým přátelům?"

Lady LeJeanová na něj vrhla nervózní pohled. No jistě, lidé vždycky chtěli znát jména. A zase se na ni usmíval. Když to dělal, špatně se jí myslelo.

"Pane Jeremiáši, to jsou mí... spolupracovníci," řekla. "Pan Černý, pan Zelený, slečna Hnědá, slečna Bílá, slečna... Žlutá. A pan Modrý."

Jeremiáš natáhl ruku. "Rád vás poznávám," řekl.

Šest párů očí unisono a bez nejmenšího pochopení zíralo na nabízenou ruku.

"Je tady zvykem, že si lidé potřásají rukou," řekla lady.

Opět jako jeden muž šest Auditorů zvedlo ruku před sebe a zakývalo s ní ve vzduchu.

"Potřesou rukou druhé osobě." Vrhla na Jeremiáše úsměv sevřenými rty. "Jsou to cizinci," řekla.

A pak rozeznala paniku v jejich očích, i když oni ještě ne. Dokážeme spočítat počet a určit typy atomů v téhle místnosti, mysleli si. Jak tady může být někdo, komu nerozumíme?

Jeremiášovi se podařilo zachytit jednu rozkývanou ruku do své. "A vy jste pan ?"

Auditor obrátil ustaraný pohled k lady LeJeanové.

"Pan Černý."

"Pokud jsem tomu dobře rozuměl, tak pan Černý jsme byli my," prohlásil druhý Auditor v mužském těle.

"Vy jste pan Zelený."

"Ale my bychom dali přednost být pan Černý. My jsme starší a černá je mnohem důležitější barva. Nepřejeme si být pan Zelený."

"Význam vašich jmen podle mě není nijak důležitý," přerušila je lady LeJeanová. Pak vrhla na Jeremiáše další úsměv. "Jsou to mí účetní," dodala, protože něco v jejím lidském nitru jí říkalo, že tohle prohlášení by mohlo vysvětlit většinu zvláštností.

"Vidíš, Igore, jsou to jen účetní."

Igor udělal obličej. Co se jeho zavazadel týkalo, představovali pro něj účetní pravděpodobně horší novinky než právníci.

"Šedá by byla přijatelná," pokračoval pan Zelený.

"Nicméně jste pan Zelený. My jsme pan Černý. Je to otázka postavení."

"Pokud to tak opravdu je," ozvala se slečna Bílá, "pak bílá má vyšší postavení než černá. Černá je vlastně

nepřítomnost barvy."

"To má skutečně logiku," přikývl pan Černý. "A proto jsme teď pan Bílý. Vy jste slečna Červená."

"Předtím jste naznačoval, že jste pan Černý."

"Nová informace si vyžádala změnu postavení. To nenaznačuje nesprávnost řečeného předchozího postavení."

A už se to děje zase, pomyslela si lady LeJeanová. Je to v té temnotě, kam naše oči nedokážou nahlédnout. Vesmír se náhle dělí na dvě poloviny a vy žijete v té polovině za očima. Jakmile jednou máte tělo, máte "já".

Jako Auditor jsem viděla umírat galaxie. Viděla jsem tančit atomy. Ale dokud jsem nezažila to temno za očima, nerozeznala jsem smrt od tance. A my se mýlili. Když naleješ vodu do džbánu, vezme na sebe voda tvar džbánu a už nikdy to není ta samá voda. Ještě před hodinou je ani ve snu nenapadlo, že budou mít nějaká jména, a teď se o ně hádají...

A neslyší, co si myslím!

Zatoužila po tom mít víc času. Zvyky milionů let ani zdaleka netouží po plných ústech měkkého chleba, bylo jí jasné, že druh tak bláznivý, jako je člověk, by neměl mít nárok na existenci. Ano, tak je to. Každopádně. Jistě. Samozřejmě.

Stejně ale toužila po tom mít víc času.

Měli by být prostudováni. Ano, pečlivě prozkoumáni.

Měli by se prozkoumat a sepsat o nich hlášení. Správně. Hlášení. Obsáhlá hlášení. Dlouhá obsažná hlášení. A vyčerpávající hlášení.

Opatrnost. To je ono. To je to slovo. Auditoři milovali tohle slovo. Vždycky odložili na zítřek něco, co se nazítří dalo odložit, řekněme, na příští rok.

Je třeba říci, že lady LeJeanová v tomto místě nebyla sama sebou. Nedokázala se sebrat natolik, aby byla. Těch ostatních šest Auditorů... po nějakém čase, budou myslet tímtéž způsobem. Jenže žádný čas nezbýval. Kdyby je tak dokázala přesvědčit, aby něco snědli. To by je... ano, to by je probralo ke smyslům... Jenže nezdálo se, že by bylo kolem něco k zakousnutí.

Pak si všimla velkého kladiva na pracovním stole.

"Tak jak jste daleko, pane Jeremiáši?" řekla a přešla k hodinám. Igor se tentokrát pohnul velmi rychle a postavil se s téměř ochranitelským výrazem vedle skleněného sloupu.

Jeremiáš si pospíšil kupředu. "Pečlivě jsme propojili všechny systémy "

"Zhnovu," zavrčel Igor.

"Ano, znovu "

"Bho nběkolikáté, bhřesně," huhlal Igor.

"A teď už jen čekáme na vhodné povětrnostní podmínky."

"Ale já jsem si myslela, že jste si někde nastřádali blesky?"

Lady ukázala směrem k několika skleněným válcům, stojícím podél stěny dílny, v nichž to syčelo a bublalo. Hned vedle pracovního stolu, na němž leželo to velké kladivo. A nikdo nedokázal číst její myšlenky! Ta moc!

"Tam je uloženo dost energie na to, aby udržela hodiny v chodu po neomezenou dobu, ale pro jejich nastartování budeme potřebovat to, čemu Igor říká skok," vysvětloval Jeremiáš.

Igor pro názornost pozvedl dvě elektrosvorky, jimž elektrikáři říkají "krokodýl". Měly velikost jeho hlavy.

"To je bhravda," přikyvoval. "Ale thady dhole jen vhýjimečně mháte bhouřky, ktheré by bhyly k nběmu. Mběli jsme je sthavět u nás, v Überwhaldu, to řhíkám bhořád."

"A proč zase došlo k tomu dalšímu zdržení," řekl asi pan Bílý.

"Potřebujeme bouři, pane. Kvůli bleskům," odpověděl Jeremiáš. Lady LeJeanová ustoupila stranou a ocitla se tak ještě blíže u pracovního stolu.

"No a? Tak si nějakou uspořádejte!" prohlásil pan Bílý. "Copak si jednoduše nedokážete jednu stvořit?"

"Bch, khdybysme bhyli v Übherwhaldu, shamozřejmě "

"Je to přece jen otázka tlaků a potenciálních napětí," vedl si dál svou pan Bílý.

Igor na něj vrhl pohled, v němž se mísila nedůvěra s obdivem.

"Nhejste nháhodou z Überwhaldu, že ne?" zeptal se. Pak zalapal po dechu a udeřil se z boku do hlavy.

"Bhoslyšte, thohle jsem cíthil!" řekl. "Vhúúúú! Jak to dhěláte? Thlak bhadá jhako khámen."

Kolem začernalých nehtů mu začaly vyskakovat jiskřičky. Celý se rozzářil.

"Skhočím jen zhvednout hromhosvod," řekl a rozeběhl se k systému táhel na stěně.

Lady LeJeanová se obrátila k ostatním. Tentokrát si přála, aby uměli číst její myšlenky. Neznalá výslovnost dostatečného počtu lidských nadávek.

"To je proti předpisům!" zasyčela.

"Je to jen obyčejná výpomoc," odsekl jí pan Bílý. "Kdybyste nebyla... nedbalá, tohle všechno už by bylo dávno hotovo!"

"Doporučovala jsem vám, abyste tu věc ještě prostudovali."

"Zbytečné!"

"Máme nějaký problém?" zajímal se Jeremiáš tím tónem hlasu, který používal při řeči o všem, co se netýkalo hodin.

"Ty hodiny by se zatím do chodu uvádět neměly," řekla lady LeJeanová a nespouštěla přitom oči z ostatních Auditorů.

"Ale žádala jste mě... Byli jsme... Všechno je připraveno..."

"Mohlo by dojít... k potížím! Myslím, že bychom je měli alespoň ještě jeden týden zkoušet!"

Dobře však věděla, že žádné potíže nebudou. Jeremiáš postavil tyhle hodiny, jako kdyby podobných postavil předtím alespoň tucet. Jediné, co lady LeJeanová mohla dělat, bylo natahovat věci, jak nejvíce mohla, zvláště když si

uvědomovala, že ji Igor pozoruje jako ostříž.

"Jaké je tvoje ‚jméno', mladá osobo?" zeptal se pan Bílý Jeremiáše.

Hodinář ustoupil. "Jeremiáš," odpověděl, "a já... já vám nerozumím, pane... é... é... Bílý! Hodiny určují čas. Hodiny nejsou nebezpečné. Jak by mohly hodiny představovat nějaký problém? Jsou to dokonalé hodiny."

"Tak je uveďte do chodu!"

"Ale lady říká"

Ozvalo se zadunění dveřního klepadla.

"Igore?" otočil se Jeremiáš.

"Ano, bháne?" ozval se Igor z chodby.

"Jak se tam ta sloužící osoba dostala?" zajímal se pan Bílý, který stále nespouštěl oči z lady LeJeanové.

"To oni umí takový trik," odpověděl mu Jeremiáš. "Jsem si jistý, že je to jen "

"Je to dhoktor Hopkhalis, bháne," oznamoval Igor, který vešel do místnosti z haly. "Řhíkal jhsem mu, že jhste zhaměstanán, ale "

ale doktor Hopkalis, přestože měl očividně způsoby hladké jako smetana, byl také sekretářem cechu, a to už po několik let. Protáhnout se pod Igorovou paží nebyl pro muže, který dovedl řídit schůzi hodinářů, z nichž ani dva netikali ve stejném rytmu se zbytkem člověčenstva, žádný problém.

"Náhodou jsem měl tímhle směrem nějaké jednání," začal s jásavým úsměvem, "a tak jsem se zastavil v lékárně, abych vám vyzvedl pravidelnou... Ale, vy máte návštěvu?"

Igor udělal ošklivý obličej, ale pak si rychle připomenul Kód.

"Mám udhělat čaj, bháne?" řekl, když se Auditoři obrátili k doktorovi.

"Co je čaj?" dotazoval se pan Bílý.

"To je protokol, místní zvyklost!" vyštěkla lady LeJeanová.

Pan Bílý zaváhal. Protokol byl důležitý.

"Ehm, hm... ano," přikývl Jeremiáš. "Čaj, Igore, čaj, prosím."

"No ne, jak vidím, už jste dokončil své hodiny!" zvolal doktor Hopkalis, který si očividně uvědomoval, že v místnosti zavládla atmosféra, na níž by mohlo plavat železo. "Jaký úžasný kus práce!"

Auditoři němě zírali jeden na druhého, když mezi nimi doktor prošel a zadíval se na skleněný ciferník.

"Vážně, Jeremiáši, tohle je skvělá práce!" zvolal doktor, sundal si brýle a začal je nadšeně leštit. "A co je to tam za tu nádhernou modrou září?"

"To je křišťálový prstenec," odpověděl mu Jeremiáš. "Ten... on"

"Ten spřádá světlo," přispěchala mu na pomoc lady LeJeanová. "A to pak udělá díru do vesmíru."

"Opravdu?" naklonil doktor Hopkalis hlavu ke straně a nasadil si brýle. "Jaký originální nápad! A máte tam taky kukačku?"

Tik

K těm nejhorším krátkým slovům, která můžete za letu zaslechnout, zvláště pak od svého souseda, je onen pár znějící jako "ochoch", protože ten pravděpodobně nejlépe kombinuje maximální výraz hrůzy té, při níž se vám hrozí zauzlit střeva s minimálním plýtváním dechu.

Když se ta slova vydrala LuTzemu z úst, nepotřeboval Lobsang tlumočníka. Nějaký čas už pozoroval oblaka. Byla stále černější, hustší a hrozivější.

"Ta rukojeť brní!" křikl LuTze.

"To proto, že je ta bouře přímo nad námi!" odpovídal mu také křikem Lobsang.

"Ale ještě před pár minutami bylo nebe jako vymetené!"

AnkhMorpork byl zase mnohem blíže. Lobsang už rozeznával některé vyšší budovy a viděl řeku, která se klikatila rovinou. Jenže bouře se k městu stahovala ze všech stran.

"Musím přistát s touhle věcičkou, dokud to ještě jde!" prohlásil LuTze. "Drž se..."

Koště se rychle spouštělo k zemi, až se nakonec vznášelo jen několik stop nad nekonečným zelným polem. Hlávky ubíhající šílenou rychlostí tvořily rozmazané zelené čmouhy sotva několik centimetrů pod podrážkami Lobsangových sandálů.

Lobsang zaslechl další slovo, které přestože není tím nejhorším, co můžete slyšet, když letíte vůbec nezní dobře, když ho pronese osoba, která létající prostředek řídí.

"Ehm..."

"Víte, jak se to zastavuje?" zaječel Lobsang.

"Tak bych tomu přímo neříkal," vykřikl LuTze. "Drž se, o něco se pokusím..."

Násada se zvedla, ale pohybovala se pořád stejným směrem. Štětiny koštěte se zakously do zelných hlávek. Bylo zapotřebí celé šířky pole, aby koště zpomalilo a nakonec se zastavilo na konci brázdy, která šířila zápach, jaký vydává jen rozdrcené zelí.

"Jak tence umíš plátkovat čas?" zeptal se metař a hrabal se z vyvrácených hlávek.

"Myslím, že jsem opravdu dost dobrý " začal Lobsang.

"Tak teď buď opravdu rychlý!"

LuTze se změnil v modrou čáru, která mířila ke vzdálenému městu. Lobsang ho dohonil po sto metrech, ale metař se mu začal znovu ztrácet, protože krájel čas na stále slabší a slabší plátky.

Učedník zaťal zuby, napjal všechny síly a pustil se do jeho stíhání.

Možná, že byl stařec neschopný, co se týkalo boje, ale tohle nebyla žádná legrace. Svět změnil barvu z modré na temně fialovou a pak na nepřirozenou inkoustovou temnotu, jakou mají snad jen stíny při zatmění.

Tohle byl hluboký čas. Tady člověk nemohl zůstat dlouho, to Lobsang věděl. I kdyby člověk dokázal snášet ten strašlivý chlad, v lidském těle byly části, které pro něco takového nebyly navrženy. Potopte se příliš hluboko, a když se pak příliš rychle vynoříte, zemřete...

Na vlastní oči to neviděl, žádný učedník to neviděl, ale ve třídě měli celkem výstižné grafy a kresby. Život člověka by byl velmi, opravdu velmi bolestivý, kdyby se jeho krev začala pohybovat časem rychleji než jeho kosti. A jistě i mnohém kratší.

"Já už... to... nevydržím..." vyrážel ze sebe udýchaně, jak se hnal za LuTzem fialovou temnotou.

"Ale vydržíš," odpověděl mu LuTze, který byl udýchaný jen o něco méně. "Jsi rychlý, co?"

"Já... na tohle nejsem... trénovaný!"

Město se přibližovalo.

"Na tohle není nikdo trénovaný!" ucedil koutkem LuTze. "Udělej to, a pak teprve zjistíš, jak jsi v tom dobrý!"

"A co se stane, když člověk zjistí, že není dobrý?" vypravil ze sebe Lobsang.

Pohyb se mu teď zdál snazší. Už neměl dojem, že se mu kůže snaží sklouznout z těla.

"Mrtví lidé už nikdy nezjistí, co je a co není dobré," řekl LuTze. Obrátil hlavu ke svému učedníkovi a jeho zlomyslný úsměv se změnil ve žlutozubou křivku, napůl ukrytou ve stínech. "Už dostáváš ten nátisk?" dodal.

"Jo... už jsem dosáhl maxima..."

"Výborně, takže teď, když jsme se trochu zahřáli..."

K Lobsangově hrůze se metař propadl ještě hlouběji do temnot.

Mladík tedy povolal do služby i ty rezervy, o nichž byl přesvědčen, že je nemá. Pak vykřikl na svá játra, ať se drží těla, a přestože měl dojem, že mu mozek začíná skřípat, pustil se za LuTzem.

LuTzeho silueta poněkud zesvětlela, když ho Lobsang v čase dohonil.

"Pořád ještě tady? Tak poslední nápor, chlapče."

"Už nemůžu!"

"Ale u všech všudy, samozřejmě můžeš!"

Lobsang polykal mrznoucí vzduch a pokusil se dostat se ještě o kousek kupředu

kde bylo světlo náhle chladné a světle modré a LuTze pomalu poklusával mezi stojícími vozy a nehybnými lidmi, nashromážděnými kolem městské brány.

"Vidíš?" nadhodil metař. "Nic na tom není, jen vydržet, to je všechno. Hezky v tempu."

Bylo to jako balancovat na drátě. Šlo to, dokud jste na to nezačali myslet.

"Ale všechny svitky píšou o tom, že člověk projde modrou, fialovou, černou a pak narazí na stěnu," řekl Lobsang.

"No jo, svitky," ušklíbl se LuTze a nechal slova viset ve vzduchu, jako by jeho tón vypovídal všechno. "Tohle je Zimmermanovo údolí, hochu. Dost to pomáhá, když víš, že je to tady. Opat říká, že to má něco společného s... jak to říkal... aha, ano, s hraničními podmínkami. Něco jako... pěna na vlnách. Jsme přesně na okraji, chlapče!"

"Ale mně se teď dýchá docela fajn!"

"Ano. To se nemělo stát. Hlavně se pohybuj, jinak spotřebuješ všechen vzduch kolem svého fyzického pole. Starý dobrý Zimmerman, co? Patřil k těm nejlepším. A říkal, že pravděpodobně existuje další pokles ještě blíže stěny."

"A objevil ho?"

"Myslím, že ne."

"Proč?"

"No, způsob, jakým vybuchl, mi tak trošku napověděl. Neboj se! Tady se plátkuje snadno. Nemusíš na to ani myslet. Máš přece spoustu jiných věcí, na které bys měl myslet! Dávej pozor na ta mračna."

Lobsang zvedl hlavu. Dokonce i v téhle modromodré krajině vypadala mračna nad městem hrozivě.

"Přesně to se stalo i tam v Überwaldu," vyprávěl LuTze. "Hodiny potřebují spoustu energie. Ta bouře přiletěla odnikud."

"Ale město je obrovské! Jak tady najdeme hodiny?"

"Tak ze všeho nejdříve se vydáme do středu města," rozhodl LuTze.

"Proč?"

"Protože když budeme mít trochu štěstí, nebudeme muset běžet tak daleko, až blesk udeří, to je jasné."

"Metaři, nikdo nedokáže běžet rychleji než blesk!"

LuTze se obrátil, chytil Lobsanga za lem roucha* a přitáhl si ho k sobě.

"Tak mi řekni, kam máme běžet, chytráku!" vykřikl. "Na tobě je víc, než kolik je vidět jen tak! Žádný učedník by nedokázal najít Zimmermanovo údolí! Je k tomu třeba stovek let tréninku! A nikdo by nedokázal napoprvé přinutit vřetena, aby se zvedla, panáčkovala a tančila, jak jim píská! Myslíš si, že jsem přitroublý, nebo co? Chlapec sirotek, podivné síly... co ty jsi, k sakru, vůbec zač? Mandala tě znala! Dobrá, já jsem jen obyčejný smrtelník, a jednu věc vím jistě raději budu navěky proklet, než bych byl svědkem toho, jak je tenhle svět rozdrcen podruhé! Tak mi pomoz! Ať už víš cokoliv, potřebuju to vědět! Mysli! Vzpomeň si!"

Pustil ho a ustoupil. Na čele holé hlavy mu naběhla a pulzovala žíla.

"Ale já vážně nevím, co bych měl dělat "

"Tak se to pokus zjistit!"

Tik

Protokol. Pravidla. Způsoby, jak se věci dělají. Tak jsme vždycky pracovali, pomyslela si lady LeJeanová. Tohle a tohle se musí udělat potom. V tom vždycky byla naše síla. Tak mě ale napadá, jestli to náhodou není slabost.

Kdyby pohledy mohly zabíjet, byl by doktor Hopkalis pouhopouhá čmouha na stěně. Auditoři sledovali každý jeho pohyb jako kočka pozorující nový druh myši.

Lady LeJeanová byla v lidském těle mnohem déle než ostatní. Čas dokáže tělo změnit, zvláště když jste nikdy předtím žádné tělo neměli. Ona by jen tak nezírala a nevztekala se. Ona by doktora zatloukla do země. Co záleželo na jednom člověku?

S jistým úžasem si uvědomila, že tahle myšlenka byla lidská myšlenka.

Co se týká ostatních šesti Auditorů... ti byli ještě mokří za ušima. Potřebovali ještě čas na to, aby si uvědomili, jak nesmírné musí být ono rozdvojení osobnosti, kterou jeden potřebuje, aby přežil jako lidská bytost. Bylo jasné, že pro ně bylo nesmírné těžké uvažovat v tom malém temném prostoru za očima. Auditoři dělali rozhodnutí v souzvuku s tisíci, miliony dalších Auditorů.

Dříve nebo později se ale naučí myslet sami za sebe. Možná to bude chvíli trvat, protože nejdřív se budou pokoušet naučit něco jeden od druhého.

V tomto okamžiku všichni pozorovali s neobyčejným podezřením Igora, který vešel s podnosem plným čajových šálků.

"Pití čaje je protokol," znovu upozorňovala lady LeJeanová.

"Je to pravda?" vyštěkl pan Bílý na doktora Hopkalise.

"No jisté," přitakal doktor. "Obvykle s nějakým tím perníčkem," dodal s nadějí.

"S perníčkem," opakoval pan Bílý. "Pečivo červenohnědého zabarvení?"

"Ano, bháne," přikývl Igor. Kývl směrem k podnosu, na němž byla miska perníčků.

"Ráda bych zkusila perníček," ozvala se slečna Červená.

Ano, to je ono, pomyslela si lady LeJeanová, prosím, jen zkus nějaký ten perníček!

"My nejíme ani nepijeme!" vyštěkl pan Bílý. Vrhl na lady LeJeanovou pohled plný podezření. "Mohlo by to mít za následek nesprávný způsob myšlení."

"Ale tady je to zvyk," řekla lady LeJeanová. "Ignorovat protokol znamená přitahovat k sobě pozornost!"

Pan Bílý zaváhal. Ale dokázal se rychle přizpůsobit.

"Ale je to proti naší víře!" prohlásil. "Tak!"

To bylo úžasné, protože to bylo kreativní. A vymyslel to celé sám. Na lady LeJeanovou to udělalo velký dojem. Auditoři se pokoušeli pochopit výraz "náboženství", protože obrovské množství věcí, které nedávaly smysl, se dělalo ve jménu náboženství. Také to omlouvalo prakticky kdejakou výstřednost. Například genocidu. Ve srovnání s tím bylo nepití čaje maličkostí.

"Ano, tak je to!" zopakoval pan Bílý a obrátil se k ostatním Auditorům. "Není to pravda?"

"Samozřejmě, není to pravda!" přikyvoval pan Zelený.

"Cože?" podivil se doktor Hopkalis. "Nepamatuji si, že by existovala nějaká víra, která by zakazovala pít čaj!"

"Samozřejmě!" opakoval pan Zelený. Lady LeJeanová skoro slyšela, jak se mu roztáčejí myšlenky. "Je to... ano, je to nápoj, který má... správně... je to nápoj, který působí... velmi negativné, co se bohů týče. Správně... je to jedno z... přikázání naší víry, že... ano...,abychom se vyhýbali i perníčkům." Na čele se panu Zelenému perlil pot. Na Auditora to byla přímo geniální osobní tvořivost. "A kromě toho," pokračoval pomalu, jako kdyby četl nějaký text z neviditelných stránek, "naše víra... správně!... naše víra žádá, aby byly hodiny do chodu uvedeny ihned. Teď! Protože... kdo ví, kdy pro hodiny znovu nastane ta správná hodina?"

Lady LeJeanová proti své vůli málem zatleskala.

"Kdo tedy?" řekl doktor Hopkalis.

"Já absolutně souhlasím," řekl Jeremiáš, který upíral pohled na lady LeJeanovou, "ale opravdu nerozumím, kdo vy vlastně... proč tady vznikl celý ten zmatek... nechápu proč... do háje... hrozně mě bolí hlava..."

Doktor Hopkalis vylil čaj díky tomu, jak rychle mu sjela ruka do kapsy.

"Shodouokolnostíjsemšelcestousemnáhodoukolemlékárny, takjsemse" vychrlil ze sebe jedním dechem.

"Myslím, že není ten správný čas, kdy uvést hodiny do chodu," řekla lady LeJeanová a posunula se o další kousek k pracovnímu stolu. Pořád ještě se z něj velmi vstřícně zvedala násada kladiva.

"Vidím ty malé záblesky světla, doktore Hopkalisi," řekl Jeremiáš naléhavým tónem a oči upíral někam do střední vzdálenosti.

"Světelné záblesky ne!" volal doktor Hopkalis. "Jen ne žádné světelné záblesky!" Sebral z Igorova podnosu lžičku, podíval se na ni, pak vylil čaj z jednoho šálku, otevřel láhev modrého léku jednoduše tak, že hrdlo láhve urazil o okraj pracovního stolu, a nalil plný šálek modravé tekutiny. Ruce se mu třásly tak, že velkou část léku rozlil.

Násada kladiva už se nacházela jen kousek od ruky lady LeJeanové. Neodvažovala se podívat, ale cítila ji tam. Zatímco se Auditoři soustředili na Jeremiáše, který se třásl jako osikový list, dovolila prstům, aby se pomalu posunovaly po desce stolu. Jeden rychlý přesný úder by na to měl stačit.

Viděla, jak se doktor Hopkalis pokouší přitisknout Jeremiášovi šálek ke rtům. Mladík si zakryl tvář rukama a lokty odstrkoval šálek stranou, takže se lék rozléval po podlaze.

Pak se prsty lady LeJeanové sevřely na násadě kladiva. Švihla rukou a vrhla kladivo přímo proti hodinám.

Tik

Válka se pro slabší stranu vyvíjela velmi špatně. Bojující byli ve špatných pozicích, taktiku měli nevyhovující, strategii beznadějnou. Rudá armáda postupovala po celé frontě a ničila zbytky hroutícího se nepřítele.

Na tomhle trávníku bylo místo jen pro jedno mraveniště...

Válku našel Smrť mezi stébly trávy. Obdivoval pozornost, kterou tady věnovali podrobnostem. Válka byl v plné zbroji, ale lidské hlavy, které si obvykle připínal k sedlu, byly nahrazeny hlavami mravenců, s tykaly, makadly i kusadly.

MYSLÍŠ, ŽE SI VŠIMLI? zeptal se.

"O tom pochybuju," odpověděl mu Válka.

KAŽDOPÁDNĚ SI MYSLÍM, ŽE KDYBY SI TOHO VŠIMLI, TAK BY SI TO UŽILI.

"Ha! Jediné slušné válečné jeviště v těchto dnech," řekl Válka. "To se mi právě na mravencích líbí. Ti prevíti se nikdy nepoučí, chápeš?"

POSLEDNÍ DOBA BYLA SKUTEČNĚ VELMI MÍRUMILOVNÁ, V TOM S TEBOU SOUHLASÍM, řekl Smrť.

"Mírumilovná?" podíval se na něj Válka. "Ha! Klidně bych si mohl změnit jméno na ‚Policejní akce', nebo na ‚Zamítnuté sídliště'! Vzpomínáš si na staré dny? Válečníkům se dělala pěna u úst! Ruce a nohy lítaly na všechny strany! To byly nějaké časy, co?" Natáhl se a plácl Smrtě po zádech. "Válka je svalí, Smrť je sbalí, co?"

Smrť si pomyslel, že tohle vypadá dost beznadějně.

KDYŽ UŽ MLUVÍME O STARÝCH ČASECH, začal opatrně, JSEM SI JISTÝ, ŽE SI PAMATUJEŠ NA NAŠI TRADICI, KDY VŠICHNI VYJEDEME SPOLEČNĚ?

Válka na něj vrhl nechápavý pohled. "Poslyš, nějak jsi v tomhle směru nic nepamatuju, starouši."

POSLAL JSEM PŘECE ZPRÁVU.

"Nemůžu říct, že by mě něco napadalo..."

APOKALYPSA? řekl Smrť. KONEC SVĚTA?

Válka na něj dál upřeně zíral. "Tak ta myšlenka

klepe a klepe, hochu, ale jak se zdá, nikdo není doma. A když už mluvíme o tom domově..." Válka se rozhlédl po cukajících se zbytcích nedávného masakru. "Co takhle oběd?"

Prales trávy kolem nich byl nižší a menší, až z něj byla jen obyčejná vysoká tráva a ta se pak změnila v trávník před domem.

Byl to prastarý přízemní dům. Připomínal domy severských Vikingů. Kde jinde by mohl Válka žít? Ale Smrť si všiml břečťanu, který zarůstal střechu. Vzpomněl si na dobu, kdy by Válka nic takového nedovolil, a začal ho hlodat červík starostí. Válka vešel dovnitř, stáhl si helmu a pověsil ji na věšák. Dřív by nic takového neudělal. Lavice kolem obrovského otevřeného ohniště pod sopouchem ve střeše by byly přeplněny válečníky a ve vzduchu by houstl zápach piva a krve.

"Přivedl jsem si na návštěvu kamaráda, miláčku," ohlásil.

Paní Válková právě něco připravovala na moderním kuchyňském sporáku, který byl, jak si Smrť všiml, instalován na místě původního ohniště a uzavřenou střechou procházely jen kouřové trubky. Vrhla na Smrtě onen pohled, jaký už ženy vrhají na Člověka, kterého si manžel, bez ohledu na mnohá předchozí varování, nečekaně přivede domů z hospody.

"Máme králíka," řekla a dodala hlasem někoho, kdo byl postaven před hotovou věc a počítá s tím, že si to vyúčtuje později: "Jsem si jistá, že se mi z toho podaří udělat tři porce."

Válková velká červená tvář se poskládala do vrásek. "A já mám rád králíka?"

"Ano, drahý."

"A já myslel, že mám rád hovězí."

"Ne, drahý. Z hovězího míváš větry."

"Aha," povzdechl si smutně Válka. "A nakládané cibulky náhodou nemáme?"

"Ty nemáš rád nakládané cibulky, drahý."

"Že nemám?"

"Kvůli žaludku, drahý."

"Hm."

Válka se poněkud rozpačitě usmál na Smrtě. "Takže králíka," zamumlal. "Hm... miláčku... a... vyjíždím na Apokalypsy?"

Paní Válková pozvedla poklici na velkém kastrolu a dosti zuřivě několikrát bodla vidlici do něčeho uvnitř.

"Ne, drahý," odpověděla rozhodným hlasem. "Vždycky ses tam hrozně nastydl."

"A já měl dojem, že se mi to kdysi... jak bych to... moc líbilo?"

"Ne, drahý, nelíbilo."

Smrť byl proti své vůli fascinován. Nikdy nepřišel na ten skvělý nápad uložit si paměť v hlavě někoho jiného.

"Možná bych měl chuť na pivo?" pouštěl se Válka na tenký led.

"Nemáš rád pivo, drahý."

"Proč ne?"

"Míváš po něm různé potíže."

"Aha. Hm. A jak se cítím po brandy?"

"Nemáš rád brandy, drahý. Máš rád svůj speciální obilní nápoj s vitamíny."

"Aha, ano," přikývl Válka s hluboce truchlivým výrazem. "Zapomněl jsem, že mám rád právě ten." S přihlouplým pohledem se obrátil ke Smrťovi. "Je docela dobrý," řekl.

MOHL BYCH SI S TEBOU PROMLUVIT? požádal ho Smrť. V SOUKROMÍ?

Válka se zatvářil nechápavě. "Hovořím rád s někým " začal, ale Smrť ho přerušil.

SOUKROMĚ, zaduněl temně.

Paní Válková se otočila a obdařila Smrtě nesouhlasným pohledem. "Chápu," ušklíbla se, "vždyť já chápu," řekla dosti nafoukaně. "Ale neodvažujte se říct něco, co by mu pobouřilo žaludeční kyseliny, víc vám k tomu neřeknu!"

Paní Válková byla kdysi valkýrou, vzpomněl si Smrť. To byl další důvod, proč se vyplácelo být na bojišti co nejopatrnější.

"Poslyš, a tebe nikdy nenapadlo, že by ses oženil, ty stará vyzáblino?" řekl Válka, když jeho žena vyšla z místnosti.

NE. ABSOLUTNĚ NIKDY. ZA ŽÁDNOU CENU.

"A proč ne?"

Smrť byl v opravdu velkých rozpacích. Bylo to, jako kdybyste se vyptávali cihlové zdi, co si myslí o plombování zubů. Jako otázka to nedávalo smysl.

BYL JSEM NAVŠTÍVIT TY DVA DALŠÍ, řekl, aniž si jí všímal. HLADOMORA TO NEZAJÍMÁ A NÁKAZA SE BOJÍ.

"Takže my dva proti Auditorům?" řekl Válka.

PRÁVO JE NA NAŠÍ STRANĚ.

"Když mám mluvit jako Válka," řekl Válka, "jen velmi nerad bych ti vyprávěl o tom, co všechno potkalo maličké armády, které měly Právo na své straně."

VIDĚL JSEM TĚ BOJOVAT.

"Víš... moje pravá ruka už není to, co bývala..." mumlal rozpačitě Válka.

JSI NESMRTELNÝ. NEJSI NEMOCNÝ, zavrtěl hlavou Smrť, ale viděl ten ustaraný, mírné zoufalý pohled ve Válkových očích a bylo mu jasné, že celá tahle situace může skončit jen jediným způsobem.

Smrť si uvědomil, že žít jako člověk znamenalo změnit se. Čtyři příšerní jezdci... byli čtyři příšerní jezdci. Jenže Jezdec je kůň a člověk, a ta lidská část jim začala vnucovat lidský styl, určitý tvar a podobu. A stejně tak bohové, víla Zubnička, nebo Otec prasátek jejich podoba změnila i jejich já. Nikdy z nich nebudou lidé, ale nakazili se některými aspekty člověčenství, jako by to byly nějaké nakažlivé choroby.

Podstatné totiž je, že nic, absolutně nic, nemá jenom jednu stranu, nic není jen černé, nebo bílé. Člověk by si dokázal představit, že mu říkají Hlad, ale jakmile dostane nohy a ruce, musejí mu k tomu dát i mozek. To znamená, že začne myslet. A lidský mozek nedokáže v jednom kuse myslet na mračna kobylek a pochcípaný dobytek.

Znovu stresové chování. Vždycky se připlížily nějaké komplikace. Všechno se změnilo.

DÍKY BOHŮM, pomyslel si Smrť, ŽE ALESPOŇ JÁ JSEM SE ANI V NEJMENŠÍM NEZMĚNIL A JSEM ÚPLNĚ STEJNÝ JAKO KDYKOLIV PŘEDTÍM.

Tik

Kladivo se zastavilo na poloviční cestě přes místnost. Pan Bílý k němu došel a vzal je ze vzduchu.

"Milá lady," řekl, "vy si snad myslíte, že si vás nehlídáme? Vy... vy, Igore, připravte hodiny!"

Igorův pohled sklouzl z něj k lady LeJeanové a zpět. "Já bhřijímám bhříkazy jen od bhána Jheremiáše, khdyž dhovolíte," odpověděl.

"Když uvedete do chodu ty hodiny, nastane konec světa," ozvala se lady LeJeanová.

"Jaký hloupý nápad," sykl pan Bílý. "Smějeme se mu."

"Hahaha," udělali ostatní Auditoři poslušně.

"Nepotřebuju lék!" křičel Jeremiáš a odstrčil doktora Hopkalise stranou. "A taky nepotřebuju nikoho, kdo by mi radil, co mám dělat. Buďte už zticha!"

V nastalém tichu v temných mračnech chraptivě zaduněl hrom.

"Děkuju vám," řekl Jeremiáš, teď už o něco klidnější. "A teď poslyšte. Myslím si, že jsem racionální člověk, a proto k téhle věci chci přistupovat racionálně. Hodiny jsou vlastně měřicí zařízení. Postavil jsem dokonalé hodiny, madam. Myslím dámy. A pánové. Způsobí revoluci v měření času."

Natáhl se a přesunul hodinové ručičky do polohy, kdy ukazovaly téměř jednu hodinu. Pak se sklonil, prstem strčil do kyvadla a uvedl je do pohybu.

Svět existoval dál.

"Vidíte? Vesmír se nezastaví jen kvůli mým hodinám!" pokračoval Jeremiáš. Založil si ruce na prsou a sedl si. "Dívejte se," prohlásil chladně.

Hodiny tiše tikaly. Pak něco v mechanizmu kolem hodin zaskřípělo a velké zelené trubice plné kyseliny začaly syčet.

"No, jak se zdá, nic se nestalo," ozval se doktor Hopkalis. "To je štěstí."

Po tyči hromosvodu, umístěné nad hodinami, se rozeběhly s tichým zapraskáním malé jiskřičky.

"Ty jen připravují cestu blesku," oznámil Jeremiáš se šťastným výrazem. "Pošleme nahoru malý blesk a on se nám vrátí mnohonásobně zvětšený."

V hodinách se postupně začaly pohybovat další součástky. Ozval se zvuk, který by se snad dal nejlépe popsat jako šumot, a obal hodin naplnila zelenomodrá záře.

"Aha, kaskáda se rozeběhla," okomentoval to Jeremiáš. "Jako malé cvičení jsem vyrobil mnohem tradičnější, kyvadlové hodiny a ty pak podřídil Velkým hodinám, jak vidíte. To znamená, že budou každou vteřinu upravovány na absolutně přesný čas." Usmál se a jedna tvář mu zacukala. "Jednoho dne budou takhle vypadat všechny hodiny," řekl a dodal: "Přestože za běžných okolností nenávidím tak nepřesné termíny jako, teď už každou vteřinu', nezbývá mi v tomto okamžiku nic jiného než říci, že teď už pravděpodobně každou "

Tik

Na náměstí se odehrávala šarvátka. V podivných barvách, které vládnou v té oblasti plátkování času, známé jako Zimmermanovo údolí, se odehrávala v odstínech světle modré.

Jak se zdálo, dva příslušníci hlídky se pokoušeli chytit pouliční gang. Jeden muž byl ve vzduchu a visel tam bez jakékoliv podpory. Další vystřelil po jednom ze strážníků šipku z kuše nehybná střela trčela v čirém vzduchu.

Lobsang si ji zvědavě prohlížel.

"Tak a teď na ni šmátneš, že ano?" ozval se hlas za jeho zády. "Právě se chystáš natáhnout ruku a sáhnout si na ni, navzdory všemu, co jsem ti říkal. Hlídej tu zatracenou oblohu!"

LuTze nervózně kouřil. Když se vyfouknutý kouř vzdálil několik decimetrů od jeho těla, znehybněl najednou ve vzduchu.

"Jseš si jistý, že nepoznáš, kde jsou?" vyštěkl znovu na Lobsanga.

"Je to všude kolem nás, Metaři. Jsme příliš blízko. Je to, jako kdybychom hledali nějakou větev a stáli přitom v lese pod stromy!"

"Dávej pozor. Tohle je ulice Mazaných řemeslníků a támhle je Cech hodinářů," ukazoval LuTze rukou. "Neodvažuju se jít dovnitř, když je to takhle blízko, ne dokud si nejsme naprosto jistí."

"A co univerzita?"

"Mágové nejsou na takovéhle pokusy dost šílení."

"Vážně chcete zkusit předběhnout blesk?"

"Stihnout se to dá, když začneme odsud z náměstí. Blesk není zase tak rychlý, jak si lidé myslí."

"A to budeme čekat, až z mraků vyleze ta špička blesku a..."

"Pch! Ty dnešní děti! Do jaké školy jsi to chodil? První výboj vždycky směřuje vzhůru, od země k oblakům. Ten vyvrtá pěknou úhlednou cestu pro hlavní blesk, který pak sletí dolů. Hlídej záři. V okamžiku, kdy dorazí nahoru, už musí na dláždění zbývat spousta gumy z podrážek našich sandálů. Cítíš se dobře?"

"Mohl bych takhle pokračovat celý den," odpověděl Lobsang.

"No, to raději nezkoušej." LuTze znovu přeletěl nebe pátravým pohledem. "Možná, že jsem se mýlil. Možná je to opravdu jen obyčejná bouře. Dříve nebo později se taková "

Zarazil se. Jeden pohled do Lobsangovy tváře mu stačil.

"Tak dobrá," řekl pak pomalu. "Jen mi naznač směr. Ukaž rukou, jestli nemůžeš mluvit."

Lobsang klesl na kolena a rukama si svíral hlavu. "Já nevím... já nevím..."

O několik ulic dále se začala nad střechami zvedat stříbřitá záře. LuTze chytil mladíka za loket.

"Tak pojď, chlapče. Vstávej. Rychlejší než blesk, hm? V pořádku?"

"Ano... ano... v pořádku."

"Dokážeš to, viď?"

Lobsang zamrkal. Znovu viděl skleněný palác, který se zvedal jako přízrak, načrtnutý ve stříbřitém obrysu nad městem.

"Hodiny," vypravil ze sebe.

"Běž, chlapče, běž!" vykřikl LuTze. "A nezastavuj kvůli ničemu!"

Lobsang se vrhl kupředu a zjistil, že je to velmi těžké. Když se daly jeho nohy do pohybu, uhýbal mu čas zprvu velmi pomalu a nerad. S každým krokem se ale jeho pohyb zrychloval a okolí znovu začalo měnit barvy, protože svět se ještě více zpomaloval.

Tady byla další záplata v čase, alespoň to metař tvrdil. Další údolí, které bylo ještě blíže nulovému bodu. Lobsangovy myšlenky se rozeběhly na všechny strany, ale pokud byl schopen myslet, doufal, že na ně narazí co nejdříve. Jeho tělo mu sdělovalo, že má chuť se rozpadnout na kusy. Rozhodně cítil, jak mu skřípou kosti.

Záře byla teď na poloviční cestě vzhůru k temně zabarveným, těžkým oblakům, ale Lobsang už byl na křižovatce, takže viděl, že se zvedá z domu zhruba v polovině ulice.

Obrátil se k metaři a spatřil ho mnoho metrů za sebou, ústa doširoka otevřená, sochu padající kupředu.

Lobsang se otočil, soustředil a nechal čas ubíhat rychleji.

Doběhl k LuTzemu a zachytil ho dříve, než dopadl na zem. Ze starcových uší vytékaly pramínky krve.

"Já to nedokážu, hochu," zamumlal metař. "Dej se do toho. Musíš!"

"Já to dokážu! Je to jako běžet z kopce!"

"Ne, pro mě už ne!"

"Takhle vás tady přece nemůžu nechat!"

"Chraňte nás před hrdiny! Znič ty mizerné hodiny!"

Lobsang zaváhal. Horní blesk už se vynořil z mračen a jeho přední část zářila a prodlužovala se.

Běžel. Blesk se snášel k obchodu o několik domů dál. Viděl velké hodiny, které byly zavěšeny nad výkladem.

Opřel se ještě více proti odporu času a čas povolil. Jenže blesk zatím dorazil k hrotu vysoké kovové tyče umístěné na střeše domu.

Výloha byla blíže než dveře. Sklonil hlavu a proskočil jí. Všude kolem něj se řítily střepiny skla, které ovšem vzápětí zůstávaly nehybně ležet ve vzduchu. Reklamní hodiny vypadly ze závěsů a zůstaly viset jakoby ve vrstvě neviditelného medu.

Před sebou viděl další dveře. Uchopil kliku, zatáhl a cítil strašlivý odpor dřevěného plátu, nuceného pohybovat se zlomkem rychlosti světla.

Podařilo se mu je otevřít na pár decimetrů, když škvírou zahlédl, jak blesk uvnitř klouže po železné tyči a proniká do srdce hodin.

Hodiny odbily jednu.

Čas se zastavil.

Ti

Pan Soak, mlékař, právě myl láhve ve dřezu, když se vzduch zakalil a voda ztuhla.

Chvíli na ni zíral a pak s výrazem muže, který se chystá k důležitému pokusu, pozvedl jednu láhev nad kamennou podlahu a pustil ji.

Láhev zůstala viset ve vzduchu.

"A sakra," ulevil si. "Další blbeček s hodinama, co?"

To, co udělal potom, zdaleka nepatřilo k běžné denní rutině. Přešel do středu místnosti a udělal několik zvláštních gest rukama.

Vzduch se vyčistil. Voda zašplouchala. Láhev se rozbila, i když Roland se pak otočil, mávl na ni rukou a všechny

střepy se zase spojily.

Pak si Roland Soak povzdechl a přešel do místnosti, kde měl nádoby, na nichž sbíral smetanu. Stály tam řady širokých nádob, které nejenže se táhly do dálky, ale které se, kdyby byl Roland dovolil komukoliv si toho všimnout, táhly mnohem dál, než do vzdálenosti, kterou zvenku vymezovaly stěny domku. "Tak ukaž," řekl.

Povrch nejbližší nádoby se změnil v zrcadlo a pak se v něm začaly objevovat obrázky...

Mlékař se vrátil do přípravny, sundal z háčku u dveří svou oblíbenou čepici se štítkem a přešel dvůr ke stáji. Když znovu vyšel a vedl za otěže koně, mělo nebe nad hlavou barvu zasmušilé olovnaté šedi.

Kůň byl černý, srst se mu blýskala a bylo na něm něco zvláštního. Zvíře se blýskalo, jako kdyby ho odněkud osvětlovala rudá záře. Rudá se odrážela od jeho boků, ramen i krku.

Dokonce ani když ho Rolandek zapřáhl do vozu, nezdálo se, že by to zvířeti nějak vadilo, a ani potom nevypadal jako kůň, který by měl být připřáhnut do jakéhokoliv vozu. Lidé si toho však nevšimli. Roland se pečlivě staral o to, aby si toho nevšimli.

Vozík zářil bílou barvou, zvýrazněnou tu a tam trochou svěží zeleně. Nápis na boku pyšně hlásal:

Možná bylo trochu zvláštní, že lidé neříkali věci jako: "Založeno, fajn, ale kdy přesně?" Kdyby něco takového říkali, odpověď by byla zřejmě poněkud složitá.

Rolandek otevřel vrata ze dvora a zatímco basy s mlékem začaly vydávat svůj charakteristický chřestot, vyjel do bezčasového okamžiku. Je to hrozné, pomyslel si, jak se všechno dokáže spiknout proti malému podnikateli.

Lobsang Louda se probudil neodbytným, cvakavým a bzučivým zvukem.

Ocitl se v temnotě, ale ta váhavě ustupovala před jeho rukou. Měl dojem, že hladí samet, a skutečně ho hladil. Ležel pod jednou z výstavních skříní, v níž byly uloženy šaty, které si mohli zákazníci prohlédnout.

Kdesi mezi lopatkami se mu něco chvělo. Neohrabaně si sáhl rukou na záda a uvědomil si, že se jeho přenosný kunktátor začal ve svém pouzdře otáčet.

Tak...

Tak jakže to všechno bylo? Teď žije v zapůjčeném čase. Zbývá mu možná hodina, možná mnohem méně. Ale i tu by mohl naplátkovat...

Ne. Něco mu říkalo, že zkoušet něco takového s časem uloženým v zařízení mistra Qua by byl pravděpodobně ten nejhorší, ale zcela jistě ten poslední nápad. Už při pouhé myšlence na něco takového cítil Lobsang, že se jeho kůže pohybuje jen centimetry od vesmíru složeného z břitvových čepelí.

"Takže... hodinu, pravděpodobně o něco méně. Ale mohl bys vřeteno rozvinout, že?"

Ne. Rukojeť byla vzadu. Mohl by rozvinout vřeteno někoho jiného. Díky vám, Qu, a vašim pokusným modelům.

Co kdybych si to sundal? Ne. Popruhy byly součástí zařízení. Bez něj by různé části vašeho těla putovaly různými rychlostmi. Výsledek by byl asi stejný, jako kdybychom lidské tělo hluboce podmrazili a pak ho shodili z dlouhých kamenných schodů.

Otevřít bednu páčidlem, které je ukryto uvnitř...

Puklinou ve dveřích zahlédl zelenomodrou záři. Postoupil o krok ke dveřím a slyšel, jak vřeteno náhle nabírá na rychlosti. To znamenalo, že vydává víc času, a to zase byla v případě, že vám zbývá necelá hodina, zpráva špatná.

Ustoupil o krok ode dveří a kunktátor se vrátil ke svému běžnému cvakotu.

Takže...

LuTze byl venku na ulici a měl kunktátor, který se pravděpodobně taky automaticky zapnul. To znamená, že v tomhle světě bez času bude LuTze jediný člověk, který by mohl zatočit klikou na Lobsangových zádech.

Sklo, které rozbil cestou dovnitř, vytvořilo kolem otvoru něco jako stylizovaný třpytný květ. Natáhl se a sáhl si na jeden střep. Ten najednou obživl, pořezal ho na prstě a pak začal padat na zem a zastavil se až ve chvíli, kdy vypadl z časového pole jeho těla.

Nedotýkej se lidí, říkal LuTze. Nedotýkej se šípů. Nedotýkej se věcí, které se pohybují, tak znělo pravidlo. Ale to sklo v normálním čase letělo vzduchem. To znamená, že má pořád ještě svou pohybovou energii, že?

Opatrně se protáhl kolem střepin skla a otevřel hlavní dveře obchodu.

Dřevo se pohybovalo pomalu a vzpíralo se obrovské rychlosti.

LuTze na ulici nebyl. Ale ve vzduchu, několik decimetrů nad místem, kde stařík předtím byl, se vznášelo něco nového, něco, co tam dřív nebylo.

Byl tady někdo s vlastním přenosným časem, tohle tady upustil a pak odešel dřív, než to dopadlo na zem.

Byla to malá skleněná lahvička, zabarvená díky temporálním efektům do modra. Takže... kolik energie asi může mít? Lobsang spojil dlaně do mělké misky, opatrně je podložil pod lahvičku a začal je zvedat. Ucítil svědění a pak najednou cítil, jak lahvička nabývá na váze, jak pronikala do účinného pole vřetene.

Teď se jí vrátily původní barvy. Sklenička byla mléčně růžová, nebo spíš čirá, a růžová díky obsahu. Papírová zátka byla pokryta nedokonale vytištěným obrázkem dokonalých jahod, obklopených ozdobným nápisem, který pravil:

Soak? Vždyť on to jméno zná! Ten člověk vozil do Cechu mléko! A dobré, čerstvé mléko, ne nějaké vodové náhražky, které nabízely ostatní mlékárny. Každý o něm říkal, že je neobyčejně spolehlivý. Ale spolehlivý nebo ne, pořád to byl jen mlékař. No dobrá, jen velmi dobrý mlékař, a jestli se čas zastavil, tak jak to, že

Lobsang se zoufale rozhlížel kolem. Lidé a vozíky stále ještě plnili ulice. Nic se nehýbalo. Nikdo se nemohl pohnout.

Podél odpadní stružky však něco běželo. Vypadalo to jako krysa v černém hábitu, která utíká po zadních nohou. Podívala se na Lobsanga a on si všiml, že nemá hlavu, ale jen lebčičku. Jak už tak lebky vypadají, i tahle vyhlížela celkem vesele.

V hlavě se mu objevilo slovo KVÍK, aniž by se unavovalo projít mu ušima. Pak krysa vyskočila na chodník a odhopkala ulicí.

Lobsang ji následoval. Uběhla sotva chvilka, když ho někdo uchopil zezadu za krk. Pokusil se vymanit se ze sevření a uvědomil si, jak moc se spoléhal na plátkování času, když se pouštěl za normálních podmínek do boje. Kromě toho, ta osoba za ním měla opravdu velmi silný stisk.

"Já jen proto, abys náhodou neudělal žádnou hloupost," řekla ta osoba. Byl to ženský hlas. "Co to máš na zádech za věc?"

"Kdo?"

"Pravidla pro tyhle situace praví," odpověděl mu hlas, "že osoba, která tě svírá ve vražedném stisku, klade otázky."

"É... je to kunktátor. Ukládá se v tom čas. Kdo ?"

"Ale no tak. Už zase začínáš? Jak se jmenuješ?"

"Lobsang. Lobsang Louda. Hele, nemohla byste mě natáhnout? Je to naléhavé!"

Jistě. Lobsangu Loudo, ty jsi nemyslící, nedbalý a impulzivní a zasloužil by sis zemřít hloupou a zbytečnou smrtí."

"Cože?"

"A taky ti to pomalu chápe. Mluvíš o téhle klice?"

"Jo. Dochází mi čas. A teď už se můžu zeptat, kdo jste?"

"Slečna Zuzana. Nehýbej se."

Za zády slyšel ten nesmírně vítaný zvuk natahovaného hodinového stroje kunktátoru.

"Slečna Zuzana?" ujišťoval se.

"Většina lidí, které znám, mi tak říká. Teď tě pustím. Musím tě upozornit, že kdyby ses pokusil o nějakou hloupost, špatně by to s tebou dopadlo. Kromě toho jsem teď jediná osoba na světě, která by mohla být ochotná znovu ti zatočit klikou."

Stisk na krku povolil; Lobsang se pomalu obrátil.

Slečna Zuzana byla štíhlá mladá žena, celá oblečená v poněkud pochmurné černi. Vlasy jí stály kolem hlavy jako svatozář měla je světle žluté až do bíla, s jedním jediným černým pruhem vpravo nad čelem. Ale nejúžasnější na ní bylo... všechno, jak si Lobsang vzápětí uvědomil. Od jejího výrazu po způsob, jak stála. Někteří lidé splývají s pozadím. Slečna Zuzana tvořila popředí. Ona byla popředí. Všechno, co stálo vedle ní nebo i před ní, se jednoduše stávalo pozadím.

"Už jsi skončil?" zeptala se. "Viděls všechno?"

"Omlouvám se. Neviděla jste starého pána? Oblečeného skoro tak jako já? S takovouhle věcí na zádech?"

"Ne. A teď je zase řada na mně. Máš dobrý rytmus?"

"Cože?"

Zuzana zvedla oči k nebi. "Aha. Dobrá. Hraješ na něco? Máš rád hudbu?"

"Ne, já tedy ne!"

"A určitě taky nemáš dívku, se kterou bys chodil, že ne," pokračovala slečna Zuzana. "Viděla jsem před chvilkou jít kolem Starého dědka Potíže. Myslím, že bude dobře, když si dáš pozor, abys na něj někde nenarazil."

"A je možné, že to on odvezl mého přítele?"

"O tom pochybuju. Starý dědek Potíž je spíš ‚to' než ‚ten'. No, na druhé straně, potulují se tady teď mnohem horší, než je on. Vylezli dokonce i někteří bubáci."

"Podívejte, čas se zastavil, nemám pravdu?" řekl Lobsang.

"Ano."

"Tak jak je možné, že tady stojíte a bavíte se se mnou?"

"Já nejsem to, co bys mohl nazvat bytostí závislou na čase," odpověděla slečna Zuzana. "Já sice v čase pracuju, ale nemusím v něm žít. Je nás takových několik."

"Jako třeba ten Starý dědek Potíž?"

"Přesně tak. A Otec prasátek. Víla Zubnička, Večerník a podobní lidé."

"Já myslel, že jsou to mytičtí tvorové."

"Ano?" Zuzana znovu upřela pohled k ústí uličky.

"A vy nejste?"

"Předpokládám, žes to nebyl ty, kdo zastavil hodiny," řekla slečna Zuzana a rozhlížela se uličkou sem a tam.

"Ne. Přišel jsem příliš pozdě. Možná jsem se neměl vracet, abych pomohl LuTzemu."

"Rozumím tomu dobře? Ty jsi běžel, abys zabránil konci světa, ale pak ses zastavil, abys pomohl nějakému starci? Ty... hrdino!"

"No, já bych neřekl, že jsem " pak se ale Lobsang zarazil. Neřekla "ty hrdino" tónem, jakým se říká: "Jsi hvězda!" Bylo to spíše tím tónem, jímž lidé říkají: "Ty pitomče."

"Takových, jako jsi ty, jsem viděla tucty. "Hrdinové mají velmi podivné chápání elementární matematiky, to ti řeknu. Kdybys byl rozbil ty hodiny předtím, než odbily, všechno by bylo v pořádku. Teď se svět zastavil, byli jsme napadeni a pravděpodobně všichni zemřeme jen proto, že ses zastavil, abys někomu pomohl. Víš, jistě je to úctyhodné, hrdinské a tak dále, ale velmi... tak velmi lidské."

A znovu to slovo použila, jako kdyby říkala "hloupé".

"Ty chceš říct, že na záchranu světa je zapotřebí klidný a vypočítavý prevít, co?" podíval se na ni Lobsang.

"No, chladná kalkulace tomu jistě napomůže, připouštím. Tak a mohli bysme teď jít a podívat se na ty hodiny?"

"Proč? Škoda už se stala. Když je rozbijeme teď, věci se tím nejspíše zhorší. Kromě toho se vřeteno rozeběhlo nekontrolovatelně a já...hmm...jaksi mám dojem, že bych měl být "

"Opatrný," přikývla Zuzana. "Dobrá. Opatrnost to je rozumné. Ale je tam něco, co bych si ráda zkontrolovala."

Lobsang se pokusil sebrat. Tahle podivná mladá žena vypadala jako někdo, kdo přesně ví, co dělá, jako někdo, kdo ví, co dělají všichni, a navíc, vždyť on vlastně stejně neměl na výběr. Pak si vzpomněl na skleničku od jogurtu.

"Znamená to něco?" dotazoval se. "Jsem si jistý, že ji tam někdo odhodil potom, co se čas zastavil."

Vzala mu skleničku z rukou a prohlédla si ji. "Aha," řekla pak klidně, "to vypadá, že tady byl Rolandek, co?"

"Rolandek?"

"No ano, všichni přece známe Rolandka."

"A to znamená co?"

"No, řekněme, že jestli tvého přítele našel Rolandek, tak bude přítel v pořádku. Pravděpodobně bude v pořádku. Rozhodně je na tom mnohem lépe, než kdyby ho našel kdokoliv jiný. Podívej, tohle není čas, aby sis dělal starosti s někým jiným. Chladné počty, jasné?"

Vykročila po ulici. Lobsang ji následoval. Šla, jako kdyby jí ulice patřila. Pečlivě sledovala každou vedlejší uličku, každý vchod, ale ne jako potenciální oběť možných útočníků. Lobsangovi se zdálo, jako by byla skoro zklamaná, že ve stínech nenachází nic nebezpečného.

Když dorazili k obchodu, vstoupila Zuzana dovnitř a na okamžik se zastavila, aby si prohlédla květ rozbitého skla, který se vznášel v prodejně. Její výraz dával najevo, že to považuje za naprosto běžnou věc a že už v životě viděla onačejší podivnůstky. Pak popošla dál a zastavila se u vnitřních dveří. Prasklinou pořád ještě pronikala modrozelená záře, ale teď byla mnohem tlumenější.

"Už se usazuje," prohlásila. "Nemělo by to být tak zlé... jenže jsou tam dva lidé."

"Kdo?"

"Počkej, otevřu dveře. Buď opatrný."

Dveře se pohybovaly velmi pomalu. Lobsang vešel za dívkou do dílny. Vřeteno v kunktátoru začalo zrychlovat.

Hodiny stály uprostřed místnosti a zářily tak, že se na ně skoro nedalo podívat.

Přesto se na ně ale díval. "Vypadají... vypadají přesně tak, jak jsem si je představoval," vydechl. "Je to způsob jak "

"Nepřibližuj se k nim," varovala ho Zuzana. "Je to velmi nejistá smrt, věř mi. Dávej pozor!"

Lobsang zamrkal. Měl pocit, že posledních pár myšlenek nebylo jeho.

"Co jste řekla?"

"Řekla jsem, že je to nejistá smrt."

"A to je horší než jistá smrt?"

"Mnohem. Dávej pozor." Zuzana zvedla kladivo, které leželo na podlaze, a opatrně je přistrčila k hodinám. Když se ocitlo blízko, začalo jí v rukou vibrovat a Zuzana tiše zaklela, když jí neznámá síla vyrvala nástroj z prstů a kladivo zmizelo. Těsně předtím, než se to stalo, objevil se kolem hodin na kratičký okamžik zmenšující se světelný obrys, který se mohl vzdáleně podobat kladivu, pokud byste ho zploštili a stočili do kruhu.

"Máš nějakou představu, proč se to stalo?" obrátila se k němu.

"Ne."

"Já taky ne. A teď si představ, že bys byl to kladivo. Nejistá smrt, jasné?"

Lobsang se podíval na dva nehybné lidi. Jeden byl střední výšky a měl příslušné množství končetin a tělesných výběžků, aby se dal kvalifikovat jako příslušník lidské rasy. Ten upíral oči na hodiny. I druhá postava upírala oči na hodiny postava muže s poněkud ovčí tváří, ve středním věku, který stale ještě v ruce držel šálek čaje, a pokud to Lobsang rozeznával, sušenku.

"Ten, co by v žádném případě nevyhrál soutěž krásy, i kdyby byl jediným účastníkem, je Igor," vysvětlovala slečna Zuzana. "Ten druhý, to je doktor Hopkalis z Cechu hodinářů."

"Takže nakonec víme, kdo ty hodiny vyrobil," řekl Lobsang.

"Nemyslím. Dílna doktora Hopkalise je o několik ulic dále. A vyrábí moderní hodinky pro výjimečně svérázný druh velmi vznešených zákazníků. Je to jeho specialita."

"No... pak je musel postavit... Igor."

"Dobrý bože, samozřejmě, že ne! Igoři jsou profesionální sluhové a pomocníci. Nikdy nepracují sami pro sebe!"

"Zdá se, že toho nějak moc víte," řekl Lobsang, když Zuzana začala obcházet hodiny jako zápasník, který hledá, kde by se nejlépe zachytil.

"To ano," přikývla, aniž obrátila hlavu. "To vím. Ty první hodiny v těch prasklo pero. Tyhle zatím drží. Ten, kdo je navrhoval, byl génius."

"Zlý génius?"

"To se nedá tak snadno říci. Nevidím žádná znamení."

"Jaká znamení?"

"No, tak třeba kdyby na boku hodin bylo napsáno ‚hahaha!!!', byla by to jistá stopa, nemyslíš?" odpověděla mu popuzeně Zuzana a obrátila oči v sloup.

"Já vám asi překážím, že?" řekl Lobsang:

"Ále ne, vůbec ne," broukla Zuzana a soustředila svou pozornost na pracovní stůl. "No, tady nic není. Předpokládám, že si mohl nařídit nějaký časoměr. Něco jako budík"

Najednou se zarazila. Zvedla kus gumové hadice, která byla stočená a pověšena na hák vedle skleněných nádob, a pečlivě si ji prohlédla. Pak ji odhodila do kouta a podívala se na ni, jako kdyby něco takového nikdy předtím neviděla.

"Neříkej ani slovo," prohlásila tiše. "Některé jejich smysly jsou velmi bystré. Teď pomalu ustup mezi ty velké skleněné nádrže a snaž se vypadat nenápadně. A udělej to teď!"

Poslední slovo mělo zvláštní tón a Lobsang cítil, jak se mu nohy začínají samy pohybovat.

Pohnuly se dveře, velmi nenápadně, a dovnitř vstoupil muž.

Na jeho obličeji byla jediná podivná věc, pomyslel si Lobsang, a sice ta, jak strašlivě byl nevýrazný. V životě neviděl obličej, na němž by bylo tak málo čehokoliv, co by stálo za zmínku. Na obličeji byl nos a oči a ústa a ty byly zcela bez chyby, ale tak nějak nedávaly dohromady tvář. Byly to jen součástky, které nedávaly správný celek. Pokud dávaly něco dohromady, pak to byl obličej sochy, který sice slušně vyhlížel, ale z nějž vůbec nic nevyhlíželo.

Pomalu, jako někdo, kdo musí myslet na své svaly, se muž otočil a zadíval se na Lobsanga. Ten se proti své vůli přikrčil a měl jedinou touhu začít plátkovat čas a zmizet. Vřeteno na jeho zádech varovně zaskřípělo.

"Tak to by podle mě stačilo," ozvala se Zuzana a postoupila kupředu. Muže trhnutím za rameno otočila. Udeřila ho loktem do žaludku a pak ho zasáhla dlaní pod bradu tak tvrdě, že vyletěl do vzduchu a svezl se po stěně k zemi.

Když dopadl na zem, uštědřila mu Zuzana ještě ránu francouzským klíčem do hlavy.

"No a můžeme jít," řekla, jako kdyby právě urovnala pár rozházených papírů. "Tady už jsme skončili."

"Vy jste ho zabila!"

"Samozřejmě. Není to lidská bytost. Pro tyhle věci mám... jistý smysl. Je to zčásti zděděné. A mimochodem, běž a vezmi tu hadici. No tak!"

Protože stále ještě v ruce držela klíč, Lobsang to udělal. Nebo se to spíše pokusil udělat. Kus hadice, kterou hodila do rohu místností, byl propletený a zauzlovaný jako špageta.

"Můj dědeček tomu říká zlomyslnost," vysvětlovala mu Zuzana. "Místní nepřátelství věcí k živým tvorům vždycky podstatně zesílí, když se někde v okolí pohybuje Auditor. Oni si nedokáží pomoci. Hadicový nebo provazový test je podle krysy, kterou znám, velmi spolehlivým indikátorem přítomnosti Auditora."

Tak podle krysy, pomyslel si Lobsang. "Co je to Auditor?"

"A navíc nemají smysl pro barvu. Nechápou, co to barva je. Podívej se, jak je oblečený. Šedé šaty, šedou košili, šedé boty, šedou kravatu... šedé všechno."

"No a co... co... když chtěl jen někdo vypadat... no nějak extra?"

"Myslíš? Ani tak by to nebyla moc velká ztráta," usmála se. "Ale mýlíš se. Podívej."

Tělo se pomalu ztrácelo. Byl to proces rychlý a nijak odpudivý, něco jako odpařování za sucha. Tělo se jednoduše změnilo v oblak prachu, který se rozptýlil po místnosti a zmizel. Posledních pár hrstí však ve vzduchu vytvořilo jen na několik vteřin známý tvar. Nakonec se slabým náznakem výkřiku zmizel i ten.

"Ale to byl dhlang!" řekl Lobsang. "Zlý duch! Rolníci tam v údolích si věší nade dveře ochranné amulety, které je mají před dhlangy chránit! A já si myslel, že jsou to jen pověry!"

"Ne, tohle jsou potvory!" odpověděla Zuzana. "Tím chci říci, že tihle jsou skuteční, ale málokdo v ně věří. Skoro kdekdo věří ve věci, které nejsou skutečné. Tady se děje něco moc divného. Tyhle věci jsou všude kolem a mají těla. To není v pořádku. Musíme najít tu osobu, která postavila hodiny "

"A, ehm, mohl bych... ehm... vy jste co, slečno Zuzano?"

"Já? Já jsem učitelka."

Pak sledovala pohled, který upíral na francouzský klíč v její ruce, a pokrčila rameny.

"Jak vidím, tak se to může o přestávkách zvrtnout v pěkně drsné zaměstnání, co?" prohlásil Lobsang.

Všude se vznášel nesmírně intenzivní pach mléka.

LuTze se bleskově posadil.

Byl ve velké místnosti a ležel na stole v jejím středu. Podle toho, co cítil na kůži, byl stůl pokryt plechem. Kolem stěn stály máselnice, velké nerezové mísy a obrovský dřez, který měl velikost koupací vany.

Do pachu mléka se mísila ještě celá řada pachů jiných dezinfekce; vydrhnuté dřevo a vzdálený pach koní.

Přiblížily se kroky. LuTze si spěšně lehl na záda a zavřel oči.

Slyšel, jak někdo vchází do místnosti. Ten někdo si tichounce pískal a musel to být muž, protože LuTze v celém svém životě nezažil ženu, která by si pískala tímhle švitořivě sykavým způsobem. Pískání se přiblížilo ke stolu, na okamžik zůstalo na místě, ale pak se otočilo a zamířilo k výlevce. Vzápětí se místo pískání ozval zvuk skřípotu táhla ruční pumpy.

LuTze otevřel jedno oko.

Muž u výlevky byl dost malý, takže běžně velká, modře kostkovaná zástěra, kterou měl uvázanou v pase, mu sahala skoro k zemi. Jak se zdálo, zabýval se mytím lahví.

LuTze spustil nohy ze stolu a pohyboval se při tom s opatrností, vedle níž by se pohyby průměrného ninji ozývaly jako dechovka, a opatrně se dotkl sandály podlahy.

"Už je vám líp?" ozval se muž, aniž otočil hlavu.

"Oh ano, cítím se prima," odpověděl LuTze.

"Říkal jsem si, hele, tady máme malého holohlavého stařečka, co vypadá jako mnich," pokračoval muž u výlevky a pozvedl láhev proti světlu, aby zjistil, zda je čistá. "Na zádech má natahovací věc a štěstí v... no o něco níž. Nedal byste si šálek čaje? Konvice je na sporáku. Mám i jačí máslo."

"Jačí? A jsem vůbec ještě v AnkhMorporku?" LuTze se zadíval na dlouhou řadu velkých naběračeк vedle sebe. Muž u dřezu se pořád ještě neohlédl.

"Hmm. Zajímavá otázka," ozval se po chvilce umývač lahví. "No, řekněme, že jste částečně v AnkhMorporku. Takže jačí mléko ne? Mohu vám nabídnout i mléko kravské, kozí, ovčí, velbloudí, lamí, kobylí, psí, kočičí, delfíní, velrybí nebo aligátoří, kdybyste chtěl."

"Cože? Aligátoří mléko? Aligátoři přece žádné mléko nedávají!" řekl LuTze a uchopil do ruky největší naběračku. Sklouzla ze závěsu zcela nehlučně.

"Já taky neříkal, že to bylo snadné."

Metař pevněji sevřel násadu sběračky. "Co je tohle za místo, příteli?" zeptal se.

"Jste v... mlékárně."

Postava u dřezu pronesla poslední slovo tak zlověstným tónem, jako kdyby říkala "zámek hrůzy", a odložila další láhev na odkapovou desku. Pak muž, stále ještě otočen zády k LuTzemu, pozvedl ruku. Všechny prsty měl sevřené, s výjimkou prostředníku, který trčel do vzduchu.

"Víš, co to je, mnichu?" řekl.

"No, to není právě přátelské gesto, příteli," odpověděl LuTze. Sběračka v ruce mu připadala příjemně těžká. V životě už použil mnohem horší zbraně, než byla tahle.

"Aha, to jsou ty pozdější pověrčivé interpretace. Jsi starý člověk, mnichu. Dokázal bych spočítat i tvá století. Řekni mi, co to je, a poznáš, co jsem zač."

V chladné mlékárně se ještě víc ochladilo.

"Je to tvůj prostředník," odpověděl LuTze.

"Pch!" zavrtěl hlavou muž u lahví.

"Pch?"

"Jasně, pch! Máš mozek! Používej ho."

"Podívejte, bylo od vás hezké, že jste mě "

"Ty znáš tajné moudrosti, po nichž kdekdo pátrá, mnichu." Umývač lahví na chvilku znehybněl. "A mám dokonce podezření, že znáš i ta odvozená tajemství, která nejsou viditelná na první pohled, po nichž už ani nikdo nepátrá. Takže kdo jsem?"

LuTze upíral pohled na osamocený prst. Stěny mlékárny zmizely. Chlad ještě zesílil.

Jeho myšlenky se rozeběhly a procesu se chopil knihovník paměti.

Tohle nebylo obyčejné místo a tohle nebyl obyčejný muž. Prst. Jeden prst. Jeden z pěti prstů na Jeden z pěti. Jeden z pěti. V jeho paměti se rozezněly slabé ozvěny prastaré pověsti.

Když odebereme jednoho z pěti, dostaneme čtyři.

A jeden zbude.

LuTze velmi opatrně zavěsil naběračku zpět na hák.

"Jeden z pěti," řekl. "Pátý ze čtyř."

"No prosím. Bylo mi hned jasné, že jsi vzdělaný."

"Byl jste... jste ten, který odešel, než se proslavili?"

"Ano,"

"Ale... tohle je přece mlékárna a vy myjete láhve!"

"No a? Něco dělat musím, abych se nenudil?"

"Ale vždyť... vy jste pátý Jezdec Apokalypsy!"

"A já se vsadím, že si nepamatujete moje jméno!"

LuTze zaváhal. "Ne," přiznal. "Myslím, že jsem ho nikdy v životě neslyšel."

Pátý jezdec se otočil. Oči měl černé. Dokonale černé. Lesklé, černé, bez běhna a bez zorniček.

"Já jsem..." začal pátý Jezdec, "jmenuju se..."

"Ano?"

"Jmenuju se Rolandek."

Bezčasovost narůstala jako led. Na moři ztuhly vlny. Ptáci ve vzduchu. Svět se ztišil.

Ale neumlkl. Bylo slyšet zvuk, jako když někdo táhne prstem po navlhčeném okraji obrovské sklenice.

"Tak pojďte," pobízela Zuzana.

"Vy to neslyšíte?" zeptal se Lobsang.

"Jenže nám to není k ničemu dobré "

Pak zastrčila Lobsanga do stínů. Zhruba v polovině ulice se objevil šedivý stín Auditora a začal se otáčet. Vzduch kolem něj se naplnil prachem, který se změnil ve vířící válec a ten se pak pomalu proměnil v něco, co připomínalo člověka na nejistých nohou.

Lidský tvar se chvilku kymácel sem a tam. Pak pozvedl ruce a bylo vidět, že si je prohlíží, protože je obracel hned na jednu, hned na druhou stranu. Pak s důležitým výrazem na tváři vykročil. O kus dál na ulici se k němu připojil další, který vyšel z ústí úzké uličky.

"Tohle se jim vůbec nepodobá," řekla Zuzana, když šedivý pár zahnul za roh. "Ti něco chystají. Pojďme za nimi."

"A co LuTze?"

"Co by s ním bylo? Jak jsi říkal, že byl starý?"

"Říkal, že je mu osm set let."

"To znamená, že se nedá zabít jen tak snadno. Rolandek je docela příjemný, když je člověk ve střehu a nehádá se s ním."

Vykročila dál po ulici.

K Auditorům se přidávali další, proplétali se mezi nehybnými vozy a nehybnými lidmi, a jak se ukázalo, směřovali k náměstí Náhlého osvícení, což bylo jedno z největších volných prostranství v celém městě. Byl den trhu. Kolem stánků se mačkaly nehybné postavy. Ale všude mezi nimi procházely šedé stíny.

"Jsou jich celé stovky," zamračila se Zuzana. "Všichni mají lidskou podobu a vypadá to, jako když tady mají

shromáždění."

Pan Bílý začínal ztrácet trpělivost. Až dosud si neuvědomoval, že vůbec nějakou má, protože kdyby ji měl, pak by on sám byl jedna jediná nekonečná trpělivost. Ale teď cítil, jak ho trpělivost valem opouští. Byl to podivný, pálivý pocit, který cítil vzadu v hlavě. Jak může myšlenka pálit?

Zástup vtělených Auditorů ho nervózně pozoroval.

"Já se jmenuji Bílý!" sdělil nešťastnému novému Auditorovi, kterého před něj přivedli, a vzápětí se otřásl úžasem nad tím, jak samozřejmě pronesl ono zájmeno, a přitom se nic nestalo.

"Nemůžeš být taky pan Bílý. Způsobilo by to zmatky."

"Ale nám už docházejí barvy," ozval se poněkud nervózně pan Fialový.

"To není možné," zavrtěl hlavou pan Bílý. "Barev je nekonečné množství."

"Ale nemají tolik názvů," upozorňovala slečna Tmavošedá.

"To není možné. Každá barva musí mít své jméno."

"Našli jsme jen sto třicet názvů pro zelenou barvu, než se na jednu stranu začala měnit ve žlutou a na druhou stranu v modrou," připojila se slečna Karmínová.

"Ale odstíny jsou nekonečné!"

"To je sice pravda, ale jména ne."

"Tohle je problém, který je třeba vyřešit. Přidejte jej na seznam, slečno Hnědá. Musíme pojmenovat každý sebemenší odstín."

Jeden z ženských Auditorů se zatvářil vyděšeně. "Když já si to všechno nedokážu zapamatovat!" posteskla si. "Taky nechápu, proč nám vydáváš příkazy."

"Až na toho odrodilce jsem nejstarší ze všech vtělených."

"Ale jen o vteřiny," upozornila slečna Hnědá.

"To není důležité. Jsem první. Pořadí je pořadí. To je fakt."

To byl fakt. Auditoři ctili fakta. A pan Bílý věděl, že je faktem i to, že teď městem více méně bez cíle bloudí skoro sedm set Auditorů v přibližně lidské podobě.

Pan Bílý musel zarazit neplánovaný nárůst vtělení, když na náměstí přicházeli další a další Auditoři v lidských tělech. Bylo to příliš nebezpečné. Odrodilec předvedl, zdůrazňoval pan Bílý, že lidská podoba nutí mozek myslet jistým komplikovaným způsobem. Na místě byla opatrnost nejvyššího stupně. Jedině ti, kdož dokázali, že jsou schopni přežít tento proces vyššího stupně, by měli dostat povolení ke vtělení. To byl fakt.

Auditoři ctili fakta. Alespoň dosud. Slečna Hnědá o krok ustoupila.

"Ale já si myslím," řekla, "že pobývat tady je nebezpečné. Můj názor je, že bychom se měli odhmotnit."

Pan Bílý zjistil, že jeho tělo odpovídá za něj. Hlasitě vydechlo.

"A ponechat množství věcí nezjištěných?" zamračil se. "Neznámé věci jsou nebezpečné. Tolik se učíme."

"To, co se učíme, nedává smysl," řekla paní Hnědá.

"Čím víc se naučíme, tím větší to bude dávat smysl. Není nic, čemu bychom nedokázali porozumět," argumentoval pan Bílý.

"Nevím, proč teď musím potlačovat silnou touhu přivést svou ruku do ostrého kontaktu s tvou tváří," odpověděla slečna Hnědá.

"To je to, o čem mluvím," navázal plynule pan Bílý. "Nerozumíš tomu, a proto je to nebezpečné. Proveď ten akt a budeme o tom vědět víc."

Udeřila ho.

Zvedl ruku ke tváři.

"Napadají mě neřízené myšlenky, které se dožadují zákazu opakování tohoto úkonu," řekl. "A cítím teplo. Je velmi zajímavé, že tělo skutečně provádí některé myšlenkové pochody na svůj vlastní vrub."

"Co se mě týká," ozvala se slečna Hnědá, "neřízené myšlenky mluví o uspokojení spojeném s pochopením."

"Už se o lidech učíme víc a víc," řekl pan Bílý.

"A z které jejich strany?" zajímala se slečna Hnědá, jejíž pocit pochopení narůstal při pohledu na pokřivený výraz na tváři pana Bílého. "Pro naše potřeby už nejsou jako faktor důležití. Čas skončil. Jsou to už pouhé zkameněliny. Kůže pod jedním z tvých očí se cuká."

"Provinila jste se nevhodnou myšlenkou," zamračil se pan Bílý. "Oni existují. Proto je musíme prozkoumat do posledních podrobností. Rád bych provedl další pokus. Moje oko funguje bezchybně."

Z vedlejšího stánku vzal řeznickou sekeru. Slečna Hnědá ustoupila o další krok. "Nežádané myšlenky pochopení toho, co říkáte, se velmi vyjasnily," řekla.

"A přece je tohle pouhý kus železa na dřevěné tyči," uvažoval pan Bílý a potěžkal sekeru.

"My, kteří jsme nahlédli do srdcí hvězd. My, kteří jsme viděli hořet světy. My, kteří jsme se dívali na muka vesmíru. Co je na takové sekeře, že to vzbudí náš zájem?"

Máchl rukou. Byla to nešikovná rána a lidský krk je mnohem odolnější, než si mnozí myslí, ale krk slečny Hnědé vybuchl do oblaku barevných prachových zrnek a ona sama se svezla k zemi.

Pan Bílý se rozhlédl po okolních Auditorech, kteří jako jeden muž o krok ustoupili.

"Je tady ještě někdo, kdo by se chtěl zúčastnit pokusu?"

Ozval se sbor spěšných odmítnutí.

"Výborně," přikývl pan Bílý. "Jak vidím, učíme se rychle a hodně."

"On jí usekl hlavu!"
"Nekřič! A tu svoji hlavu drž hezky při zemi!" sykla Zuzana.
"Ale on "
"Já myslím, že si toho všimla! Co se stalo, stalo se."
"Co se to děje?"
Zuzana ho zatáhla dál do stínů. "Nejsem si tak docela jistá," prohlásila, "ale mám dojem, že se pokusili udělat si lidská těla. Jsou to docela slušné kopie. A teď... se taky jako lidé začínají chovat."
"Tomu vy říkáte chovat se jako člověk?"
Zuzana vrhla na Lobsanga smutný pohled. "Ty asi mezi lidi moc nechodíš, co? Můj dědeček říká, že když na sebe inteligentní tvor vezme lidskou podobu, začne po lidsku i uvažovat. Forma určuje funkci."
"A tohle byl čin inteligentního tvora?" podíval se na ni šokovaný Lobsang.
"Ty nejenže moc nevycházíš, ale nečteš ani historii," ucedila znechuceně Zuzana. "Víš něco o prokletí vlkodlaků?"
"Není to, že je někdo vlkodlakem, dostatečné prokletí?"
"Oni si to nemyslí. Ale když zůstanou ve vlčí podobě příliš dlouho, promění se ve vlka," poučovala ho Zuzana. "Vlk je velmi silná... podoba, tvar, víš? I když je mozek lidský, vlk se dovnitř vplíží nosem a ušima a tlapami. Víš něco o čarodějkách?"
"No... akorát..., že my jsme jedné z nich ukradli koště, abychom se sem dostali včas," vypravil ze sebe Lobsang.
"Opravdu? Tak to máte vlastně štěstí, že svět skončil," ušklíbla se Zuzana. "Abys věděl, tak ty nejlepší čarodějky znají takový trik, kterému říkají Zapůjčení. Dokážou proniknout do vědomí zvířat a ptáků. Je to velmi užitečná věc. Háček je v tom, že ten, kdo to provozuje, musí vědět, kdy se stáhnout. Zůstaň kachnou příliš dlouho, a už jí zůstaneš do smrti. Chytrou kachnou, která bude mít pár velmi zvláštních vzpomínek, ale pořád jen kachnou."
"Básník Houha kdysi snil o tom, že je motýlem, a pak se probudil a řekl: Jsem člověk, kterému se zdálo, že je motýlem, nebo jsem motýl, kterému se zdálo, že je člověkem?" pronesl Lobsang, který se pokoušel přidat k jejímu lehkému tónu.
"Vážně," otočila se k němu Zuzana. "A který z nich byl?"
"Cože? No... kdo ví?"
"Jak psal své básně?" zajímala se dál Zuzana.
"Samozřejmě štětcem."
"Takže nevytvářel bohaté informační křivky a obrazce poletováním ve vzduchu nebo při snášení vajíček do zelných hlávek?"
"O tom se nikdo nezmínil."
Pak bych řekla, že byl nejspíše člověk," řekla Zuzana. "Je to zajímavé, ale nám to příliš nepomůže. Až na to, že bychom mohli říct, že Auditoři sní o tom, že jsou lidmi, a ten sen je skutečný. A přitom nemají žádnou představivost. Přesně jako můj dědeček. Dokážou stvořit dokonalou kopii čehokoliv, ale nedokážou vytvořit nic nového. Takže abys věděl, co si myslím já, tak to, že teď zjišťují, co to znamená, být člověkem."
"A co to znamená?"
"Že zdaleka nemáš věci pod kontrolou tak, jak si myslíš." Pak vrhla další opatrný pohled na zástup shromážděný na náměstí. "Víš něco o tom člověku, který postavil ty hodiny?"
"Já? Ne. No, ani ne..."
"Tak jak jsi našel to místo?"
"LuTze si myslel, že ty hodiny někdo staví právě tady."
"Hm. Dobrý odhad. Našli jste dokonce ten správný dům."
"Já... tedy, ehm, to já... já jsem našel ten dům. Já věděl, že je to to místo, kde bych měl být. Zní to hloupě?"
"Dost. Jako kdybys měl na čepici rolničky. Ale mohlo by to být pravda. Já taky vždycky vím, kde bych měla být. A kde bys měl být teď?"
"Tak moment," zavrtěl hlavou Lobsang. "A kdo jsi vlastně ty? Čas se zastavil, svět převzali nějací to... víly a obludy, a tady si jen tak chodí učitelka?"
"To je ta nejlepší osoba, kterou jsi mohl potkat," odpověděla mu Zuzana. "My nemáme rádi hloupost. A kromě toho už jsem ti řekla. Zdědila jsem jisté talenty."
"Jako žít mimo čas?"
"To je jen jeden z nich."
"To je na učitelku velmi podivný talent!"
"Hodí se při známkování," odpověděla Zuzana klidně.
"A jsi skutečně člověk?"
"Pch! Tak člověk jako ty. Samozřejmě nemůžu tvrdit, že bych v rodinné skříni neschovávala nějakého toho kostlivce."
Na způsobu, jakým to řekla, bylo něco...
"To nebyl jen tak obyčejný slovní obrat, že ne?" podíval se na ni Lobsang poněkud nejistě.
"Ne, ne tak docela," přikývla Zuzana. "Ta věc, co máš na zádech. Co se stane, když se přestane točit?"
"Dojde mi čas, to je jasné."
"Aha. Takže ta skutečnost, že ta mašinka zpomalila a zastavila se ve chvíli, kdy ten Auditor zkoušel svou dovednost se sekerou, s tím nemá nic společného?"
"Netočí se?" Lobsang, který zpanikařil, se pokusil dosáhnout si na záda a v marné snaze se točil kolem dokola.
"Tak se mi zdá, že i ty máš nějaké skryté talenty," poznamenala Zuzana, která se s úsměvem opřela o zeď.
"Prosím, natoč mě!"

"Dobrá. Ale vždyť ty jsi "
"Tedy řeknu ti, že to byl od tebe pěkně hloupý vtip!"
Chytila ho za paže a začala zápasit s popruhy kunktátoru.
"Ale vždyť ty jsi jiný! Copak to nechápeš?" říkala. "Je to pro tebe zbytečná zátěž. Věř mi! Nevzdávej se! Ty si tvoříš svůj vlastní čas! Nepřemýšlej o tom jak."
Díval se na ni s hrůzou. "Co se to děje?"
"To je v pořádku, neboj se, je to v pořádku!" uklidňovala ho Zuzana tak trpělivě, jak to jen uměla. "Tyhle věci jsou pro člověka vždycky tak trochu šok. Když se to stalo mně, byla jsem úplně sama, takže si říkej, že jsi měl štěstí."
"Co se stalo tobě?"
"Zjistila jsem, kdo byl můj dědeček. A dál se raději nevyptávej. Teď se soustřeď. Kde bys měl být?"
"No... hm... " Lobsang se rozhlížel. "Jo... tímhle směrem, myslím."
"Ani ve snu by mě nenapadlo vyptávat se tě, jak to víš," přikývla Zuzana, "a navíc je to směrem pryč od toho davu."
Usmála se. "Podívej se na to z té lepší stránky," dodávala. "Jsme mladí a patří nám všechen čas na světě..." Elegantním gestem si hodila francouzský klíč na rameno. "Pojď, zkusíme oddělit zrno od plev po francouzsku."
Kdyby existovaly takové věci jako čas, bylo by to sotva několik minut po tom, co Lobsang a Zuzana odešli, kdy do dílny proklouzla malá, sotva dvacet centimetrů vysoká postavička v hábitku s kápí. Postavičku následoval havran, který se usadil na pootevřených dveřích a s nemalým podezřením si prohlížel zářící hodiny. "Mně připadají nebezpečné," zakrákoral.
KVÍK? opáčil krysí Smrť a postoupil k hodinám.
"Ne, na tvém místě bych vážně nezkoušel být hrdinou," vyjádřil své mínění Jářku.
Krysa z kostí došla k podstavci hodin, zvedla hlavičku a změřila si je s výrazem "čím jsi větší, tím tvrději dopadneš" a pak do nich udeřila svou kosičkou.
Přesněji řečeno se o to pokusila. Když se kosa dotkla podstavce, zablesklo se. Krysí Smrť se na okamžik změnil v černobílý obrys zvonovitého tvaru, který obklopil hodiny a pak zmizel.
"Jestli jsem ti to neříkal," zakrákoral havran, který si právě čechral peří. "Vsadil bych se, že si teď připadáš jako pan Potroublo, žejo?"

"...a pak mě napadlo, jaké zaměstnání by potřebovalo někoho, kdo má takový talent jako já?" pokračoval Rolandek. "Pro mé je čas jen další směr. Řekl jsem si, každý chce čerstvé mléko, ne? A každý ho chce mít doma brzo ráno, ne?"
"No, určitě je to lepší než mytí oken," přikyvoval LuTze.
"Jo, do toho jsem se pustil těsně po tom, co vymysleli okna. A předtím jsem zahradničil. Ještě kousek páchnoucího jačího másla?"
"Prosil bych," přikývl LuTze a nastavil šálek.
LuTze byl osm set let starý, a proto odpočíval. Hrdina by možná vyskočil a vrhl se od ztichlého města a pak...
A máte to. Pak by musel hrdina přemýšlet o tom, co dál. Osm set let života už LuTzeho naučilo, že co se stalo, to už se neodstane. Může se to neodstát v jiné soupravě rozměrů, pokud to chcete vyjádřit více technicky, ale už se to prostě neodstane. Hodiny odbily a čas se zastavil. Později se jistě objeví nějaké řešení. Šálek čaje a rozhovor se šťastným zachráncem by ono "později" mohl přiblížit. Konec konců, Rolandek nebyl obyčejný mlékař.
LuTze se už dlouho zabýval myšlenou, že všechno, co se děje, má nějaký důvod, snad s výjimkou fotbalu.
"To je opravdu skvělé zboží, Rolandku," řekl LuTze, který usrkl z šálku. "To jačí máslo, které dneska prodávají člověk by tím nenamazal ani kola u vozu."
"To je chovem," vysvětloval s pýchou Rolandek. "Dostávám ho od pasáků vysokohorských stád před šesti sty lety."
"Tak na zdraví," usmál se LuTze a pozvedl šálek. "Je to stejně legrační. Víš, když řekneš lidem, že původně bylo pět přísných Jezdců Apokalypsy, a pak od nich jeden odešel a stal se mlékařem, no... myslím, že by je to trochu překvapilo. Jistě by je napadlo, proč jsi vlastně..."
Rolandkovy oči na okamžik stříbrně zaplály. "Tvůrčí neshody," zavrčel. "Všechny ty věci kolem ega. Někdo by mohl říct... Ne, nerad o tom mluvím. Ale přeju jim samozřejmě všechno nejlepší."
"Samozřejmě," přikývl LuTze s neutrálním výrazem.
"A sledoval jsem jejich kariéry s velkým zájmem."
"O tom nepochybuji."
"A víte, že mě dokonce vynechali z oficiální historie?" řekl Rolandek. Pozvedl ruku a zhmotnila se mu v ní kniha. Vypadala jako zbrusu nová.
"Takhle to bylo předtím," pokračoval kysele. "Kniha Omova, Proroctví Dobrunova. Sešel jste se s ním někdy? Takový vysoký chlápek, bradka, a měl sklony se hihňat pro nic za nic?"
"Ne, ten žil dřív, než jsem přišel na svět, Rolandku."
Rolandek mu podal knihu. "První vydání. Zkuste kapitolu dvě, verš sedmý," řekl.
A LuTze četl.: ",Aj a anděl oděný v bílém rouše pak rozevřel knihu železnou, a hle, pátá bytosť zvolala ‚pojď" a pátý jezdec vyjel ve voze z planoucího ledu, i bortily se zákony a praskaly závazky a zástupy zvolaly hromovým hlasem: Nyníť jsme u velikém maléru!'"
"To jsem byl já," upozorňoval Rolandek pyšně.
Lobsangovy oči sklouzly k verši osm.: ",A já spatřil, podivná zvířata, jejichž podoba byla taková: barvy byly mnohoduhové, tvar králičí, ale jednoduchého provedení a otáčela se jedno v druhém, zvuk pak vydávaly jako káď vařícího sirupu.'"

"Ten verš už z dalšího vydání vypustili," mračil se Rolandek. "Starý Dobrun měl sklony věřit kdejakému zjevení. Otcové omnijské víry si mohli vybrat a smíchat, cokoliv je napadlo.

Samozřejmě v těch dnech bylo všechno nové. Smrť byl Smrť, to je jasné, ale ostatní pořád ještě byli jen Místní neúroda, Šarvátka a Divné skvrny."

"A ty ?" zajímal se LuTze.

"Veřejnost už se o mě přestala zajímat," odpověděl Rolandek. "Alespoň mi to tvrdili. Tehdy jsme hráli jen pro opravdu velmi malé skupinky. Mračno kobylek, vyschlé kmenové napajedlo, výbuch sopky... Byli jsme rádi, když se někde něco dělo. Pro pět prostě nebylo místo." Popotáhl. "Alespoň mi to tvrdili."

LuTze odložil šálek. "Dobrá, Rolandku, bylo to moc hezké, si s tebou popovídat, ale čas... čas... čas se nehýbe, jak vidíš."

"Jo, taky jsem si toho všiml. Ulice jsou plné Zákonů." Rolandkovi znovu stříbřitě zableskly oči.

"Zákonů?"

"Dhlangů. Auditorů. Dali znovu postavit Skleněné hodiny."

"To víš?"

"Podívej, už jsem ti řekl, že nepatřím k proslulé Obávané čtyřce, ale chodím s ušima a očima dokořán," odpověděl Rolandek.

"Ale tohle je konec světa!"

"Ne, to tedy není," odpověděl klidně Rolandek. "Všechno je pořád ještě tady."

"Ale už se to nehýbá!"

"No, to už není můj problém, ne?" pokrčil Rolandek rameny. "Já prodávám mléko a mléčné produkty."

LuTze se rozhlédl po čistotou se lesknoucí mlékárně, po lesklých lahvích a sklenicích a pečlivě srovnaných máselnicích. Jaké skvělé zaměstnání pro osobu nevázanou časem! Mléko bude vždycky čerstvé.

Podíval se znovu na láhve a v hlavě se mu objevila nežádaná myšlenka.

I Jezdci měli lidskou podobu a lidé jsou marniví. Vědět, jak využít lidské marnivosti, bylo totéž jako znát vražedné bojové umění, a LuTze už to používal dlouhé roky.

"Vsadil bych se, že dokážu uhodnout, kdo jsi byl," řekl. "Vsadil bych se, že dokážu uhodnout tvoje pravé jméno."

"Pch, nemáš ani tu nejmenší šanci, mnichu," ušklíbl se Roland.

"Nejsem mnich, jen pouhý metař," opravil ho LuTze klidně. "Říkáš jim Zákoni, Rolandku. Nějaké zákony existovat musí, nebo ne? A zákony dělají oni, je to tak, Rolandku. I ty musíš mít nějaké zákony, není to pravda?"

"Já rozvážím mléko a mléčné výrobky," odpověděl Roland, ale pod okem mu začal cukat sval.

"A na základě předběžné dohody i vajíčka. Je to dobré a jisté zaměstnání. Přemýšlím, že si do obchodu vezmu jednoho dva příručí."

"Proč?" zeptal se LuTze. "Nebudou mít co na práci."

"A rozšířím sortiment sýrů," pokračoval Rolandek, aniž se podíval na metaře. "Sýry mají budoucnost. Trh neustále roste. A uvažoval jsem o tom, že si pořídím smailovou adresu, aby mi lidé mohli posílat objednávky to by se teprve zvedl obrat."

"Ale Zákoni vyhráli, Rolandku. Už se nic nehýbe. Už se nemůže stát nic neočekávaného, protože už se nestane vůbec nic."

Rolandek seděl a zíral do prázdna.

"No, vidím, že sis našel své místo v životě, Rolande," řekl LuTze konejšivým tónem. "A je pravda, že to místo udržuješ, všude se to čistotou jen blýská. Vsadil bych se, že ostatní mládenci by měli opravdu radost, kdyby věděli, jak skvěle prosperuješ. Mohl bych se tě zeptat na jednu věc? Víš, řekni mi, proč jsi mě zachránil?"

"To přece byla moje charitativní povinnost "

"Ty jsi pátý Jezdec, pane Soaku. Charitativní povinnost?" Jenže, pomyslel si LuTze, tys žil, chlapečku, příliš dlouho v lidské podobě. Ty chceš, abych na to přišel. Tisíc let takového života. Už té to celého obalilo. Budeš se mi bránit zuby nehty, ale ty chceš, abych z tebe vytáhl tvé jméno.

Rolandkovi zasvítily oči. "Já se starám jen o svý, Metaři."

"A já jsem jeden z tvých, co?"

"Máš... některé velmi zajímavé názory."

Chvíli zírali jeden na druhého.

"Odvezu tě zpátky tam, kde jsem tě našel," řekl nakonec Rolandek Soak. "To je všechno. Ty ostatní věci už nedělám."

Auditor ležel na zádech a ústa měl dokořán. Občas ze sebe vydal slabý zvuk, který zněl jako bleší zasténání.

"Zkuste to znovu, pane "

"Tmavé avokádo, pane Bílý."

"A to je vážné nějaká barva?"

"Jistě, pane Bílý!" odpověděl pan Tmavé avokádo, který si zdaleka nebyl jistý, že to tak je.

"Takže to zkuste znovu, pane Tmavé avokádo."

Pan Tmavé avokádo se s nesmírnou neochotou natáhl k ústům nehybné postavy. Jeho prsty byly jen několik centimetrů od obličeje, když levá ruka ležícího, zdánlivě sama o sobě, vyletěla kupředu a sevřela je. Ozval se praskot kostí.

"Cítím výjimečnou bolest, pane Bílý."

"Co to má v ústech, pane Tmavé avokádo?"

"Jak se zdá, je to nějaký výrobek z mletého, zkvašeného a pak upečeného zrní, pane Bílý. Ta výjimečná bolest trvá."

"Jídlo?"

"Ano, pane Bílý. Pocit bolesti je v těchto chvílích velmi výrazný."

"Nevydal jsem příkaz, že nikdo nebude ani jíst, ani pít a že nikdo nebude podnikat žádné zbytečné pokusy se smyslovým aparátem?"

"Jistě jste to přikázal, pane Bílý. Pocit, kterému říkají lidé strašlivá bolest, o níž jsem se zmínil před chvilkou, teď začíná být opravdu nesnesitelná. Co mám dělat teď?"

Systém "rozkazů" byl pro Auditory další dokonale neznámou novinkou. Byli zvyklí rozhodovat se jako výbor, a navíc až tehdy, kdy byly vyčerpány všechny možnosti, jak se rozhodnutí vyhnout nebo ho odložit. Rozhodnutí rozhodnutá všemi byla rozhodnutí, která neudělal nikdo konkrétně, a to dokonale vylučovalo možnost obviňovat z nesprávného rozhodnutí někoho.

Těla však rozkazům rozuměla. Bylo to očividně něco, co dělalo lidi lidmi, a proto se tomu Auditoři byli ochotni v duchu výzkumů podřídit. Každopádně ani neměli na výběr. Vzbouzely se v nich celé škály pocitů, když jim příkazy vydával člověk vyzbrojený ostrou a špičatou zbraní. Bylo překvapivé, jak hladce a rychle se nutkání radit se a diskutovat měnilo v nutkavou potřebu udělat, co zbraň říkala.

"Nemůžete ho přesvědčit, aby vaši ruku pustil?"

"Asi upadl do bezvědomí, pane Bílý. Oči má podlité krví. Vydává slabé vzdechy. A přesto se zdá, že se tělo rozhodlo chléb nevydat. Mohl bych se znovu zmínit o problému té nesnesitelné bolesti?"

Pan Bílý pokynul dvěma Auditorům. S viditelným úsilím se jim nakonec podařilo uvolnit páně Avokádovy prsty.

"Tohle je něco, o čem se budeme muset naučit mnohem víc," potřásl hlavou pan Bílý. "Odrodilec o tom mluvil. Pane Temné avokádo?"

"Ano, pane Bílý?"

"Ten pocit bolesti trvá dál?"

"Moje ruka je střídavě horká a zase studená, pane Bílý."

"Jak zvláštní," uvažoval pan Bílý. "Jak vidím, budeme muset bolest prozkoumat mnohem hlouběji."

Pan Tmavé avokádo zjistil, že tenký hlásek kdesi v týle jeho hlavy při té představě poplašeně vříská. Pan Bílý klidně pokračoval: "Jaké jiné potraviny existují?"

"Známe jména tří tisíc sedmi set a devatenácti potravin," odpověděl pan Indigofialový a postoupil kupředu. Stal se odborníkem na podobné záležitosti a to byla pro Auditory další novinka. Nikdy předtím se mezi nimi odborníci neobjevili. Co znal jeden, znali všichni. Vědět něco, co ostatní nevěděli, označovalo takového Auditora jako jedince individualistu. Jedinci mohli zemřít. Ale individualismus vám také dával sílu a moc, což znamenalo, že jste nemohli umřít tak snadno. Znamenalo to také poradit si s mnoha věcmi, a díky úsilí, s nímž se o to snažil, si už i on, jako většina ostatních Auditorů, pořídil celkem zajímavou sbírku obličejových tiků.

"Jmenuj nám nějakou," požádal pan Bílý.

"Sýr," odpověděl hbitě pan Indigofialový. "Je to zahuštěné, plesnivé mléko skotu."

"Najdeme nějaký sýr," rozhodl pan Bílý.

Kolem prošla trojice Auditorů.

Zuzana vyhlédla z domovního vchodu. "Víš jistě, že jdeme správným směrem?" ujišťovala se. "Vzdalujeme se od středu města."

"Tohle je ten směr, kterým bych měl jít," přikývl Lobsang.

"Dobrá, ale tyhle úzké uličky se mi ani trochu nelíbí. Hrozně nerada se schovávám. Já nepatřím k lidem, kteří by se schovávali."

"Ano, to jsem si všiml."

"Co je to před námi?"

"To je zadní trakt Královské umělecké galerie. Na druhé straně je Broad Way neboli Široká cesta, jedna z nejhlavnějších ulic města," vysvětloval Lobsang. "A tam my se právě potřebujeme dostat."

"Na to, že jsi přiletěl na koštěti z hor, se tady dost vyznáš."

"Vyrostl jsem tady. Vím také o pěti možných místech, kudy je možno se do muzea vloupat. Býval jsem zloděj."

"Já jsem zase dokázala procházet zdí," přikývla Zuzana. "Jak se zdá, teď, když se čas zastavil, to nefunguje. Myslím, že se tahle moje dovednost nějakým způsobem vyrušila."

"Ty jsi vážně dokázala procházet pevnými stěnami?"

"Ano. To je taková rodinná tradice," odsekla Zuzana. "Tak pojď, projdeme muzeem. Když nic, tak tam se nám nikdo pod nohy plést nebude."

V AnkhMorporku už králové nevládli mnoho století, ale královské paláce mívají tendenci přežít své tvůrce i majitele. Město možná nepotřebuje krále, ale vždycky se mu hodí přehršle velkých místností a nějaké ty dlouhé a vysoké zdi, a to i dlouho po tom, co je monarcha zapomenut a budova přejmenována třeba na Památník průmyslu a pracující třídy.

Je třeba říci, že i když poslední král sám netvořil štětcem, dlátem ani jinými uměleckými prostředky a přestože byl při své malé postavě velký jedinkrát v životě, když byl umně sťat a kat pozvedl jeho hlavu do výše, aby ji ukázal jásajícímu obyvatelstvu , většina populace se shodla na tom, že nashromáždil opravdu překrásné umělecké sbírky. Dokonce i velmi obyčejní lidé ve městě dokázali ocenit krásu a půvab Cravattiho Tří velkých růžových žen s jediným proužkem gázy nebo obraz jiného malíře Mauvaise Liliho, přezdívaného Fialetti, Muž s velkým listem. Je samozřejmé, že dokonce i město, máli historii tak dlouhou, jakou měl AnkhMorpork, nashromáždí během let slušné množství uměleckého odpadu, který se postupem času mění ve starožitnosti a umělecké poklady, a začne shánět nějaký veřejně přístupný kumbál, kde by to uskladnilo. A tak za cenu jen o trošku vyšší, než je hodnota několika mil červené hedvábné šňůry a plat půl tuctu stařiků v uniformách, kteří ukazují směr k dílu Tři velké růžové ženy s jediným proužkem gázy, vznikla Královská

umělecká galerie.

Lobsang a Zuzana pospíchali ztichlými sály. Stejně jako v klubu Neuróza tady se jen těžko dalo poznat, že se zastavil čas. Jeho běh tady byl každopádně prakticky zanedbatelný. Mnichové v Oi Dongu muzeum každopádně považovali za velmi cenný zdroj.

Zuzana se zastavila, obrátila a upřeně se zahleděla na obrovský obraz v bohatě vyřezávaném pozlaceném rámu, který zaplňoval celou stěnu dlouhé chodby. Pak řekla tiše: "Oh..."

"Co je to?"

"To je Bitva o ArGash od Blesconttiho," odpověděla Zuzana.

Lobsang se podíval na šupinovitou, dávno neošetřovanou malbu, zakalenou žlutohnědým povlakem. Barvy vypadaly, jako kdyby byl obraz malován přinejmenším tuctem odstínů tmavých okrů, ale i tak jimi prosvítalo něco zlověstného.

"To má být Peklo?" zeptal se.

"Ne, to bylo prastaré město v Klači," odpověděla Zuzana. "Dědeček ale říkal, že lidé je proměnili v Peklo. Blitzt ten obraz namaloval a zešílel."

"No, každopádně dokonale vystihl ta bouřková mračna," připouštěl Lobsang a polknul. "Má to úžasné, ehm, světlo a..."

"Podívej se na to, co vystupuje z těch mračen," řekla Zuzana.

Lobsang upřel pohled do nehybných kumulů a na zkamenělý blesk.

"Aha, ano. Čtyři příšerní Jezdci. Ty umělci často používali..."

"Počítej znovu," přerušila ho Zuzana.

Lobsang se podíval. "Jsou tam dva "

"No tak, nebuď blázen, je jich přece pě" začala a pak sledovala jeho pohled. Nezajímal se o umění.

Právě se od nich vzdaloval párek Auditorů. Spěchali k sálu s expozicí porcelánu.

"Oni před námi prchají!" zvolal potěšeně Lobsang. Zuzana ho chytila za ruku.

"Ne tak docela," zavrtěla hlavou. "Vždycky se radí! A k tomu musí být alespoň tři! A pak se vrátí, takže pojď rychle!"

Sevřela jeho ruku a vtáhla ho do nejbližší chodby.

Na vzdálenějším konci chodby bylo vidět šedé stíny. Dvojice spěchala dál, kolem zaprášených goblénů a do dalšího prastarého sálu.

"Bohové! Támhle je obraz tří velkých ženských a dohromady na sobě mají jen jeden " začal Lobsang, ale Zuzana ho bezohledně vlekla dál.

"Dávej pozor, ano? Cesta k hlavnímu východu byla tam vzadu! Tohle místo je plné Auditorů!"

"Ale vždyť je to jen stará umělecká galerie! Vždyť tady není nic, co by je mohlo zajímat, nebo ano?"

Se sklouznutím se zastavili na leštěných mramorových dlaždicích. Před sebou měli široké schodiště vedoucí do dalšího patra.

"Tam nahoře budeme jako v pasti," řekl Lobsang.

"Jsou tam všude balkony, které vedou kolem dokola," zavrtěla hlavou Zuzana. "Pospěš si!" Vlekla ho nahoru po schodišti a bez oddechu dál, ke vchodovému oblouku. A tam se zastavila. Prostor s ochozy se táhl přes několik poschodí. Z prvního patra se mohli návštěvníci dívat dolů do přízemí. A právě v přízemí teď byli Auditoři, kteří, jak se zdálo, byli velmi zaměstnáni.

"Co to, u všech ďáblů, dělají teď?" šeptal Lobsang.

"Obávám se," odpověděla zachmuřeně Zuzana, "že obdivují umění."

Slečna Sytěoranžová se cítila dotčena. Její tělo na ni kladlo podivné požadavky a práce, která jí byla svěřena, jí šla velmi pomalu.

Rám, který kdysi obsahoval obraz sira Roberta Vycherchela Vůz uvázlý v řece, se opíral o stěnu před ní. Byl prázdný. Čisté plátno bylo úhledně srolováno v balíku, který ležel opodál. Před rámem, seřazené podle velikosti, byly hromádky jednotlivých barev. Několik tuctů Auditorů je dále rozkládalo na molekuly.

"Pořád nic?" ptala se, když procházela kolem řady Auditorů.

"Nic, slečno Sytěoranžová. Zatím pořád jen známé molekuly," odpověděl jeden z Auditorů. Hlas se mu poněkud třásl.

"Dobrá, a mohlo by to mít snad něco společného s rozměry? S rovnováhou molekul? Se základy geometrie?"

"Pokračujeme "

"Tak si pospěšte!"

Ostatní přítomní Auditoři se horlivě shlukli kolem zbytků, které byly kdysi obrazem ne, které vlastně prakticky obrazem byly, protože tady stále ještě byla do poslední každá molekula obrazu , na chvilku zvedli hlavu, ale pak se dál věnovali svým povinnostem.

Slečna Sytěoranžová byla čím dál tím rozzlobenější, protože když byla rozzlobená, nemohla pracovat. Jeden z důvodů byl možná v tom, že když jí pan Bílý zadával její úkol, podíval se na ni takovým legračním pohledem. Být okukován znamenalo pro Auditora zcela novou, neznámou zkušenost žádný Auditor se neunavoval tím, že by si prohlížel ostatní Auditory, protože všichni Auditoři vypadali stejně a navíc nebyli zvyklí dívat se jeden na druhého, protože jejich tváře nehovořily. Oni dokonce nebyli ani zvyklí mít tváře. Nebo mít tělo, jež velmi podivně reagovalo na výraz ve tváři jiného těla, které v tomto případě patřilo panu Bílému. Když se na ni díval tímhle způsobem, cítila nesmírnou chuť vrhnout se na něj a tu jeho tvář roztrhat na kusy.

Což nedávalo absolutně žádný smysl. Žádný Auditor by neměl cítit něco takového k jinému Auditorovi. Žádný Auditor by neměl něco takového cítit k čemukoliv. Žádný Auditor by neměl cítit...

A ona se cítila rozzuřená k nepříčetnosti. Ztratili tolik schopností! Bylo nesmyslné komunikovat tak, že jste plácali kousky kůže v obličeji, a co se týče jazyka... Yuerkkk.

Pokud věděla, tak během celého trvání vesmíru nezakusil žádný Auditor pocit yuerkkk. Tohle mizerné tělo nabízelo celou řadu příležitostí, proč se cítit yuerkkk. Klidně by ho opustila hned, i když... když... jedna její část se tomu vzpírala. To byla ta strašlivá touha, která jí v části těla hlodala vteřinu za vteřinou tělo chtělo žít.

A cítila hlad. A to taky nedávalo smysl. Žaludek byl vak na trávení potravy, takže kdo by předpokládal, že bude vydávat příkazy? Auditoři dokázali žít jen tak, že si vyměňovali molekuly látek se svým okolím a využívali libovolného místního zdroje energie. To byla skutečnost. Ale pokuste se to říci žaludku. Cítila to. Seděl si tam a kručel. Začínala být obtěžována svými vnitřními orgány. Proč museli... proč museli... okopírovat do těla i vnitřní orgány? Yuerkkk.

Bylo toho všeho nějak příliš. Byla by své pocity ráda vyjádřila... byla by chtěla... projevit své pocity tím, že by vykřikla nějaká... nějaká... strašlivá slova.

"Nelad! Zmatek!"

Ostatní Auditoři se začali v hrůze rozhlížet.

Jenže ta slova nepřinesla slečně Sytěoranžové požadovanou úlevu. Musela by to zřejmé být nějaká jiná, horší slova... Aha, co takhle

"Orgány!" vykřikla, potěšena z toho, že na to konečně přišla. "A na co vy všichni... vy orgány, čumíte?" dodala. "Pokračujte v práci!"

"Vždyť oni všechno rozebírají na prach!" zašeptal Lobsang.

"A to máš celé Auditory v kostce," odpověděla mu Zuzana. "Myslí si, že to je způsob, jak se o věcech něco dozvědět. Víš, mně se opravdu hnusí, jsou odporní. "

Lobsang na ni vrhl kosý pohled. Klášter nebyl jednopohlavní institucí. Přesněji řečeno, klášter takovou institucí byl, ale nikdy o sobě o jako takové instituci neuvažoval především proto, že možnost, že by ženy v klášteře mohly pracovat, nepřišlo myslím, které dokázaly uvažovat v šestnácti rozměrech, ani na mysl. Zato Cech zlodějů velmi rychle přišel na to, že děvčata jsou v umění krádeží a kapsářství přinejmenším tak šikovná jako chlapci on sám například moc rád vzpomínal na svou spolužačku Štefku, která člověku dokázala vytáhnout ze zadní kapsy hrst drobných, aniž si toho všiml, a šplhala po budovách líp než vrah. Byl mezi děvčaty jako doma. Jenže Zuzana ho děsila k smrti. Zdalo to, že někde uvnitř měla tajné místo, kde to bublalo vztekem a zuřivostí, a když narazila na Auditory, vyvřel její vztek na povrch.

Vzpomněl si, jak tamtoho udeřila francouzským Míčem. Na tváři jí nebylo vidět nic víc než soustředění, jako by se ujišťovala, že práce bude vykonána správně.

"Jdeme?" obrátil se k ní.

"Podívej se na ně," pokračovala Zuzana. "Jenom Auditoři dokážou rozebrat obraz na části, aby zjistili, proč funguje jako umělecké dílo."

"Támhle je hromada bílého prachu," ukázal Lobsang.

"Muž s velkým fíkovým listem," odpověděla mu Zuzana nepřítomně, s očima stále upřenýma na šedé postavy. "Klidně rozmontují hodiny a budou v nich hledat ‚tik'."

"Jak víš, že je to zrovna Muž s velkým fíkovým listem?"

"Jednoduše si pamatuju, kde visel, to je všechno."

"Ty... jsi, é... milovnicí umění?"

"Poznám, co se mi líbí," odpověděla Zuzana s pohledem stále upřeným na zaměstnané šedé postavy. "A právě teď by se mi líbilo mít po ruce zbrojnici."

"Neměli bychom raději jít?"

"Ti hnusáci se ti dostanou až do hlavy, když jim to dovolíš," odpovídala Zuzana a neměla se k odchodu. "Jak si začneš myslet ‚tady by měly být nějaké zákony' nebo ‚konec konců, já ta nařízení nedělám' nebo "

"Poslyš, já si vážně myslím, že bychom měli zmizet," opakoval jí Lobsang opatrné. "A myslím si to hlavně proto, že jich pár jde nahoru po schodech."

S trhnutím se otočila. "Tak proč tady stojíš jak špatně vyřezaný svatý?"

Proběhli dalším dveřním obloukem do sálu keramiky a hrnčířství. Ohlédli se, až když byli na druhé straně sálu. Sledovali je tři Auditoři. Neběželi, ale na jejich synchronizovaném pohybu bylo něco děsivého, co říkalo "půjdeme za vámi třeba na konec světa".

"Dobrá, teď se pustíme tudy "

"Ne, pojďme raději tudy," navrhoval Lobsang.

"Ale to není ten směr, kterým potřebujeme jít!" vyštěkla Zuzana.

"Já vím, ale ta tabulka nade dveřmi říká ‚Zbraně a zbroj'!"

"Tak? A ty to se zbraněmi umíš?"

"Neumím!" vykřikl Lobsang prudce a pak si uvědomil, že jeho návrh nesprávné pochopila.

"Pochop, mě cvičili v tom, jak bojovat beze "

"Třeba tam najdeme nějaký meč, který bych mohla použít," zavrčela Zuzana a vykročila kupředu.

Když do sálu vstoupili Auditoři, bylo jich už mnohem víc než jen tři. Šedý dav se zarazil.

Zuzana si našla meč, součást orientální zbroje z Achátové říše. Dlouhým neužíváním čepel otupěla, ale v Zuzaniných rukou blýskala vztekem.

"Neměli bychom běžet dál?" zeptal se Lobsang.

"To je zbytečné. Vždycky každého dohoní. Nevím, jestli je tady dokážeme pobít, ale můžeme je každopádně přimět k

tomu, aby si to přáli. Ty pořád ještě nemáš žádnou zbraň?"
"Ne, protože, pochop, já byl vycvičen k "
"Tak se mi hlavně nepleť do cesty, jasné?"
Auditoři postupovali opatrně, což Lobsangovi připadalo podivné.
"Nemůžeme je zabít?" řekl.
"To záleží na tom, jak živí si dovolili být."
"Ale vypadají vyděšeně."
"Mají lidskou podobu," sdělovala mu Zuzana přes rameno, "lidská těla. Dokonalé kopie. Lidská těla za sebou mají tisíce a tisíce let, v nichž se bránila tomu, být přeseknuta v půli. Myšlenka takového druhu uvázne přímo v popředí mozku, co myslíte?"
Pak začali Auditoři kroužit kolem dvojice a jejich kruh se pomalu stahoval. Samozřejmě ve vhodné chvíli zaútočí všichni najednou. Nikdo z nich nechtěl být první.
Tři z nich se pokusili chytit Lobsanga. V tělocvičnách, v tréninkovém doju bojoval s potěšením. Samozřejmě, že byl každý vycpán a nikdo se vás doopravdy nepokoušel zabít, a to přece jen pomáhalo. Ale Lobsang to dokázal, protože byl tak dobrý v plátkování času. To vždycky fungovalo jako značná výhoda. A když jednou měl takovou výhodu, nepotřeboval zas tolik praxe.
Tady ovšem žádnou výhodu neobjevil. A na plátkování nezbýval čas.
Nakonec začal bojovat jakousi směskou snafu a okidoki a k tomu přidával cokoliv, co fungovalo, protože kdyby se ve skutečném boji choval jako v doju, byl by už mrtev. Jenže tihle šediví tvorové nebyli v žádném případě důstojní soupeři. Pokoušeli se jen své protivníky chytit a stisknout. Byla by si s nimi poradila i revmatická babička.
Odhodil bez obtíží dva a obrátil se ke třetímu, který se ho pokoušel chytit kolem krku. Lobsang se vytrhl ze sevření a obrátil se s pozdviženou rukou, připravený udeřit malíkovou hranou. Pak ale zaváhal.
"Páni, je to možné?" ozval se popuzený hlas.
Kolem obličeje mu se zasvištěním proletěla Zuzanina čepel.
Hlava před ním byla oddělena od svého bývalého těla a odletěla ne v deštíku krve, ale v oblaku pestrobarevného prachu. Tělo se odpařilo, na okamžik se ve vzduchu zachvěl malý šedý stín tvora v plášti s kapuci, ale i ten vzápětí zmizel.
Za sebou Lobsang uslyšel několik tupých úderů a hned nato ho Zuzana uchopila za rameno.
"Tady se nečeká, že budeš váhat, rozumíš!" upozorňovala ho.
"Ale vždyť to byla žena!"
"To nebyla žena! Ale byl to poslední z nich. A teď pojďme, než se tady objeví další." Ukázala na skupinu Auditorů, kteří je pozorovali ode dveří na druhém konci sálu.
"Nebyli to zvlášť nebezpeční protivníci," vypravil za sebe Lobsang, který se přece jen poněkud zadýchal. "Co dělají tamti?"
"Učí se. Dokážeš bojovat líp, než jsi předvedl?"
"Samozřejmě!"
"Výborně, protože příště budou tak dobří, jak dobrý jsi byl ty teď. Kudy?"
"No... tudy!"
Další síň byla plná vycpaných zvířat. Vrchol ale měla tahle expozice několik set let za sebou. Už tady nebyly ty staré lovecké trofeje, obrovští smutní medvědi, dýchaviční tygři a další šelmy, jejichž zuby a drápy stály proti člověku, který neměl na svou obranu nic víc než pět samostřílů, dvacet nabíječů a sto nosičů. Některá z těchto zvířat byla aranžována do skupinek. Docela malé skupinky docela malých zvířat.
Byly tady žáby, které seděly kolem malého jídelního stolu. Byli tady psi, oblečení v loveckých kazajkách, kteří pronásledovali lišku, jejíž hlava se pyšnila zbojnickou čapkou ozdobenou pery. Byla tady opice hrající na banjo.
"No to snad ne, to je celá kapela!" vydechla Zuzana s přízvukem zhrozeného úžasu. "A podívej se támhle... ta tančící koťata..."
"Strašné!"
"Dost by mě zajímalo, co se stalo, když se ten člověk, který tohle napáchal, setkal s mým dědečkem."
"A myslíš, že se s ním potkal?"
"Ano," přikývla Zuzana, "určitě ano. A dědeček má kočky moc rád."
Lobsang se zastavil na úpatí schodiště, napůl ukrytého za nešťastným slonem. Silná rudá šňůra, natažená napříč, naznačovala, že tohle už není součást veřejné expozice a návštěvník tady nemá co pohledávat. Pro jistotu byla na šňůře ještě pověšena tabulka s nápisem VSTUP PŘÍSNĚ ZAKÁZÁN.
"Měl bych být tam nahoře," řekl.
"Tak se tady moc nezdržujme, ano?" odpověděla Zuzana a přeskočila šňůru.
Úzké schodiště vedlo do velkého nízkého prostoru, který byl z větší části zaplněn bednami všech tvarů a velikostí, jež tady byly umístěny bez ladu a skladu jak jednotlivě, tak v celých pyramidách. "Podkroví," zabručela Zuzana. "Počkej... Na co je tady ta cedulka?"
",Držte se vlevo'," přečetl Lobsang. "No, to chápu, protože jestli tudy přesouvali těžké bedny, tak"
"Podívej se na tu tabulku, ano?" zamračila se Zuzana. "Nesnaž se vidět, co předpokládáš, že vidíš, ale snaž se vidět, co máš před sebou!"
Lobsang se na nápis upřeně zadíval.

"To je ale pitomá tabulka!" řekl. "Hmm. Rozhodně zajímavá," přikývla Zuzana. "Na kterou stranu si myslíš, že bychom

měli jít? Řekla bych, že jim to nedá příliš práce, rozhodnout se, zda nás sledovat."
"Už jsme hodně blízko! Stačila by nějaká chodbička!" zoufal si Lobsang.
"Nějaká chodbička. No tak tady ji máš," řekla Zuzana a zamířila k úzkému průchodu mezi dvěma velkými bednami.
Lobsang ji následoval. "Jak jsi to myslela, že se rozhodnou nás sledovat?"
"Ta tabulka na schodišti říkala, že je sem zakázaný vstup."
"A ty si myslíš, že oni ten příkaz neuposlechnou?"
"Nakonec ne. Ale budou mít strašlivý pocit, že uposlechnout měli. Vždycky dbají nařízení a zákonů. Svým způsobem jsou Oni zákony a pravidla."
"No ale třeba tu pravolevou tabulku nemůžeš neposlechout, ať uděláš co uděláš... no jo... už chápu."
"Není učení se docela legrace? A tady je další taková."

NEKRMTE SLONA

"Ta je moc dobrá," usmála se Zuzana. "Nemůžeš ji uposlechnout."
"...protože tady není žádný slon," přikývl Lobsang. "Myslím, že už začínám chápat systém..."
"Je to taková past na Auditory."
"A tady je další taková," ukázal Lobsang.

POZOR, TOHOTO NÁPISU SI NEVŠÍMEJTE!
TO JE PŘÍKAZ!
"Opravdu inteligentní," souhlasila Zuzana. "Ale napadlo mě... kdo tady ty tabulky rozmístil?"
Někde vzadu za nimi se ozvaly hlasy. Byly tlumené, ale pak jeden najednou zesílil.
" říká vlevo, a ukazuje vpravo! To nedává smysl!"
"To je tvoje vina! Tu první tabulku jsme taky neuposlechli! Běda těm, kdož zbloudí na křivolaké cesty neposlušnosti!"
"Tak tohle na mě nezkoušej, ty organická věci! Zesiluji na tebe svůj hlas, ty !
Ozval se nejdříve pleskavý zvuk, pak hlasité lapání po dechu a sípot a ten se rozplynul v hrobovém tichu.
"Copak se perou mezi sebou?" nakrčil Lobsang obočí.
"Kéž by to ta bylo! Tak jdeme," odpověděla Zuzana. Rychle, ale tiše se vydali dál a proplétali se uličkami mezi bednami a kolem tabulky, na níž stálo:

ŽABÁK

"Aha... teď už překračujeme hranice metafyziky," řekla Zuzana.
"Proč žabák?" nechápal Lobsang.
"To je to proč?"
Někde vzadu na začátku labyrintu beden se zvedlo několik hlasů na maximum.
"Jaký organicky zatracený slon? Kde je ten slon?"
"Tady není žádný slon!"
"Tak proč je tady ta tabule?"
"Je to "
...znovu onen tichý chrčivý zvuk dušeného těla a výkřik odeznívající do ztracena. Pak ale následoval zvuk běžících kroků.
Zuzana a Lobsang ustoupili do stínu, když najednou Zuzana řekla: "Na co jsem to šlápla?"
Sehnula se a zvedla měkkou lepivou hmotu. A když se narovnala, viděla, že zpoza rohu vyšel Auditor.
V očích měl šílený pohled a zdálo se, že je vztekem bez sebe. Jen s velkými obtížemi zaostřil na dvojici před sebou, jako kdyby si pokoušel vzpomenout, kdo jsou a co tady dělají. Jenže v ruce držel meč a držel ho správně.
Najednou se za ním vztyčila postava. Jednou rukou ho uchopila za vlasy, strhla mu hlavu dozadu a druhou mu přitiskla na otevřená ústa.
Auditor chvilku zápasil, a ztuhl. Pak se rozplynul; jeho drobné roztočené částečky se rozletěly na všechny strany a zmizely v nicotě.
Jen na krátkou chvilku se pár milionů molekul pokusilo ve vzduchu vytvořit obrys malé postavy v šedém rouchu. Ale i ty byly rozmetány a ztratily se se slabým výkřikem reprodukovaným vlasy v týle postavičky.
Zuzana se zadívala na postavu, která před ní teď stála. "Vy jste... vy nemůžete být... co jste zač?" zeptala se.
Postava zůstávala tichá. Možná že zčásti i proto, že jí ústa i nos zakrývaly záhyby silné měkké látky. Ruce byly opatřeny silnými rukavicemi. A to bylo divné, protože na zbytku těla měla postava večerní šaty poseté blýskavými flitry. Norkovou štolu. Na zádech batoh. A obrovský klobouk, ozdobený takovým množstvím peří, že by se nebylo co divit, kdyby kvůli němu vyhynuly přinejmenším tři vzácné ptačí druhy.
Postava se chvilku přehrabovala v batohu a pak k nim natáhla ruku s kusem tmavohnědého papíru, jako kdyby podávala svatý spisek. Lobsang papír opatrně uchopil do ruky.
"Tady je vytištěno ‚Hýkl & Mekal Luxusní zboží'," obrátil se k Zuzaně. "Karamelové chrupky, Oříškové překvapení... to jsou bonbony?"
Zuzana otevřela dlaň a podívala se na rozmačkaný jahodový lanýžek, který před chviličkou zvedla ze země. Pak obrátila zkoumavý pohled k záhadné postavě.

"Jak jste věděla, že to bude fungovat?"
"Prosím! Mě se nemusíte bát," ozval se látkou tlumený hlas. "Už mi zbývají jen ty oříškové druhy a ty se hrozně pomalu rozpouštějí."
"Rozumím tomu dobře?" nakrčil Lobsang obočí. "Vy jste právě zabila Auditora čokoládovým bonbonem?"
"Měla jsem poslední pomerančový krém. Tady jsme hrozně na ráně. Pojďte se mnou."
"Auditor...," vydechla Zuzana. "Vy jste taky Auditor. Že je to tak? Proč bychom vám měli věřit?"
"Protože tady nikdo jiný není."
"Ale vždyť vy jste sama jedna z nich," vrtěla hlavou Zuzana. "Poznám to, i pod vším tím... oblečením!"
"Možná, že jsem skutečně byla jedna z nich," připouštěla lady LeJeanová. "Ale teď si spíše myslím, že jsem hlavně jedna ze sebe."

V podkroví žili lidé. Celá rodina. Zuzanu by zajímalo, jestli tady žijí oficiálně, neoficiálně, nebo jestli tady existují tak nějak napůl, jak to bylo běžné v AnkhMorporku, kde je chronický nedostatek bytů a bydlení. Jedním z důvodů, proč se tolik městského života odehrávalo na ulici, bylo, že na to, aby se odehrával uvnitř, tam nebylo dost místa. Celé rodiny uléhaly a vstávaly ve třech směnách, aby se postele využily po celých čtyřiadvacet hodin denně. Jak se zdálo, tak vrátný a muži, kteří vám uměli ukázat cestu k obrazu Tři velké růžové ženy s jedním kouskem gázy, se i s rodinami přestěhovali sem, do rozlehlého podkroví.
Zuzanina a Lobsangova zachránkyně se přistěhovala jaksi navrch. Rodina, nebo alespoň jedna její směna seděla na lavicích kolem stolu, strnulá ve stavu bezčasu. Lady LeJeanová si sundala klobouk, pověsila si ho na matku a roztřásla si vlasy. Pak si odmotala silné obvazy z nosu a úst.
"Tady jsme více méně v bezpečí," řekla. "Většinou se pohybují po hlavních ulicích. Dobrý... den. Jmenuji se Myria LeJeanová. Vás znám, Zuzano Stohelitská. Toho mladého muže neznám, což mě překvapuje. Předpokládám, že jste sem přišli zničit ty hodiny?"
"Zastavit je," přikývl Lobsang.
"Okamžik, zadrž," vskočila mu do řeči Zuzana. "Tohle nedává žádný smysl. Auditoři přece nenávidí všechno, co se týká života. A vy přece jste Auditor, že ano?"
"Já nemám nejmenší představu, co jsem," odpověděla s povzdechem lady LeJeanová. "Ale právě teď cítím, že jsem přesně vším tím, čím by Auditor být neměl. My... oni... musíme být zastaveni!"
"Čokoládou?" ujišťovala se Zuzana.
"Chuť je pro nás naprosto nový smysl. Cizí a nezvyklý. Neumíme se mu bránit."
"Ale... čokoláda?"
"Napoprvé mě málem zabila obyčejná sušenka," odpověděla lady. "Zuzano, dokážete si vůbec představit, jaký je to zážitek, pocítit poprvé chuť? Vytvořili jsme svá těla dobře. Velmi dobře. Spousta chuťových pohárků. I voda nám chutná jako víno. Ale čokoláda... mozek nám přestává fungovat. Nezbude nic, jen chuť." Povzdechla si. "Dokážu si představit, jak úžasná to musí být smrt."
"Nezdá se, že vy byste z toho měla nějaké potíže," řekla Zuzana podezřívavě. "To ty obvazy a rukavice," přikývla krátce lady LeJeanová, "a i tak se musím snažit ze všech sil, abych se tomu nepoddala. Ale no tak, kde je mé vychování? Sedněte si. Přitáhněte si třeba to děcko, abyste seděla na měkkém!"
Lobsang se Zuzanou si vyměnili pohledy. Lady LeJeanová si toho všimla.
"Řekla jsem něco špatného?" zeptala se.
"My nepoužíváme lidi jako nábytek," odpověděla jí Zuzana.
"Ale oni o tom přece nebudou nic vědět, takže jim to nevadí, ne?" podivila se lady LeJeanová.
"Ale nám ano," odpověděl jí Lobsang. "V tom je ten vtip."
"Aha. Musím se toho ještě tolik učit. Ono totiž.... být člověkem, to s sebou nese tolik souvislostí... A vy, pane, vy víte, jak zastavit ty hodiny?"
"Ne, bohužel," zavrtěl Lobsang hlavou. "Ale myslím... myslím si, že bych to měl vědět. Zkusím to."
"A neuměl by to hodinář? Je tady."
"Kde?" naklonila se k ní Zuzana.
"Jen o kousek dál tady tou chodbou," odpověděla lady LeJeanová.
"Vy jste ho sem přinesla?"
"Vždyť se pomalu nedokázal postavit na nohy. Byl v tom boji ošklivě poraněn."
"Cože?" podíval se na ni Lobsang. "Jak mohl vůbec chodit? Vždyť jsme mimo čas."
Zuzana se zhluboka nadechla. "On si s sebou nosí vlastní čas zrovna jako ty," sdělila mu. "Je to tvůj bratr."
Ale byla to lež. Jenže na pravdu ještě nebyl připravený. Podle výrazu na jeho tváři si uvědomila, že nebyl připravený ani na tu lež.
"Dvojčata," řekla Stařenka Oggová. Pozvedla sklenici s brandy, podívala se na ni a odložila ji.
"Nebyl jeden. Byla to dvojčata. Dva kluci. Ale..."
Obrátila k Zuzaně pohled s intenzitou laserového paprsku. "Vy si nejspíš budete myslet ,to je mi ale užvaněná porodní bába'," řekla. "Taky si pomyslíte ,co všechno ještě ví'?"
Zuzana jí prokázala svou úctu tím, že jí nelhala. "Jedna moje část si to skutečně myslela."
"Dobrá odpověď! Část nás si myslí celou řadu podivných věcí," přikyvovala paní Oggová. "Jedna moje část si říká, kdo je to, tahle namyšlená slečinka, která se mnou mluví, jako kdybych byla pětileté děcko? Ale moje větši část si říká no, ona má spoustu svých starosti a jistě viděla mnoho věcí, které by žádný člověk vidět neměl. No jen si vzpomeň, říká další moje část. Vždyť ty jsi jich taky viděla požehnaně. Právě to, že vidíme věci, které by člověk neměl vidět, z nás

dělá lidi. Dobrá, slečinko... jestli máte jen trochu rozumu, tak si kousek z vás myslí, tady mám před sebou čarodějku, která se už mnohokrát potkala s mým dědečkem, když seděla u lůžka nemocného a to se náhle změnilo v lůžko umírajícího, a vůbec nic si z něj nedělá, takže by mi mohla nadělat spoustu nepříjemností, kdyby chtěla. Chápete? No, ale nechme si své kousky pro sebe," vedla svou řeč Stařenka Oggová a najednou na Zuzanu zamrkala, Jak řekl ten biskup té herečce."

"S tím naprosto souhlasím,"přikývla Zuzana.

"Dobrá," uzavírala řeč Stařenka Oggová. "Takže... dvojčata... no, bylo to pro ni poprvé a lidská podoba pro ni očividně nebyla ta nejznámější, chápete, děvenko. Nemůžete dělat jen tak věci, které přijdou přirozeně samy od sebe, když sama nejste tak docela přirozená... a dvojčata nejsou tak docela ten přesný výraz..."

"Bratr?" opakoval zmateně Lobsang. "Ten hodinář?"

"Ano," přikývla Zuzana. "Ale vždyť já byl nalezenec!"

"On taky."

"Chci ho vidět!"

"Podle mého názoru to není ten nejlepší nápad," zavrtěla Zuzana hlavou.

"No, ale mě váš názor vůbec nezajímá, díky." Lobsang se obrátil k lady LeJeanové.

"Touhle chodbou?"

"Ano, ale teď spí. Obávám se, že se mu v hlavě trochu zpřeházela kolečka, a navíc ho v tom boji udeřili do hlavy. Teď mluví ze spánku."

"A co říká?"

"Poslední, co jsem ho slyšela říkat, bylo: ‚Už jsme hodně blízko! Stačila by nějaká chodbička!'" odpověděla lady LeJeanová. Znovu se podívala z jednoho na druhého. "Zase jsem řekla něco špatného?"

Zuzana si přetřela oči rukou. Hrozné...

"To jsem řekl já," vysvětloval lady LeJeanové Lobsang. "Těsně po tom, co jsme vyšli do schodů." Podíval se na Zuzanu.

"Tak dvojčata, jo? Už jsem o takových případech slyšel. Co si myslí jeden, to si myslí druhý?"

Zuzana si povzdechla. Někdy, pomyslela si, jsem vážně zbabělá. "Něco takového, ano," přikývla,

"Chci se na něj podívat, i když on mě nevidí!"

Malér, pomyslela si Zuzana a spěchala za Lobsangem, který už se pustil uličkou. Auditorka se vydala za nimi a na tváři měla účastný výraz.

Jeremiáš ležel na lůžku, které nebylo nijak měkké, jako ostatně nic v tomto bezčasovém světě. Lobsang se zastavil a upřel na něj pohled.

"Vypadá... úplně jako já!"

"To máš pravdu," přikývla Zuzana.

"Možná trochu hubenější."

"To je možné."

"Trošku jiné... rysy obličeje."

"Žili jste každý jiný život," upozornila ho Zuzana.

"Jak ses to dozvěděla o něm a o mně?"

"Můj dědeček... on se o takové věci dost zajímá. A něco jsem si pak zjistila sama," vysvětlovala.

"Proč bychom měli právě my někoho zajímat? Nejsme nic zvláštního."

"Víš, nebude tak jednoduché ti to vysvětlit." Zuzana se ohlédla na lady LeJeanovou.

"Jak dalece jsme tady v bezpečí?"

"Ty tabulky je velmi rozrušily," odpověděla lady. "Mají tendenci se držet dál. A já... řekněme, že o ty, co vás přece jen sledovali, jsem se postarala."

"Pak by sis měl raději sednout, Lobsangu," řekla Zuzana. "Možná, že by věci pomohlo, kdybych ti nejdříve řekla něco o sobě."

"No?"

"Můj dědeček je Smrť."

"To je ale podivné prohlášení. Smrt je jen konec života. Není to... osoba"

"DÁVEJ POZOR, KDYŽ NA TEBE MLUVÍM..."

Místností náhle proletěl prudký závan studeného větru a světla se změnila. Zuzaninu tvář zkreslily stíny. Obklopila ji slabá modrá záře.

Lobsang polkl.

Světlo pohaslo. Stíny zmizely.

"Existuje proces, kterému říkáme smrt, a existuje osoba, která se jmenuje Smrť," řekla Zuzana.

"Tak to prostě je. A já jsem Smrťova vnučka. Není to na tebe moc rychlé?"

"Ehm... ne, ale až doteď jsi vypadala jako člověk," řekl Lobsang.

"Moji rodiče byli lidé. A věř, že existuje více než jeden druh genetiky." Zuzana se odmlčela. "Ty taky vypadáš jako člověk. Lidský vzhled je ve zdejších krajích velmi oblíbený. Možná by ses divil."

"Až na to, že já jsem člověk."

Zuzaně se na tváři objevil úsměv, který by u každého, kdo by se tak dokonale nekontroloval jako ona, mohl vypadat poněkud nervózně.

"Ano," přikývla, "ale taky ne."

"Ne?"

"Vezmi si například Válku," uhnula Zuzana od tématu. "Veliký mužský, srdečný smích, po jídle má sklony pouštět větry. Stejný člověk jako ten, který stojí vedle něj, řekl bys. Jenže ten člověk, který stojí vedle něj, je Smrť. I on má více méně lidskou podobu. A to proto, že lidé si vymysleli představu... představ. A myslí v lidských tvarech "

"Vrať se zpátky k tomu ‚ano, ale taky ne'," ano?"

"Tvoje matka je Čas."

"Nikdo neví, kdo je moje matka!"

"Mohla bych tě odvézt k porodní bábě," přerušila ho Zuzana. "Tvůj otec našel tu nejlepší, která kdy existovala. Ona tě přivedla na svět. Tvoje matka byla Čas."

Lobsang seděl s ústy dokořán.

"Pro mě to bylo jednodušší," pokračovala Zuzana. "Když jsem byla hodně malá, tak mě rodiče pouštěli k dědečkovi na návštěvy. Myslela jsem si, že každý dědeček chodí v dlouhém černém rouchu a jezdí na bledém koni. Pak se ale rozhodli, že to pravděpodobně není to nejlepší prostředí pro dítě. Měli strach, co by ze mě mohlo vyrůst!" Nevesele se usmála. "Měla jsem velmi podivné vzdělání, chápeš? Matematiku, logiku a takové věci. Nějakou dobu se zdálo, že jsou věci v normálu, ale jednou, v době, kdy jsem byla o něco mladší než ty, přišla do mého pokoje krysa a já najednou věděla, že všechno, co jsem si myslela, je špatně."

"Já jsem člověk! Dělám lidské věci! Musel bych přece vědět, kdybych byl "

"Musel jsi žít v lidském světě. Jak by ses jinak naučil být člověkem?" řekla Zuzana tak laskavě, jak to jen dokázala.

"A můj bratr? Co ten?"

A už je to tady, pomyslela si Zuzana. "On to není tvůj bratr," kousla do kyselého jablka. "V tom jsem ti trochu lhala. Promiň."

"Ale řeklas "

"Musela jsem tě k tomu opatrně dovést. Víš, obávám se, že tohle je jedna z těch věcí, které člověk lépe snáší, když se je dozvídá postupně. Není to tvůj bratr. On je ty."

"A já jsem potom kdo?"

Zuzana si povzdechla. "Taky ty. Vy oba jste ty."

"Takže jsem v tom lítala já i ona," pokračovala paní Oggová. "Dítě přišlo na svět, s tím nebyl žádný problém, jenže to je vždycky pro novou mámu tak trochu tenn klíčový okamžik, a najednou jsem měla..." odmlčela se a její oči se upřely do oken paměti, "něco jako... jako pocit, že se svět zakoktal, a tak jsem tam stála a chovala dítě a dívala jsem se sama na sebe, jak tomu dítěti pomáhám na svět, a pak jsem se já podívala na sebe a vzpomínám si, že jsem řekla: ‚To byla opravdu dokonalá práce, paní Oggová,' a ta, co jsem byla taky já, odpověděla: ‚To máte svatou pravdu, paní Oggová.' A pak zase takový podivný pocit a stála jsem tam sama a držela v náručí dvě děti."

"Dvojčata,"přikývla Zuzana.

"No, můžete jim říkat dvojčata, asi ano," řekla paní Oggová. "Jenže já si vždycky myslela, že dvojčata jsou dvě malé dušičky, které se narodí najednou, ne jedna, která se narodí nadvakrát."

Zuzana čekala. Jak se zdálo, měla paní Oggová chuť se vypovídat.

"Takže jsem se obrátila k tomu mužskému a povídám: ‚Co teď?' A on mi odpověděl: Myslíte, že je vám něco do toho?'

A já mu řekla, že si myslím, k sakru, že je mi do toho hodně, a on se na mě ošklivě podíval a mně to bylo jedno. Když si něco myslím, tak to klidně řeknu komukoliv. Ale v duchu jsem si pomyslela, jsi v prů... švihu, holka, protože teď to začíná být mytitické."

"Myslíte ‚mytické'," opravila ji učitelka Zuzana.

"Jo. S jedním ‚ti'navíc, se všema těma hodinama a časem. A s mytitikou se jeden může dostat do opravdu vážných potíží. Jenže ten mužský se usmál a řekl, že dítě musí být vychováno po lidsku, dokud nedosáhne určitého věku, a já si pomyslela, no prosím, už to začíná být mytitické. Bylo mi jasné, že nemá nejmenší ponětí, co dělat dál, a že to zase zbude všechno na mě."

Paní Oggová popotáhla ze své dýmky a kouřem na Zuzanu bleskly její oči. "Nevím, jaké máte zkušenosti s podobnými věcmi vy, děvenko, ale často se stává, že když velcí a mocní dělají své obrovské plány, málokdy uvažují o drobných detailech."

Ano. To je pravda. Já jsem takový drobný detail, pomyslela si Zuzana. Jednoho dne si vzal Smrť do lebky, že adoptuje nějaké osiřelé dítě, a já jsem drobný detail. Přikývla.

"Pomyslela jsem si, jak to obvykle pokračuje podle mytitického způsobu ? " navázala paní Oggová. "Tedy technicky, chápete, jsem viděla, že jsme ve stadiu, kdy bude princ vychováván jako pasáček vepřů, dokud se nepřihlásí jeho neměnný osud, jenže dneska máte míst, kde by mohl pást vepře, že by je člověk na prstech jedné ruky spočítal, a všechna jsou dlouhodobě obsazená, nemluvě o tom, že postrkovat čuníky hůlkou už dávno není to, co kdysi bývalo. Tak jsem řekla, dobrá, slyšela jsem o tom, že cechy ve velkých městech přijímají z milosrdenství děti odložené na jejich prahu. Je známo, že se o ně slušně starají, a ví se o mnoha zámožných nebo dost vysoko postavených mužích a ženách, kteří začali úspěšný život právě na schodech toho či onoho cechu. Není to nic, za co by se musel člověk stydět, a co víc, když se neměnný osud, nedej bože, z nějakého důvodu nepřihlásí, bude se umět uživit vlastníma rukama, což je přece jen tak trochu útěcha. Ale pasák vepřů je jenom pasák vepřů. Mám pocit, že se na mě nedíváte příliš přívětivě, natož spokojeně, slečinko."

"No, to máte pravdu. Nebylo to tak trochu tristní rozhodnutí?"

"Bylo, ale někdo ho udělat musel," odpověděla paní Oggová dost ostře. "Kromě toho nejsem dnešní a vím, že to, co má zářit, bude zářit i z bahna a to, co zářit nemá, se nezaleskne, ani kdybyste to bůhvíjak leštila."

Propátrala hlavičku své dýmky vypálenou zápalkou.

Po nějaké chvilce pokračovala: "A to bylo všechno. Byla bych tam samozřejmě zůstala, protože tam neměli ani kolíbku, natož co jiného, ale ten mužský mě vzal stranou, poděkoval mi a to znamená, že byl čas se vydat na cestu. A proč bych se s nimi hádala ? Bylo cítit, že mají lásky na rozdávání. Ale lhala bych, kdybych řekla, že jsem si neříkala, jak to tam tenkrát asi dopadlo. Říkala. Mockrát."

Byl tady jistý rozdíl, to musela Zuzana připustit. Dva rozdílné životy skutečně vypálily na stejných tvářích zcela odlišné stopy. A dvě lidská Já", zrozená snad vteřinu od sebe velká část vesmíru se může změnit během jediné vteřiny.

Mysli na identická dvojčata, nabádala se. Jenže to jsou dvě odlišné já, ve dvou tělech, která se vyvíjejí z totožného základu. Oni se vyvíjejí, nezačnou jako identické já.

"Vypadá docela jako já," přiznával Lobsang a Zuzana zamrkala. Naklonila se blíž nad nehybné Jeremiášovo tělo.

"Řekni to ještě jednou," požádala.

"Řekl jsem, že vypadá jako já," opakoval Lobsang.

Zuzana se podívala na lady LeJeanovou, která řekla: "Já to viděla taky, Zuzano."

"Kdo viděl co?" díval se z jedné na druhou Lobsang. "Co se mi to tady pokoušíte zatajit?"

"Když mluvíš, hýbají se mu rty," upozorňovala ho Zuzana. "Pokoušejí se formulovat stejná slova."

"On vnímá moje myšlenky?"

"Myslím, že je to mnohem složitější," zavrtěla hlavou Zuzana, pozvedla bezvládnou ruku a opatrně sevřela do prstů kůži mezi palcem a ukazováčkem.

Lobsang zamrkal a podíval se na svou ruku. Kus bílé kůže pomalu nabýval svou původní barvu.

"To nejsou jen myšlenky," dívala se na něj Zuzana. "Když jste takhle blízko, cítíš jeho bolest. Tvoje řeč působí na jeho mluvidla."

Lobsang se podíval na Jeremiáše.

"A co se tedy stane," řekl pomalu, "až přijde k sobě?"

"No, to je to, o čem taky přemýšlím," odpověděla Zuzana. "Možná by bylo lepší, kdybys tady nebyl."

"Ale tady je to místo, kde mám být!"

"Ale rozhodně bychom tady neměli zůstávat," řekla lady LeJeanová. "Znám své Auditorské. Budou se nějakou dobu dohadovat, co dál. Ty tabulky je ale nezadrží navěky. A mně už došly měkké bonbony."

"A co by se od vás čekalo, kdybyste byla tím, čím jste obyčejně?" naklonila se k ní Zuzana.

Lobsang natáhl ruku a dotkl se Jeremiášovy ruky špičkou prstu.

Svět zbělel.

Později Zuzanu napadlo, jestli to takhle nějak nevypadá v jádru hvězd. Nebude tam žlutá záře, neuvidíte oheň, všude kolem se bude rozkládat jen oslňující bělost, která bude působit na všechny sténající přetížené smysly současně.

Postupně se světlo změnilo v mlhu. Objevily se stěny místnosti, ale byly průhledné. Za nimi byly další stěny a další místnosti, průhledné, jako kdyby byly z ledu a lépe viditelné jen v rozích a v místech, kde se v nich náhodou lámalo světlo. V každé z nich se odrážela další Zuzana a dívala se ha ni.

Pokoje pokračovaly do nekonečna.

Zuzana byla rozumná. Dobře věděla, že to je nejvážnější vada jejího charakteru. Nedělalo to z vás osobu ani populární, ani veselou, ba co víc což ona považovala za největší nespravedlnost nedávalo vám to ani punc člověka, který by měl pravdu. Ale dává vám to jistotu, a ona si teď byla jistá, že všechno to, co se právě děje kolem ní, není, v žádném přijatelném slova smyslu, skutečné.

To samo o sobě nebyl žádný problém. Lidé se totiž stejně z větší části zaměstnávali věcmi opravdu neskutečnými. Jenže občas se i v myšlenkách té nejreálnější osoby objeví něco tak velkého a složitého, tak odporujícího všemu porozumění, že si o tom sama sobě vypráví krátké a jednodušší příběhy. Pak, když má dojem, že ty příběhy pochopila, cítí, že pochopila celou tu nepochopitelnou věc.

Ozval se zvuk, jako kdyby se někde v dáli zavřely těžké kovové dveře, a ten zvuk se opakoval a byl stále rychlejší a bližší.

Vesmír došel k rozhodnutí.

Ostatní skleněné místnosti zmizely. Stěny se zakalily. Zvedly se barvy, zprvu pastelové a pak, jak se nadčasová realita vracela, neustále nabíraly na sytosti.

Postel byla prázdná. Lobsang zmizel. Vzduch byl plný plátků modrého světla, které se otáčely jako stuhy ve vichřici.

Zuzana se vzpamatovala a začala znovu dýchat. "Oh," řekla nahlas. "Osud."

Pak se otočila. Urousaná lady LeJeanová zírala na prázdnou postel.

"Vede odsud nějaká jiná cesta?"

"Na konci chodby je výtah, Zuzano, ale co se stalo s?"

"Ne ‚Zuzano', ale ‚slečno Zuzano'," ohradila se Zuzana ostře. "Jsem Zuzana jen pro své přátele a vy k nim nepatříte. Vůbec vám nevěřím."

"Já sama sobě nevěřím," souhlasila lady LeJeanová pokorně. "Pomůže vám to?"

"Ukažte mi ten výtah, ano?"

Jak se ukázalo, nebylo to nic jiného než jednoduchá dřevěná bedna velikosti malé místnosti, která byla zavěšena pod stropem na systému kladek a lan. Zařízení bylo nové, zřejmě sem bylo nainstalováno teprve nedávno, hlavně za účelem přemisťování těžkých uměleckých kusů. Prakticky celou jednu stěnu tvořily posuvné dveře.

"Ve sklepě jsou navijáky, které s tím hýbou," vysvětlovala lady LeJeanová. "Spouštění dolů je zabezpečeno zařízením, které využívá váhu sestupujícího výtahu. Ten pumpuje vodu do velké nádrže na střeše budovy a ta zase

může být vypuštěna do dutého protizávaží, které pak pomáhá zvedat těžší náklady na něž "
"Děkuji," přikývla Zuzana rychle. "Ale co to skutečně potřebuje k tomu, aby to sestoupilo, je čas." A tiše, téměř neslyšně dodala: "Nemůžeš nám pomoci?"
Stuhy modrého světla ji obklopily jako štěňata, která si chtějí hrát, a pak odplouvaly k výtahu.
"Věřím však v jednu věc," řekla Zuzana, teď už nahlas, "totiž, že čas stojí na naší straně."

Slečna Sytěoranžová žasla nad tím, jak rychle se tělo učilo.
Až dosud se Auditoři učili jen počítáním. Dříve nebo později se všechno zjednodušilo na pouhá čísla. Když jste znali všechna čísla, znali jste všechno. Často "později" bývalo hodně pozdě, ale na tom vůbec nezáleželo, protože čas Auditorů, to bylo jen další číslo. Ale mozek, pár dekagramů rozměklých tkání, pracoval s čísly tak rychle, že vlastně přestávala být čísly. Byla překvapená, jak rychle dokázal mozek přikázat ruce, aby chytila míč ve vzduchu, přičemž vlastně musel propočítat budoucí pozici ruky a míče, aniž si to vlastně uvědomil.
Smysly pracovaly nezávisle a často ji stavěly před hotové věci nebo řešily i složité situace samy tak rychle, že ona ani nestačila myslet.
V tomto okamžiku se pokoušela vysvětlit ostatním Auditorům, že nekrmit slona, když široko daleko žádný slon není, není nemožné. Slečna Sytěoranžová patřila k těm Auditorům, kteří se učí opravdu velmi rychle a už si vytvořili kategorii věcí, událostí a situací, jimž říkali "zatracené voloviny". Věci, které byly "zatracenými volovinami", mohly být opominuty.
Někteří z ostatních to stále nedokázali pochopit, ale ona teď ustala v půli slova, když zaslechla hukot výtahu.
"Máme někoho nahoře?" zeptala se.
Auditoři kolem ní vrtěli hlavami. Tabule POZOR, TOHOTO NÁPISU SI NEVŠÍMEJTE! vyvolala přílišný zmatek.
"Pak ale někdo jede dolů!" řekla slečna Sytěoranžová. "Nejsou odsud! Musíme je zastavit!"
"Nejdříve musíme prodiskutovat " začal jeden z Auditorů.
"Dělej, co jsem ti řekla, ty organický orgáne!"

"Je to otázka osobností," vysvětlovala lady LeJeanová, když Zuzana otevřela dveře na střechu a vystoupila na olověné střešní pláty.
"Opravdu?" zeptala se Zuzana a rozhlížela se po tichém městě. "Já myslela, že vy je nemáte."
"Oni už je teď mít budou," informovala ji lady LeJeanová, která za ní vylezla na střechu. "A osobnosti se definují v termínech jiných osobností."
Zuzana, která šla po okraji střechy, o téhle podivné větě chvilku uvažovala.
"Tím míníte, že bude docházet k zuřivým hádkám?"
"Ano. Nikdy předtím jsme neměli vlastní já."
"No, mně se zdá, že vám to docela jde."
"Jen díky tomu, že jsem naprosto a dokonale šílená," přikývla lady LeJeanová,
Zuzana se otočila. Klobouk i oblečení lady LeJeanové byly čím dál tím potrhanější a její cestu posévaly blýskavé flitry. A pak tady byla ta věc s obličejem. Naprosto dokonalá maska na kostěném základu podobném jemnému porcelánu, kterou vytvořil klaun. A nejspíše slepý klaun. V boxerských rukavicích. Za mlhy. Lady LeJeanová se dívala na svět očima pandy a rtěnka, kterou hojně použila, se dotkla jejích rtů jen omylem.
"Nevypadáte šílená," ohodnotila svou společnici Zuzana. "Ne moc."
"Děkuji vám. Ale obávám se, že příčetnost je definována většinou, tedy majoritou. Znáte rčení ‚Celek je větší, než součet jeho částí'?"
"Samozřejmě," přikývla Zuzana, která hledala cestu, jež by jim umožnila sestoupit dolů. O tohle nestála. Jak se zdálo, tak ta... věc... si chtěla popovídat. Nebo spíše jen tak bezcílně požvanit.
"Je to nesmyslné prohlášení. Nesmysl. Ale já už teď věřím, že je pravdivé."
"Výborně. Ten výtah by měl asi touhle dobou zastavovat v přízemí."

Plátky stříbrného světla poskakovaly kolem dveří výtahu jako pstruzi klouzající proudem.
Auditoři se shromáždili v prostoru před výtahem. Učili se. Mnozí už si pořídili zbraně. A mnozí si dávali Velký pozor, aby se nepouštěli do hovoru s těmi, kteří v rukou drželi něco nebezpečného. To bylo přirozené rozhodnutí. Pocházelo odněkud ze zadní části mozku.
Proto bylo velmi nešťastné, že dva z nich odšoupli dveře výtahu. Jediné, co všichni spatřili, byl čokoládový bonbon naplněný jahodovým likérem, který se pomalu roztápěl na podlaze v rohu výtahu.
Vůně se rychle rozšířila.
Chemický útok přežil jediný Auditor, a když pak slečna Sytěoranžová bonbon snědla, nezbyl ani ten jediný.

"Jedna z malých životních jistot," řekla Zuzana, když se postavila na okraj střechy budovy muzea, "je to, že ve všech těch odhozených papírcích a košíčcích bývá vždycky ukryt alespoň jeden bonbon."
Pak se natáhla a chytila se vršku okapové roury. Kdyby spadla... Ale bude vůbec padat? Na padání nebyl čas. Měla svůj osobní čas. Teoreticky, pokud ovšem v takovém případě existuje něco tak definitivního jako teorie, znamenalo by to, že by se mohla klidně a pomalu snést k zemi. Jenže čas zkoušet takovou teorii byl vhodný tehdy, když jste neměli nic jiného na výběr. Teorie byla jen nápad, ale dešťová trubka to byl fakt.
Kolem rukou jí problesklo modré světlo.
"Lobsangu?" ozvala se tiše. "Jsi to ty, že?"

To jméno je pro nás dobré stejně jako kterékoliv jiné. Hlas byl silný sotva jako dech.
"Možná, že to bude vypadat jako hloupá otázka, ale kde jsi?"
Jsme jen vzpomínka. A já jsem velmi slabý.
"Oh." Zuzana sklouzla o kousek níž.
Ale já získám sílu. Dostaňte se k hodinám.
"O co jde? Vždyť předtím jsme s nimi nedokázali nic udělat?"
Časy se změnily.
Zuzana doklouzala k zemi. Lady LeJeanová ji neohrabaně následovala. Její večerní róba utržila několik dalších šrámů.
"Mohla bych vám dát jednu módní radu?" obrátila se k ní Zuzana.
"Ráda ji přijmu," odpověděla lady LeJeanová.
"Dlouhé třešňově červené spodní kalhoty k těmhle šatům? To není dobrý nápad."
"Ne? Ale jsou takové krásně barevné a hezky teplé. A co jsem si měla vybrat místo nich?"
"S tímhle střihem? No... prakticky skoro nic."
"A to by bylo přijatelné?"
"Tedy..." Zuzana zbledla při představě, že by měla vysvětlovat všechny komplexní zákony odívání a zvlášť spodního prádla někomu, kdo ještě ani nikým nebyl. "Pro každého, kdy by na to mohl přijít, ano," dokončila poněkud kulhavě. "Trvalo by hrozně dlouho, než bych vám to vysvětlila."
Lady LeJeanová si povzdechla. "To všechno trvá tak dlouho," postěžovala si.
Dokonce i oblékání. Máte strach. Umělá náhrada k udržování pokožky v teple? Jak jednoduché! Jak snadno se to řekne. Jenže existuje tolik zákazů a výjimek, že se v tom jeden absolutně nevyzná.
Zuzana se podívala po Široké cestě. Byla plná nehybné dopravy a chodců, ale jak se zdálo, nebyl na ní jediný Auditor.
"Potkáme jich mnohem víc," řekla nahlas.
"Ano," přikývla lady LeJeanová. "Budou jich přinejmenším stovky."
"Proč?"
"Protože jsme vždycky přemýšleli o tom, jaký je vlastně život."
"Tak se přesuňme do Zefýrovy uličky."
"A co z toho budeme mít?"
"Tam sídlí Wienrich und Boettcher."
"Co je to za lidi?"
"Myslím, že původní pan Wienrich a paní Boettcherová jsou dávno mrtví. Ale ten obchod prosperuje a má stále skvělé zboží," vysvětlovala Zuzana, když přebíhala ulici. "Potřebujeme munici."
To už lady LeJeanové došlo.
"Aha. Vyrábějí tam čokoládu?" řekla.
"Čurá medvěd po lese?" ušklíbla se Zuzana, ale okamžitě si uvědomila svou chybu.*
Bylo pozdě, lady LeJeanová se zamyslela.
"Ano," přikývla nakonec. "Ano, věřím, že většina druhů skutečně vylučuje tak, jak říkáte, v lese, alespoň v teplých obdobích roku nebo v teplých krajích, ale existuje několik druhů, které "
"Já jsem chtěla říct jen ‚ano, tam skutečně vyrábějí čokoládu'."

Marnost nad marnost, pomyslel si LuTze, když mlékařský vůz drkotal ztichlým městem. Rolandek nemíval daleko k bohům a lidé, kteří se dostanou tak vysoko, se neradi ukrývají. Tedy ne doopravdy. Rádi nechávají různě malé stopy nebo upomínky, jako smaragdovou tabletku tam, nevysvětlitelný rituál onde, tajemný nápis v hrobce zasypané v poušti, jednoduše něco, co by bystrému pátrači řeklo: Byl jsem tady a byl jsem Velký.
Čeho jiného se ještě první lidé báli? Možná noci. Zimy. Medvědů. Mrazu. Hvězd. Nekonečnosti nebe. Pavouků. Hadů. Jeden druhého. Lidé se báli tolika věcí!
Sáhl do svého vaku pro ohmataný výtisk Cesty a namátkou jej otevřel.
Koan 97: "Nečiň bliznám, co nechceš, aby činily ony tobě." Hmm. Tak to mi moc nepomůže, pomyslel si. Kromě toho si někdy nebyl jistý tím, zda si právě tenhle výrok zapsal správně, přestože každopádně fungoval. Květů si důsledně nevšímal a ony mu oplácely stejně.
Zkusil to znovu.
Koan 124: "Je úžasné, co všechno vidíš, mášli oči otevřené."
"Co to máš za knihu, mnichu?" zeptal se Rolandek.
"Ále... to je jen taková knížečka," odpověděl LuTze. Pak se rozhlédl kolem.
Vůz právě míjel pohřební ústav. Majitel investoval do velkého výkladu, i když vlastně pohřební ústavy nemají celkem nic, co by ve výkladní skříni vypadalo nějak výjimečně dobře, takže se většinou musí spokojit s šerem, pochmurnými závěsy a nějakou tou vkusnou urnou.
A se jménem pátého Jezdce.
"Áha!" řekl si LuTze tiše pro sebe.
"Je tady snad něco k smíchu, mnichu?" zajímal se Rolandek.
"Je to tak jasné, když se nad tím člověk zamyslí," řekl LuTze napůl pro sebe a napůl Rolandkovi. Pak se obrátil ve svém sedadle a natáhl ruku.
"Jsem rád, že tě poznávám," řekl. "Dovol, abych zkusil uhádnout tvé jméno!"
A řekl ho.

Zuzana byla až neobvykle nepřesná. Nazvat firmu Wienrich a Boettcher "výrobci čokolády" bylo jako nazvat Leonarda de Quirm "slušným malířem, který si hraje s věcmi" nebo Smrtě "někým, s kým byste se pravděpodobně nechtěli setkávat každý den". Bylo to přesné, ale neříkalo to ani polovinu příběhu.

Tak především, oni "nevyráběli", ale tvořili. To je velmi důležitý rozdíl*. A zatímco jejich vybraný obchůdek prodával výsledky tohoto tvoření, nedopustil se takové chyby, aby jimi naplnil výklad. To by naznačovalo jistou... nezdravou dychtivost. Obvykle měli W&B ve výkladní skříni celou paletu hedvábných a sametových závěsů, které obklopovaly jeden malý podstaveček, na němž byla vystavena jedna dokonalá pralinka nebo ne víc než tři nově vytvořené ledové karamely. Žádná cenovka. Pokud jste se museli ptát na cenu cukrovinek fy W&B, pak jste si je nemohli dovolit. A když jste jednu z nich okusili, a přitom jste si je nemohli dovolit, začali jste šetřit, škudlit, okrádat starší členy své domácnosti a prodávat je do otroctví, jen abyste získali další sousto těch sladkostí, do nichž se zamiloval váš jazyk a proměnil vaši duši v dokonalou šlehačku. V dláždění u stěny domu byl decentní kanálek pro případ, že by lidé při pohledu na vystavené vzorky slinili přespříliš. Weinrich a Boettcher byli pochopitelně cizinci a podle vyjádření ankhmorporského Cechu cukrářů a cukrovinkářů nechápali výjimečnosti chuťových papil města.

Ankhmorporští občané, tvrdil cech, jsou prostí a upřímní lidé s jednoduchými chutěmi, kteří nestojí o čokoládu plněnou kokosovým likérem a v žádném případě nejsou jako ti afektovaní cizinci, kteří chtějí mít ve všem přeslazenou náplň. Pravdou je, že místní obyvatelé chtějí čokoládu vyrobenou z mléka, cukru, tuku, strouhaných kopyt, různých zbytků, krysího trusu, umělé hmoty, much, loje, dřevěných pilin, vlasů, cupaniny, pavouků a mletých kakaových bobů. To ovšem znamenalo, že podle potravinových norem velkých center výroby čokolády v Borogravii a Quirmu byla ankhmorporská čokoláda kvalifikována jako sýr a jen díky tomu, že měla nevhodnou barvu, unikla tomu, aby byla definována jako "cementová malta".

Zuzana si dovolila jedenkrát měsíčně jednu krabičku jejich levnějších bonbonů. A kdyby musela, dokázala by skončit po první vrstvě.

"Nemusíte dovnitř," oznámila své společnici, když otevřela dveře obchůdku. Kolem pultu stáli nehybní zákazníci.

"Prosím, říkejte mi Myrio."

"Myslím, že bych neměla "

"Prosím!" opakovala lady LeJeanová pokorně. "Jméno je hrozně důležité."

Najednou, všemu navzdory, pocítila Zuzana k tomu stvoření krátký záblesk sympatie.

"No tak dobrá. Myrio, nemusíš dovnitř."

"Vydržím to."

"Ale myslela jsem si, že čokoláda je naprosto neodolatelné pokušení?" podívala se na ni Zuzana, která sama dokázala být pevná.

"To je pravda."

Upíraly pohledy na police za pultem.

"Myria... Myria," řekla Zuzana, která vyslovovala jen některé z myšlenek, které se jí teď honily hlavou. "To je z efebského slova myrios, což znamená ‚nespočetný'. A LeJean, to je trochu nešikovný žertík se slovem ‚legie'... no maucta."

"My jsme si mysleli, že jméno by mělo vyjadřovat, co je ta věc, kterou pojmenovává," ozvala se majitelka jména. "A v množství je jistota a bezpečí. Omlouvám se."

"Dobrá a teď se rozhlédneme. Tak tohle je jejich základní sortiment," obsáhla Zuzana veškeré zboží v obchodě posuňkem jedné ruky. "My to ještě zkusíme vzadu poslyšte, není vám špatně?"

"Je mi dobře, cítím se fajn..." mumlala lady LeJeanová a mírně se kymácela.

"Neohodíte mě od hlavy k patě, že ne?"

"My... já... víme, co je to síla vůle. Tělo se dožaduje čokolády, ale mozek ji odmítá. Alespoň tak si to říkám. A musí to být pravda! Mozek přece dokáže ovládnout tělo! K čemu by jinak byl?"

"Taky jsem o tom často přemýšlela..." přikývla Zuzana a otevřela další dveře. "Aha, kouzelná jeskyně..."

"Kouzelná jeskyně? Oni tady používají magii?"

"Skoro."

Když Lady LeJeanová spatřila vnitřek místnosti a věci ležící na pracovních stolech, musela se opřít o rám dveří.

"Och," zasténala slabě. "Dokážu tady rozeznat cukr, mléko, smetanu, vanilku, lískové oříšky, mandle, vlašské ořechy, rozinky, pomerančovou kůru, rozličné likéry, kyselinu citrónovou, jahody, maliny, esenci fialkovou, višňovou, pistáciovou, pomerančovou, vidím limetky i citrony, kávu, kakao "

"Takže nic, čeho by bylo nutné se bát, je to tak?" přikývla Zuzana a přeletěla místnost pohledem, který pátral po užitečných zbraních. "Konec konců například kakao je jen mnohem hořčí fazole a tak dál."

"To ano, jenže..." lady LeJeanová sevřela pěsti, zavřela oči a vycenila zuby, "smíchej to všechno dohromady a máš..."

"Klid, jen klid."

"Vůle vždycky ovládne emoce, vůle vždycky dokáže ovládnout instinkty " říkal si Auditor procítěně a nahlas.

"Výborně, výborně a teď se co nejrychleji dostán k tomu kousku, v němž se mluví o čokoládě."

"Ale to je ten nejtěžší!"

Zuzaně, která procházela řadami kotlů s čokoládou, se ale nakonec zazdálo, že čokoláda ztrácí část své přitažlivosti, když ji člověk viděl takhle rozloženou. Něco podobného jako dívat se na hromádky barev a představovat si celý obraz. Vybrala si stříkačku, která byla, podle vzhledu a velikosti, navržena k tomu, aby provedla něco intenzivně osobního sloní samici, i když Zuzana sama došla k názoru, že se s ní dělají takové ty klikaté a obloukové ozdoby z čokolády.

A támhle byl celý kotlík kakaového likéru.

Rozhlížela se po okolních podnosech a tácech, plných fondánového krému, perníčků a karamel. Och, a tady byl celý tácek cukrových vajíček, určených na koláč Pečené duše. Tohle však nebyly ty duté dárky pro děti, chutnající po lepence, ne, ne, tohle byl cukrářský ekvivalent jemného, komplikovaného a dokonalého šperku.

Koutkem oka zahlédla pohyb. Jeden z nehybných zaměstnanců cukrářské dílny, ohnutý nad tácem pralinek Denní sen, téměř neznatelně měnil polohu.

Do místnosti se vracel čas. Ve vzduchu matně probleskovalo modré světlo.

Obrátila se a spatřila přibližně lidskou postavu, která se vznášela ve vzduchu po jejím boku. Obrys neměl tvář a byl průhledný jako mlha, ale v Zuzanině hlavě říkal, Jsem silnější. Ty jsi má kotva, moje spojení s tímto světem. Dovedeš si představit, jak těžké je ho znovu najít v té myriádě světů? Doveď mě k těm hodinám...

Zuzana se otočila a vložila cukrářskou stříkačku do rukou lady LeJeanové, která stála a tiše sténala. "Vezměte si tohle. A udělejte si něco jako... ranec, nebo tak něco. Chci, abyste odnesla tolik tady těch čokoládových vajec, kolik dokážete. A náplní. A likérů. Chápete? Dokážete to!"

Oh bohové, neměla na vybranou. To ubohé stvoření potřebovalo nějakou morální posilu! "Prosím, Myrio? A to jméno je hloupé! Není vás moc, jste jedna jediná. Rozumíte. Jen buďte sama sebou! Unity, to by bylo jméno pro vás. A hezké!"

Nově pojmenovaná Unity pozvedla líčidlem umazanou tvář. "Ano, to je opravdu dobré jméno..."

Zuzana pobrala tolik cukrářského zboží, kolik unesla, a přitom vnímala, že se za jejími zády ozývá zvláštní šustot. Když se po chvilce ohlédla, uviděla Unity, která stála v pozoru a držela, nejspíše, obrovské množství cukrářských výrobků nasypaných do čehosi...

...co vypadalo jako dvojitý, višňově červený pytel.

"Oh. Výborně! Velmi chytré použití prostředků, které máme po ruce," přikývla Zuzana poněkud mdle. Pak v ní ale převážila učitelka a dodala: "Doufám, že jste toho vzala tolik, aby se dostalo na každého."

"Ty jsi byl ten první," řekl LuTze. "Ty jsi prakticky celou tu věc stvořil. Ty jsi tvořil novinky."

"To bylo tehdy," pokrčil rameny Rolandek Soak. Teď už se to všechno změnilo."

"Už to není, jak to bývalo," přikývl LuTze.

"Vezmi si například Smrtě," řekl Rolandek Soak. "Vypadá impozantně, ale nakonec... kdo nevypadá, celý v černém, že? Dobrá, tak tedy Smrť... Co je to Smrť?"

"Jen velký spánek," odpověděl LuTze.

"Jen velký spánek," přikývl Rolandek Soak. "A co se týče ostatních... Válka? Kdyby byla válka tak špatná, proč by si ji lidé pořád tolik dopřávali?"

"Je to prakticky takový jejich koníček," přikyvoval s pochopením LuTze, který si začal balit cigaretu.

"Ano, je to prakticky jejich koníček," souhlasil Rolandek Soak. "A co se týče Hladomoru a Nákazy, tak tedy..."

"Dál ani nemluv," přikyvoval s pochopením LuTze.

"Jasně. Přiznávám, že Hladomor je strašlivá věc, to je jasné"

" v zemědělských oblastech jistě, ale člověk musí jít s dobou," doplnil hbitě LuTze a vsunul si hubenou cigaretu do úst.

"Teď jsi klepl hřebík rovnou na hlavičku. Je třeba jít s dobou. No řekni, bojí se snad obyčejný občan města hladomoru?"

"Nebojí, protože si myslí, že jídlo roste v obchodech," přikyvoval LuTze. Začínalo se mu to líbit. Měl osm set let dlouhou praxi v usměrňování myšlenek svých nadřízených a většina z nich byla nadprůměrně inteligentních. Rozhodl se, že věc trošku popostrčí.

"Ale oheň, to je něco jiného. Městští lidé se bojí ohně. To je novinka. Primitivní vesničan, ten si myslí, že je oheň dobrá věc, je to tak? Odhání s jeho pomocí vlky. Vaří na něm. A když mu náhodou shoří chatrč, no, stromy a palmové listy nebo sláma na došky jsou laciné. Jenže když teď žije v ulici plné přeplněných dřevěných domů a každý si doma vaří na otevřeném ohni, no..."

Rolandek se zamračil.

"Oheň? Oheň? To je polobůh! Nějaký malý překupník štípne oheň bohům a najednou je nesmrtelný? Tomu se říká výcvik a zkušenosti?" Ze špiček jeho prstů vyskočila jiskra a zapálila LuTzeho cigaretu. "A co se týká bohů !"

"Jsou to samí zpátečníci," vyjádřil se LuTze rychle.

"To je ono! Lidi je začali uctívat, protože se báli mě!" rozpaloval se Rolandek. "Věděl jsi to?"

"No ne, vážně?" pozvedl LuTze užasle obočí.

Ale to už Rolandek zase poklesl na duchu. "Jenže to bylo tehdy," dodal. "Teď je to něco jiného. Už nejsem to, co jsem býval."

"Ne, asi už opravdu ne," přikyvoval LuTze s výrazem utěšitele. "Jenže na druhé straně je to zase otázka toho, jak se člověk na věc dívá, nemám pravdu? Dobrá, takže předpokládejme, že člověk přesněji řečeno"

"Antropomorfická personifikace," doplnil ho Rolandek. "Já ale vždycky dával přednost termínu ‚avatár'*."

LuTze nakrčil obočí. "Hodně poletuješ? Ve vzduchu?" řekl nejistě.

"To by byl aviator."

"Promiň. Dobrá, takže předpokládejme, že avatár díky který před tisíci lety vždycky o něco předhonil svou dobu, tak předpokládejme, že by se dneska pořádně rozhlédl a zjistil, že dnešní svět je přesně ten svět pro něj."

LuTze čekal. "Můj opat si myslí, že jsi něco žůžo," dodal, aby o něco zesílil dojem.

"To si myslí?" zašilhal po něm Rolandek podezíravě.

"Žůžo, epesráres a k tomu ještě... boží," finišoval LuTze. "Napsal o tobě kdoví kolik svitků! Tvrdí v nich, jak jsi hrozně důležitý pro pochopení toho, jak vůbec funguje vesmír."

"No to jo, ale... to je jenom jeden člověk," namítl Rolandek se vší nechutí člověka, který si hýčká celoživotní křivdu jako oblíbeného plyšáka.

"No, technicky vzato ano," přikývl LuTze. "Ale je to opat! A co se týče jeho chytrosti? Ten si myslí tak velké myšlenky, že se musí narodit hned několikrát po sobě, aby se mu je podařilo v klidu dokončit. Jen ať se většina venkovanů bojí Hladu, říkám já, ale někdo jako ty by si měl dát do znaku kvalitu. A podívej se na ta dnešní města. Kdysi, za starých časů, to byly jen hromady hliněných, na slunci sušených cihel, které se jmenovaly třeba Ur, Uh nebo Ugg. Dneska žijí ve městech miliony lidí. Města jsou velmi, opravdu velmi složité věci. Jen se zamysli nad tím, Čeho se opravdu bojí. A strach... Víš, strach je vlastně víra. Hmm?"

Další dlouhá pauza.

"Dobrá, ale..." začal Rolandek váhavě.

"Samozřejmě už v nich nebudou žít dlouho, protože ve chvíli, kdy se jich zmocní ti šedí hajzlíci, rozeberou je na molekuly, aby zjistili, jak vlastně takoví lidé a města fungují, a pak už žádná víra nezbude."

"Mí zákazníci na mě spoléhají..." zamumlal Rolandek.

"Jací zákazníci? To mluví Soak," zavrtěl hlavou LuTze. "To není hlas Kaose!"

"Pch!" odpověděl Kaos trpce. "Ještě jsi mi neřekl, jak jsi na to přišel."

Protože mám víc než tři mozkové buňky a ty jsi marnivý a napsal sis své pravé jméno, ovšem pozpátku, na bočnici svého vozu a to se odrazilo v temné výloze pohřebního ústavu a K a S jsou od sebe přece jen k rozeznání i obrácené, pomyslel si LuTze. Ale chtělli postoupit, nebyla to ta správná odpověď.

"Bylo to dost zřejmé," řekl. "Víš, ty tak nějak prosvítáš. Jako když přikryješ slona plachtou. Nevidíš nic než plachtu, ale pořád víš, že je pod ní slon."

Kaos vypadal zničeně. "No, já nevím," vrtěl hlavou. "Už je to tak dávno "

"Ano? A já myslel, že jsi říkal něco o tom, že jsi z nich byl první?" podivil se upřímně LuTze, který se rozhodl pro úplně jiný přístup. "Promiň! Víš, stejně si nemyslím, že je to tvoje vina, že jsi během těch století ztratil veškerou zkušenost a nátisk, protože když to tak sečteš jedno s druhým "

"Ztratil zkušenost?" vyštěkl Kaos a zamával prstem LuTzemu pod nosem. "Dej si pozor, abych ti nepředvedl, co všechno jsem ještě nezapomněl, ty mrňavý červe!"

"A čím bys mi to ukázal? Máš snad nějaký smrtelně nebezpečný jogurt?" ušklíbl se LuTze a vylezl z vozíku.

Kaos se nad ním naklonil. "Kde myslíš, že jsi, ty nicko, že se mnou mluvíš tímhle způsobem?" zvyšoval hlas.

LuTze se rozhlédl po nároží. "Na rohu Obchodníků a Široké cesty," odpověděl. "Takže co?"

Kaos zařval. Serval ze sebe pruhovanou zástěru a bílou čapku. Zdálo se, že se zvětšil. Temnota z něj prýštila jako kouř.

LuTze si složil ruce na prsou a usmál se. "Pamatuj na Pravidlo číslo jedna," řekl.

"Pravidlo? Zákony? Já jsem Kaos!"

"Který byl tím prvním?" ujišťoval se LuTze.

"Ano!"

"Stvořitel i Ničitel?"

"Správně!"

"Bezpochyby velmi složité, očividně nesystematické jednání, které však má jednoduché deterministické vysvětlení a je klíčem k pochopení multidimensionálního vesmíru?"

"Tak tomu raději věř, protože cože?"

"Je třeba jít s dobou, pane, s novým časem, a držet s ním krok!" vykřikl LuTze vzrušeně a poskakoval z nohy na nohu. "Jste přesně to, co si lidé myslí, že jste! A lidé vás změnili! Doufám, že umíte dobře počítat!"

"Ty mi nebudeš předepisovat, jaký já mám být!" zařval Kaos. "Já jsem Kaos!"

"To si myslíš? No tak si uvědom, že tvůj velký návrat se prostě nemůže konat teď, když se světa zmocnili Auditoři! Pravidla, pane! To jsou Auditoři! Chladné, mrtvé zákony!"

V kráčejícím mračně, které ještě před okamžikem bylo Rolandkem, zablikaly drobné stříbrné blesky. Pak mračno, vůz i koník zmizeli.

"No, mohlo to dopadnout hůř," řekl si LuTze. "Ten mládenec není právě nejchytřejší. A nejspíše bude dost staromódní."

Otočil se a uviděl skupinu Auditorů, kteří ho pozorovali. Byl jich přinejmenším tucet.

Povzdechl si a vykouzlil na tváři slabý, poněkud přihlouplý úsměv. Na jeden den už toho měl skoro dost.

"Dobrá, předpokládám, že alespoň vy jste slyšeli o Pravidle číslo jedna, hm?"

To je na chvilku zarazilo. Pak jeden odpověděl: "Známe milion pravidel, člověče."

"Biliony. Triliony," přidal se druhý.

"Nuže, nesmíte na mé zaútočit," sdělil jim LuTze, "kvůli Pravidlu jedna."

Nejbližší Auditoři se seběhli do chumlu.

"To musí obsahovat gravitaci."

"Ne, spíše kvantový efekt. To je jasné."

"Logicky nemůže existovat žádné Pravidlo jedna, protože v tom stadiu ještě nebylo ani řeči o nějaké možnosti plurality!"

"Jenže když neexistuje Pravidlo jedna, mohou existovat nějaká další pravidla? Když neexistuje Pravidlo jedna, kam se podělo Pravidlo dva?"

"Existuje milion pravidel! Rozhodně jsou všechna očíslována!"
Úžasné, pomyslel si LuTze. Teď mi jen zbývá počkat, až se jim začnou rozpouštět hlavy.
Jenže jeden Auditor postoupil kupředu. Zdálo se, že má mnohem divočejší pohled než ti ostatní, a byl ještě neupravenější. Kromě jiného také nesl v rukou sekeru.
"O tomhle nemusíme zbytečně diskutovat!" vyštěkl. "Musíme si pomyslet: Toto jest nesmysl, nebudeme o tom diskutovat!"
"Ale jaký je zákon " začal Auditor.
"Budete mě oslovovat pane Bílý!"
"Pane Bílý, jaké je Pravidlo jedna?"
"Jsem velmi nerad, že jste mi položil tuto otázku!" zaječel pan Bílý a máchl sekerou. Tělo druhého Auditora se shrnulo kolem čepele a rozplynulo se do barevných skvrn, které rychle vybledly.
"Ještě někdo má nějaké otázky?" ptal se pan Bílý s pozdviženou sekerou.
Jeden nebo dva Auditoři, kteří ještě nebyli tak docela naladěni na současnou notu, otevřeli ústa, aby promluvili. Pak je ale zase rychle zavřeli.
LuTze o několik kroků ustoupil. Pyšnil se tím, že má dokonale vybroušenou schopnost vemluvit se do čehokoliv či se z čehokoliv vymluvit, ale ono to také záviselo na tom, aby na druhé straně dialogu byla alespoň průměrně příčetná entita.
Pan Bílý se obrátil k LuTzemu. "Co děláš tady, kde nejsi na svém místě, organická hmoto?"
Jenže LuTze zatím naslouchal jiné, šeptané konverzaci. Přicházela k němu od nedaleké stěny a probíhala asi takhle:

"Kdo se stará o nějaké povídáni?"
"Přesnost je důležitá, Zuzano. Na té orientační tabulce nakreslené uvnitř víka je přesný popis. Podívej se."
"A ty myslíš, že to na někoho udělá dojem?"
"Prosím. Věci by se měly dělat pořádně."
"Oh. Tak mi to tedy dej!"

Pan Bílý pokročil s pozdviženou sekerou k LuTzemu. "Je zakázáno " začal.

"Najezte se... oh, dobří bohové... najezte se... delikátního fondánového krému doplněného jemnou smetanovomalinovou náplní, to vše obaleno tajemně temnou hořkou čokoládou... vy šedí kreténi!"

Na ulici se snesla sprška drobných objektů. Několik jich při dopadu puklo.
LuTze slyšel tiché kňourání, nebo spíš ticho, způsobené nepřítomností onoho tichého kňourání, na které si v poslední době zvykl.
"Oh ne! Dochází mi pe"
Za Rolandkem Soakem se sice stále ještě táhly proužky dýmu, ale když vrazil do své mlékárny, přece jen už zase vypadal jako mlékař, i když jako mlékař, který právě doručil zboží do hořícího domu.
"Kdo si myslí, že je?" zamumlal vztekle a sevřel okraj bezvadně vyčištěného pultu tak silně, že se kov ohnul jako papír. "No jasně, odhodí člověka stranou, ale když pak potřebují, aby se jeden vrátil "
Kov se pod jeho prsty rozpálil do běla a začal odkapávat.
"Mám zákazníky. Mám své zákazníky. Možná, že to není ten nejskvělejší kšeft, ale mléko, máslo a sýry budou lidi potřebovat pořád "
Přitiskl si ruku na čelo. Tam, kde se roztopený kov dotkl pokožky, se okamžitě odpařil.
Hlava ho bolela opravdu pekelně.
Pamatoval si dobu, kdy existoval jen on. Bylo těžké si na to vzpomenout, protože... tehdy nebylo nic, žádná barva, žádný zvuk, žádný tlak, žádný čas, otáčky, světlo, život...
Jen Kaos.
A probudila se v něm myšlenka: Stojím o to, aby to celé začalo znovu? Ten dokonalý řád, který je spojen s dokonalou neměnností?
A první myšlenku následovaly další, které se v jeho mysli pohybovaly jako malí stříbrní úhoři. Byl přece jen Jezdec a byl jím od časů, kdy lidi ve městech, uplácaných z hlíny a bláta, napadla první nejasná myšlenka na to, co existovalo předtím, než začalo existovat cokoliv jiného. A Jezdec vnímá zvuky světa. Lidé z hliněných měst, proutěných chatrčí a kožených stanů podvědomě vědí, že svět nebezpečně víří složitým a lhostejným vesmírem, že život je žit na pouhou sílu zrcadla od mrazivého vesmíru a nočních proudů. Vědí, že všechno, čemu říkají realita, ta spleť nařízení, která mají na svědomí, že se život odehrává, je pouhopouhá bublina na hřebenu vlny. Báli se starého Kaosu. Ale teď
Otevřel oči a podíval se na své zčernalé, kouřící ruce.
Pak prohlásil všeobecně k celému světu: "A kdo jsem teď?"

LuTze slyšel svůj vlastní hlas, který k němu přicházel odnikud: „ ro...!"
"Ne, nedochází, už jsem vás znovu natočila," oznámila mu dívka, která stála proti němu. Ustoupila a změřila si ho kritickým pohledem. Poprvé za osm set let měl LuTze pocit, že byl přistižen při tom, že něco dělá špatně. Měla na tváři pátravý výraz promíšený s nedůvěrou, a on měl dojem, že se mu poněkud znechuceně přehrabuje v hlavě.
"Vy budete LuTze," řekla Zuzana. "Já jsem Zuzana Stohelitská. Nemáme čas na žádné dlouhé vysvětlování. Byl jste mimo sebe... no, ne příliš dlouho. Potřebujeme dostat Lobsanga ke skleněným hodinám. Dokážete nám nějak pomoci?

Lobsang si myslí, že jste trochu pošuk."

"Jen trochu? To mě překvapuje." LuTze se rozhlédl kolem. "Co se to tady stalo?"

Ulice byla prázdná, až na všudypřítomné sochy. Zem však byla posetá útržky staniolu a skládanými košíčky od cukroví. Na stěně za ním byl dlouhý cákanec něčeho, co se velmi podobalo čokoládové polevě.

"Některým se přece jen podařilo uniknout," oznámila mu Zuzana a zvedla ze země něco, co se LuTze rozhodl v duchu nazývat velkou injekcí na zdobení cukrovinek. "Většinou bojovali jeden s druhým. Pokusil byste se vy někoho roztrhnout jen kvůli čokoládovému bonbonu Coffee Creme?"

LuTze se jí zadíval do očí. Po osmi stech letech se naučíte číst v lidech. A Zuzana byla velmi dlouhá kniha, která se vracela hodně daleko. Ta pravděpodobně znala i Pravidlo jedna, ale bylo jí to jedno. Byl to někdo, s kým bylo třeba jednat s úctou. Ale ani takové osoby nemůžete nechat dělat všechno jen a jen po jejich.

"Myslíte ty s kakaovým zrnem nahoře, nebo ty obyčejné?" zeptal se.

"Ty bez kávového zrna, myslím," odpověděla Zuzana a oplácela mu pohled pohledem.

"Nnee. Myslím, že nepokusil," zavrtěl hlavou LuTze.

"Jenže oni se učí," ozval se ženský hlas za metařem. "Někteří přežili. Dokážeme se učit. Tak se lidé stali lidmi."

LuTze se podíval na mluvčí. Vypadala jako dáma ze společnosti, která prožila ošklivý den v mlátičce.

"Prosím, mohl bych si to pro jistotu vyjasnit?" řekl LuTze a díval se z jedné ženy na druhou. "Vy jste bojovali s Auditory čokoládou?"

"Ano," přikývla Zuzana a nahlížela za roh. "Pro ně je to něco jako smyslový výbuch! Ztratí kontrolu nad svým morfickým polem. Umíte vůbec házet? Výborně. Unity, dejte mu tolik čokoládových vajec, kolik unese. Tajemství je v tom, hodit tak prudce, aby se rozbilo na co nejvíce úlomků. Aby se z něj stal šrapnel "

"A kde je Lobsang?" zeptal se LuTze.

"Ten? No, mohl byste říci, že je v duchu s námi."

Ve vzduchu zablesklo několik modravých jiskřiček.

"Alespoň se o to snaží," dodala Zuzana.

Staleté zkušenosti opět přispěchaly LuTzemu na pomoc.

"Vždycky vypadal jako mladík, který by potřeboval najít sám sebe," řekl.

"Ano. Navíc to pro něj byl tak trochu šok."

Smrť se podíval dolů na svět. Bezčasovost už dospěla až k Okraji a rychlostí světla začala přetékat do vesmíru. Zeměplocha byla křišťálová socha.

Ne, nebyla to Apokalypsa. Těch vždycky bývalo dost malé apokalypsy, sotva za pár korun, falešné apokalypsy, podvržené apokalypsy. Většina z nich se odehrála ve starých dobrých časech, kdy svět, ve smyslu "konec světa", nebyl větší než několik vesnic a nějaká ta mýtina v lese.

A tyhle malé světy končily. Ale vždycky tady bylo někde jinde. Tak pro začátek tady byl obzor. Prchající uprchlíci zjistí, že svět je větší, než si mysleli.

Několik vesnic a mýtina v lese? Pch, jak jen mohli být tak hloupí! Teď věděli, že je to celý ostrov! Byl tady pochopitelně zase ten obzor, ale...

Světu už došly obzory.

Jak Smrť pozoroval svět, slunce zastavilo svůj běh a jeho světlo zmatovělo a zrudlo.

Povzdechl si a pobídl Truhlíka. Kůň vykročil kupředu, směrem, který byste na mapě nenašli.

A nebe bylo plné šedých stínů. Jak se Bledý kůň vydal kupředu, nebe se zvlnilo řadami Auditorů.

Jeden připlul ke Smrťovi a zůstal viset ve vzduchu kousek od něj.

Řekl, Neměl bys už být na cestě?

TO MLUVÍŠ ZA VŠECHNY?

Znáš obyčej, zazněl Smrťovi hlas v lebce. Mezi námi mluví jeden za všechny.

TO, CO SE DĚJE, JE ŠPATNÉ.

To není tvoje věc.

ALE PŘESTO JSME ZA TO VŠICHNI ZODPOVĚDNÍ.

Vesmír je věčný, řekl hlas. Všechno zůstane zachováno, uspořádáno, pochopeno, uzákoněno, vyplněno... neměnitelné. Dokonalý svět. Ukončený.

NE.

Stejně to jednoho dne všechno skončí.

ALE TOHLE JE PŘÍLIŠ BRZO. JSOU JEŠTĚ NEDOKONČENÉ VĚCI.

A to jsou ?

VŠECHNO.

A v záblesku světla se objevila postava celá v bílém a v jedné ruce držela knihu.

Podívala se ze Smrtě na nekonečné zástupy Auditorů a řekla:

"Promiňte? Jsem tady dobře?"

Dva Auditoři měřili počet atomů v mezeře mezi dlážděním. Existovala a jako taková musela být změřena.

Když zaznamenali pohyb, zvedli hlavy.

"Dobré odpoledne," pozdravil LuTze. "Mohl bych vás požádat, abyste svou pozornost soustředili na tabulku, kterou nese má asistentka?"

Zuzana pozvedla tabulku. Stálo na ní: Ústa musí být otevřena. To je Příkaz!

Pak LuTze pozvedl ruce. V každé držel jednu karamelu a dokázal házet velmi přesně.
Ústa se zavřela. Tváře ztratily jakýkoliv výraz. Pak se ozval zvuk, který zněl jako směsice předení a sténání, a ten rychle přešel v ultrazvuk. A pak... se Auditoři rozplynuli, jemně a pomalu. Nejdříve se mírně rozostřily jejich obrysy, pak se proces zrychlil a z šedých postav zbyly jen blednoucí obláčky.
"Boj ruka proti ústům," liboval si LuTze. "Proč to stejně nepůsobí na lidi?"
"No, na některé skoro ano," odpověděla Zuzana, a když si uvědomila, že k ní oba společníci obrátili tázavé pohledy, dodala: "Alespoň na některé, kteří nemají dostatek pevné vůle."
"Ty se nemusíš soustředit na to, aby sis zachovala tvar těla," vyčetla Zuzaně Unity. "A mimochodem, to byly naše poslední karamely."
"Nebyly, ještě je jich šest ve Zlaté bonboniéře W&B," zavrtěla hlavou Zuzana. "Tři jsou kávová smetana v tmavé čokoládě a tři smetanová pěna v bílé čokoládě. To jsou ty ve stříbrných obal... Podívejte se, náhodou takové věci prostě vím, jasné? Takže půjdeme? A nebudeme mluvit o čokoládě, ano?"

Nemáš nad námi žádnou moc, řekl Auditor. Nejsme živí.
ALE PŘESTO SE CHOVÁTE AROGANTNĚ, PYŠNĚ
A HLOUPĚ. TO JSOU EMOCE. ŘEKL BYCH, ŽE TO JSOU ZNAKY ŽIVOTA.
"Dovolíte?" snažila se upoutat jejich pozornost postava v bílém.
Ale ty jsi tady docela sám!
"Dovolíte?"
ANO? řekl Smrť. CO SE DĚJE?
"Jsem tady dobře v Apokalypse?" dotazovala se postava v bílém poněkud nedůtklivě.
MY TADY HOVOŘÍME.
"Ano, jistě, ale je to Apokalypsa, ano? Skutečný konec celého skutečného světa?"
Ne, odpověděl Auditor.
ANO, odpověděl Smrť. JE.
"Skvělé!" zvolala postava.
Cože? podíval se na ni Auditor.
COŽE? podíval se na ni Smrť.
Zdálo se, že postava upadla do rozpaků. "No víte, je doopravdy skvělé, jako že se to děje. Ale já jsem tady kvůli tomu, takže skvělé, jako že jsem to našel." Pozvedla knihu. "Mám příslušné místo založené. Páni! Už je to tak strašně dávno co..."
Smrť se podíval na knihu. Desky i všechny listy byly vyrobeny ze železa. Začal chápat...
TY JSI TEN ANDĚL, OBLEČENÝ CELÝ V BÍLÉM, S ŽELEZNOU KNIHOU Z PROROCTVÍ DOBRUNOVA, NEMÁM PRAVDU?
"To je ono!" Anděl rychle zalistoval knihou, až stránky kovově zachřestily. "A je to oděný, jen tak mimochodem. Oděný! To je jen takový detail, ale byl bych rád, kdyby všechno mělo svou formu."
Co se to tady děje? zavrčel Auditor.
NEVÍM, JAK BYCH TI TO ŘEKL, odpověděl Smrť aniž si všímal přerušení. ALE BOHUŽEL, TY NEJSI OFICIÁLNÍ.
Stránky přestaly cvakat. "Co tím myslíš?" zarazil se anděl.
DOBRUNOVA KNIHA NEBYLA POVAŽOVÁNA CÍRKVÍ ZA OFICIÁLNÍ UŽ CELÉ STOVKY LET. PROROK BRUTHA ODHALIL, ŽE CELÁ JEDNA KAPITOLA BYLA JEN METAFORA, KTERÁ ZACHYCOVALA BOJ O MOC VE STARÉ CÍRKVI. V REVIDOVANÉ VERZI KNIHY OMOVY, JAK BYLO ROZHODNUTO NA SYNODU EE, NENÍ TAHLE KAPITOLA ZAHRNUTA.
"Vůbec ne?"
JE MI LÍTO.
"Oni mě vyhodili? Stejně jalo ty zatracené králíky a ty sirupovité... věci?"
ANO.
"I ten kus, kde zaduju v rohy nebeské?"
BOHUŽEL ANO.
"Jseš si jistý?"
VŽDYCKY.
"Ale ty jsi Smrť a tohle je Apokalypsa?" ujišťoval se anděl zničeně. "Takže "
BOHUŽEL, NANEŠTĚSTÍ UŽ NEJSI OFICIÁLNÍ SOUČÁSTÍ UDÁLOSTÍ.
Koutkem mozku Smrť pozoroval Auditora. Auditoři vždycky pozorně naslouchali, když lidé mluvili. Čím více lidí mluvilo, tím blíže se dostávali ke kompromisní odpovědi, a tím méně odpovědnosti nesli. Jenže tenhle Auditor projevoval známky netrpělivosti a popuzenosti...
Emoce. A emoce ti dávají život. A jak si poradit se životem, to Smrť věděl.

Anděl se rozhlédl po vesmíru. "No, a co mám teď dělat?" zasténal. "Vždyť na to celou tu dobu čekám! Tisíce let!" Upřel pohled na Železnou knihu. "Tisíce šedivých, nudných, promarněných let..." zamumlal.
Tak co, už jste domluvili...? zavrčel vztekle Auditor.
"Jediný kus. Jediný velký výstup. To bylo všechno, co jsem měl odehrát. K tomu jsem existoval! Čekáte, cvičíte a pak vás prostě vypustí, protože síra už není módní barva?" Trpkost v andělově hlase byla špikována vztekem. "Ale aby to někdo řekl mně..."

Podíval se na rezavějící stránky. "Příště bych měl být Morová nákaza," zamumlal.

"Cože? Nejedu pozdě, že ne?" ozval se hlas z noční temnoty.

Do světla vyšel kůň. Srst mu nezdravě světélkovala, jako zhnisaná rána těsně předtím, než bývá povolán bradýřranhojič s pilkou, aby se odříznutím všeho zkaženého pokusil zachránit alespoň zbytky zdravého.

MYSLEL JSEM, ŽE NEPŘIJDEŠ, řekl Smrť.

"Taky jsem nechtěl," zabublal Nákaza, "ale lidi mají tak zajímavé choroby. Hrozně rád bych viděl, jak se rozšíří chlorela." Jedno krustou znečištěné oko na Smrtě významně mrklo.

"Myslíš cholera?" ozval se anděl.

"Ne, obávám se, že je to opravdu chlorela," zavrtěl hlavou Nákaza. "Řasa. Lidi začínají být v biořemeslech strašlivě nedbalí. Teď mluvíme o bolístkách, které by dokázaly kousnout."

Dva na to nestačíte! zavrčel jim v hlavách Auditor.

Ze tmy vyšel další kůň. Některé stojánky na topinky na sobě mají víc hmoty. "Řekl jsem si," ozval se hlas, "že možná existují věci, za něž stačí bojovat."

"A to je třeba ?" nadhodil Nákaza a začal se rozhlížet.

"Salátová bageta s lehkým dresingem. Na tu nic nemá. A nějaké to povolené promile konzervačních látek? Úžasné!"

"Aha! Tak ty jsi Hladomor, co?" řekl anděl Železné knihy. Znovu zalistoval těžkými stránkami.

Cože? Co to tady vykládáte za nesmysly? Co je to lehký dresing?* zaječel Auditor.

Zlost, pomyslel si Smrť. To je velmi silná emoce.

"Mám rád lehký dresing?" ozval se ze tmy další hlas. Druhý, ženský hlas, mu odpověděl: "Ne, drahý, máš po něm kopřivku."

Válkův kůň byl obrovský a rudý a na hrušce sedla měl pověšeno několik hlav mrtvých bojovníků. A v sedle za Válkou seděla se zachmuřeným výrazem paní Válková.

"Všichni čtyři. Trefa do černého!" prohlásil anděl knihy. "Tady máte ten svůj synod Ee!"

Válka měl kolem krku teplou šálu. S poněkud přihlouplým výrazem se rozhlížel po ostatních Jezdcích.

"Nesmí se moc namáhat," upozorňovala je paní Válková popudlivým hlasem. "A ne abyste mu dovolili dělat něco nebezpečného! Zdaleka není tak silný, jak si myslel. A občas už taky začíná být zmatený."

Takže celá parta je konečně pohromadě, ušklíbl se Auditor.

Samolibost, všiml si Smrť. A taky sebeuspokojení.

Zachřestily kovové stránky. Anděl Železné knihy se zatvářil zmateně.

"No, víte, tak se mi zdá, že to není úplně v pořádku."

Nikdo si ho nevšímal.

Takže pryč s vámi i s tou vaší malou pantomimou, řekl Auditor.

A teď ještě ironie a sarkazmus, pomyslel si Smrť. To musel pochytit od těch, kteří jsou tam dole na zemi. Všechny ty drobné věcičky, které dohromady skládají... osobnost.

Podíval se na řadu Jezdců. Zachytili jeho pohled a Hlad

a Nákaza téměř neznatelně přikývli.

Válka se otočil v sedle a promluvil na svou manželku: "Právě teď ale nejsem zmatený vůbec, má drahá. Mohla bys slézt na zem?"

"Pamatuj na to, co se stalo, když " začala paní Válková.

"Teď ne, prosím, zlato," zamračil se Válka a tentokrát v jeho hlase, který byl stále ještě klidný a uctivý, zazněly ozvěny oceli a bronzu.

"Ehm... oh." Paní Válková najednou zkrotla. "Takhle jsi mluvíval, když jsi " Zarazila se, na okamžik zčervenala štěstím a pak sklouzla z koně.

Válka kývl na Smrtě.

A teď musíte jet a rozsévat děs a zkázu a tak dál a tak dále, řekl Auditor. Je to tak?

Smrť přikývl. Anděl Železné knihy, který se mu vznášel nad hlavou, několikrát nervózně otevřel a zavřel chřestící knihu v marné snaze najít své přirozené místo.

SPRÁVNĚ. JENŽE ZATÍMCO JE PRAVDA, ŽE MUSÍME VYJET, přikývl Smrť a tasil meč, NIKDE NENÍ PSÁNO PROTI KOMU.

Co tím myslíš? zasyčel Auditor, ale teď v jeho výrazu probleskl strach. Začaly se dít věci, kterým nerozuměl.

"On tím myslí," odpověděl Válka, "že už předtím se nás zeptal, na čí straně skutečně stojíme."

Byly taseny čtyři meče a jejich ostří zableskla jako plamen. Čtyři koně vyrazili kupředu.

Anděl Železné knihy se podíval na paní Válkovou.

"Promiňte," řekl, "ale nemáte s sebou tužku?"

* * *

Zuzana nahlédla za roh do ulice Mazaných řemeslníků

a těžce si povzdechla. "Je jich tam plno," hlásila, "a myslím, že se zbláznili."

Pak se podívala za roh i Unity. "Ne, oni se nezbláznili. Jsou to Auditoři. Měří, posuzují, jednotí a zařazují, kdekoliv je to jen možné."

"Teď vytahují z chodníku dlaždičky!"

"No ano. Předpokládám, že proto, že nemají tu správnou velikost. My nemáme rádi nepravidelnosti."

"A co to znamená, u všech čertů, nesprávná velikost dlaždičky v chodníku?"

"To je každá dlaždice, která se nevejde do průměrného rozměru. Promiňte."
Vzduch kolem Zuzany modře zableskl. Nakrátko zahlédla, jak se v prostoru pomalu otáčí průhledný obrys lidské postavy, který však vzápětí zmizel. Hlas v jejím uchu řekl: Už jsem skoro dost silný. Dokázali byste se dostat na druhý konec ulice?
"Ano. Jseš si jistý? Předtím jsi hodinám taky nedokázal uškodit."
Předtím jsem já nebyl já.
Pohyb ve vzduchu přinutil Zuzanu zvednout hlavu. Blesk, který visel ztuhlý nad městem, zmizel. Temná mračna se převalovala jako inkoust nalitý do vody. Bylo v nich vidět sírově žluté a rudé záblesky.
Čtyři Jezdci bojují s ostatními Auditory, informoval je Lobsang.
"A vyhrávají?"
Lobsang neodpověděl.
"Ptala jsem se"
To můžu jen těžko říct. Já... vidím všechno. Všechno, co by mohlo být...

Kaos naslouchal historii.
Zněla v ní nová slova. Mágové a filozofové našli Chaos, což je Kaos s přičísnutými vlasy a kravatou, a ve výtahu z nesouladu našli nový řád, o němž se nikomu nezdálo. Jsou různé druhy pravidel. Z jednoduchých vznikají složitá a ze složitých pak vzniká jiný druh jednoduchosti. Chaos je řád v masce...
Chaos. Ne temný, prastarý Kaos, který nechal někde pozadu vesmír, který se neustále vyvíjí, ale nový, zářivý Chaos, který tančí v srdci všeho. Ta představa byla podivné přitažlivá. A byl to důvod, proč žít dál.
Rolandek Soak si upravil čapku. Och ano... ještě mu zbývalo udělat jedno.
Mléko bylo vždycky chutné a čerstvé. To říkal každý. Být všude v sedm ráno, to pro něj taky nebylo nic těžkého. Jestliže Otec prasátek dokázal prolézt všemi komíny na světě za jednu jedinou noc, rozvézt mléko většině města byl sotva nějaký problém.
Udržet věci... chladné... no, to už problém byl. Ale i v tom měl štěstí.
Pan Soak vešel do chladírny, kde se mu dech u úst srážel do chuchvalců páry. Na podlaze stály řady lesknoucích se konví na mléko. Velké nádrže s máslem a smetanou byly narovnány na policích, které se bělaly jinovatkou. Mřížka za mřížkou plné vajec se ztrácely kdesi v páře a jinovatce. Měl v plánu v létě rozšířit svůj obchod ještě o výrobu zmrzliny. Byl to naprosto samozřejmý postup. Kromě toho potřeboval využít chlad.
Uprostřed místnosti hořel sporák. Pan Soak vždycky kupoval od trpaslíků kvalitní uhlí a litinové pláty rudě žhnuly. Každý by si myslel, že v místnosti bude horko jako v peci, a přece se na sporáku tu a tam ozvalo tiché zasyčení, jak v místnosti svádělo boj vedro s chladem. Se zuřivě hučícím sporákem byla místnost obyčejnou lednicí. Bez něj...
Rolandek otevřel dvířka ojíněné skříně a pěstí otloukl ledové závěsy. Pak sáhl dovnitř.
Objevil se meč jiskřící namodralým svitem.
Ten meč byl umělecké dílo. Měl představivostí řízenou rychlost, negativní energii a pozitivní chlad, chlad tak chladný, že se setkával s horkem, přicházejícím z opačné strany, a přebíral něco z jeho podstaty. Pálící mráz. Od doby před vznikem vesmíru nic tak chladného neexistovalo. Upřímně řečeno, Chaosu se zdálo, že od té doby bylo všechno jen obyčejně vlažné.
"No, jsem zpět," řekl.
Pátý Jezdec vyjel a na cestě ho provázela jemná vůně pikantního sýra.

Unity se podívala na své dva společníky a na modrou záři, která stále ještě probleskovala kolem. Všichni se ukrývali za dvojkolákem naloženým zeleninou.
"Pokud bych mohla něco navrhnout," řekla, "tak bych řekla, že že Auditoři špatně snášejí překvapení. Náhlý impulz je vždycky třeba prodiskutovat. A předpoklad je ten, že se vždycky vytvoří plán."
"Tak?" podívala se na ni Zuzana.
"Navrhuju naprosté šílenství. Navrhuju, abyste se ty a ten mladý muž rozeběhli k obchodu, a já připoutám pozornost Auditorů. Myslím, že tady ten... starý muž... by mi mohl pomoci, protože už stejně nebude dlouho na světě."
Zavládlo ticho.
"Přesné, ale ne nezbytné."
"To nebylo dobře, podle etikety?" zeptala se Unity.
"Mohlo to být lepší. Ale což 'není psáno ‚Když musíš jít, tak musíš jít'?" usmál se LuTze. "A také ‚Vždycky měj čisté spodní prádlo, nikdy nevíš, kdy tě na ulici porazí vůz'."
"A to pomůže?" zajímala se užasle Unity.
"To je jedna z největších záhad Cesty," odpověděl jí LuTze moudře. "Jaká nám zbývá čokoláda?"
"Už máme jenom nugát," oznamovala Unity. "Stejně si myslím, že nápad pokrýt nugát čokoládou je děsivý, protože to vytváří skutečně dokonalou past na nic netušícího konzumenta. Zuzano?"
Zuzana upírala oči na ulici. "Hmmm?"
"Zbyla ti nějaká čokoláda?"
Zuzana zavrtěla hlavou. "Mhmmhm."
"Měla jsem dojem, žes nesla pralinky Miláček?"
"Mhmm?"
Zuzana polkla a pak si odkašlala způsobem, který velmi uvědoměle vyjadřoval, že je nejen v rozpacích, ale současně i poněkud dotčena.

"Měla jsem jen jednu!" ohradila se prudce. "Potřebuju cukr."
"Vím určitě, že nikdo neřekl, že bys měla víc než jednu," uklidňovala ji Unity pokorně.
"A ani jeden z nás rozhodně nic nepočítal," přitakal jí LuTze.
"Jestli máš kapesník," pokračovala Unity stále nadmíru diplomaticky, "mohla bych ti otřít tu čokoládu, co máš kolem úst. Musela se ti tam dostat během posledního boje."
Zuzana na ni vrhla nevrlý pohled a otřela si pusu hřbetem ruky.
"Je to jenom cukr," ušklíbla se. "Nic jiného. Je to palivo. A přestaňme už o tom mluvit. Podívej, nemůžeme tě nechat umřít jenom proto, abychom se dostali "
Ano, můžeme, ozval se Lobsang.
"Jak to?" vyrazila ze sebe šokovaná Zuzana.
Protože jsem viděl všechno.
"A co kdybys to teď taky řekl nám všem," uchýlila se Zuzana k sarkazmu, který s oblibou užívala ve třídě.
"Všichni bychom se rádi dozvěděli, jak to skončí!"
Ty zřejmě nechápeš význam slova "všechno".
LuTze se probral svými zásobami munice a vytáhl dvě čokoládová vejce a jeden papírový sáček. Při pohledu na sáček Unity zbledla.
"Nevěděla jsem, že nám zbývají ještě nějaké tyhle."
"Jsou dobré?"
"Kávová zrna obalená v čokoládě," vydechla Zuzana. "Ta by měla být postavena mimo zákon!"
Obě ženy s hrůzou pozorovaly, jak si LuTze vytřásl jeden bonbon na dlaň a vsunul si ho do úst. Vrhl na ně užaslý pohled.
"Není špatný, ale já mám raději lékořici," řekl.
"To chcete říct, že už netoužíte po dalším?" ujišťovala se Zuzana.
"Ne, díky."
"Jste si naprosto jistý?"
"Jistě. Ale kdybyste měli nějaké lékořicové cukrátko, tak to bych si dal..."
"Prodělal jste v klášteře nějaký speciální výcvik?"
"Jestli myslíte v boji s čokoládou, pak odpověď zní ne," odpověděl LuTze. "Ale cožpak není psáno ‚Když si dáš ještě jeden, nebude ti chutnat večeře'?"
"Tím chcete říct, že si skutečně nedáte další kávové zrno?"
"Ne, děkuji."
Zuzana se podívala na Unity, která se celá třásla. "Máte chuťové papily, že?" řekla, ale cítila, že ji za ruku něco táhne pryč.
"Vy dva se přesuňte za támhleten vozík, a až vám dám signál, tak se dejte do běhu," řekl LuTze. "Teď!"
"Jaký signál?"
To poznáme, řekl Lobsangův hlas.
LuTze se díval, jak spěchají pryč. Pak v jedné ruce pozvedl koště a vystoupil do středu ulice, která se o kousek dál hemžila šedými stíny.
"Dovolíte?" zavolal. "Mohli byste mi věnovat pozornost?"
"Co to dělá?" podivila se Zuzana, která se krčila za vozem.
Teď se k němu začali stahovat, řekl Lobsang. A někteří z nich mají dokonce zbraně.
"To budou ti, kteří jim dávají rozkazy," přikývla Zuzana.
Jseš si jistá?
"Ano. Naučili se to od lidí. Auditoři nejsou zvyklí přijímat rozkazy. Někdo je k jejich vykonání musí přinutit."
On jim právě vysvětluje Pravidlo jedna, a to znamená, že má nějaký plán. Myslím, že to zabírá. Ano!
"Co to udělal? Co to udělal?"
Pojďte! On bude v pořádku!
Zuzana vyskočila. "Výborně!"
Ano, právě mu usekli hlavu...

Strach, zlost, závist... Emoce vám vdechnou ten správný život, alespoň na ten krátký čas, než zemřete. Šedé stíny prchaly před meči.
Jenže jich byly biliony. A měly své vlastní způsoby boje. Pasivní, chytré způsoby.
"Tohle je hloupé!" vykřikl Nákaza. "Vždyť oni nedokážou chytit ani obyčejnou chřipku!"
"Nemají duši, která by se dala proklít, ani zadek, do nějž bych je mohl nakopat!" stěžoval si Válka, který se rozháněl po šedých stínech, odpadávajících od jeho čepele.
"Trpí jistým druhem hladu, ale já nějak nedokážu najít způsob, jak se k němu dostat!" stěžoval si Hlad.
Drželi koně na uzdách. Šedá stěna se vznášela opodál a pomalu se začínala přibližovat.
BOJUJÍ S NÁMI TVRDĚ, ozval se Smrť. NECÍTÍTE TO?
"Já cítím jen to, že jsme zatracení hlupáci," zavrčel Válka.
A ODKUD TEN POCIT ASI PRAMENÍ?
"To snad chceš říct, že ovlivňují naše myšlení?" zamračil se Nákaza. "My jsme Jezdci! Jak by mohli udělat něco takového ? "
STALI JSME SE PŘÍLIŠ LIDSKÝMI.

"My? Lidští? Nechtěj mě rozes"

PODÍVEJ SE NA MEČ VE SVÉ RUCE, řekl Smrť. NEVŠIML SIS NIČEHO?

"Je to meč. Má tvar meče. No?"

PODÍVEJ SE NA SVOU RUKU. ČTYŘI PRSTY A PALEC. LIDSKÁ RUKA. TEN TVAR JÍ DALI LIDÉ. A TO JE TA CESTIČKA. POSLOUCHEJTE! CHCETE SE CÍTIT MALÍ VE VELKÉM VESMÍRU? TO ZPÍVAJÍ! VESMÍR JE VELKÝ A VY JSTE MALÍ A VŠUDE KOLEM NENÍ NIC JINÉHO NEŽ VESMÍRNÝ CHLAD A VY JSTE TAK OSAMĚLÍ!

Zbývající tři Jezdci zneklidněli a začali se tvářit nervózně.

"Myslíš, že to přichází od nich?" ujišťoval se Válka.

JISTĚ. JE TO STRACH A NENÁVIST, KTEROU CHOVÁ TA ŠEDÁ HMOTA KE VŠEMU LIDSKÉMU, A AUDITOŘI JSOU PRÁVĚ NOSITELI TÉ NENÁVISTI.

"Ale co potom můžeme dělat?" ozval se Nákaza. "Je jich tolik?"

TAHLE MYŠLENKA NAPADLA TEBE, NEBO JE?

"Už se zase přibližují," upozorňoval Válka.

PAK UDĚLÁME, CO JE V NAŠICH SILÁCH.

"Čtyři meče proti celé armádě? To nebude nikdy fungovat."

JEŠTĚ PŘED CHVILKOU JSEM MYSLEL, ŽE BY MOHLO. KDO TEĎ ZA VÁS MLUVÍ? LIDÉ SE NÁM VŽDYCKY POSTAVILI TVÁŘÍ V TVÁŘ A NIKDY SE NÁM NEVZDALI.

"No... to je pravda," přikývl Nákaza. "Jenže u nás mohli vždycky doufat v dočasnou úlevu."

"Nebo momentální příměří," dodal Válka.

"Nebo " začal Hlad, pak zaváhal, ale nakonec řekl: "V náhlý déšť ryb?" Rozhlédl se po jejich výrazech. "To se jednou fakticky stalo, abyste věděli..." dodával v sebeobraně.

POKUD CHCEŠ, ABY SE TVÉ ŠTĚSTÍ OBRÁTILO V POSLEDNÍ MINUTĚ, MUSÍŠ SE SNAŽIT DO POSLEDNÍ MINUTY, řekl Smrť. UDĚLÁME, CO BUDEME MOCI.

"A když to nezabere?" zamračil se Nákaza.

Smrť potřásl Truhlíkovými otěžemi. Auditoři už byli docela blízko. Už rozeznával jejich jednotlivé tvary. Odstraňte jednoho a nahradí ho tucet dalších.

PAK JSME DĚLALI, CO JSME MOHLI, řekl, DOKUD JSME MOHLI.

Anděl Železné knihy, oděný v bílém, zatím zápasil na svém obláčku se Železnou knihou.

"O čem to mluví?" zajímala se paní Válková.

"Nevím, já to neslyším! A tyhle dva listy se nějak slepily!" stěžoval si anděl. Chvíli se marně snažil listy oddělit.

"A určitě je to všechno jen kvůli tomu, že si nechtěl vzít vestu."

"To jsou přesně ty věci, které mu vždycky "

Pak ale umlkla, protože anděl si stáhl svatozář, která se mu vznášela nad hlavou, a teď se ji pokoušel vrazit mezi slepené listy. Kolem létaly jiskry a ozývaly se zvuky, jako když kočka škrábe po školní tabuli.

Nakonec listy povolily.

"Dobrá, tak se podívejme..." Přelétl pohledem nově objevený text. "Tohle jsme udělali... tohle taky... oh..." Anděl se zarazil a obrátil pobledlou tvář k paní Válkové. "No nazdar, člověče," sdělil jí, "teď jsme v maléru!"

Ze světa dole vyletěla kometa, a zatímco anděl mluvil, rychle se zvětšovala. Zaplála napříč oblohou, odlupovaly se z ní planoucí kusy, a jak opadávaly, měnila se pomalu na ohnivý vůz, který se blížil k Jezdcům.

Hořel modrým ohněm. Chaos hořel chladem.

Postava stojící ve voze měla helmici kryjící celý obličej. Helmici dominovaly otvory pro oči, které se vzdáleně podobaly motýlím křídlům, ale mnohem více očím nějakého neznámého, tajemného stvoření. Planoucí kůň, který se téměř nezpotil, přiklusal k ostatním a zastavil se. Ostatní koně, aniž čekali na pobídnutí nebo pokyn od svých pánů, se rozestoupili, aby mu udělali místo.

"To ne," zamával Hlad znechuceně rukou. "On taky? Řekl jsem přece, co se stane, když se vrátí, ne? Vzpomínáte si, jak tenkrát v Zoku vyhodil z okna toho minstrela? Neříkal jsem tehdy "

MLČ, zarazil ho Smrť. Kývl na pozdrav. ZDRAVÍM TĚ, ROLANDKU. RÁD TĚ VIDÍM. ŘÍKAL JSEM SI, JESTLI PŘIJDEŠ.

Ruka, kolem níž se vlnily obláčky chladné páry, se zvedla a sundala z hlavy helmici.

"Nazdar, mládenci," řekl Chaos příjemně.

"No... sme se dlouho neviděli," kývl Nákaza.

Válka si odkašlal. "Slyšel jsem, že se ti vede docela dobře," řekl.

"Ale ano," odpověděl mu Rolandek opatrně. "Myslím, že průmysl mléka a mléčných výrobků má velkou budoucnost."

Smrť se podíval na Auditory. Přestali se přibližovat, ale ostražitě kroužili kolem skupiny Jezdců.

"No, sýr bude svět potřebovat vždycky," vypravil ze sebe Válka zoufale. "Ha, ha."

"Připadá mi, že tady máte nějaké potíže," rozhlížel se Rolandek.

"Myslím, že to zvlád" začal Hlad.

NEZVLÁDNEME, přerušil ho Smrť. VIDÍŠ, JAK SI STOJÍME, ROLANDKU. ČASY SE ZMĚNILY. CHTĚL BY SES K NÁM PRO TENTOKRÁT ZASE PŘIDAT?

"Počkej, o ničem takovém jsme " začal Hlad, ale zarazil se, když se na něj Smrť podíval.

Rolandek Soak si nasadil helmici. A Chaos tasil meč. Zbraň se zableskla a stejně jako skleněné hodiny vypadal spíše jako rušivý prvek, jako něco, co sem proniklo odněkud z mnohem složitějšího světa.

"Nějaký stařík mi řekl, že pořád ještě žijete a učíte se," řekl. "Dobrá. Já taky žil a teď jsem se naučil, že ostří meče je

nekonečně dlouhé. Taky jsem se naučil, jak vyrobit zatraceně dobrý jogurt, i když to právě není ta dovednost, kterou se dnes chystám využít. Tak co, jdeme na ně, hoši?"

Daleko dole, na ulici, postoupilo několik Auditorů kupředu.
"Jaké jest Pravidlo jedna?" zeptal se jeden z nich.
"Na tom nezáleží. Já jsem Pravidlo jedna!" odehnal je prudkým gestem Auditor s velkou sekerou. "Nejnutnější je poslušnost!"
Auditoři zaváhali a ostražitě pozorovali sekeru. Už se naučili, co je to bolest. Nikdy předtím bolest nezakusili, ani jedinkrát za celé miliony let. A ti, co už ji pocítili, nestáli o to zažít ten pocit podruhé.
"Dobrá," řekl pan Bílý. "A teď se vraťte k "
Odnikud vyletělo čokoládové vejce a rozplesklo se na dláždění. Dav Auditorů se posunul kupředu, ale pan Bílý mávl sekerou několikrát ve vzduchu.
"Zpátky!" vykřikl. "Zpátky! Vy tři! Okamžité zjistěte, kdo to hodil! Přiletělo to od tamtoho stánku! Nikdo se té hnědé hmoty ani nedotkne!"
Opatrně se sehnul a sebral ze země největší úlomek čokolády, na němž se zachovala podstatná část rozesmáté kačenky, vyvedené bílou polevou na tmavém podkladě. Na čele mu vyrazil pot, ale přesto se mu podařilo s nesmírnou námahou pozvednout triumfálním gestem v jedné ruce kousek čokolády a v druhé sekeru. Dav kolektivně zašuměl.
"Vidíte?" zvolal. "Tělo se dá překonat. Vidíte? Dokážeme najít cestu, jak žít! Když budete poslušní, bude i hnědá hmota. Když nebudete... bude ostrá čepel! Aha..." Spustil paže, protože k němu přivlekli vzpouzející se Unity.
"Náš stopař," ušklíbl se. "Odrodilec..."
Došel až k zajatkyni. "Tak co si vybereš?" zeptal se. "Sekera, nebo hnědá hmota?"
"Jmenuje se čokoláda," vyštěkla Unity. "Já to nejím."
"No, to uvidíme," pokýval pan Bílý hlavou. "Váš společník, jak se zdá, dal přednost sekeře."
Ukázal na místo, kde leželo LuTzeho tělo.
Na rameno mu poklepala jakási ruka.
"Čím to je," ozval se mu hlas těsně u ucha, "že nikdo nevěří na První pravidlo?"
Obloha nad jejich hlavami se modře rozzářila.

* * *

Zuzana pádila ulicí k obchodu s hodinami. Vrhla pohled stranou a uviděla Lobsanga, který jí běžel po boku. Vypadal... úplně jako člověk, až na to, že málokterý člověk má modrou auru.
"Kolem hodin budou šediváci!" zavolal na ni.
"Budou zkoumat, proč ty hodiny fungují?"
"Samozřejmě?"
"A co chceš dělat?"
"Rozbiju je!"
"To zničí historii!"
"Takže?"
Natáhl se a vzal ji za ruku. Cítila, jak jí paží proběhlo něco jako šok.
"Nepotřebuješ otvírat dveře! Nemusíš se zastavovat! Zamiř rovnou k hodinám!" volal na ni.
"Ale"
"Nemluv na mě! Musím si pamatovat!"
"Pamatovat co?"
"Všechno!"

Pan Bílý už zvedal sekeru, ale teď se otočil. Jenže tělu nesmíte příliš důvěřovat. Často myslí samo za sebe. Když je překvapené, udělá někdy dost věcí, o nichž se mozek dozví o mnoho později.
Tak například ve většině případů otevře ústa.
"No výborně," přikývl spokojeně LuTze a zvedl polootevřenou ruku. "Teď si to sežer!"

Dveře už nebyly nic jiného než nehmotná mlha. V dílně byli Auditoři, ale Zuzana jimi procházela jako duch.
Hodiny zářily. A když zamířila k nim, začaly před ní ustupovat. Podlaha se jí začala skládat pod nohama a táhla ji zpět. Hodiny zrychlily a ubíhaly k jakémusi vzdálenému obzoru. Současné se i zvětšovaly, ale ztrácely hmotnost, jako kdyby se totéž množství hodinovitosti pokoušelo rozložit do mnohem většího prostoru.
Děly se i další věci. Zamrkala, ale oči jí nezatáhla temnota.
"Aha," řekla si v duchu. "Takže já se nedívám svýma očima. A co dál? Co se to se mnou děje? Moje ruka... vypadá normálně, ale znamená to, že je normální? Zmenšuju se, nebo zvětšuju? A co ?"
"To jsi vždycky taková?" ozval se Lobsangův hlas.
"Jaká? Cítím tvou ruku a slyším tvůj hlas... tedy alespoň si myslím, že cítím tvou ruku a slyším tvůj hlas, ale je možné, že se to všechno odehrává jen v mé hlavě, ale cítím i to, jak běžím "
"Tak... tak... analytická?"
"Jistě. Co bych si podle tebe měla myslet? ‚Oh, mé tlapky a vousky?' Kromě toho je to docela normální. Přímočaré. I když tak trochu metaforické. Moje smysly mi namlouvají různé báchorky, protože nejsou schopny vyrovnat se s tím, co

se děje doopravdy "
"Nepouštěj mou ruku!"
"To je v pořádku, nepustím tě."
"Chtěl jsem říci, abys nepouštěla mou ruku hlavně proto, že kdybys to udělala, každičká část tvého těla bude zmáčknuta do prostoru menšího než atom."
"Oh."
"A nepokoušej si ani představit, jak tohle všechno doopravdy vypadá zvenčí. A pozor, tady jsou hodinnnýýýý"

Ústa pana Bílého se zavřela. Výraz překvapení na jeho tváři se změnil ve výraz hrůzy, pak šoku a nakonec v grimasu neovladatelného děsivého blaha.
Pak se začal rozpadat. Dělil se jako obrovská skládačka sestavená z jednotlivých dílků, ty ztrácely ostrost, podrobnosti rychle zanikaly, v čirém vzduchu pomalu mizely hrubé obrysy. Poslední, co zbývalo, byly rty, ale i ty nakonec zmizely.
Na dláždění dopadlo napůl ocumlané kávové zrno. LuTze se rychle sehnul, zvedl sekeru a pozvedl ji směrem k ostatním Auditorům. Ti mu ustoupili z cesty, ovládáni autoritou.
"Komu to teď patří?" zeptal se. "No tak, čí je to?"
"Moje! Já jsem slečna Tmavošedá!" vykřikla slečna v šedém.
"Já jsem slečna Oranžová a je to moje! Každý přece ví, že šedá není správná barva!" vykřikla slečna Oranžová.
Nějaký Auditor z davu poněkud zamyšleně prohlásil: "Takže se tady jedná o případ, kde se nevychází z hierarchie?"
"Samozřejmě, že ne!" Slečna Oranžová poskakovala jako opička na gumičce.
"To si musíte rozhodnout mezi sebou," řekl LuTze. Pak vyhodil sekeru do vzduchu. Její let a pád pozorovaly stovky očí.
Slečna Oranžová se na místo dostala první, ale slečna Tmavošedá jí dupla na prsty. Pak už nastala velká snaha, velký zmatek a jak se dalo soudit podle zvuků ozývajících se ze středu davu i velká bolest.
LuTze vzal užaslou Unity za paži.
"Jak rychle se učí, hm?" řekl. "Nejlépe uděláme, když je to necháme zjistit o samotě. Kdybychom se do toho míchali, stejně by nám nikdo nepoděkoval."
Odněkud ze zástupu se ozval výkřik.
"Demokracie v praxi," usmál se LuTze šťastně. Pak zvedl hlavu. Plameny nad světem pomalu uhasínaly a LuTzeho napadlo, kdo asi vyhrál.
Tam vpředu bylo světlo jasně modré a vzadu zase temně červené a Zuzanu nesmírně překvapilo, že vidí obě ty barvy současně, aniž k tomu potřebovala otevřít oči nebo otočit hlavu. Ale ať měla oči otevřené, nebo zavřené, sama sebe neviděla. Jediná věc, která jí říkala, že je něco jiného než pouhopouhé hledisko, byl lehký tlak v místech, které si pamatovala jako prsty rukou.
A pak ještě smích, který zněl někde nablízku.
Pak se ozval jakýsi hlas: "Učitel řekl, že každý si musí najít svého učitele a pak objevit svou Cestu."
"A co?" zeptala se Zuzana.
"Tohle je má Cesta. Je to cesta domů!"
A pak se ozval velmi neromantický zvuk, který zněl přesně tak, jako když Jasoň položí své dřevěné pravítko jednou třetinou na lavici a na volily konec brnkne. Cesta skončila.
Podle toho, jak věci vypadaly, to všechno ještě ani nemuselo začít. Před ní stály skleněné hodiny ve své původní velikosti a matně se blýskaly. Žádná modravá záře. Byly to jen hodiny, celé průhledné a tiše tikající.
Zuzana pohledem sledovala svou paži až k ruce a pak přeskočila na ruku cizí a podél paže došla až k Lobsangově tváři. Pustila jeho ruku.
"Už jsme tady," oznámil jí.
"V hodinách?" zeptala se Zuzana. Cítila, jak její ústa lapají po vzduchu, aby zase chytily dech.
"Tohle je jen kousek hodin," sdělil jí Lobsang. "Ta druhá část."
"Ten kousek, který vyčnívá z vesmíru?"
"Přesné tak. Hodiny mají mnoho rozměrů. Neboj se."
"Myslím, že jsem se v životě ničeho nebála," odpověděla mu Zuzana, která stále ještě dýchala rychle a zhluboka. "Tedy nikdy jsem se nebála doopravdy. Vždycky jsem spíš dostala zlost. A už ji dostávám i teď. Jsi Lobsang, nebo Jeremiáš?"
"Ano."
"Dobrá, i s tím už jsem se setkala. Takže jsi Lobsang a k tomu i Jeremiáš?"
"To už bylo lepší. Ano. Vždycky si budu pamatovat oba. Ale byl bych raději, kdybys mi říkala Lobsangu. Lobsang má lepší vzpomínky. A jméno Jeremiáš se mi nikdy nelíbilo, i když jsem ještě byl Jeremiáš."
"A opravdu jsi oni oba?"
"Jsem... všechno to z nich, co stálo za to, aby to existovalo. Alespoň doufám. Byli velmi rozdílní a přitom byli oba já, narozeni jen okamžik od sebe, a ani jeden z nich nebyl sám o sobě právě šťastný. To pak člověka napadne, jestli na té astrologii něco je, nebo není."
"Ale samozřejmě, že je," usmála se Zuzana. "Podvod, toužebné přání a naivní důvěřivost."
"Ty ses ještě nikdy nesesypala?"
"Zatím ne."
"Proč ne?"

"Asi... podívej, asi proto, že potom co lidé na tomhle světě propadnou panice, musí tady zůstat někdo, kdo jim vylije boty, do kterých si načurali."

Hodiny tikaly. Kyvadlo se kývalo. Ručičky se však zastavily.

"Zajímavé," ozval se Lobsang. "Ty ale nejsi následovnicí Cesty paní Kosmopilíkové, že ne?"

"Já ani nevím, o čem to mluvíš," zavrtěla hlavou Zuzana.

"Už jsi chytila dech?"

"Už."

"Tak se tedy otočme."

Osobní čas se dal znovu do pohybu a jakýsi hlas za nimi řekl: "Tohle je vaše?"

Za nimi se objevilo skleněné schodiště. Na vrcholku schodiště stál muž oblečený jako Mnich historie, s oholenou hlavou a v sandálech. Oči však prozrazovaly mnohem více. Mladý muž, který žil velmi, velmi dlouho, řekla paní Oggová, a měla pravdu.

Za límec držel zuřivé se kroutícího krysího Smrtě.

"Ehm, on je soukromník na volné noze," řekla Zuzana a Lobsang se uklonil.

"Pak si ho, prosím, vezměte s sebou. Nestojíme o to, aby nám tady pobíhal. Zdravím tě, synu."

Lobsang došel k němu a oba muži se objali, i když jen krátce a formálně.

"Otče," řekl Lobsang a narovnal se. "Tohle je Zuzana. Byla nám... velmi užitečná."

"Samozřejmě, že byla," souhlasil mnich a usmál se na Zuzanu. "Ona je totiž zosobněná pomoc." Položil krysího Smrtě na zem a postrčil ho kupředu.

"Ano, a vtělená spolehlivost," přikývla Zuzana.

"A její sarkazmus je zvláštní," dodal mnich. "Mé jméno je Wen. Děkuji vám za to, že jste se k nám přidala. A také za to, že jste pomohla našemu synovi, aby se našel."

Zuzana se podívala z otce na syna. Slova a pohyby byly nenápadné a chladné, ale bylo vidět, že mezi nimi dochází ke komunikaci, která šla mimo ni, a ta že se odehrává mnohem rychleji, než by se dalo vyjádřit slovy.

"Nečeká se od nás, že budeme zachraňovat svět?" nadhodila. "Ne že bych chtěla někoho honit, samozřejmě."

"Je tady něco, co musím udělat ze všeho nejdříve," řekl Lobsang. "Musím se setkat se svou matkou."

"A máme na to dost ča?" začala Zuzana a pak dodala: "Ale asi máme, že? Všechen čas na světě."

"Ale ne. Mnohem víc času, než kolik říkáte," usmál se Wen. "Kromě toho, na záchranu světa vždycky zbude nějaký ten čas."

Objevila se Čas. Znovu měli přítomní dojem, že ta postava, která se vznáší ve vzduchu, nezaostřená, vzniká z milionu drobných zrnek hmoty, která se sbíhají dohromady a vytvářejí obrys v prostoru, nejdřív pomalu a pak najednou... tam někdo stál.

Byla to vysoká žena, poměrně mladá, tmavovlasá, oblečená v dlouhé rudočervené šaty. Podle vzhledu tváře usoudila Zuzana, že plakala. Teď však byl na její tváři úsměv.

Wen vzal Zuzanu za ruku a jemně ji odvedl stranou.

"Budou si chtít promluvit," řekl. "Co kdybychom se trochu prošli?"

Místnost zmizela. Teď kolem nich byla zahrada, kde se procházeli pávi a zurčely fontánky a opodál bylo vidět kamenné sedátko porostlé měkkým mechem.

Trávníky se táhly až ke vzdáleným lesům, které měly onen upravený vzhled přírodních majetků, o něž bylo po celá staletí neustále pečováno, takže tady nevyrostlo nic, co vyrůst nemělo, natož aby to vyrostlo tam, kde si to majitel nepřál. Barevní ptáci s dlouhými ocasy, podobní živým drahokamům, přeletovali ze stromu na strom. Z lesa se ozýval zpěv dalších ptáků.

Jak se Zuzana rozhlížela, posadil se na okraj jedné z fontánek ledňáček. Chvilku ji pozoroval a pak odlétl, přičemž pleskot jeho křídel zněl jako tichý šustot vějířů.

"Podívejte," začala Zuzana, "já nemyslím... já nejsem. .. Podívejte, já podobným věcem rozumím. Skutečně. Nejsem hloupá. Můj dědeček má zahradu, kde je všechno černé. Ale Lobsang postavil ty hodiny! No, alespoň jedna jeho část to udělala. Takže on vlastně současně svět zachraňuje a ničí?"

"To je charakteristický rys naší rodiny," řekl Wen. "To je přesně to, co dělá čas vteřinu za vteřinou."

Pak obdařil Zuzanu pohledem, jakým se dívá učitel, který stojí proti dychtivému, ale hloupému žákovi.

"Uvažuj takhle," řekl nakonec. "Mysli na všechno. Je to každodenní svět. Ale ‚všechno' znamená... všechno. Je to mnohem větší slovo než ‚vesmír'. A všechno obsahuje všechny věci, které se mohou stát ve všech možných časech a všech možných světech. Ani v jednom z nich nehledej dokonalé rozřešení. Dříve nebo později všechno zapříčiní všechno."

"Tím chcete říct, že jeden malý svět vůbec není důležitý?" řekla Zuzana.

Wen mávl rukou a na kamenném sedátku se objevily dvě sklenice vína.

"Cokoliv je stejně důležité jako cokoliv jiného," řekl.

Zuzana se ušklíbla. "Právě proto jsem nikdy neměla ráda filozofy," sdělila mu. "Když mluví, zní to všechno nádherně a prostě, ale pak vykročíte do světa a ten je plný složitostí. Víte, co tím myslím stačí se rozhlédnout. Vsadila bych se, že tuhle zahradu je třeba pravidelně plít, že fontány je třeba čistit, že pávi trousí peří a rozhrabávají trávník... a jestliže to nedělají, pak je to jen padělek."

"Ne, všechno je tady pravé," zavrtěl Wen hlavou. "Tedy rozhodně je to alespoň tak pravé jako cokoliv jiného. Ale tohle je dokonalá chvíle." Znovu se na Zuzanu usmál. "A proti jediné dokonalé chvíli jsou i staletí bezmocná."

"Dala bych přednost mnohem konkrétnější filozofii," řekla Zuzana. Ochutnala víno. Bylo dokonalé.

"Jistě. Předpokládám, že ano. Vidím, že se držíš logiky, jako se lastura drží kamene za bouře. Okamžik... chraňte malé

prostory, neběhejte s nůžkami a pamatujte, že se skoro vždycky nečekaně najde nějaký ten bonbon," odříkával Wen. Znovu se usmál. "A nikdy se nebraň dokonalým chvílím."

Zvedl se vítr, který způsobil, že voda vyšplíchla z kamenných bazénků. Wen vstal.

"Myslím si, že setkání mé ženy se synem je u konce," řekl.

Zahrada byla ta tam. Kamenné sedátko zmizelo jako mlha v okamžiku, kdy Zuzana vstala, i když až do té chvíle bylo tvrdé a pevné jako, no ano, jako kámen. Vinná sklenka jí zmizela z ruky a zanechala po sobě jen pocit tlaku v prstech a sladce nakyslou chuť na jazyku.

Lobsang stál před hodinami. Čas nebylo vidět, ale píseň, která zněla pokojem, teď měla jiný tón.

"Je šťastnější," řekl Lobsang. "Teď je svobodná." Zuzana se rozhlédla kolem. Wen zmizel spolu se zahradou. Kolem nebylo nic než nekonečný počet skleněných místností.

"Nechtěl sis promluvit se svým otcem?" zajímala se.

"Později. Na to budu mít spoustu času," odpověděl jí Lobsang. "To už si zařídím." Způsob, jakým to řekl, jak opatrně kladl slovo za slovem, ji přinutil se otočit.

"Ty to teď přebíráš?" řekla. "Ty jsi teď Čas?"

"Ano."

"Ale vždyť jsi z větší části člověk!"

"Myslíš?" Když se Lobsang usmál, byl velmi podobný svému otci. Byl to ten jemný pohled Boha, který Zuzanu vždycky neobyčejně rozzuřil.

"Co je ve všech těch místnostech?" zeptala se. "Víš to?"

"Jedna dokonalá chvíle. V každém pokoji jedna. Mnohomoc mnohomoců."

"Nejsem si jistá, jestli vůbec něco jako doopravdy dokonalá chvíle existuje," řekla Zuzana. "Nemohli bychom se teď vrátit domů?"

Lobsang si obalil ruku lemem svého roucha a udeřil do skleněné přední desky hodin. Ta se rozbila a střepy se zřítily k zemi.

"Až se dostaneme na druhou stranu," podíval se na ni, "nezastavuj se a neohlížej. Ve vzduchu bude spousta letícího skla."

"Pokusím se schovat za jednu z lavic," řekla Zuzana.

"Ty tam nejspíš nebudou."

KVÍK?

Krysí Smrť se mezitím stačil vyšplhat po hodinách nahoru a teď vesele vyhlížel nad jejich horním okrajem.

"Co uděláme s tímhle?" podíval se Lobsang na Zuzanu.

"Tohle se o sebe postará samo," řekla Zuzana. "Alespoň já se o to nikdy nestarám."

Lobsang přikývl. "Vezmi mě za ruku," řekl. Podala mu ruku.

Volnou rukou zachytil Lobsang kyvadlo a zastavil hodiny.

Ve světě se otevřela modrozelená díra.

Zpáteční cesta byla mnohem rychlejší, ale když svět začal znovu existovat, spadla Zuzana do vody. Byla hnědá, blátivá a páchla nahnilou vegetací. Zuzana se vynořila, šlapala vodu, bojovala s vahou svých sukní a pokoušela se zorientovat.

Slunce bylo přibito na obloze, vzduch byl těžký a vlhký a kousek od sebe spatřila v zákrytu pár nozder a pár očí.

Zuzana byla vychována k praktičnosti a to znamená, že uměla plavat. Quirmská kolej pro Mladé dámy byla v tomto směru velmi pokroková a její učitelky zastávaly názor, že dívka, která neuplave v plném oblečení alespoň dvě délky bazénu, se dostatečně nesnaží. K jejich dobru je třeba přiznat, že když odcházela ze školy, uměla čtyři plavecké styly, několik záchranářských technik a byla ve vodě jako doma. Věděla také, co má dělat, když se ocitne v jednom jezírku s hrochem, a sice, že má urychleně vyhledat jiné jezírko, které bude mít sama pro sebe. Hroši vypadají obrovští, neohrabaní a roztomilí jen z dálky. Zblízka už vypadají jen obrovští. Zuzana povolala na pomoc všechny zděděné síly hrůzného hlasu po dědečkovi a děsivé autority uplatňované ve třídě a zaječela: "BĚŽ PRYČ!"

Zatímco se zvíře zmateně zazmítalo a pokusilo se obrátit a dát na útěk, vyrazila Zuzana ke břehu.

Byl to břeh poněkud bezbřehý, protože voda se měnila v pevninu ve změti vzdušných kořenů, tekutých písků, mazlavého bahna, hnijících stromů a močálů. Kolem se točily roje hmyzu a

kameny pod nohama byly kluzké vlhkem a z mlhy bylo slyšet zvuk Jezdců

a ledové kry se nakupily kolem mrtvých stromů

a Lobsang ji vzal za ruku "Našel jsem tě," řekl.

"Právě jsi zničil historii," řekla Zuzana. "Rozbil jsi ji!"

Hroch pro ni byl opravdu šok. Nikdy si neuvědomila, že jedna tlama v sobě může ukrývat takovou dávku páchnoucího dechu nebo že může být tak obrovská a hluboká.

"Já vím. Musel jsem. Ale jinak to nešlo. Nedokázala bys najít LuTzeho? Vím, že Smrť dokáže najít každou živou věc, a když jsi tedy "

"Dobrá, dobrá, já vím," přikývla Zuzana zachmuřeně. Natáhla ruku a soustředila se. Na dlani se jí objevil obraz LuTzeho těžkých přesýpacích hodin a nabral na váze.

"Je jen pár set metrů tímhle směrem," odpověděla a ukázala přes ledovou pláň.

"A já vím, kdy je," přikývl Lobsang. "Jen o šest tisíc let dál. Takže..."

Když ho našli, měřil si právě LuTze chladně obrovského mamuta. Pod mocným čelem obrovského zvířete, porostlého rezavou srstí, šilhala malá očka v nesmírné námaze srovnat všechny tři mozkové buňky do zákrytu, aby se mohly rozhodnout, zda má mamut LuTzeho rozšlápnout, nebo udeřit chobotem a poslat mimo mrazem ztuhlé pláně. Jedna

buňka říkala rozdupat, druhá říkala odpálit, ale třetí se nemohla soustředit, protože myslela na sex, což bylo mnohem příjemnější.

LuTze stál kousek od konce jeho chobotu a právě říkal: "Takže tys vážně nikdy neslyšel o Prvním pravidle?"

Lobsang vystoupil ze vzduchu vedle něj. "Musíme jít, Metaři!"

Jak se zdálo, Lobsangovo zjevení se LuTzeho nijak nepřekvapilo, i když se zdálo, že se ho to vyrušení poněkud dotklo.

"Žádný spěch, zázračný jinochu," odpověděl klidně. "Mám situaci pevně pod kontrolou "

"Kde je lady?" zajímala se Zuzana.

"Támhle v té závěji," ukázal LuTze palcem, zatímco se pořád ještě pokoušel přinutit sklopit oči postavené půldruhého metru od sebe. "Když se objevilo tohle, lekla se a zvrtla si kotník. Podívejte, už to ze mě začíná být nervózní "

Zuzana se prodrala sněhem do závěje a vytáhla z ní Unity. "Tak pojď, odcházíme," řekla přísně.

"Viděla jsem, jak mu usekli hlavu!" mumlala Unity. "A pak jsme najednou byli tady!"

"Ano, takové věci se občas stávají," přikývla Zuzana.

Unity na ni zírala nic nechápajícíma očima.

"Život je plný překvapení," pokračovala Zuzana, ale pohled na nezastíraný zmatek a zoufalství, v němž se ubohá lady nacházela, způsobil, že se zarazila. Dobrá, ten tvor byl jen jeden z nich, původně na sebe jen vzal podobu lidského no, dobrá, začal nosit lidské tělo jako nějaký plášť, převlečník nebo župan, ale teď... Konec konců, něco takového byste mohli říci skoro o každém, nebo ne?

Zuzana nikdy nepřemýšlela o tom, jestli by lidská duše bez kotvy těla mohla skončit jako něco, co by se podobalo Auditorovi. Což by ovšem znamenalo, že Unity, která bylá každou minutou pevněji uvězněna v lidském těle, byla něco jako člověk. A tahle definice se dokonale hodila na Lobsanga, a když už je o tom řeč, tak stejně na tom byla sama Zuzana. Kdo může říci, kde lidství začíná a kde končí?

"Tak pojď," řekla mnohem mírnějším tónem. "Musíme přece držet pohromadě, ne?"

Jako skleněné střepy, které se v letu vzduchem otáčejí, se i úlomky historie vznášely temnotou, narážely do sebe a někdy se srážely a jindy prolínaly.

Byl tady však maják. Údolí Oi Dong a jeho donekonečna se opakující dokonalý den. Ve velké síni znehybněla téměř všechna gigantická vřetena, protože čas už doběhl. Některá pukla. Jiná se roztekla. Další vybuchla. A ještě další jednoduše zmizela. Ale jedno se stále ještě otáčelo.

Velká Thanda, největší a nejstarší, tiše skřípěla ve svém čedičovém lůžku a na jednom konci čas navíjela, aby ho na druhém konci zase vydala. Tak potvrzovala to, co řekl Wen, totiž že dokonalý den nikdy neskončí.

Rambut Šikobok byl v síni úplně sám. Seděl vedle mohutného vřetena ve svitu lojové lampičky a občas přihodil do tiše skřípajícího ložiska hrudku tuku. Cvaknutí kamene ho přinutilo zvednout hlavu a zadívat se do tmy. Byla hustá, násobená ještě kouřem spáleného kamene.

Pak zvuk zazněl znovu. Ozvalo se škrtnutí a vzplála zápalka.

"LuTze?" řekl. "Jsi to ty?"

"Doufám, Rambute, ale v dnešní době, kdo ví?" LuTze vstoupil do okruhu světla a sedl si. "Koukám, že tě zaměstnali, co?"

Šikobok vyskočil na nohy. "Bylo to strašné, Metaři! Všichni jsou v síni Mandaly! Je to horší než po Velké katastrofě! Všude poletují kusy historie a ztratili jsme víc než polovinu vřeten! Už nikdy to všechno nedokážeme dát "

"Ale no tak, podívej, vypadáš jako člověk, který měl perný den," konejšil ho LuTze laskavě. "Taky ses asi dost nevyspal, že? Víš co? Co kdybys si hodil šlofíka a já to tady zatím pohlídám, hm?"

"Mysleli jsme si, že ses ztratil ve světě a" bublal vzrušeně mnich.

"No a já se vrátil," usmíval se LuTze a poklepal ho po rameni. "Je pořád ještě támhle za rohem ten výklenek, kde se opravovala menší vřetena? A máte tam pořád těch pár provizorních lůžek, co se o nich nahoře neví? Co je používáte, když jde všechno hladce a na noční směnu stačí míň mládenců, než se počítalo?"

Šikobok přikývl a zatvářil se provinile. Nepředpokládal, že LuTze o těch lůžkách ví.

"Tak běž," pobízel ho LuTze. Pozoroval záda odcházejícího mnicha a tiše dodal: "A možná, že až se probudíš, budeš ten nejšťastnější pitomec, jaký kdy existoval. No, úžasný mladíku? Co teď?"

"Vrátíme všechno na svá místa," řekl Lobsang, který se vynořil ze stínů.

"Víš, jak dlouho nám to trvalo posledně?"

"Vím," přikývl Lobsang. Rozhlédl se po zšeřelé hale a pak se vydal k pódiu. "Vím to. Myslím, že mně to tak dlouho trvat nebude."

"Byla bych klidnější, kdybych ve tvém hlase slyšela víc jistoty," podotkla Zuzana.

"Jsem si... dost jistý," odpověděl Lobsang a přejel prsty po dřevěných cívkách.

LuTze opatrně mávl rukou na Zuzanu. Lobsangovy myšlenky už byly na cestě někam jinam a Zuzanu napadlo, jak velký prostor asi jeho mozek zabírá. Oči měl zavřené. "Ta vřetena... nalevo... dokázali byste přesunout dřevěné jezdce?" zeptal se.

"Ukážu dámám, jak na to," odpověděl mu LuTze.

"Cožpak tady nejsou mniši, kteří by to uměli?" zeptala se Unity.

"To by trvalo příliš dlouho. Já jsem metařův učedník. Pobíhali by sem a tam a kladli hloupé a zbytečné otázky," vysvětloval jí Lobsang. "Vy ne."

"To má tedy po čertech pravdu," přikyvoval LuTze. "Lidé by začali vykřikovat věci jako ‚Co má tohle znamenat?' a ‚Šmankote!' a ‚Čučenku' a práce by stála."

Lobsang se podíval na malé cívky a pak na Zuzanu.

"Představte si to takhle... máme skládačku, dílky, které jsou nasypané na hromadu. Ale já... umím opravdu skvěle rozeznávat, co patří na okraj a který kousek do kterého zapadá. Umím to opravdu neobyčejné dobře. A všechny ty kousky se hýbou. Ale protože byly kdysi spojeny, mají ve své podstatě vzpomínku na ono spojení. Jejich tvar je jejich paměť. Jakmile jich bude jen několik na svém místě, ty další už bude snazší umístit. Jo, a ještě si k tomu představte, že ty kousky se rozletěly po všech možnostech a nazdařbůh se promíchaly s úlomky ostatních historií. Rozumíte tomu?"

"Ano. Já myslím, že ano."

"Výborně. Všechno, co jsem teď řekl, byl naprostý nesmysl. Nepodobá se to pravdě, ani co by se za nehet vešlo. Ale je to lež, kterou... dokážete pochopit, alespoň doufám. A potom"

"Potom odejdeš, že," řekla Zuzana. Nebyla to otázka.

"Nebudu mít dost síly na to, abych zůstal," odpověděl jí Lobsang.

"K tomu, abys zůstal člověkem, potřebuješ sílu?" Za celou dobu si neuvědomila, že by jí srdce stoupalo, ale teď cítila, jak v ní pokleslo.

"Ano. Bohužel, už jen myšlení v obyčejných čtyřech rozměrech je pro mě strašlivá námaha. Je mi to líto. Přidržovat myšlenky u představy něčeho, čemu se říká ‚teď", je hrozně těžké. Myslela sis, že jsem z větší části člověk. A já právě, bohužel, z větší části nejsem." Povzdechl si. "Kdybych ti jen dokázal popsat, jak vidím všechno kolem já... je to tak nádherné!"

Lobsang upíral pohled do vzduchu nad dřevěné cívky. Něco se tam zablesklo. Črtaly se tam složité křivky a spirály, zářící z temnoty.

Bylo to, jako kdyby se díval na rozebrané hodiny, pero za perkem, kolečko vedle kolečka, rozložené v temnotě před ním. Jednotlivé části, jež je možno přepočítat, každý kousek jednoduchý a pochopitelný... jenže větší množství těch úplně malinkých věcí udělalo pinnng a dzzzinnk a zmizelo v temných koutech hodně velké místnosti. Jestli jste dávali opravdu dobrý pozor, budete vědět, kam asi dopadly. Některé, aniž jste si všimli, i za manžetu vašich kalhot.

"Jo, a nezapomeň, že máš k dispozici jen asi třetinu vřeten," ozval se LuTzeho hlas. "Zbytek byl zničený."

Lobsang ho neviděl. Před očima měl jen tu lesklou přehlídku.

"To je pravda... ale kdysi byla celá," řekl. Pozvedl ruce jako pianista na začátku koncertu a spustil je mezi dřevěné cívky. Když zazněl skřípavý zvuk, Zuzana se otočila a viděla, jak se z prachu a trosek řada za řadou zvedají kunktátory. Stavěly se do řad jako vojáci a setřásaly ze sebe prach.

"Skvělý trik!" vykřikl LuTze Zuzaně do ucha a překřikoval přitom dunění obrovských vřeten. "Nacpal čas do samotných kunktátorů! Teoreticky možné, ale zatím se to nikdy nikomu nepodařilo!"

"Máte představu, co se to doopravdy chystá udělat?" křičela na oplátku Zuzana na LuTzeho.

"Jo. Sebere přebytečný čas z kousků historie, které jsou příliš daleko v budoucnosti, a nacpe je do těch, které uvázly příliš daleko v minulosti."

"To zní jednoduše!"

"Jenže je v tom jeden problém!"

"Jaký?"

"Že to nedokáže! Ztráty!" LuTze luskl prsty a pokusil se vysvětlit nezasvěcenci teorii dynamiky času. "Tření! Odchylky Všechno možné! Na vřetenech se nedá vytvořit čas, může se tam jen přesunovat "

Kolem Lobsanga náhle zaplanul modravý oblak.

Chvilku se vznášel nad rozvodnou deskou, pak se ozval hlasitý praskot a modré světlo vytvořilo oblouky ke všem kunktátorům. Plazilo se mezi vyřezávanými symboly a lepilo se na ně v sílících vrstvách jako cukrová vata, již stánkař navíjí na špejli.

LuTze se díval na rotující světlo a na stín v jeho středu, který se tam téměř ztrácel.

" alespoň tak to bylo," dodal, "až do dneška."

Vřetena pomalu nabírala svou pracovní rychlost a pak se začala pod bičem modravého světla rozbíhat rychleji. To ozařovalo celou jeskyni stálou, zdánlivě nevyčerpatelnou září.

Základnu nejbližšího vřetena náhle obklopily plameny. Základna žhnula a hluk tření rychle začínal plnit podzemní prostor jekotem kamene v tísni.

LuTze potřásl hlavou. "Vy, Zuzano, kbelík vody ze studně. Vy, slečno Unity, vy hned po ní nasypte do základny mazadlo."

"A co budete dělat vy?" zajímala se jen pro informaci Zuzana, která se chopila dvou kbelíků.

"Já si budu dělat pekelné starosti a to není nic jednoduchého, to mi věřte, děvenko!"

Po zalití se vytvořila oblaka páry a vzduchem se rozšířil pach přepáleného tuku. Nezbýval čas na nic jiného než běhat ke studni a od ní k nejbližšímu ložisku, a ani na to se času nedostávalo.

Vřetena se plynule otáčela sem a tam. Teď nebylo třeba pracovat s jezdci a propojovat časy. Křišťálové tyče, které přežily katastrofu, visely nejistě na svých hácích a modravý čas zatím oblouky přeskakoval od jednoho kunktátoru k druhému a vytvářel ve vzduchu buď modré, nebo červené polooblouky. Byl to pohled dost děsivý na to, aby vymáčkl knoptas z každého zkušeného Mnicha historie, to bylo LuTzemu jasné. Vypadalo to jako divoká kaskáda, ale tady ji ovládala jedna vůle podle nějakého nesmírně složitého vzorce... Ložiska sténala. Tuk bublal. Ze základen některých vřeten stoupal kouř. Ale zatím věci držely pohromadě. Někdo je drží pohromadě, pomyslel si LuTze.

Obrátil pohled k rejstříkům. Záklopky klapaly hned tu a hned tam a podle toho bylo vidět modré a červené proužky nebo proužky v barvě dřeva. I kolem záklopek už začínaly stoupat slabé obláčky bílého kouře a jejich dřevěné čepy zahnědly. Vzduchem proudila budoucnost i minulost. Metař je cítil.

Lobsang stál na pódiu zahalen v modře opalizující mrak. Cívky už se teď nepřehazovaly. To, co se teď odehrávalo, se

odbývalo na nějaké jiné úrovni, kde k tomu nebylo třeba asistence nějakých primitivních mechanizmů.

Krotitel lvů, pomyslel si LuTze. Začíná a potřebuje bič a židli, ale jednoho dne je tak dobrý, že vejde do klece bez pomůcek a k ovládání šelem mu stačí oči a hlas. Ale to opravdu jen v případě, že je velice dobrý, a jestli je tak dobrý, poznáte až tehdy, když se z té klece vrátí.

Přestal přecházet kolem hučících řad vřeten, protože se zvuk změnil.

LuTze viděl, jak jedno z největších vřeten začalo zpomalovat, až nakonec zastavilo úplně.

LuTze se rozeběhl jeskyní a hledal Zuzanu a Unity. Než k nim doběhl, zastavila se další tři vřetena.

"Daří se mu to! Zase se mu to daří! Pojďte rychle!" křičel. S trhnutím, při němž se otřásla podlaha jeskyně, se zastavilo další obrovské vřeteno.

Rozeběhli se ke konci jeskyně, kde se stále ještě otáčely řady menších kunktátorů, ale od velkých vřeten se rychle šířil klid a jedno vřeteno za druhým se zastavovalo a dominový efekt v řadách předeběhl trojici, takže na konec jeskyně, k nejmenším křídovým vřetenům, doběhli právě včas, aby viděli, jak se zakolébalo a zastavilo poslední z nich.

Nastalo ticho a vzduchem se nesl jen sykot rozpáleného tuku a praskot chladnoucího kamene.

"A tím to všechno skončilo?" zeptala se opatrné Unity a otřela si obličej okrajem šatů. Na tváři jí utkvělo několik flitrů.

LuTze a Zuzana se zadívali k záři na druhém konci obrovské jeskyně a pak jeden na druhého.

"Já... myslím..., že ne," potřásla hlavou Zuzana.

LuTze přikývl. "Já si taky myslím, že je to jenom "

Teď začaly od vřetena k vřetenu přeskakovat paprsky zeleného světla a visely ve vzduchu přímé a skutečné, jako by byly z oceli. Rozsvěcely se a zhasínaly podle jakéhosi podivného systému a vzduch se plnil hřměním. Podle záře se rozsvěcely i různé části jeskyně.

Tempo se zvyšovalo. Jednotlivá zahřmění se slévala v celé dlouhé pasáže ohlušujícího dunění. Paprsky nabývaly na síle, rozšiřovaly se a pak se jeskyně naplnila oslňujícím světlem

A to najednou zmizelo. Zvuk utichl tak náhle, že ticho bušilo jako zvon.

Trojice se pomalu zvedla na nohy.

"Co bylo tohle ?" vypravila ze sebe Unity.

"Myslím, že provedl nějaké změny," řekl LuTze.

Vřetena byla tichá. Vzduch byl rozpálený. Pod stropem jeskyně se převalovala mračna páry a kouře.

Pak, jako odpověď na neustálý boj, který lidé vedli s časem, se začaly pomalu otáčet první kunktátory a přebíraly zátěž. Přišlo to pozvolna, jako vánek. A vřetena začala navíjet čas od těch nejmenších k těm větším a začala jedno po druhém vytáčet své nekonečné piruety.

"Dokonalé," prohlásil LuTze. "Vsadil bych se, že skoro tak dobré jako předtím."

"Jenom skoro?" ozvala se Zuzana a otírala si z tváře tuk.

"No, je přece jen zčásti člověk," řekl metař. Obrátili se k pódiu a zjistili, že je prázdné. To Zuzanu nepřekvapilo. Teď bude jistě velmi slabý. A je pravda, že něco takového by připravilo o většinu sil každého. Samozřejmě, že si teď bude muset odpočinout. To je jasné.

"Je pryč," řekla zklamaně.

"Kdo ví?" potřásl hlavou LuTze. "Cožpak není psáno ‚Nikdy nevíš, co tě potká vzápětí'?"

Prostor jeskyně naplnil uklidňující hukot kunktátorů. LuTze cítil, jak vzduchem proudí čas. Bylo to osvěžující jako vůně moře. Měl bych tady dole trávit trochu víc času, pomyslel si.

"Rozbil historii a pak ji zase spravil," ozvala se Zuzana. "Příčina a náprava. To mi nedává žádný smysl!"

"Ve čtyřech rozměrech možná," upozornila ji

Unity. "V osmnácti rozměrech je to dokonale jasné."

"A mohl bych teď navrhnout jednu věc? Co kdybyste vy, dámy, teď opustily klášter zadem?" řekl LuTze. "Každou chvilku, už se sem začnou sbíhat lidé a zavládne všeobecné vzrušení. Bude asi nejlepší, když tady v té chvíli už nebudete."

"A co budeš dělat ty?" podívala se na něj Zuzana.

"Lhát," usmál se na ni LuTze. "Je až neuvěřitelné, jak často to funguje."

k

Zuzana a Unity prošly kamennými dvířky ve skalní stěně. Dvířka se otvírala na pěšinku vinoucí se rododendronovým houštím k cestě z údolí. Slunce se klonilo k obzoru a vzduch byl vlahý, přestože kolem se bělala sněžná pole.

V ústí údolí padal potok z útesu a padal tak hluboko, že se na zem snášel v podobě deště. Zuzana si sedla na kámen a uvelebila se tak, aby mohla pohodlně čekat.

"Do AnkhMorporku je strašně daleko," řekla Unity.

"Zastaví se pro nás," odpověděla Zuzana. Začaly vycházet první hvězdy.

"Hvězdy jsou moc krásné," zvedla hlavu Unity.

"Vážně si to myslíš?"

"Učím se to. Lidé věří, že jsou krásné."

"Víš, já jen proto, že jsou chvíle, kdy se člověk rozhlídne po celém vesmíru a pomyslí si ‚A co já?' a slyší, jak mu vesmír odpovídá ‚A co by s tebou mělo být?'."

Jak se zdálo, Unity se nad tím zamyslela. "No a co s tebou mělo být?" zeptala se nakonec.

Zuzana si povzdechla. "No, to je přesně ono," přikývla a povzdechla si znovu. "Když zachraňuješ svět, nemůžeš myslet na jednu osobu. V takovém případě musíš být chladně uvažující lump."

"To skoro zní, jako kdybys někoho citovala," podívala se na ni Unity. "Kdo to řekl?"

"Nějaký dokonalý idiot," zavrčela Zuzana. Pokusila se myslet na něco jiného a dodala: "Stejně jsme je nedostali všechny. Někde tam dole jsou stejně ještě Auditoři."

"Na tom už nebude záležet," odpověděla jí Unity klidně. "Podívej se na slunce."

"No?"

"Zapadá."

"A...?"

"To znamená, že světem zase volně plyne čas. Tělo si vybírá svou daň, Zuzano. Mí... bývalí kolegové, vyděšení a prchající, začnou být unavení. Budou potřebovat spánek."

"Já ti rozumím, ale "

"Jsem šílená, dobře to vím. Ale je to poprvé, kdy se mi stalo to, že se setkávám s hrůzou, kterou nedokážu vyjádřit. Dokážete si představit, jaké to je? Jak to působí na intelekt starý milion let v těle, které je opicí na zádech krysy, která vyrostla na hřbetě ještěra? Dokážete si představit, co se může vynořit z temných míst, která nedokážeme kontrolovat?"

"Co se mi to pokoušíš říci?"

"Zemřou ve svých snech."

Zuzana se nad tím zamyslela. Miliony a miliony

dokonalých a přesných myšlenek a pak na vás najednou padne v jediném okamžiku strašlivá minulost lidstva v celé své hrůze. Bylo jí jich skoro líto. Ale jen skoro.

"Ale ty ne," řekla.

"Ne. Já... myslím si, že musím být jiná. Je to hrozná věc, být jiná, Zuzano. Měla jsi nějaké romantické představy, které se týkaly toho mladíka?"

Ta otázka se vynořila odnikud a nebylo proti ní obrany. Unityina tvář nevyjadřovala nic jiného než jistou nervózní účast.

"Ne," odpověděla Zuzana. Naneštěstí Unity neovládla jisté jemné nuance lidské konverzace, kdy tón řeči říkal, například, přestaň se vyptávat na tyhle věci, nebo ať tě obrovské krysy ohlodávají ve dne i v noci!

"Mám podivné pocity, které se týkají té doby, kdy byl jen... obyčejným výrobcem hodin. Občas, když se usmíval, byl docela normální. Chtěla jsem mu pomoci, protože mi připadal tak uzavřený a smutný."

"Nemusela ses věnovat podobným věcem," vyštěkla Zuzana. "A vůbec, kde jsi přišla ke slovu ‚romantický'?" dodala.

"Našla jsem si nějaké knihy básní," odpověděla Unity a na tváři se jí objevil velmi rozpačitý výraz.

"Skutečně? Tomu jsem já nikdy nevěřila," potřásla hlavou Zuzana. Obrovské, silné, hladové krysy.

"Mně to připadá nesmírně podivné. Jak by mohla mít slova, vytištěná na nějaké stránce knihy, takovou sílu? Není pochyb o tom, že být člověkem je nesmírně složité a nedá se to zvládnout během jednoho lidského života," řekla Unity smutně.

Zuzana pocítila bodnutí viny. Byla to nakonec jen Unityina vina. Lidé se učí věci jednu po druhé, jak rostou a dospívají, a jsou to věci, o kterých nikdo nepíše. A Unity vlastně nikdy nerostla a nedospěla.

"Co budeš dělat teď?" zeptala se.

"To nevím. Podle lidských měřítek umím některé věci."

"Dobrá, jestli ti můžu nějak pomoci..."

Později si uvědomila, že to, co řekla, byla stejná fráze jako ‚Jak se máte'. Lidé by věděli, že to vlastně není žádná otázka. Ale Unity tohle ještě nevěděla.

"Díky. Myslím, že bys mi určitě mohla pomoci."

"No, dobrá, víš "

"Přála bych si zemřít."

A od západu slunce přijížděli klusem nějací jezdci.

Tik

V troskách místy hořely malé ohně. Většina domů byla zcela zničených, i když, jak si Takeš pomyslel, slovo rozcupovaných by bylo příhodnější.

Seděl na chodníku u kraje ulice, před sebou měl položenu svou almužnickou misku a pozorně sledoval, co se děje kolem. Pro Mnicha historie existovaly mnohem zajímavější a složitější způsoby, s jejichž pomocí se mohl učinit neviditelným, ale přijal za vlastní tu svou almužnickou misku ve chvíli, kdy mu LuTze ukázal, že lidé nikdy nevidí nikoho, kdo po nich chce, aby mu dali peníze.

Díval se, jak zachránci vytáhli z domu těla. Původně si myslel, že jedno z nich je oběť děsivě zohavena při výbuchu, dokud si tělo nesedlo a nevysvětlilo, že ono je Igor a na Igora ve velmi dobré kondici. Z toho druhého se vyklubal doktor Hopkalis z Cechu hodinářů, který zůstal jako zázrakem nezraněn.

Takeš ovšem na zázraky nevěřil. Podezření v něm vzbudila i skutečnost, že zničený dům byl plný pomerančů a že doktor Hopkalis blábolil něco o tom, že se ty plody musí opalovat na sluníčku. Kromě toho Takešovo malé poloprůsvitné počitadlo říkalo, že se stalo něco obrovského.

Rozhodl se, že podá hlášení a počká, co na to řeknou hoši z Oi Dongu.

Takeš zvedl svou misku a vydal se spletí zadních uliček ke své základně. Nesnažil se ani příliš skrývat. LuTzeho pobyt ve městě byl vlastně urychleným vzdělávacím procesem pro mnoho občanů plíživého typu. Lidé z AnkhMorporku většinou znali První pravidlo.

Alespoň do tohoto okamžiku to tak vypadalo. Teď se ze tmy vyšouraly tři postavy. Jedna z nich máchla kusem dřeva, který by byl narazil Takešovi na hlavu, kdyby si ten rychle nedřepl.

Byl na takové věci samozřejmě zvyklý. Vždycky se objevil někdo, kdo se učil pomaleji, ale nepředstavovali žádné nebezpečí, které by úhledné naplátkování nespravilo.

Narovnal se a byl připraven ztratit se odsud co nejrychleji, a v tom okamžiku se mu na rameno svezl dlouhý pramen černých vlasů, sklouzl po jeho rouchu a tiše dopadl na zem. Vlasy padaly prakticky nehlučně. Takeš se na ně podíval, a když pak zvedl hlavu a upřel oči na útočníky, násilníci ustoupili.

Očima, které mu zastřel krvavý závoj bezmezné zuřivosti, si stačil všimnout, že na sobě mají potrhané šedivé šaty a vypadají ještě o něco šíleněji, než tyhle pouliční krysy většinou vypadají. Vypadali jako šílení účetní.

Jeden z nich natáhl ruku po jeho almužnické misce. Každý má jistý podmínečný doplněk i k té nejpřísnější zásadě. Jsou to ty kratičké věty jako "Jenom, když to opravdu jinak nejde" nebo "Jen, když se nikdo nedívá" nebo také, "nikdy, pokud ten první není s nugátem". Takeš celá staletí ctil to, čemu říkal posvátnost života, a nekonečnou zbytečnost násilí, ale jeho osobní malé ale bylo: "Ale vlasy ne, na vlasy mi nikdo nešáhne, okej?"

Ale i přesto by jim měl dát příležitost.

Když udeřil miskou o stěnu nedaleké kůlny, útočníci couvli podruhé. Nejdřív z ní vyskočily skryté čepele a zarazily se hluboko do dřeva.

Pak začala tikat.

Takeš se rozeběhl uličkou, smykem zahnul za roh a pak vykřikl: "K zemi!" Naneštěstí pro Auditory se jeho výkřik o zlomeček, opravdu malý zlomeček vteřiny opozdil

Tik

LuTze byl ve své zahradě Pěti tajemství, když se před ním vzduch zatřpytil, rozechvěl a vzal na sebe tvar. Vzhlédl od své práce k jódlujícím pakobylkám, kterým došla potrava.

Na pěšince stál Lobsang. Mladík měl na sobě černé roucho poseté hvězdami, a přestože bylo ráno klidné a tiché a nepohnul se ani větřík, roucho se vzdouvalo a skládalo v záhybech kolem jeho těla, jako kdyby stál v silném větru. Což, jak usoudil LuTze, více méně skutečně stál.

"Tak jsi se nám vrátil, zázračný jinochu?" řekl metař.

"Svým způsobem nikdy neodejdu," odpověděl Lobsang "A co se tebe týče, všechno je v pořádku?"

"A ty to nevíš?"

"Mohl bych, ale ta lidská část ve mně to raději dělá touhle tradiční cestou."

"No, opat chová skutečně silné podezření a po celém klášteře kolují ty nejdivočejší domněnky. Moc jsi mi toho neřekl. Vždyť co já vím? Jsem jenom metař."

Po této odpovědi obrátil LuTze svou pozornost k pakobylkám. V duchu začal počítat, a když napočítal čtyři, ozval se znovu Lobsang: "Prosím? Musím to vědět. Došel jsem k názoru, že páté překvapení jsi ty. Mám pravdu?"

LuTze naklonil hlavu ke straně. Ten hluboký tón, který slyšel tak dlouho, že už ho vlastně podvědomě ani neslyšel, změnil barvu.

"Vřetena vydávají čas," řekl. "Poznala, že jsi tady, chlapče."

"Nebudu tady dlouho, Metaři. Prosím!"

"Takže ty chceš opravdu znát mé malé tajemství."

"Ano. Všechno ostatní už skoro znám," řekl Lobsang.

"Ale vždyť ty jsi Čas. To, co ti řeknu v budoucnosti, budeš vědět už teď. Mám pravdu?"

"Ale já jsem zčásti člověk. A chci z té části člověkem i zůstat. To znamená, že musím některé věci dělat tímto způsobem. Prosím?"

LuTze si povzdechl a rozhlédl se pěšinou lemovanou kvetoucími třešňovými květy.

"Když žák dokáže porazit mistra, není nic, co by mu mistr nemohl říct," odpověděl, "Vzpomínáš?"

"Jistě."

"Výborně. Železné dojo by mělo být volné."

Lobsang se zatvářil překvapeně. "Hm, železné dojo... Není to to, co má všude ve stěnách ty ostré hroty?"

"A taky ve stropě, máš pravdu. Je to to, co vypadá jako obrovský ježek, kterého někdo obrátil naruby."

Lobsang se zhrozil. "Ale to přece není pro výcvik! Pravidla říkají "

"To je ono," přikývl LuTze. "A já říkám, abychom je použili."

"Och."

"Výborně. Žádné námitky," usmál se LuTze. "Tak tudy, mladíku." Jak procházeli pěšinou, padaly ze stromů celé záplavy okvětních lístků. Vstoupili do kláštera a vydali se cestou, kterou už jednou společně prošli.

To je přivedlo do síně Mandaly a písek se zvedl jako pes, který vítá svého pána, a zavířil ve vzduchu hluboko pod Lobsangovými sandály. LuTze slyšel, jak se jim zády ozývají výkřiky pomocníků.

Podobné novinky se v údolí šířily stejně rychle jako inkoust ve vodě. Celé stovky mnichů, učedníků a metařů se vydávaly za kráčející dvojicí, a než LuTze a Lobsang dorazili na vnitřní nádvoří, táhl se jim v patách zástup podobný chvostu komety.

A nad nimi vzduchem neustále vířily okvětní plátky třešní, podobné sněhovým vločkám.

Nakonec LuTze došel k vysokým kulatým kovovým dveřím Železného doja. Klika dveří byla pět metrů nad zemí. Předpokládalo se, že dveře doja neotevře skutečně nikdo, kdo tam nepatří.

Metař pokynul svému bývalému učedníkovi.

"Udělej to ty," řekl. "Já nemohu."

Lobsang se na něj podíval a zvedl hlavu nahoru ke klice. Pak přitiskl ruku na kovové dveře.

Pod prsty se mu začala rychle šířit rez. Načervenalé skvrny začaly pokrývat prastarý materiál. Dveře zaskřípěly a pak vypadly ze závěsů. LuTze do nich strčil zkoumavě prstem a z kovového plátu se odloupl jako sušenka silný kousek a zazvonil na dláždění.

"Velmi impoz" začal. Od hlavy se mu se zakvíknutím odrazil gumový slon.

"Ceš čučenku!"

Dav se rozestoupil. První učedník, který nesl opata, se rozběhl kupředu.

"Co má tohle všecko, ceš čučenku! Čučenku! znamenat? Kdo je leglační pán, tahle osoba, Metaři? Vřetena ve velké hale doslova tančí!"

LuTze se uklonil.

"Je to Čas, svatosti, jak jste jistě odhadl," řekl. Stále ještě v předklonu vrhl koutkem oka pohled na Lobsanga.

"Ukloň se!" zasyčel.

Lobsang se zatvářil poněkud udiveně. "To se musím klanět i teď?" divil se.

"Pokloň se, ty malý stongo, nebo tě naučím disciplíně! Vzdej zaslouženou úctu! Jsi pořád můj učedník, dokud tě nepropustím!"

Šokovaný Lobsang se uklonil.

"A proč jste nás navštívil v našem údolí bez času?" zajímal se opat.

"Řekni to vznešenému opatovi!" vyštěkl LuTze.

"Já... přál jsem si zjistit, jaké je Páté tajemství," odpověděl Lobsang.

" ctihodný " strčil do něj loktem LuTze.

" ctihodný," dokončil Lobsang.

"Ty jsi nás navštívil jen proto, abys zjistil, co obnáší koníček našeho metaře?" podíval se na něj opat.

"Ano, ehm, ehm, ctihodný."

"Ze všech těch věcí, které může dělat Čas, si přeješ vidět ten trik našeho stařika? Čučenku!"

"Ano, ctihodný." Mniši zírali na Lobsanga. Jeho roucho se stále ještě vlnilo jako v prudkém větru a hvězdy na něm se zatřpytily, kdykoliv na něj dopadlo přímé světlo.

Opatovi se na tvářičce objevil andělský úsměv. "My všichni také," řekl. "Nikdo z nás to ještě neviděl. Nikomu z nás se ještě nepodařilo vymámit z něj tohle tajemství, ale... tohle je Železné dojo. Má svá pravidla! Dovnitř vejdou dva, ale ven smí vyjít jenom jeden! To není tréninkové dojo! Ceš slon! Víte o tom?"

"Cože? Nevěděl jsem " začal Lobsang, ale metař ho znovu strčil loktem do žeber.

"Budeš odpovídat ,ano, vznešený'," zavrčel.

"Ale já nikdy neměl v úmyslu "

Tentokrát dostal záhlavek.

"Teď už není možné ustoupit!" řekl LuTze. "Už je pozdě, zázračný mladíku!" Pak kývl na opata. "Můj učedník tomu rozumí, vznešený."

"Tvůj učedník, Metaři?"

"Ó ano, vznešený," přikývl LuTze. "Můj učedník. Dokud nerozhodnu jinak."

"Opravdu? Čučenku! Pak může vstoupit a ty také LuTze."

"Ale já chtěl jenom " protestoval Lobsang.

"Dovnitř!" zařval LuTze. "Chceš mě snad zahanbovat? Mají si lidé myslet, že jsem tě ničemu nenaučil?"

Vnitřek Železného doja byla pochopitelně temná kopule plná ostnů. Byly tenké jako jehly a příšerné stěny i strop jich pokrývaly celé desetitisíce.

"Kdo mohl postavit něco takového?" řekl Lobsang a rozhlédl se po lesklých hrotech, které pokrývaly, s výjimkou podlahy, celý prostor.

"Tady to člověka naučí kradmosti a disciplíně," řekl LuTze, spojil prsty a zapraskal klouby. "Nekázeň a rychlost mohou být stejně nebezpečné pro útočníka jako pro napadeného a doufejme, že se něco přiučíš. Jedna podmínka: Tady jsme oba jen smrtelníci, chápeš? Souhlasíš?"

"Samozřejmě, Metaři. Tady jsme jenom lidé."

"Dohodnem se ještě na jednom: Žádné triky?"

"Žádné triky," přikývl Lobsang. "Ale "

"Budem bojovat, nebo budem žvanit?"

"Ale poslyš, jestliže má ven vyjít jenom jeden jediný, to znamená, že tě budu muset zabít " začal Lobsang.

"Nebo samozřejmě vice versa," přikývl LuTze. "Tak zní pravidlo. Pustíme se do toho?"

"Ale to jsem nevěděl!"

"V životě, stejně jako u snídaně z obilovin, je vždycky dobře přečíst si nejdřív návod na obalu," řekl LuTze. "Tohle je Železné dojo, zázračný mladíku!" Pak ustoupil zpět a uklonil se.

Lobsang pokrčil rameny a uklonil se na oplátku.

LuTze ustoupil o několik kroků. Na okamžik zavřel oči

a provedl celou řadu jednotlivých pohybů, aby se zahřál. LuTze zamrkal, když slyšel, jak mu praskají klouby.

Kolem Lobsanga zazněla série klapavých zvuků a na okamžik si myslel, že to mají na svědomí metařovy kosti. Jenže to se otvíraly všude v zakřivených stěnách malé záklopky. Slyšel šumot hlasů, jak se lidé hádali o místa. A podle zvuku bylo těch lidí opravdu mnoho.

Natáhl ruce a mírné se pozvedl do vzduchu.

"Myslím, že jsme řekli žádné triky?" podíval se na něj LuTze.

"To je pravda, Metaři," řekl Lobsang, který se vznášel ve vzduchu. "A pak jsem si pomyslel, nikdy nezapomínej na První pravidlo."

"Aha! Skvělá práce. Přece jen ses něco naučil!"

Lobsang se přivznášel blíže. "Nevěřil bys tomu, co všechno jsem viděl od chvíle, kdy jsem tě viděl naposled," řekl. "Jsou to věci, které se nedají popsat slovy. Viděl jsem světy ukryté uvnitř světů, jako ty panny, které vyřezávají v

Überwaldu. Slyšel jsem hudbu let. Znám toho víc, než kolik dovedu pochopit nebo čemu dovedu porozumět. Ale neznám Páté překvapení. Je to trik, záhada... test."

"Všechno je test," přikývl LuTze.

"Ukaž mi tedy své Páté překvapení a já slibuji, že ti neublížím."

"Ty slibuješ, že neublížíš mně?"

"Já slibuju tobě, že ti neublížím," opakoval zachmuřeně Lobsang.

"Výborně. Stačí se jen zeptat," řekl LuTze a široce se usmál.

"Cože? Vždyť jsem se ptal předtím a odmítl jsi mi odpovědět!"

"Musíš se mě prostě zeptat ve správný čas, zázračný jinochu."

"A teď je správný čas?"

"Což není psáno ‚není lepšího času než hned'?" řekl LuTze. "Nuže, hleď, Páté překvapení!"

Sáhl do své róby.

Lobsang popolétl blíže.

Metař vytáhl lacinou karnevalovou masku. Byla to ta, co se skládá z falešných brýlí přilepených k velkému červenému nosu, pod nímž je mohutný černý knír.

Nasadil si ji a jednou či dvakrát zastříhal ušima.

"Húúúúúúú," řekl.

"Cože?" díval se na něj nevěřícně Lobsang.

"Húúúúúúú," opakoval LuTze. "Nikdy jsem neřekl, že je to nějaké výjimečné překvapení, nebo ano?"

Znovu zastříhal ušima a pak legračně pohnul obočím.

"Dobré, ne?" řekl a usmál se.

Lobsang se rozesmál. LuTzeho úsměv se ještě rozšířil. Lobsang se začal smát hlasitěji a spustil se na žíněnku.

Údery na něj začaly pršet odnikud. Zasáhly ho do břicha, zezadu do hlavy, do týla, do zad a nakonec mu něco podrazilo nohy. Padl na břicho, zatímco LuTze ho přišpendlil k zemi chvatem Ryby. Jediný způsob, jak se z něj dostat, bylo vykloubit si vlastní ramena.

Diváci ukrytí za stěnami kolektivně vzdychli.

"Dejáfu!"

"Cože?" zahuhlal Lobsang do žíněnky. "Vždyť jsi říkal, že žádný z mnichů dejáfu neumí!"

"Protože jsem je to nikdy nenaučil," sdělil mu LuTze. "Takže ty mi neublížíš, co? Mnohokrát ti děkuji. Vzdáváš se?"

"Nikdy jsi mi neřekl, že to umíš!"

LuTzeho kolena se mu zabořila do tajného nervového bodu a změnila Lobsangovy paže ve dva mrtvé kusy masa.

"Možná jsem starý, ale nejsem hloupý!" vykřikl LuTze. "To sis vážně myslel, že ti naletím na takový laciný trik?"

"To není fér "

LuTze se naklonil tak, že se jeho rty ocitly na pár centimetrů od Lobsangova ucha.

"Když se pereš, neříkej ‚fér', mladíku. Ale můžeš vyhrát. Mohl bys mě jen tak změnit v prach. Jak bych mohl zastavit Čas?"

"To nemůžu udělat!"

"Ty myslíš, že to nechceš udělat, a víme to oba. Vzdáváš se?"

Lobsang cítil, jak se některé části jeho těla pokoušejí zavřít. Ramena mu hořela. Mohl bych se odhmotnit, pomyslel si. Ano, mohl bych a dokázal bych ho proměnit v prach pouhou myšlenkou. A prohrál bych. Vyšel bych ven, on by byl mrtev, a já bych prohrál.

"Nelam si s tím hlavu, chlapče," řekl klidně LuTze. "Prostě jsi zapomněl na Devatenácté pravidlo. Vzdáváš se?"

"Pravidlo devatenáct?" vyrazil ze sebe Lobsang a téměř se mu podařilo zvednout se ze žíněnky, dokud ho strašlivá bolest znovu nesrazila k zemi. "Co je to, u všech nečasů, Pravidlo devatenáct?"

"Pamatuj, nikdy nezapomeň na První pravidlo," řekl LuTze. Potom uvolnil své sevření. "A vždycky se ptej sám sebe, jak je možné, že to vůbec vzniklo?"

LuTze vstal a pokračoval: "Obstál jsi však velmi dobře, když vezmu v potaz všechno kolem, a tudíž jako tvůj učitel neváhám a doporučuji, abys obdržel žluté roucho plnoprávného Mnicha historie. Kromě toho," v tomto okamžiku přešel do šepotu, "každý z těch, kdož sem nahlížejí, viděl, že jsem porazil Čas, a to je věcička, která se bude v mém curriculum vitae obzvláště dobře vyjímat, pokud chápeš, co tím chci říci. Dodá to tomu starému dobrému Prvnímu pravidlu ten konečný lesk. Dovol, abych ti pomohl." Natáhl se dolů.

Lobsang se už už chystal chopit nabízené ruky, ale potom zaváhal. LuTze se znovu usmál a jemně ho zvedl na nohy.

"Ale odejít smí jenom jeden z nás, Metaři," řekl Lobsang

a masíroval si přitom ramena.

"Vážně?" řekl LuTze. "Jenže, když se hra hraje, mohou se pravidla změnit. A já říkám, čert vzal pravidla."

Zbytky dveří se zachvěly a rukama mnoha mnichů byly odsunuty stranou. Pak se ozval zvuk, jako kdyby byl někdo udeřen gumovým jakém. "Čučenku!"

"...a opat, to jsem si jist, je tady pro to, aby ti to roucho předal," řekl LuTze. "A prosím tě, pokud ho poněkud posliní, tak se to snaž nekomentovat."

Opustili dojo a za doprovodu všech obyvatel údolí Oi Dong se vydali na dlouhou trasu. Jak si LuTze později vzpomínal, byl to velmi neobvyklý obřad. Nezdálo se, že by měl opat příliš velký strach, protože děti většinou strach nemívají a pozvracejí kohokoliv. Kromě toho, i když byl Lobsang pánem všeho času, byl opat pánem údolí, a proto úcta plynula oběma směry.

Předání žlutého roucha bylo poněkud komplikované.

Lobsang je odmítl. Bylo ponecháno na představeném učedníků, aby se zeptal proč, zatímco davem se šířil jako vodní proud udivený šepot.

"Nejsem toho hoden, pane."

"LuTze prohlásil, že jsi ukončil svá učednická léta můj... Lobsangu Loudo."

Lobsang se uklonil. "Pak přijmu koště a roucho metaře, pane."

Tentokrát se onen slabý proud změnil ve vlnu tsunami. Ta narazila do obecenstva. Hlavy se otočily. Ozvala se šokovaná nadechnutí a několik přítomných se nervózně zasmálo. A nad řadami metařů, kterým bylo dovoleno ustát v práci a pozorovat velkou událost, se vznášelo těžké, soustředěné ticho.

Představený učedníků si olízl rty, které měl náhle suché jako pergamen.

"Ale... ty... vy jste... vtělení Času..."

"V tomto údolí, pane," zavrtěl hlavou Lobsang, Jsem hoden býti metařem."

Představený učedníků se zoufale rozhlížel kolem, ale pomoc odnikud nepřicházela. Ostatní starší příslušníci kláštera si ani v nejmenším nepřáli sdílet s ním ten obrovský růžový oblak rozpaků. Opat jednoduše pouštěl bubliny a usmíval se oním nevinným a přitom tak vědoucím úsměvem batolat na celém světě.

"Máme nějaké... hm... můžeme obdarovat metaře... neví náhodou někdo...?" mumlal představený akolytů.

V tom k němu přistoupil LuTze. "Mohu vám být nějak nápomocen, vaše představenská akolytičnosti?" prohlásil s nezakrytě nekonečnou ponížeností, tak vzdálenou jeho obvyklému chování.

"LuTze? Ach... no... tedy... jaksi..."

"Mohl bych vám posloužit téměř novým rouchem, pane, a ten mladík může dostat jedno z mých starých košťat, jestli mi podepíšete výdejku do skladu, abych mohl vyfasovat nové, pane," hovořil LuTze a snaha být nápomocen jako by prýštila z každého jeho póru.

Představený učedníků, který již klesl hlouběji, než kde stačil, se toho zachytil jako záchranného pásu, který by náhodou plul kolem.

"Vážně bys byl tak laskavý, LuTze? Je to od tebe opravdu pěkné..."

LuTze zmizel až s podlézavou rychlostí, která překvapila všechny ty, kdož si o něm mysleli, že ho znají.

Znovu se objevil se svým koštětem a rouchem, které bylo po častém praní na kamenech v řece slaboučké a vybledlé. S vážnou tváří ho podal vedoucímu akolytů.

"Eh, uch, děkuju ti, ehm, neexistuje náhodou nějaký zvláštní obřad pro, ehm, něco, jako je... hm, tak nevím..." huhlal muž.

"Je to velmi jednoduchý obřad, pane," řekl LuTze, který stále vyzařoval nebývalou dychtivou ochotu. "Na formulaci celkem nazáleží, pane, ale obvykle říkáme něco jako ‚Tohle je tvé roucho, dávej na něj pozor, protože patří klášteru', pane, a u koštěte říkáme něco jako ‚Zde je tvé koště, starej se o něj dobře, je to tvůj kamarád, když o něj přijdeš, bude ti předepsáno k náhradě, protože, a to si pamatuj, košťata nerostou na stromech', pane."

"Ehm, uhm, hm, mm," zamumlal vedoucí akolytů. "A tohle říká opat ?"

"Och ne, opat by přece nikdy nejmenoval metaře," odpověděl Lobsang rychle.

"LuTze, kdo tedy, ehm... provádí... provádí tuhle..."

"Všeobecně tento obřad provádí nejstarší metař, vaše vedoucovské akolytyčno."

"Ale? A, ehm, čirou náhodou, tedy, nejste vy ten nejstarší ?"

LuTze vysekl dokonalou poklonu. "Och ano, pane."

Vůdce učedníků, který se stále ještě skoro topil v přílivové vlně, tohle přivítal jako možnost vystoupit na suchou zem. Nepříčetně se rozesmál.

"Napadlo mě, mě napadlo... opravdu mě napadlo, jestli byste tedy nebyl tak laskav, ehm, tedy laskav natolik, abyste, ehm, se chopil "

"Štěstí bude na mé straně, pane." LuTze se obrátil. "Mám začít hned, pane?"

"Prosím ano, začněte!"

"Máte pravdu. Krok vpřed, Lobsangu Loudo!"

"Provedu, Metaři!"

LuTze pozvedl obnošenou róbu a postarší smeták. "Smeták! Roucho! Ne abys je ztratil nebo poškodil! Peníze na nás nerostou!" prohlásil.

"Děkuji vám za ně mnohokrát," přikývl Lobsang. "Je pro mne velkou ctí."

Lobsang se uklonil. LuTze se uklonil. Když se jejich hlavy k sobě těsně nad zemí přiblížily, sykl LuTze: "Neobyčejně překvapující."

"Děkuju ti."

"Krásně mystické a tajemné. Rozhodně dobrá historka do svitků, ale hraničí na jedné straně se šplhounstvím a na druhé s pohrdáním. Už to nikdy nedělej."

"Dobrá."

Oba se narovnali. "A, ehm, co bude teď?" zeptal se představený akolytů. Byl zlomený muž a věděl to. Potom, co zažil, už nebude nic úplně stejné.

"Opravdu nic," řekl LuTze. "Metaři budou pokračovat v zametám. Ty si vem na starost tuhle stranu, mládenče, a já tu druhou."

"Ale vždyť on je Čas!" vyděsil se vedoucí učedníků. "Vždyť je to syn samotného Wena! Je toho tolik, na co bychom se ho měli zeptat!"

"Je toho tolik, co bych vám nikdy neřekl," odpověděl Lobsang a usmál se. Opat se naklonil kupředu a začal slinit vedoucímu akolytovi do ucha.

Ten se vzdal. "Samozřejmě, není na nás, abychom vás vyslýchali," řekl a pomalu ustupoval.

"Ne," souhlasil s ním Lobsang. "To skutečně není. Proto vám navrhuji, abyste se vydali všichni po své práci, protože tohle náměstí bude vyžadovat veškerou mou pozornost." Došlo k horečnaté výměně ručních signálů mezi staršími mnichy a postupně a váhavě se obyvatelé kláštera začali vytrácet.

"Budou nás pozorovat odevšad, kde se budou moci ukrýt," zamumlal LuTze, když metaři osaměli.

"To určitě," přikývl Lobsang.

"Takže, jak se máš?"

"Dobře. A moje matka je velmi šťastná a půjde do penze, aby mohla být s otcem."

"Cože? Domek na vesnici a takové věcičky?"

"Ne tak docela. Ale něco podobného." Nějakou chvíli vládlo hrobové ticho, přerušené jen tichým svistem dvou košťat.

Pak se ozval Lobsang a řekl: "Uvědomuju si, LuTze, že je obvyklé, že učedník dává malý dárek nebo odměnu svému učiteli v okamžiku, kdy jeho výuční doba skončila."

"Dělává se to," řekl LuTze a narovnal se. "Ale nepotřebuju nic, mám svou rohož, svou misku a svou Cestu."

"Každý muž má něco, po čem touží," řekl Lobsang.

"Pch! Tak teď jsem tě tedy dostal, zázračný mladíku. Je mi osm set let. A všechna vzrušení mi došla už před nějakou tou stovkou let."

"No nazdar, to je ostuda. Doufal jsem, že něco najdu." Lobsang se narovnal a hodil si koště přes rameno.

"Bohužel, musím už jít," řekl. "Zbývá toho ještě tolik, co je třeba udělat."

"Jsem si jistý, že ano," přikyvoval LuTze. "Určitě ano. Tak například je tady celý ten pás pod stromy. A když už spolu mluvíme, zázračný jinochu, mohl bys té čarodějce vrátit její koště?"

Lobsang přikývl. "Řekněme, že některé věci... vracím... Kromě toho je mnohem novější, než bylo předtím."

"Aha!" zvolal LuTze a zametal další návěj bílých okvětních plátků. "Jak jednoduché! To se nám to žije! Jak snadno zaplatí zloděj času své dluhy!"

Lobsang musel zachytit ten káravý tón. Sklopil oči ke špičkám nohou. "No, všechny možná ne, připouštím," řekl.

"Ale jdi?" řekl LuTze, který nespouštěl z očí konce svého vlastního koštěte.

"Ale když už musíš zachraňovat svět, nesmíš myslet na jednoho člověka, chápeš, protože jedna osoba je část toho světa," pokračoval Lobsang.

"Opravdu?" podíval se na něj. "Vážně si to myslíš? Tak to jsi musel mluvit s dost divnými lidmi, chlapče."

"Ale teď mám času dost," přiznával Lobsang nadšeně. "A já doufám, že ona to pochopí."

"Je úžasné, co všechno je dívka ochotná pochopit, když se ti podaří najít ta správná slova, kterými to vyjádřit," řekl LuTze. "Hodně štěstí, chlapče. Vlastně sis vůbec nevedl špatně. A což není psáno ‚Není nad to, udělati hned to, co můžeš'?"

Lobsang se na něj usmál a zmizel.

LuTze se vrátil ke svému zametání. Po nějaké chvíli se při jakési vzpomínce usmál. Tak učedník dává dárek svému učiteli, co? Jako kdyby LuTze stál o něco, co by mu Čas mohl dát...

Zastavil se, zvedl hlavu a rozesmál se nahlas. Nad jeho hlavou, přímo před očima, mu dorůstaly, růžověly a dozrávaly třešně.

Tik

V jednom místě, které předtím neexistovalo nikde, a teď existovalo jenom z jednoho jediného důvodu, stála obrovská lesklá nádrž.

"Deset tisíc galonů delikátní fondánovosmetanové náplně ochucené fialkovou třešťí a obalené v černé čokoládě," chlubil se Chaos. "V každé je také vrstva rumové hmoty s lískovými oříšky v husté smetaně a oblastí jemného karamelu, které celé směsi dodají skvělou příchuť absolutní jedinečnosti."

TAK... TY ŘÍKÁŠ, ŽE TAHLE NÁDRŽ MŮŽE EXISTOVAT NĚKDE V NEKONEČNÉM VŠEHOMÍRU, A PROTO ŽE MŮŽE EXISTOVAT TADY? řekl Smrť.

"Přesně tak," přikyvoval Chaos.

ALE POTOM UŽ NEEXISTUJE NA MÍSTĚ, KDE BY EXISTOVAT MĚLA.

"Ne. Teď by měla existovat tady. Matematika je velmi jednoduchá," pokračoval Chaos.

ALE? NO, MATEMATIKA, řekl Smrť pohrdavě. JÁ JSEM SE VŠEOBECNĚ NEDOSTAL O MOC DÁL NEŽ KE SČÍTÁNÍ.

"V každém případě čokoláda vůbec není nijak vzácné zboží," řekl Chaos. "Existují celé planety, které jsou tou hmotou pokryty."

VÁŽNĚ?

"No jasně."

MOŽNÁ BY BYLO LEPŠÍ, řekl Smrť, KDYBY SE TAKOVÉ NOVINKY RADĚJI PŘÍLIŠ NEŠÍŘILY.

Přešel k místu, kde v temnotě čekala Unity.

TOHLE NEMUSÍŠ DĚLAT, řekl.

"A co bych měla dělat jiného?" podívala se na něj Unity. "Zradila jsem svůj vlastní druh. A jsem strašlivě nepříčetná. Nikdy nebudu nikde doma. A když zůstanu tady, bude to věčná agónie."

Upřela oči do čokoládové hlubiny. Tu a tam na temném povrchu jiskřil posypový cukr.

Vyklouzla ze šatů. Když to dělala, pocítila ke svému úžasu stud, ale přesto se pyšně napřímila.

"Lžíci," přikázala a natáhla pánovitě pravou ruku. Chaos ještě jednou naposled přeleštil stříbrné držátko a nástroj jí podal.

"Sbohem," řekla Unity. "Vyřiďte mé nejupřímnější pozdravy svojí vnučce."

Poodešla několik kroků zpátky, otočila se, rozeběhla a dokonalým skokem se vrhla do temné hmoty.

Čokoláda se kolem ní uzavřela téměř bez jediného zvuku. Oba přihlížející čekali, dokud se tučné a líné vlnky na jejím povrchu neutišily.

"Řeknu ti, tahle dáma tedy měla opravdu styl," řekl Chaos. "Jaká škoda."

ANO. I JÁ SI TO MYSLÍM.

"No, byla to docela legrace... alespoň dosud. A teď už musím jít," řekl Chaos.

BUDEŠ POKRAČOVAT S ROZVOZEM MLÉKA?

"Lidé na mě spoléhají."

Zdálo se, že to na Smrtě udělalo dojem. BUDE TO JISTĚ... ZAJÍMAVÉ, TEĎ, KDYŽ JSI SE VRÁTIL, řekl.

"Jo, to bude," přikývl Chaos. "Jdeš taky?"

JÁ TADY JEŠTĚ CHVILKU POČKÁM.

"Proč to?"

JEN TAK, PRO JISTOTU.

"Ach tak."

ANO.

Po několika minutách sáhl Smrť do svého roucha a vytáhl hodiny, které byly malé a lehké, takže vypadaly, že je někdo navrhl pro panenku. Obrátil je.

"Ale... já jsem zemřela" řekl Unityin stín.

ANO, řekl Smrť. TOHLE JE TA PŘÍŠTÍ ČÁST...

Tik

... Ema Rubešová seděla ve třídě s nakrčeným čílkem a okusovala tužku. Pak se dala pomalu do práce s výrazem někoho, kdo sděluje světu veliká tajemství.

"My se byli podívat v Lanker, tam co žijou čarodějky a voni sou ten druh, co pěstujou zdravý bíliny," psala. "My tam potkali jednu, co byla hrozně veselá a zpívala nám lidovou písmičku o ježkovi, co měla moc složitejch slov. Jasoň chtěl kopnout její kočku, ale vona to byla kocour a zahnal Jasoně na strom. Teď vim vo čarodějkách hlavně, že nemají bradavice, že vás nesežerou a že vypadají jako vypadá vaše vlastní báby, jakorát, že vaše báby nezná tolik složitejch slov."

Zuzana se za stolem uvolnila. Nebylo nic pěknějšího než třída, kde se všechny hlavy sklánějí nad papíry. Dobrý učitel používal jakýkoliv materiál, který měl k dispozici, a to, že vzala celou třídu na návštěvu k paní Oggové, bylo samo o sobě dokonalým vzděláním. Byla v tom dokonce vzdělání dvě.

Třída, která fungovala dobře, měla svou vlastní vůni: závan odřezků z tužek, plakátových barev, pach dlouho mrtvé pakobylky, škrobového lepidla a samozřejmě slabé aroma malého Vilíka.

Došlo k rozpačitému setkání s jejím dědečkem. Zuřila kvůli tomu, že jí neřekl všechno. A on řekl, že samozřejmě neřekl. Když řekneš lidem, co ukrývá budoucnost, najdeš tam jistě něco jiného. To dávalo smysl. Samozřejmě, že to dávalo smysl. To byla správná logika. Potíž byla právě v tom, že Zuzana byla jen částečně logická. A proto se teď věci vrátily zpátky do toho nejistého, spíše chladného stavu, v němž byly většinu času v téhle malé rodince, která nefungovala tak, jak by měla.

Možná, pomyslela si Zuzana, že je to normální stav ve všech rodinách. Když přišlo na to, dloubnout někoho trochu loktem díky, paní Oggová, tu frázi už si teď budu vždycky pamatovat , automaticky se spolehnou jeden na druhého a nebudou o tom ani přemýšlet. Kromě toho se budou snažit jít jeden druhému z cesty.

V poslední době neviděla krysího Smrtě. Bylo by však bláhové doufat, že je mrtev. V každém případě, pravděpodobně by ho to příliš nezpomalilo.

Tahle myšlenka ji přinutila, že se zamyslela nad obsahem svého stolu. Zuzana byla velmi přísná, co se týkalo požívání jídla ve třídě, a navíc zastávala názor, že když už jednou existují nějaká pravidla, pak platí pro každého, včetně ní. Jinak to nebyla pravidla, ale obyčejná tyranie. Jenže pravidla tady byla především proto, aby vás přinutila pořádně se zamyslet předtím, než je porušíte.

Ve stole měla, stále ještě zpola plnou, levnou bonboniéru Hýkl a Mekal, zamaskovanou mezi knihami a papíry.

Zvednout opatrně víko a vsunout ruku dovnitř bylo snadné, zrovna tak jako zachování vyhovující přísné tváře během té činnosti. Pátravé prsty našly čokoládový bonbon v hnízdě ze skládaného papíru a řekly jí, že je to zatracený nugát. Ale ona byla rezolutní. Život se s nikým nemazlí. Občas na vás vyjde nugát.

Pak hbitě vzala klíče a přešla k třídní Skříni, což jak doufala, provedla rozhodným krokem někoho, kdo jde zkontrolovat životně důležitou zásobu tužek. A kromě toho u tužek nikdy nevíte. Ty je třeba hlídat. Dveře za ní zaklaply a dovnitř prosvítalo jen matné světlo kolem rámu. Vložila si bonbon do pusy a zavřela oči.

Jakýsi tichý překližkový zvuk ji přinutil oči opět otevřít. Na obou krabičkách s hvězdami se zvedala víka.

Vysypaly se a zavířily ve stínech skříně, jasně zazářily ve tmě a vytvořily před jejíma očima miniaturní vesmír.

Zuzana je chvilku pozorovala a pak řekla: "Dobrá, ať jsi kdo jsi, upoutal jsi mou pozornost." Rozhodně to byla alespoň ta slova, která měla v úmyslu říci. Ta obzvláštní ulepenost nugátu způsobila, že řekla:

"Ohá, ah si o si, uhohual i ou pohonos." Sakra!

Hvězdy se jí spirálou roztočily kolem hlavy a vnitřek skříně ztemněl do barvy mezihvězdného prostoru.

"Echtli si o y, isí Chmti " začala.

"To jsem já," řekl Lobsang.

Tik

I když máte pusu plnou nugátu, může být chvíle dokonalá.